

BIG BAZAAR
Grocery, Sweets & Catering
*Fresh Vegetables Every Thursday
*Book your catering now.
Baljinder S. Ben
Ph: 317-640-2400
Like our Facebook page:
BigBazaarIndianGrocery
5425 E. Thompson Rd., Indianapolis IN 46237

Mela
INDIAN RESTAURANT • PUB
ਮੇਲਾ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਦਾ ਖਾਣਾ ਇਕ ਵਾਰ ਖਾਓਗੇ, ਵਾਰ ਵਾਰ ਆਓਗੇ
Baljinder S. Ben
Ph: 317-869-2400

You dont marry the person you can live with
You marry the person you can't live without
ROKA USA
Coming Soon

Buying/Selling in Michigan
All types of Residential & Commercial properties. Gas Stations, Liquor Stores, Hotels, Plazas, Truck Terminals etc.
Raj S. Shergill
Broker
5820 N Canton Center Rd, Suite 145
734-751-4455 (Cell)
Rajshergill@yahoo.com
CANTON REALTY

Twenty-Fourth Year of Publication ਮਿਡਵੈਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ Price 50¢
ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ
Email: punjabtimes1@gmail.com
www.punjabtimesusa.com
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼
Punjab Times, Vol 24, Issue 31; August 5, 2023 20451 N. Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074 Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀਆਂ 'ਤੇ ਹੁਣ ਹਰਿਆਣਾ 'ਚ ਹਿੰਸਾ ਸ਼ਿਕੰਜਾ ਕੱਸਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ (ਐਨ.ਆਈ.ਏ.) ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਰਹਿੰਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਉਤੇ ਮੁੜ ਸ਼ਿਕੰਜਾ ਕੱਸਿਆ ਹੈ। ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ 31 ਟਿਕਾਣਿਆਂ ਉਤੇ ਛਾਪੇ ਮਾਰੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਵੱਲੋਂ ਮਨੁੱਖੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਖਾਲਸਾ ਏਡ ਦੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਮੁਖੀ ਅਮਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਟਿਆਲਾ ਸਥਿਤ ਘਰ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ੀ ਕਲੋਨੀ ਸਥਿਤ ਦਫਤਰ ਤੇ ਸਟੋਰ ਵਿਚ ਵੀ ਛਾਪੇ ਮਾਰੇ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਉਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਫੰਡਿੰਗ ਬਹਾਨੇ ਸ਼ਿਕੰਜਾ ਕੱਸਿਆ ਸੀ।

ਗੈਂਗਸਟਰ ਸਚਿਨ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਲਿਆਂਦਾ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਗਾਇਕ ਸਿੱਧੂ ਮੂਸੇਵਾਲਾ ਕੇਸ ਦੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਗੈਂਗਸਟਰ ਸਚਿਨ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਚਿਨ ਗੈਂਗਸਟਰ ਲਾਰੰਸ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਦਾ ਭਤੀਜਾ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਟੀਮ ਅਜ਼ਰਬਾਈਜਾਨ ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਲਿਆਈ ਹੈ। ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਮਈ 'ਚ ਮੂਸੇਵਾਲਾ ਦੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਰਜ਼ੀ ਪਾਸਪੋਰਟ ਰਾਹੀਂ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਚਿਨ ਨੂੰ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਅਜ਼ਰਬਾਈਜਾਨ ਤੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਕਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਸਿੱਧੂ ਮੂਸੇਵਾਲਾ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਸੀ।

ਉਧਰ, ਕੌਮੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਗੈਂਗਸਟਰ-ਖਾਲਿਸਤਾਨੀਆਂ ਉਤੇ ਸ਼ਿਕੰਜਾ

ਦੱਸਦਿਆਂ ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ 6 ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਗੋੜਾ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੈਨੇਡਾ ਵਾਸੀ ਅਰਸ਼ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਅਰਸ਼ ਡੱਲਾ, ਰਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਰਮਨ ਜੱਜ, ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਉਰਫ ਲੰਡਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਥਿਤ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਉਰਫ ਰਿੰਦਾ, ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰੋਡੇ ਅਤੇ ਵਧਾਵਾ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ ਵੀ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਉਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਐਨ.ਆਈ.ਏ. ਨੇ 22 ਜੁਲਾਈ 2023 ਨੂੰ ਡੱਲਾ, ਲੰਡਾ ਅਤੇ ਰਿੰਦਾ ਸਮੇਤ 9 ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਖਿਲਾਫ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਜਿਵੇਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਫੋਰਸ, ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ, ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਦਿ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ/ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਥਿਤ ਭਾਰਤ ਵਿਰੋਧੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹਨ।

ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 'ਵਾਰਿਸ ਪੰਜਾਬ ਦੇ' ਮੁਖੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਬਹਾਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਫੜ-ਫੜਾਈ ਲਈ ਛੇਤੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਡਟ ਕੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕੈਨੇਡਾ, ਅਮਰੀਕਾ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਸਥਿਤ ਭਾਰਤੀ ਦੂਤਘਰਾਂ ਅੱਗੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਹੋਏ ਇਕੱਠ ਤੇ ਏਕੇ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੋਚੀ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਪਿੱਛੋਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਖੁਫ਼ੀਆ ਤੰਤਰ ਇਸ ਦਾ ਤੌਤ ਲੱਭਣ ਵਿਚ

ਦਿੱਤੀ। ਹਿੰਸਕ ਘਟਨਾ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਭੀੜ ਨੂੰ ਖਦੇਤਨ ਲਈ ਅੱਥਰੂ ਗੈਸ ਦੇ ਗੋਲੇ ਦਾਗੇ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਨੂਹ ਦਾ ਸੇਕ ਗੁਰਗੁਮ ਤੱਕ ਪੁੱਜ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਸੈਕਟਰ 57 ਵਿਚ ਮਸਜਿਦ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਭੀੜ ਨੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਕੇ 26 ਸਾਲਾ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨੂਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੇਂਦਰ (ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਰਣਜੀਤ ਬਾਵਾ ਦਾ ਲਾਈਵ ਕਾਨਸਰਟ 26 ਅਗਸਤ ਨੂੰ
ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਸ਼ੇਰ-ਏ-ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਮਿੱਡਵੈਸਟ) ਵਲੋਂ 26 ਅਗਸਤ, ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ 'ਪੰਜਾਬ ਬੋਲਦਾ' ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉੱਘਾ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕ ਰਣਜੀਤ ਬਾਵਾ ਲਾਈਵ ਕਾਨਸਰਟ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਫਨ ਦਾ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕਰੇਗਾ। ਕਲੱਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਗਿੱਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ North Shore Center For The Performing Arts In Skokie 9599 Skokie Blvd. Skokie, IL 60099 ਵਿਖੇ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਿੱਡਵੈਸਟ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਸਣੇ ਇਸ ਲਾਈਵ ਕਾਨਸਰਟ ਵਿਚ ਪੁੱਜ ਕੇ ਰਣਜੀਤ ਬਾਵਾ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸਬੰਧੀ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸ. ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਗਿੱਲ ਨਾਲ 920-460-1001, ਅਮਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬੰਦੇਸ਼ਾ ਨਾਲ 708-612-7963 'ਤੇ, ਦਰਸ਼ਨ ਪੰਮਾ ਨਾਲ 847-561-7101 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

India Palace Restaurant And Banquet Hall
Restaurant-Fine Indian Cuisine
4213 Lafayette Road, Indianapolis, IN (Ph:317-298-0773)
Banquet Hall Available Up to 550 People
Amber Indian Restaurant
Restaurant-Fine Indian Cuisine
12510 N. Meridian St., Carmel, IN Ph: 317-580-0828
We do private party's & catering at your home or business.
Call, Lakhvir S. Johal
Ph: 317-709-7800
www.indianpalaceindy.com
www.AmberIndianRestaurantCarmel.com

Singh Auto Group
3983 ST RD 38E Lafayette, IN 47905 Ph: 765-607-1300 www.singhautosgroup.com
Best Buy Motors
1805 Elmwood, Lafayette, IN 47904 Ph: 765-449-0490 www.bestbuymotorsin.com
University Motors
3312 Klondike Rd, West Lafayette, IN 47906 Ph: 765-497-1100 www.universitymotors1.com
Serving Indian American community over 30 years in Midwest for their auto needs.
ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਡੀ ਖਰੀਦਣ ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ:
Jaspal S. Ghotra: 765-337-5151

Buying Or Selling Home In Chicagoland And Suburbs?
Coldwell Banker is a leading real estate brokerage that helps families and individuals find their perfect home.
We Can Help You With
Buying Selling Investing Managing
Call For More Info: +1 847-322-5832 www.pradeepsinghrealtor.com
ishowhomes@yahoo.com
20 S Roselle Rd Schaumburg IL 60193
Pradeep Singh
Realtor (14 Years of Experience)

RAJVEER GILL
847-907-1525
Regal Jewels
NEW SPECIALS EVERY MONTH
22KT GOLD & DIAMONDS
MITHA COLLECTION
KAJAL COLLECTION
ਤੁਹਾਡੇ ਆਪਣੇ ਲੋਗ, ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਆਪਣਾ ਸਟੋਰ
2625 W. DEVON AVE. CHICAGO, IL 60659
773-262-4377 773-517-0574
www.RegalJewels.com

20ਵਾਂ ਗਲੋਬਲ ਪੰਜਾਬੀ ਮਿਲਾਪ 27 ਅਗਸਤ ਨੂੰ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ 20 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਗਲੋਬਲ ਪੰਜਾਬੀ ਮਿਲਾਪ 27 ਅਗਸਤ ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ 2 ਵਜੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ਾਮੀ 5 ਵਜੇ ਤਕ ਆਲ ਸੇਂਟਸ ਲੂਬਰਨ ਚਰਚ (630 ਐੱਸ. ਕੁਇੰਟਨ

ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਲਹਿੰਦੇ ਤੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਪੰਜਾਬਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਰ ਵਿਸ਼ਾ 'ਕਵਿਤਾ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਕਵੀ' ਹੈ। ਬੁਲਾਰੇ ਕਵੀਆਂ ਬਾਰੇ ਬੋਲਣਗੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਕਵੀਆਂ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਸੁਣਾਉਣਗੇ। ਕਵੀਆਂ ਲਈ

ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਤਾਪ 'ਤੇ ਮਲੂਮ ਲਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਅਥਾਹ ਪ੍ਰੇਮ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਇਹ ਦੌਰ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਭਰਪੂਰ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਚਾਲੂ ਰਹੇ। ਸਿਰਫ ਕਰੋਨਾ

ਰੋਡ ਪੈਲਾਟਾਈਨ) ਵਿਖੇ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਚਰਚ ਵੱਡੀ ਸਤਕ ਯੁਕਲਿਡ ਅਤੇ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਸਤਕ ਦਰਮਿਆਨ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਚਾਹ-ਪਾਣੀ ਦਾ

5 ਮਿੰਟ ਅਤੇ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਲਈ 8 ਮਿੰਟ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਸਕਣ। ਭਾਗ ਲੈਣ ਲਈ 15 ਅਗਸਤ

ਮਹਮਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਬੋਝਾ ਵਿਘਨ ਪਿਆ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ, ਬਾਬਾ ਸ਼ੇਖ ਫਰੀਦ ਤੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਲੇ ਸ਼ਾਹ ਜਿਹੀਆਂ ਮਹਾਨ ਹਸਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ

ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਿਛਲੇ 20 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਰਗਰਮ ਸੰਸਥਾ ਮਿਲਾਪ ਰਾਹੀਂ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਿਲਣ-ਮਿਲਾਉਣ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਇਹ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ 4-5 ਘੰਟੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬੀ ਹੀ ਬੋਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸਿਵਾਇ ਇਕ-ਦੋ ਉਰਦੂ ਕਵੀਆਂ ਦੇ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵੀ ਭਾਗ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਕਦੇ ਕੋਈ ਟਿਕਟ ਵਸੂਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਫੰਡ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਖੁਦ ਹੀ ਰਲ-ਮਿਲ ਕੇ ਖਰਚਾ ਚੁੱਕ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਕੋਈ ਇਕ ਵਿਸ਼ਾ ਚੁਣ

ਤਕ ਨਾਂ ਪਹੁੰਚਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਸ. ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਦਰਦੀ, ਸ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇਸੂਵੀ ਤੇ ਹਰਬੰਸ ਭੌਰ ਪੁੱਜ ਰਹੇ ਹਨ। ਲੋਕਲ ਕਵੀ ਅਤੇ ਬੁਲਾਰੇ ਪ੍ਰੋ. ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ, ਭਾਈਆ ਜੀ ਗੁਰ ਸਿੰਘ, ਸਾਜਿਦ ਚੌਧਰੀ, ਰਾਜ ਲਾਲੀ, ਡਾ. ਜਾਵੇਦ ਭੱਟੀ, ਬਾਬਾ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਮਦਨ ਲਾਲ ਹਸੀਜਾ, ਰਾਕਿੰਦ ਕੌਰ, ਰਵਿੰਦਰ ਸਹਿਰਾਮ, ਪ੍ਰੋ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਤੇ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਗੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਕਾਂਗਰਸਮੈਨ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਸੌਂਦ ਬਾਰੇ ਤਿੰਨ ਮਿੰਟ ਦੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫਿਲਮ ਦਿਖਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਮਿਲਾਪ ਬੇਸ਼ਕ 1947 ਵਿਚ ਨਾ ਭੁੱਲਣ

ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਂਝ, ਰਿਸ਼ਤੇ, ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੋਈਆਂ। ਇਸੇ ਮਿਲਾਪ ਵਿਚੋਂ ਬਾਬਾ ਬੁੱਲੇ ਸ਼ਾਹ ਡਰਾਮਾ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਡਾ. ਰਿਆਜ਼ ਬਾਬਰ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਤੇ ਡਾਇਰੈਕਟ ਕੀਤਾ। ਗੁਰਮਖ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਅਭੂਲ ਕਲਾਕਾਰੀ ਨੇ ਭਰਪੂਰ ਸ਼ਲਾਘਾ ਖੱਟੀ। ਗਲੋਬਲ ਪੰਜਾਬੀ ਮਿਲਾਪ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਜਾਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਬਸਾਤੀ ਨੂੰ ਫੋਨ ਨੰਬਰ 847-736-6092 ਜਾਂ ਈਮੇਲ tsbasati@gmail.com 'ਤੇ ਜਾਂ ਸਾਜਿਦ ਚੌਧਰੀ ਨੂੰ ਫੋਨ ਨੰਬਰ 773-213-3775 ਜਾਂ ਈਮੇਲ sajchaudhry@yahoo.com 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਯੂਨਾਈਟਡ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਵਲੋਂ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ 17 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ: ਯੂਨਾਈਟਡ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਲੋਂ ਇੱਥੇ

ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਦੇ ਰੂਹ-ਏ-ਰਵਾਂ ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ ਤੇ ਤੀਰਥ ਸਿੰਘ

ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ ਦੀ ਮਰਹੂਮ ਸੰਦੀਪ ਨੰਗਲ ਅੰਬੀਆਂ ਨਾਲ ਇਕ ਪੁਰਾਣੀ ਤਸਵੀਰ।

ਸ. ਤੀਰਥ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ

17 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਕਬੱਡੀ ਟੀਮਾਂ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਮੌਕੇ ਏ ਐਂਡ ਆਈ ਟਰੱਕਿੰਗ ਦੇ ਮਾਲਕ ਤੇ ਉਘੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ, ਯੂਨਾਈਟਡ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ, ਬਲਜੀਤ ਸੰਧੂ ਤੇ ਬੇਅ ਏਰੀਆ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਵਲੋਂ ਮਰਹੂਮ ਕਬੱਡੀ ਖਿਡਾਰੀ ਸ. ਸੰਦੀਪ ਨੰਗਲ ਅੰਬੀਆਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨ

ਗਾਖਲ ਨੇ ਸੰਦੀਪ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਦਿਆਂ ਭਾਰਤ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਦੀਪ ਨੰਗਲ ਅੰਬੀਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਜਲਦ ਤੋਂ ਜਲਦ ਇਨਸਾਫ਼ ਦਿਵਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਸਖਤ ਤੋਂ ਸਖਤ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੰਗਲ ਅੰਬੀਆਂ ਦਾ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਹੀ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਉਡੀਕ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਹੱਤਿਆ

ਜਗਰਾਉ: ਪਿੰਡ ਗੁੜ੍ਹੇ ਦੇ ਕੈਨੇਡਾ ਰਹਿੰਦੇ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਬਿੱਟੂ ਦੀ ਬਰੈਂਚਮੈਂਟ (ਟੋਰਾਂਟੋ) ਵਿਚ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਪਿੰਡ ਗੁੜ੍ਹੇ ਰਹਿੰਦੇ ਉਸ ਦੇ ਸਕੇ-ਸਬੰਧੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਸਵੰਤ

ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਣੇ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰਾਤ ਕੁਝ ਜਣੇ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਆਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਿੱਟੂ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰੀਆਂ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਗੈਂਗਸਟਰ ਦੀ ਹੱਤਿਆ

ਵੈਨਕੂਵਰ: ਇਥੋਂ ਨੇੜਲੇ ਸ਼ਹਿਰ ਰਿਚਮੰਡ ਵਿਚ ਯੂਨਾਈਟਡ ਨੇਸ਼ਨ ਗੈਂਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਪੁਲਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਛਾਣ ਰਵਿੰਦਰ ਸਮਰਾ (37) ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੈ,

ਜੋ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਕਾਰਪੋਰਲ ਸੁੱਖੀ ਢੇਸੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਸਮਰਾ ਨੂੰ ਮੈਡੀਕਲ ਅਮਲੇ ਨੇ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਉਹ ਦਮ ਤੋੜ ਗਿਆ।

AVEER TRAVEL SOLUTIONS LLC
ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:

- US Passport Services
- Indian Passport Renewal
- US Citizenship Application
- Green Card Renewal
- OCI & Renunciation
- Airport Pick-up & Drop-Off Services
- EAD Renewal
- Flight Tickets
- Visa Services
- Notary Services
- Power of Attorney

Contact: Aman Kaur Ph: 847-338-2141
 (Consular Expert with more than 10 years of experience)
 E-mail: Aveertravel@gmail.com
ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।
 For Airport Drop-Off and Pickup Indy to Chicago Please Contact AVI at:
 847-226-2323
 Located in INDIANAPOLIS (IN)

ਕਾਰਗਿਲ ਵਿਜੈ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੌਂਸਲੇਟ ਜਨਰਲ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਨੇ ਕਵਿਤਾ ਸੈਸ਼ਨ ਕਰਵਾਇਆ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਕਾਰਗਿਲ ਵਿਜੈ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ 27 ਜੁਲਾਈ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੌਂਸਲੇਟ ਜਨਰਲ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਲੋਂ 'ਏਕ ਸ਼ਾਮ ਸ਼ਹੀਦੀ' ਕੇ

ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਵੀ ਹਨ ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਵਿਚ ਡਾਕਟਰ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਈ, ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਸੁਣਾਈਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ

ਗਿਆ ਸੀ। ਡਾ. ਵੀ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਨੇ 29 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ ਵਿਖੇ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਹਿੰਦੀ

ਨਾਮ' ਕਵਿਤਾ ਸੈਸ਼ਨ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕਰਦਿਆਂ ਇੱਕ ਮਿੰਟ ਦਾ ਮੌਨ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਕੌਂਸਲੇਟ ਜਨਰਲ ਸੋਮਨਾਥ ਘੋਸ਼ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ। ਕਰਨਲ (ਸੇਵਾਮੁਕਤ) ਡਾ: ਵੀ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਜੋ ਹਿੰਦੀ ਦੇ

ਫੌਜੀਆਂ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਫੌਜੀ ਡਾਕਟਰ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਕਾਰਗਿਲ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ "ਰਕਤਾਂਜਲੀ" ਭਾਰਤ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਦੁਆਰਾ 2011 ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਕਾਰਗਿਲ ਵਿਜੈ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤਾ

ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ (ਇੰਡੀਆਨਾ ਚੈਪਟਰ) ਦੁਆਰਾ ਕਰਵਾਏ ਗਏ 21ਵੇਂ ਦੋ-ਸਾਲਾ ਸੰਮੇਲਨ ਅਤੇ ਯੂਪੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਐਤਵਾਰ, 30 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਆਸ਼ਿਆਨਾ ਬੈਂਕ ਏਟਸ, ਡਾਊਨਰਸ ਗਰੇਵ ਇਲੀਨੋਇ ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਕਵੀ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਸੁਣਾਈਆਂ।

ਇੰਡੋ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ 'ਚ ਕਵੀਆਂ ਨੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਮਾਹੌਲ ਸਿਰਜਿਆ

ਸਰੀ: ਇੰਡੋ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਂਟਰ ਸਰੀ-ਡੈਲਟਾ ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਮਾਸਿਕ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਕਵੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਅੰਦਾਜ਼ ਅਤੇ ਕਲਾਮ ਰਾਹੀਂ ਖੂਬਸੂਰਤ ਕਾਵਿਕ ਮਾਹੌਲ

ਮੁੰਡੀ, ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ ਨੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਨਾਲ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੀ ਖੂਬ ਵਾਹਵਾ ਖੱਟੀ। ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਆਏ ਬਹੁਤ ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੱਸੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ

ਸਿਰਜਿਆ। ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਕ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਕਵੀਆਂ ਅਤੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਖਸੂਸੀ ਲਹਿਜ਼ੇ ਵਿਚ ਕਵੀਆਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ, ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਮਾਸਟਰ ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ, ਗੁਰਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਤਤਲਾ, ਤੇਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਬੈਂਸ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਲਕਟ, ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੱਲੂ, ਜਗਜੀਤ ਸੇਖੋਂ, ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਲੇਹਲ, ਗੁਰਦਰਸ਼ਨ ਬਾਦਲ, ਹਰਦਮ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਨਿਰੰਜਣ ਸਿੰਘ ਲਹਿਲ, ਚਮਕੌਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦਰਦੀ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਿੱਝਰ, ਅਮਰ ਸਿੰਘ

'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਵੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਉੱਚਪਾਏ ਦੀਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬਰਸੀ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਫੁੱਲ ਅਰਪਿਤ ਕੀਤੇ। ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਮੁੰਡੀ ਨੇ ਸੈਂਟਰ ਲਈ 500 ਡਾਲਰ ਭੇਟ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ ਨੇ ਸਭਨਾਂ ਲਈ ਚਾਹ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ। ਅੰਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਨੇ ਸਾਰੇ ਕਵੀਆਂ, ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਅਤੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਵੀਸ਼ਰ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਰ ਚਮਕੌਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਵੱਲੋਂ ਕਿਤਾਬ 'ਸੰਘਰਸ਼ੀ ਯੋਧੇ' ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀ ਬਹੁਤ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੱਸੀ ਨੂੰ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਛੋਟਾ ਜਹਾਜ਼ ਉਡਾਣ ਭਰਨ ਸਮੇਂ ਹੋਇਆ ਤਬਾਹ, 3 ਮੌਤਾਂ

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ: ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਇਕ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਉਡਾਣ ਭਰਨ ਸਮੇਂ ਇਕ ਛੋਟਾ ਜਹਾਜ਼ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਾਇਲਟ ਸਮੇਤ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਸਵਾਰ ਸਾਰੇ 3 ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਫੈਡਰਲ ਐਵੀਏਸ਼ਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਇੰਜਣ ਵਾਲਾ ਬੀਚ ਕਰਾਫਟ ਪੀ 35 ਅਪਲੈਂਡ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕੋਬਲ ਏਅਰਪੋਰਟ 'ਤੇ ਸਵੇਰੇ 6.30 ਵਜੇ ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਉਡਾਣ ਭਰਨ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਿਆ।

ਸੈਨਬਰ ਨਾਰਡਿਨੋ ਕਾਉਂਟੀ ਫਾਇਰ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਇਕ ਟਵੀਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਤੁਰੰਤ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਿਆ। ਸੰਘੀ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਦਸੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਸੇਫਟੀ ਬੋਰਡ ਕਰੇਗਾ। ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦਾ ਅਪਲੈਂਡ ਸ਼ਹਿਰ ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ ਦੇ ਪੂਰਬ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ 36 ਮੀਲ ਦੂਰ ਸਥਿਤ ਹੈ।

ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਵਿਚ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਵਿਚ 5 ਜ਼ਖਮੀ, 2 ਦੀ ਹਾਲਤ ਗੰਭੀਰ

ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਲੈਂਸਿੰਗ ਦੇ ਇਕ ਸਾਪਿੰਗ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਪਾਰਕਿੰਗ ਵਿਚ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਈਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ 5 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਵਿਚੋਂ 2 ਦੀ ਹਾਲਤ ਗੰਭੀਰ ਹੈ। ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀ ਘਟਨਾ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਵਾਪਰੀ। ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਦੀ ਉਮਰ 16 ਤੋਂ 26 ਸਾਲ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਹਥਿਆਰ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਕੋਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਲਈ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਲੱਗ ਸਕਿਆ ਕਿ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਇਕ ਸੀ ਜਾਂ

ਇਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਨ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਦਦ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ।

Matrimonials

ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

USA based Sharma family looking for a suitable match for their son, age 31, 5'9", currently based in Punjab, India. He has done C.Ped and D.Ped from Punjab university. Pure vegetarian, does not smoke, nor drink. He is very loyal and a loving person and looking forward for someone with similar interest. Girl should be from USA or Canada. Contact us at 248-579-3135 or e-mail: Sharmaabpreet@gmail.com

30-33

Wanted suitable match for Ivy League MBA Jatt Sikh divorced man, age 40, height 5'10" settled in the Bay Area (California). Homeowner and working as a Senior Product Manager in big tech. Moved from Chandigarh (India) to the US 12 years ago. Looking in the US only. Caste no bar. Please contact us @ dhillonravi1983@gmail.com or 408-859-5613.

30-33

Ramgarhia Sikh Family looking for a suitable match for their 29 years old, 5'11" Boy. Education: B. Com and well settled in Fresno, California, USA. Gotra: Khural & Bansal. Girl must be U.S. Citizen or Permanent resident. Please Contact us at: (559) 702- 6844.

30-33

Ramgarhia Sikh Family looking for a suitable match for their 29 years old, 5'11" Boy. B. Com and well settled in Fresno, California, USA. Gotra: Khural & Bansal. Girl must be U.S. Citizen or Permanent resident. Contact us at: (559) 702- 6844.

29-32

ਲੜਕੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

Ramgarhia Sikh family looking for a suitable Ramgarhia Sikh Dhiman match for their beautiful daughter (US Citizen), 29 years, 5' 7", MSC - Physics (India), and licensed paraprofessional educator, residing in Chicago area. Please contact us at: manpreets1211@gmail.com

30-33

Jatt Sikh family looking for a suitable match (only from Jatt Sikh family) for their US born and raised beautiful Doctor daughter, age 30, height 5'.5", doing residency. Please contact at caprishingh8@yahoo.com to exchange information and phone numbers. Serious inquiries only.

30-33

Parjapat family Looking for a suitable Match for their daughter, USA citizen age 33, 5'4" Divorced, no kids, Degree in Accounting, well settled in California. Please contact us at 337-513-2504 or e-mail: beantsingh94553@yahoo.com

29-32

Jat Sikh well educated and well settled family seeking suitable match for their September, 2001 US born 5'4" daughter. Turban wearing keshadari boy and compatible humble family is preference but not limited to. She possesses AA degree in management and Supervision. Employed as Federal employee in Bay Area (California). Contact us @ Ph:510-861-6491 or e-mail at: pgrrealty@gmail.com

26-29

Ramgarhia,Dhiman Sikh Family looking for a suitable match for their August 10,1990 born, 5'2" daughter , working as a nurse assistant in USA in Michigan. Ghotar- Munday, Viridi. Please contact us at :- 7343532316 or binnumunday@gmail.com

SUPER TRAVEL

847-676-9090, 773-465-5566

E-mail: supertravel2003@live.com

Lowest Fares With Excellent Service

United Airlines
British Airways

Etihad, Air India,
KLM, Lufthansa,
Delta, Qatar Airlines.

For Emergency
Call anytime at
847-673-3825

EARLY BIRD SALE!!!!

Domestic fares
available

UMA TRAVELS

2541 West Devon Ave.,
Chicago, IL 60659

For Delhi Amritsar-Bombay Ahmedabad,
Hydrabad-Madra
Call For Special Sale Fares

Call: 773-338-5603

ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ 'ਚ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਭਖੀ

ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਮਕਬੂਜ਼ਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਉੱਜੜ ਕੇ ਆਏ ਸਿੱਖ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਦੋ ਸੀਟਾਂ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਉਸੇ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਰਾਖਵੀਆਂ ਰੱਖੀਆਂ ਜਾਣ, ਜਿਵੇਂ ਦੋ ਸੀਟਾਂ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਪੰਡਤਾਂ ਤੇ ਇੱਕ ਸੀਟ ਮਕਬੂਜ਼ਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਰਿਫਿਊਜੀਆਂ ਲਈ ਯੂਟੀ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਪੁਨਰਗਠਨ ਬਿੱਲ ਵਿੱਚ ਰਾਖਵੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ 1947 ਵਿੱਚ ਮਕਬੂਜ਼ਾ ਕਸ਼ਮੀਰ 'ਚੋਂ ਉੱਜੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਮੁਵਾਜ਼ਾਫ਼ਾ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਫਾਰ ਰਿਫਿਊਜੀਜ਼ ਆਫ਼ 1947 ਤੋਂ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਵਾਸਤੇ ਜੰਮੂ ਤੇ

ਕਸ਼ਮੀਰ ਖਿੱਤੇ ਵਿੱਚ ਸੀਟ ਰਾਖਵੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਇੱਕ ਸੀਟ ਸਿੱਖਾਂ ਸਣੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਰਾਖਵੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ 1947 ਵਿੱਚ ਮਕਬੂਜ਼ਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਉੱਜੜ ਕੇ ਆਏ ਸਨ।

ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਤੋੜ ਜਵਾਬ ਦੇਵਾਂਗੇ: ਸੁਖਬੀਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਮੂੰਹ ਤੋੜ ਜਵਾਬ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਤਿਹਾਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਈ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹਾਂ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਦੀ ਖਾਣੀ ਪਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਨੂੰ ਧਮਕਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਮਗਰੋਂ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਹੁਣ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਸਦੀ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨ ਪਾਉਣ ਲਈ ਘਟੀਆ ਹੱਥਕੰਡੇ ਅਪਣਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਸੂਬੇ 'ਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਹਨ ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੈਡਕੁਆਰਟਰਾਂ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਪੁਤਲੇ ਸਾੜ ਕੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵੀ ਓਨੀ ਹੀ ਹੈ, ਜਿੰਨੀ ਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਪੰਡਤਾਂ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਵੀ 1947 ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਝੱਲੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਲਈ ਡਟੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ

ਇਕੱਲੇ ਜੰਮੂ ਖਿੱਤੇ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਸਿੱਖ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ 1947 ਵਿੱਚ ਮਕਬੂਜ਼ਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਉੱਜੜ ਕੇ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਬਗਦਾਦ 'ਚ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਕਰੇਗੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਇਰਾਕ ਦੇ ਬਗਦਾਦ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਮੁੜ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਭਾਈ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ 'ਮਿਸ਼ਨ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਬਗਦਾਦ' ਨਾਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਸਰਧਾਲੂ ਸੁਰਾਜ ਭਵਾਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਕੇ ਇਹ ਇੱਛਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਸੀ ਕਿ ਬਗਦਾਦ ਸਥਿਤ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨਾਲ ਲੋੜੀਂਦਾ ਪੱਤਰ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਤਿਹਾਸਕ ਹਵਾਲਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੀ ਉਦਾਸੀ ਦੌਰਾਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਬਗਦਾਦ ਗਏ ਸਨ, ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਰਾਕ

ਅੰਦਰ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਾਲਾਤ ਵਿਗੜਨ ਕਾਰਨ ਤੇ ਜੰਗ ਦੌਰਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪੁੱਜਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੇਵਾ ਸਬੰਧੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰ ਕੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸੈਟੇਲਾਈਟ ਚੈਨਲ ਲਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਤੇਜ਼

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਉੱਚ-ਪੱਧਰੀ ਵਫ਼ਦ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਲਈ ਆਪਣਾ ਸੈਟੇਲਾਈਟ ਚੈਨਲ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਮੰਤਰੀ ਅਨੁਰਾਗ ਸਿੰਘ ਠਾਕੁਰ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਵਫ਼ਦ ਨੇ ਸੈਟੇਲਾਈਟ ਚੈਨਲ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਮੰਗੀ। ਵਫ਼ਦ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ, ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਭਾਈ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ, ਮੈਂਬਰ ਭਾਈ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਾ, ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮੰਨਣ ਅਤੇ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਕੁਲਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਸੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਧਾਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਆਪਣਾ ਚੈਨਲ ਸਥਾਪਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਫ੍ਰੀ ਡਿਸ਼ 'ਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਗਤ ਤੱਕ ਵੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਪਹੁੰਚੇ। ਇਸ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਜੀਦਾ ਗੌਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਾਰਵਾਈ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਉਧਰ, ਧਰਮੀ ਫੌਜੀਆਂ ਨੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਕੋਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੈਟੇਲਾਈਟ ਚੈਨਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਯੂ-ਟਿਊਬ ਚੈਨਲ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾ ਵੱਲੋਂ ਜਲਦੀ ਹੀ

ਆਪਣਾ ਸੈਟੇਲਾਈਟ ਚੈਨਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਰਾਲੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉੱਥੇ ਹੀ ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ ਧਰਮੀ ਫੌਜੀ ਜੂਨ 1984 ਫੈਮਿਲੀ ਵੈਲਫੇਅਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਧਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ ਸੈਟੇਲਾਈਟ ਚੈਨਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਕਰੇਗਾ। ਇਹ ਚੈਨਲ ਮੁਫਤ ਹੋਵੇਗਾ।

ਬਹਿਬਲ ਗੋਲੀ ਕਾਂਡ: ਪੁਲਿਸ ਜਿਪਸੀ ਵਾਪਸ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ

ਫਰੀਦਕੋਟ: ਫਰੀਦਕੋਟ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਹਿਬਲ ਗੋਲੀ ਕਾਂਡ 'ਚ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਧਰਨਾ ਦੇ ਰਹੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਖਿਲਾਫ਼ ਝੂਠੀ ਗਵਾਹੀ ਲਈ ਕਬਿਤ ਖੁਦ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਸਰਕਾਰੀ ਜਿਪਸੀ ਮੋਗਾ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਬਹਿਬਲ ਗੋਲੀ ਕਾਂਡ 'ਚ ਦੋ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹੀ ਜਿਪਸੀ 'ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ 'ਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਧਰਨਾਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਪੁਲਿਸ 'ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ ਸਨ, ਜੋ ਜਿਪਸੀ 'ਤੇ ਲੱਗੀਆਂ।

ਇਹ ਜਿਪਸੀ ਮੋਗਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਚਰਨਜੀਤ ਸਰਮਾ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸੀ। ਮੋਗਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰ ਕੇ ਚੱਲਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੱਕ ਜਿਪਸੀ ਦੀ ਸਪੁਰਦਦਾਰੀ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉੱਚ ਪੁਲਿਸ

ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਸੰਗਤ 'ਤੇ ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਸਬੂਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਜਿਪਸੀ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਕੋਲ ਹੀ ਰਹਿਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਿਪਸੀ ਦੀ ਸਪੁਰਦਦਾਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਮੋਗਾ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਬਹਿਬਲ ਗੋਲੀ ਕਾਂਡ 'ਚ ਸੁਮੇਧ ਸੈਣੀ, ਪਰਮਰਾਜ ਸਿੰਘ ਉਮਰਾਨਗਲ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਚਰਨਜੀਤ ਸਰਮਾ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਅਗਲੀ ਤਰੀਕ 19 ਅਗਸਤ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਲਾਕਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਤੋਂ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਅਤੇ ਬਹਿਬਲ ਗੋਲੀ ਕਾਂਡ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਚਲਾਨਾਂ ਦੀ ਮੁਕੱਮਲ ਰਿਪੋਰਟ ਵੀ ਤਲਬ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਮੰਡ ਵੱਲੋਂ ਜਥੇਦਾਰ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੁੜ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦਾ ਸੱਦਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਮੁਤਵਾਜ਼ੀ ਜਥੇਦਾਰ ਭਾਈ ਧਿਆਨ ਸਿੰਘ ਮੰਡ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 9 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਮੁੜ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੱਦੇ ਤਹਿਤ ਭਾਈ ਮੰਡ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ, ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਗਭਗ ਡੇਢ ਘੰਟਾ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾ ਆਉਣ ਮਗਰੋਂ ਉਹ ਪਰਤ ਗਏ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮੁਤਵਾਜ਼ੀ ਜਥੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਆਪਸੀ ਏਕਤਾ ਲਈ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਮੀਡੀਆ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਕਿਸੇ ਰੁਝੇਵੇਂ 'ਚ ਹੋਣ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੁੜ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦਾ ਸੱਦਾ ਪੱਤਰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ 9 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਉਹ 11 ਤੋਂ 1 ਵਜੇ ਦਰਮਿਆਨ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਵਿਖੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨਗੇ। ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਸਹਾਇਕ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਪੱਤਰ ਤਾਂ ਆਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਜਥੇਦਾਰ ਦੇ ਨਾਂ ਕੋਈ ਪੱਤਰ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜਿਆ ਹੈ।

ਬਾਦਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਮਹਿਲਾ ਵਿੰਗ ਦੀ ਬਗਾਵਤ ਮਾਝੇ ਤੱਕ ਪੁੱਜੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਮਹਿਲਾ ਵਿੰਗ ਦੀ ਨਵੀਂ ਮੁਖੀ ਥਾਪੇ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀਆਂ ਬਾਗੀ ਹੋਈਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਦਾ ਕਾਫਲਾ ਲੰਬਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸਤਰੀ ਵਿੰਗ ਦੀ ਬਗਾਵਤ ਹੁਣ ਮਾਝੇ ਤੱਕ ਪੁੱਜ ਗਈ ਹੈ। ਮਾਝੇ ਦੇ ਕਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਇਸਤਰੀ ਵਿੰਗ ਦੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਨੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਇਸਤਰੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬੀਬੀਆਂ ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਲਾਂਡਰਾ, ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਬਰਨਾਲਾ, ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਮੁਖਮੈਲਪੁਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਾਝੇ

ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਤੇ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਇਸਤਰੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬੀਬੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੈਂਬਰ ਬੀਬੀ ਕਿਰਨਜੋਤ ਕੌਰ ਨੇ ਵੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕਰਦਿਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦਿੱਤਾ। ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਬੀਬੀ ਕਿਰਨਜੋਤ ਕੌਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਪੁਨਰ ਸੁਰਜੀਤੀ ਲਈ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਢੰਗ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਹੀ ਪਾਰਟੀ ਅੱਗੇ ਨਾਲੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਵੇ।

ਅਕਾਲੀ ਬੀਬੀਆਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਬੀਬੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਈਆਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਇਕਾਈ ਦੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਦਾ ਸਾਥ ਹਾਸਲ ਕਰਦਿਆਂ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਸ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਲਾਂਡਰਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸਤਰੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਦਿੱਲੀ ਸਟੇਟ) ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੀਟਿੰਗ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬੀਬੀ ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ

ਹੋਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਇਕਾਈ ਦੀ ਕੋਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਸਿਰਮੌਰ ਜਥੇਬੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਸ਼ਾਨਮੱਤ ਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪੰਥਕ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਪਰਪੱਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਾਰਟੀ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਿਤਕਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਇਸਤਰੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਗੈਰ ਅਕਾਲੀ, ਗੈਰ ਪੰਥਕ, ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਵਰਕਰ ਦੀ ਬੌਤੋਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੁਖਬੀਰ ਤੋਂ ਇਹ ਮੰਗ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੜ੍ਹ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਮਦਦ ਮੰਗੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਹੜ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 19 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ 1475 ਪਿੰਡ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਹੜ੍ਹ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਬਾਰੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖ ਕੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੜ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ 'ਚ 1500 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰੀਬ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਜਤਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਤੋਂ ਬਣਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਖੁੱਡੀਆਂ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੜ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਹੁਣ ਤੱਕ 44 ਜਣਿਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ 22 ਲੋਕ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹਨ। ਸੂਬੇ 'ਚ 419 ਘਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੁਕਸਾਨੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ 850 ਘਰਾਂ ਦਾ ਮਾਮੂਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੂਬੇ 'ਚ 27 ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬੇ ਵਿਚ 6 ਲੱਖ ਏਕੜ ਦੇ ਕਰੀਬ ਫਸਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ 2 ਲੱਖ ਏਕੜ ਤੋਂ ਵੱਧ

ਫਸਲ ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਪਨੀਰੀ ਲਗਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ

ਪਨੀਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਸਕੇ। ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 19 ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਹੜ੍ਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਹੜ੍ਹ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ 'ਚ ਫੇਲ੍ਹ: ਬਾਜਵਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਪਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਹੜ੍ਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਰਾਹਤ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੇ ਮਗਰੋਂ ਰੈਲੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਜੋ ਦਾਅਵੇ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਨੂੰ ਵੀ ਅਮਲ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕੁਦਰਤੀ ਕਰੋਪੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਤੁਰਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ, ਜਦਕਿ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹੜ੍ਹ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਾਅਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੀੜਤ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ।

ਸੂਬਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਉਧਰ, ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਪ੍ਰਨੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਹੜ੍ਹ ਪੀੜਤ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹਾਇਤਾ ਪੈਕੇਜ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋਂ 218.40 ਕਰੋੜ ਫੰਡ ਭੇਜਣ ਲਈ ਪੰਨਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕਿਸਾਨ ਸਨਮਾਨ ਨਿਧੀ ਯੋਜਨਾ ਰਾਹੀਂ ਕਿਸਾਨਾਂ, ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਰਗਾਂ ਲਈ ਪੈਕੇਜ ਮੰਗਿਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਉਣੀ ਦੀ ਫਸਲ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਝੋਨਾ ਦੁਬਾਰਾ ਲਾਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਘਾਟੇ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇਗੀ। ਪੱਤਰ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੜ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੂਬੇ ਦੇ 19 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਲਕਾ ਪਟਿਆਲਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਟਿਆਲਾ ਖੇਤਰ ਦਾ ਸਵਾ ਲੱਖ ਏਕੜ ਰਕਬਾ ਅਜੇ ਵੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਰਾਜਪਾਲ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਭਾਜਪਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਨੀਲ ਜਾਖੜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸੀਨੀਅਰ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਇਕ ਵਫ਼ਦ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਬਨਵਾਰੀ ਲਾਲ ਪੁਰੋਹਿਤ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਮਿਲਿਆ। ਵਫ਼ਦ ਨੇ ਰਾਜਪਾਲ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਹੜ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਬਦਤਰ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਹੜ੍ਹ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਸਾਰ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਹੀ। ਇਸ ਵਫ਼ਦ ਵਿਚ ਸੁਨੀਲ ਜਾਖੜ, ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਵਿੱਲੋਂ, ਲਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਗਰਚਾ, ਪਰਮਿੰਦਰ ਬਰਾੜ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗੜ, ਅਰਵਿੰਦ ਖੰਨਾ, ਬਲਬੀਰ ਸਿੱਧੂ, ਅਮਨਜੋਤ ਕੌਰ ਰਾਮੁਵਾਲੀਆ, ਜੈਇੰਦਰ ਕੌਰ, ਡਾ. ਸੁਭਾਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ, ਰਾਕੇਸ਼ ਰਾਠੌਰ ਤੇ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਵੇਰਕਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਵਫ਼ਦ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ

ਨਾਅਹਿਲੀਅਤ ਕਰਕੇ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਆਏ ਸੂਬਾ ਵਾਸੀ ਦੁਸ਼ਵਾਰੀਆਂ ਝੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬੇ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਜਿਲ੍ਹੇ ਹਾਲੇ ਵੀ ਹੜ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹਨ, ਪਰ 'ਆਪ' ਸਰਕਾਰ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਕਰਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਸੂਬੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਰਵਾਇਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਸਬੰਧੀ ਸਮੀਖਿਆ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਖੋਚਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੇ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਤੱਕ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਰਾਹਤ ਸਮੱਗਰੀ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਭਾਵੀ ਯਤਨ ਵਿਚ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਬਿਪਤਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਮਾਲ

ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਗਲਤੀ ਦਾ ਖਮਿਆਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਰਹੇ ਨੇ ਲੋਕ: ਜਾਖੜ

ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ: ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਨੀਲ ਜਾਖੜ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੀਡੀਆ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੜ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਸਿਰਫ 'ਆਪ' ਸਰਕਾਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ 4 ਜੁਲਾਈ ਤੋਂ 8 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਮੀਂਹ ਪੈਣੀ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਸ ਪਾਸੇ ਬਿਲਕੁਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਝੱਲਣਾ ਪੈਂਦਾ। ਸ੍ਰੀ ਜਾਖੜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਾਲਾਇਕੀ ਦਾ ਖਮਿਆਜ਼ਾ ਪੰਜਾਬ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹਤਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਦਕਿ ਹੜ੍ਹ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗਿਰਦਾਵਰੀ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬੇ ਦੇ ਲੋਕ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜਿਥੇ ਆਪਣੇ ਜਾਨ-ਮਾਲ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਉਥੇ ਹੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਮੰਤਰੀ ਸਿਰਫ ਫੋਟੋਆਂ ਖਿਚਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਰਾਜਪਾਲ ਪੁਰੋਹਿਤ ਵੱਲੋਂ ਹੜ੍ਹ ਮਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ

ਜਲੰਧਰ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਬਨਵਾਰੀ ਲਾਲ ਪੁਰੋਹਿਤ ਨੇ ਲੋਹੀਆਂ ਬਲਾਕ ਵਿਚ ਹੜ੍ਹ ਮਾਰੇ ਖੇਤਰ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੜ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਆਈ ਕੇਂਦਰੀ ਟੀਮ ਆਉਂਦੇ 15 ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਸਰਵੇਖਣ ਪੂਰਾ ਕਰਕੇ ਰਿਪੋਰਟ ਸੌਂਪ ਦੇਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਹੜ੍ਹ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਹੜ੍ਹ ਮਾਰੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਾਹਤ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੋਬਾ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦਿਆਂ ਰਾਜਪਾਲ ਪੁਰੋਹਿਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗਿੱਦਤਪਿੰਡੀ ਵਾਸੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜਾਂ 'ਤੇ ਤਸੱਲੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ

ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਗਲਾ ਕੰਮ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਖਰਾਬੇ ਦਾ ਬਣਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਰਵੇਖਣ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ 'ਤੇ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਪੁਰੋਹਿਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸਾਲ ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਆਮ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੀਂਹ ਪੈਣ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਪਾਣੀ ਛੱਡਣ ਸਬੰਧੀ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਲਰਟ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਮਾਂ ਰਹਿੰਦੇ ਡਰੇਨਾਂ ਤੇ ਵੱਡੇ ਨਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸਫਾਈ ਨਾ ਕਰਵਾਉਣ ਕਾਰਨ ਸੂਬਾ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਮੀਂਹ ਦੀ ਵਧੇਰੇ ਮਾਰ ਝੱਲਣੀ ਪਈ ਹੈ।

ਘੱਗਰ ਦਰਿਆ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਰੋਕਣ ਲਈ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਟਲਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਮਾਨਸੂਨ ਦੌਰਾਨ ਘੱਗਰ ਕਿਨਾਰੇ ਵਸੇ ਲਗਭਗ 22 ਕਸਬਿਆਂ ਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਝੱਲਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਪੰਚਕੂਲਾ, ਡੇਰਾਬੱਸੀ ਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਘੱਗਰ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਹਾਅ ਵਾਲੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਬਜ਼ੇ ਹਨ, ਜੋ ਮੀਂਹ ਪੈਣ ਮਗਰੋਂ ਘੱਗਰ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਮਾਰ ਝੱਲਦੇ ਹਨ। ਮਾਨਸੂਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਲਗਭਗ ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਕਈ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਘੱਗਰ ਲਗਭਗ ਗਾਇਬ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਲੋਕ ਇਸ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਹਾਅ ਵਾਲੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਮਾਰ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਤਕਰੀਬਨ 33 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ 'ਘੱਗਰ ਸਟੈਂਡਿੰਗ ਕਮੇਟੀ' ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਈ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਕਮੇਟੀ 320 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਲੰਮੇ ਇਸ ਮੌਸਮੀ ਦਰਿਆ ਦੇ ਕਹਿਰ ਨੂੰ ਠੱਲਣ ਲਈ ਕੋਈ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ। ਇਹ ਕਮੇਟੀ 26 ਫਰਵਰੀ 1990 ਦੌਰਾਨ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕੇਂਦਰੀ ਜਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਰਿਵਰ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਵਿੰਗ ਦੇ

ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੀ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਜਲ ਸਰੋਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਇੰਡਸ), ਡਾਇਰੈਕਟਰ (ਸੀ.ਡਬਲਊ.ਸੀ. ਦਾ ਬੇਸਿਨ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਸੰਸਥਾਨ), ਉੱਤਰੀ ਰੇਲਵੇ ਬਰਿਜ ਦੇ ਚੀਫ ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਡਰੇਨੇਜ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਚੀਫ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਸਿੰਜਾਈ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਚੀਫ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਅਧਿਕਾਰਤ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ 15 ਨਵੰਬਰ 2022 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਮਗਰੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਘੱਗਰ ਲਈ 1104.11 ਕਰੋੜੀ

ਇਕ ਵਿਸਥਾਰਤ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਰਿਪੋਰਟ (ਡੀ.ਪੀ.ਆਰ.) ਸੀ.ਡਬਲਊ.ਸੀ. ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਐਨ.ਓ.ਸੀ. ਨਾ ਦੇਣ ਕਾਰਨ ਇਹ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਮਲ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਿਆ ਸੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮਕਰੋਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਕਰੈਲ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੱਕ ਘੱਗਰ ਨੂੰ ਚੌੜਾ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ 259.03 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਯੋਜਨਾ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਘੱਗਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਤਬਾਹੀ ਨੂੰ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ

ਸਤਲੁਜ 'ਚ ਰੁੜ੍ਹ ਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪਹੁੰਚੇ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨ

ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ: ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ 'ਚ ਰੁੜ੍ਹ ਕੇ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਏ ਜਿੱਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਰੋਜ਼ਰਾਂ ਨੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਕਸਬਾ ਸਿੱਧਵਾਂ ਬੇਟ 'ਚ ਪੈਂਦੇ ਪਿੰਡ ਪਰਜੀਆ ਭਿਰਾਰੀ ਦੇ ਇਹ ਨੌਜਵਾਨ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਰੁੜ੍ਹ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਇੱਥੇ ਗਜ਼ਨੀ ਵਾਲਾ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਰਾਹੀਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਰਤਨਪਾਲ ਸਿੰਘ (25) ਪੁੱਤਰ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (26) ਪੁੱਤਰ ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੈ।

ਸਬੰਧੀ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਘੱਗਰ ਦਾ ਘੇਰਾ ਵਧਾਉਣ ਨਾਲ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਵੱਧ ਤਬਾਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਵੰਬਰ 2021 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਤੱਕ ਘੱਗਰ ਸਟੈਂਡਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਮੀਟਿੰਗ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਕ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸਾਲ 10 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਸਟੈਂਡਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਭੇਜ ਕੇ ਹੜ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਸੈਸ਼ਨ ਸੱਦਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਠੋਸ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ

ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਸਿਰਫ ਪਾੜ ਪੂਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਸਥਾਈ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਸਾਲ ਘੱਗਰ ਦੀ ਸਫਾਈ ਲਈ ਆਪਣੇ ਫੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ 1.67 ਕਰੋੜ ਅਤੇ ਮਨਰੇਗਾ ਫੰਡਾਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚੇ ਹਨ। ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀ ਦੇਰੀ ਕਾਰਨ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਘੱਗਰ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਟੁੱਟ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਵਿਚ ਪਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਦੂਸ਼ਿਤ ਪਾਣੀ ਸਦਕਾ ਇਹ ਪਾਣੀ ਮਨੁੱਖਾਂ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਲਈ ਜ਼ਹਿਰ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ।

Punjab Times

Established in 2000
24th Year in Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018
Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388
Email:punjabtimes1@gmail.com
www.punjabtimesusa.com

Founder Editor:
Amolak Singh Jammu
Astt. Editors:
Jaspreet Kaur
Amrit Pal Kaur

Photographer
Kamaljit Singh Virdi
Ph. 847-502-2703

Our Columnists
Gurbakhsh Singh Bhandal
Buta Singh
Tarlochan Singh Dupalpur
Correspondents
California
Ashok Bhaura
Detroit, MI
Rajinder Syan
734-261-0936
New York
Iqbal S. Jabowalia
917-375-6395

Postmaster: Please send
address changes to Punjab Times,
20451 N. Plum Grove Rd., Palatine,
IL 60074

Distributed in:
California, Illinois, Indiana, Ohio,
Michigan, Wisconsin, Mississippi,
Iowa, Arkansas, Massachusetts,
Texas, Virginia, Nevada, Washington,
Oregon, Arizona, Georgia, Florida,
New York, New Jersey, Connecticut,
Oklahoma, Pennsylvania, Missouri,
Kentucky, Kansas.

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 115 ਡਾਲਰ
ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 475 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ
ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ
ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ ਛਾਪੇ
ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੋਣ
ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸਤਿਹਾਰਾਂ
ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ
ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ
ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਸਤਿਹਾਰ ਦੇ
ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ ਕਰ ਲੈਣ।

Disclaimer

The views expressed in the
articles published in the columns
of Punjab Times are that of
their writers, and it is not
implied that Punjab Times
endorses them.

Sameway Punjab Times
does not necessarily endorse
the claims made in the
advertisements published in
Punjab Times.

**All disputes subject to
Chicago jurisdiction.**

ਪੀ.ਏ.ਯੂ. ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਨੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ 'ਤੇ ਸਰੀਰਕ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ

ਲੁਧਿਆਣਾ: ਪੀ.ਏ.ਯੂ. ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ
ਕੋਰਸਾਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਦੀਆਂ ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ
ਵੱਲੋਂ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਲਿਖੀ ਚਿੱਠੀ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ
'ਤੇ ਵਾਇਰਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਚਿੱਠੀ ਵਿਚ
ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਨੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ 'ਤੇ ਸਰੀਰਕ
ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਛੇੜ-ਛਾੜ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਹਨ। ਦੂਜੇ
ਪਾਸੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਪੀ.ਏ.ਯੂ. ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ
ਇਕ ਅਧਿਆਪਕ ਦਾ ਤਬਾਹੀ ਹੋਰ ਸਟੇਸ਼ਨ
'ਤੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਪੀ.ਏ.ਯੂ. ਦੀਆਂ ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਵੱਲੋਂ
ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਲਿਖੀ ਇਸ ਚਿੱਠੀ ਵਿਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ
ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪੀ.ਏ.ਯੂ. ਵਿਚ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵੱਲੋਂ

ਕੁੜੀਆਂ ਨਾਲ ਕਥਿਤ ਗਲਤ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ
ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜ-ਛਾੜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ
ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕਈ ਵਾਰ ਸਬੰਧਤ
ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਪਰ ਹਰ
ਵਾਰ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਦਬਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਵੀ
ਇਕ ਅੰਡਰ-ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਨਾਲ ਇਸ
ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਸ
ਸਬੰਧੀ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਪਰ ਕੋਈ ਹੱਲ ਨਹੀਂ
ਹੋਇਆ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ 'ਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਕਈ
ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੇ ਨਾਮ ਨਾ ਲਿਖਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ
ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਧਿਆਪਕ-ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ
ਰਿਸ਼ਤਾ ਬੜਾ ਪਵਿੱਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ

ਅਧਿਆਪਕ ਇਸ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾੜ ਕਰਦਾ
ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ
ਹੈ।

ਪੀ.ਏ.ਯੂ. ਦੇ ਅੰਪਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਟੀ.ਐੱਸ.
ਰਿਆੜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਕਰੀਬ ਇਕ
ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ
ਨਿਵਾਰਨ ਕਮੇਟੀ ਗਠਿਤ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ।
ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਆਪਕ ਤੋਂ ਕੋਰਸ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ
ਕਰਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਏ ਸਨ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਤੁਰਤ
ਜੋ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਲਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ
ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੋਵੇਂ ਪੱਖ ਘੋਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ
ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ, ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਯਮਾਂ
ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ
ਕਿ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਵਾਇਰਲ ਚਿੱਠੀ ਬੇ-
ਨਾਮੀ ਹੈ।

ਭਗਵੰਤ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਰਤਨ ਦੇਣ ਦੀ ਵਕਾਲਤ

ਸੁਨਾਮ: ਸ਼ਹੀਦ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਦੇ 84ਵੇਂ
ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜੇ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ
ਦਿੰਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ
ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤ
ਦਾ ਘਾਣ ਕਰਕੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਮਹਾਨ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ
ਚਾਹ ਲਾਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਧਮ ਸਿੰਘ, ਭਗਤ ਸਿੰਘ
ਅਤੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਵਰਗੇ ਮਹਾਨ
ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ 'ਭਾਰਤ ਰਤਨ ਐਵਾਰਡ' ਦੇਣ ਦੀ
ਵਕਾਲਤ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਨ

ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ 'ਭਾਰਤ ਰਤਨ ਐਵਾਰਡ' ਦੇਣ ਨਾਲ
ਐਵਾਰਡ ਦਾ ਮਾਣ ਹੋਰ ਵਧੇਗਾ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ
ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਲੰਡਨ ਤੋਂ ਸ਼ਹੀਦ
ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਸਮਾਨ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਣ
ਲਈ ਸਿਰਤੋੜ ਯਤਨ ਕਰੇਗੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ
ਪਈਆਂ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਵਸਤਾਂ
ਨੂੰ ਵੀ ਵਾਪਸ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੁਨਾਮ ਦੇ
ਮਹਾਰਾਜਾ ਪੈਲੇਸ ਵਿਚ ਹੋਏ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ
ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਸਮਾਗਮ ਮੌਕੇ ਇਕੱਠ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ
ਕਰਦਿਆਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਹੀਦ ਉਧਮ
ਸਿੰਘ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਅਣਖੀਲੇ
ਸੁਭਾਅ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਧਮ
ਸਿੰਘ ਨੇ 21 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਜੱਲਿਆਂ ਵਾਲਾ ਬਾਗ
ਦੇ ਖੂਨੀ ਕਾਂਡ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੰਡਨ ਦੇ ਕੈਕਸਟਨ
ਹਾਲ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਲਿਆ ਸੀ।

ਜੁਲਾਈ 'ਚ ਮੀਂਹ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋੜੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮੌਨਸੂਨ ਨੇ ਇਸ
ਵਾਰ ਆਮ ਨਾਲੋਂ ਹਫ਼ਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਦਸਤਕ ਦਿੱਤੀ
ਤੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਜੁਲਾਈ ਮਹੀਨੇ ਪਏ ਮੀਂਹ ਨੇ
ਪਿਛਲੇ ਸਾਰੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋੜ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਕਈ
ਦਿਨ ਲਗਾਤਾਰ ਪਏ ਭਰਵੇਂ ਮੀਂਹ ਕਾਰਨ ਸੂਬੇ ਦੇ
ਦਰਿਆਵਾਂ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਇੰਨਾ ਉੱਚਾ ਹੋ
ਗਿਆ ਕਿ ਅੱਧਾ ਸੂਬਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਰ
ਹੇਠ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਸੂਬੇ ਦੇ 19
ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ 'ਚ ਲਗਭਗ 1500 ਪਿੰਡ ਹੜ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ
ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ
ਹੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਸਾਲ ਪੰਜਾਬ
ਵਿਚ ਮੀਂਹ ਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋੜ
ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਅੰਕਿਤਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸੂਬੇ 'ਚ ਇਸ
ਵਾਰ ਜੁਲਾਈ ਮਹੀਨੇ ਦੌਰਾਨ ਆਮ ਨਾਲੋਂ 44
ਫੀਸਦ ਵੱਧ (231.8 ਐਮ.ਐਮ) ਮੀਂਹ ਪਿਆ
ਹੈ, ਜਦਕਿ ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਵਾਰ
161.4 ਐਮ.ਐਮ. ਮੀਂਹ ਪੈਣ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ
ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ
ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਲ 2002 ਵਿਚ ਸੂਬੇ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ
ਘੱਟ ਮੀਂਹ (50.4 ਐਮ.ਐਮ) ਪਿਆ ਸੀ।

ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀਆਂ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕੰਜਾ ਕੱਸਿਆ

(ਪਹਿਲੇ ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)
ਜੁਟ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੌਮੀ
ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਸਬੰਧਿਤ ਮੁਲਕਾਂ ਕੋਲ ਰੋਸ
ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਲੋਕਾਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ
ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ, ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਰਹਿੰਦੇ
ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਛਾਪੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ।
ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਦੌਰਾਨ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ
ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਸਮਰਥਕਾਂ ਦੀਆਂ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਪਿੱਛੇ
ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਹੋਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗੇ।
ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਕਈ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਸਮਰਥਕਾਂ
ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਹੋਈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਈ ਮਹੀਨੇ
ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਕਮਾਂਡੋ ਫੋਰਸ ਦੇ ਮੁਖੀ
ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਜਵਤ ਦੀ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ
ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪੰਜਵਤ 1990 ਤੋਂ
ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਸਮਰਥਕ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਖੰਡਾ

ਦੀ ਬਰਮਿੰਘਮ ਦੇ ਇਕ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਮੌਤ ਹੋ
ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਟਾਈਗਰ
ਫੋਰਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨਿੱਬਰ ਦੀ ਕੈਨੇਡਾ
'ਚ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।
ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ
ਦੂਤਘਰਾਂ ਦੀ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਦੋਸ਼ ਲੱਗੇ
ਕਿ ਇਹ ਕਤਲ ਭਾਰਤੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ
ਵਿਚ ਏਕਾ ਤੋੜਨ ਲਈ ਕਰਵਾਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ
ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਸਮਰਥਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
ਸਿੱਖ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਆਗੂ ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ
ਪੰਨੂ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਚਰਚਾ ਛਿੜੀ।
ਐਨ.ਐ.ਏ. ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤਾਜ਼ਾ ਕਾਰਵਾਈ
ਤੋਂ ਜਾਪ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ
ਸਰਗਰਮ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਪੱਖੀਆਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ
ਰਹਿੰਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਉਤੇ ਸ਼ਿਕੰਜਾ ਕੱਸ ਕੇ ਦਬਾਅ
ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਪੁਲਿਸ 'ਚ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਦਾੜ੍ਹੀ ਵਧਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ
ਸਕੱਤਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ
ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ
'ਚ ਡਿਊਟੀ ਕਰ ਰਹੇ ਇਕ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ
ਦਾੜ੍ਹੀ ਵਧਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਮੰਦਭਾਗਾ ਹੈ। ਇਹ
ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਹਮਲਾ
ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ
ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ ਪਰ ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ
ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ ਪਰੋਖੇ ਕਰ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ

ਧਾਰਮਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ
ਰਹੀ ਹੈ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼
ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ, ਮਰਿਆਦਾ, ਰਵਾਇਤਾਂ
ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਸਮਝ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ
ਉਸ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਨਿਯਮ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਹੈ।
ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਮਹੱਤਵ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ
ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਜਾਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਦੇਸ਼
ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ

ਕੂਟਨੀਤਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ
ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਕਰਨੀ
ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ
ਵਿਚਲੀਆਂ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ
ਸਬੰਧੀ ਅੱਗੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ
ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਯੂ.ਕੇ 'ਚ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਖੰਡਾ
ਦੀਆਂ ਅੰਤਿਮ ਰਸਮਾਂ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ
ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀਜ਼ਾ ਨਾ ਦੇਣ ਦੀ ਵੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ
ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦੀ
ਸਿੱਧੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

(ਡਾ.) ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ
ਬਲਵਿੰਦਰ (ਨਿੱਕੀ) ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ
ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਢਿੱਲੋਂ
ਡਾ. ਇਨਕਲਾਬੀ ਥਾਂਦੀ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ

ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ
ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ
ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ
ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ
ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ

ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ
ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ
ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਘੁੰਨ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ
ਡਾ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ

ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਾਵਾਂਗੇ: ਢੀਂਡਸਾ

ਪਟਿਆਲਾ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ
ਸੰਯੁਕਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਦਾ
ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼
ਕੇਂਦਰ ਕੋਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਸਲਿਆਂ
ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ
ਸਬੰਧੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ
ਪੱਤਰ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਢੀਂਡਸਾ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ
ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਚੁੱਕੇ
ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ
ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀਆਂ
ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ
ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਛੇਤੀ ਕਰਵਾਉਣ, ਪੰਜਾਬ
ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦਾ ਮੁੱਦਾ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ
ਪੰਜਾਬ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਮੁਆਫੀ, ਵਪਾਰ
ਲਈ ਵਾਹਗਾ ਬਾਰਡਰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਆਦਿ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ
ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਆਏ ਹੜ੍ਹ ਕਾਰਨ
ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿੱਤੀ
ਪੈਕਜ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਹੜ੍ਹਾਂ ਮਗਰੋਂ ਹੁਣ ਡੇਂਗੂ ਨੇ ਪੈਰ ਪਸਾਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਹੜ੍ਹਾਂ
ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ
ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੁਣ ਡੇਂਗੂ ਨੇ ਤੇਜ਼ੀ
ਨਾਲ ਪੈਰ ਪਸਾਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਹੁਣ
ਤੱਕ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਡੇਂਗੂ ਦੇ 440 ਕੇਸ ਸਾਹਮਣੇ
ਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 114 ਐਕਟਿਵ ਕੇਸ
ਹਨ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਹਤ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ
ਭਲਾਈ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਣੇ ਚਾਰ
ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਅੰਤਰ-ਵਿਭਾਗੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ
ਜਿਸ ਵਿਚ ਜਲ ਸਪਲਾਈ ਤੇ ਸੈਨੀਟੇਸ਼ਨ ਮੰਤਰੀ
ਬੁਠ ਸ਼ੰਕਰ ਜਿੱਧਾ, ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਮੰਤਰੀ ਲਾਲਜੀਤ
ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਤੇ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ
ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।
ਡਾ. ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਭਾਗਾਂ

ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਡੇਂਗੂ, ਮਲੇਰੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ
ਵੈਕਟਰ-ਬੋਰਨ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਫੈਲਣ ਨੂੰ ਰੋਕਣ
ਲਈ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ
ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੱਛਰਾਂ ਦੇ ਲਾਰਵੇ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣ
ਲਈ ਸਿਹਤ, ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ, ਜਲ ਸਪਲਾਈ
ਤੇ ਸੈਨੀਟੇਸ਼ਨ, ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ
ਵਿਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਅਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ਾਂ
ਦੀ ਚੈਕਿੰਗ ਲਈ ਗ੍ਰਾਮ ਸਿਹਤ, ਸੈਨੀਟੇਸ਼ਨ ਅਤੇ
ਪੋਸ਼ਣ ਕਮੇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਮਹਿਲਾ ਅਰੋਗਿਆ
ਸਮਿਤੀ (ਐਮ.ਏ.ਐਸ.) ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਜ਼ਰੀਏ
ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ।

ਹੁਣ ਹਰਿਆਣਾ 'ਚ ਹਿੰਸਾ

(ਪਹਿਲੇ ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)
ਤੋਂ ਰੈਪਿਡ ਐਕਸ਼ਨ ਫੋਰਸ ਦੀਆਂ 20
ਕੰਪਨੀਆਂ ਹਫ਼ਤੇ ਲਈ ਮੰਗੀਆਂ ਹਨ। ਇੰਟਰਨੈੱਟ
ਸੇਵਾਵਾਂ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।
ਤਣਾਅ ਮਗਰੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ 'ਤੇ
ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ।
ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 'ਤਿੱਖੇ ਫਿਰਕੂ ਤਣਾਅ'
ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਮੋਬਾਈਲ
ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਸੇਵਾਵਾਂ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ।
ਪੁਲਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਸ਼ਵ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਵੱਲੋਂ
'ਬ੍ਰਿਜ ਮੰਡਲ ਜਲਭਿਸ਼ੇਕ ਯਾਤਰਾ' ਕੱਢੀ ਜਾ ਰਹੀ
ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਨੂਹ ਵਿਚ ਖੇਡਲਾ ਮੋੜ 'ਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ
ਦੇ ਇਕ ਧੜੇ ਨੇ ਰੋਕਿਆ ਅਤੇ ਜਲੂਸ 'ਤੇ
ਪੱਥਰਬਾਜ਼ੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਯਾਤਰਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ
ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵੀ ਯਾਤਰਾ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ
ਵਾਲੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ 'ਤੇ ਪਥਰਾਅ ਕੀਤਾ। ਬਹੁ-
ਗਿਣਤੀ ਮੁਸਲਿਮ ਵਸੋਂ ਵਾਲੇ ਨੂਹ ਵਿਚ ਹਿੰਸਕ
ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਖਬਰ ਫੈਲਣ ਮਗਰੋਂ ਸੂਬੇ ਦੇ ਹੋਰ
ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਰੋਹ ਫੈਲ ਗਿਆ।

ਕਿਸਾਨੀ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ
ਸਪੀਕਰ ਕੁਲਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧਵਾਂ ਨੇ ਸੂਬੇ ਦੇ
ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲਿਫਟ ਪੰਪਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ
ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਯੋਗ
ਹੱਲ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ-
ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ 'ਚ ਹੋਈ
ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੰਜਾਈ ਮੰਤਰੀ
ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਮੀਤ ਹੋਅਰ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੁੱਖ
ਸਕੱਤਰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਭਾਗ ਕੇ.ਏ.ਪੀ. ਸਿਨਹਾ
ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ।

ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ
ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ
ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ
ਗੁਰਵੀਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ
ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ
ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ
ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਗਿੱਲ

ਸੀਚੇਵਾਲ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਸਦਕਾ ਮਸਕਟ ਵਿਚ ਫਸੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਵਤਨ ਪਰਤੀਆਂ

ਜਲੰਧਰ: ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਸੰਤ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੀਚੇਵਾਲ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਸਦਕਾ ਦੋ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਮਸਕਟ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਪੰਜਾਬ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੀਚੇਵਾਲ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਲੈਣ ਪਹੁੰਚੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵੇਂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਤੇ ਟਰੇਵਲ ਏਜੰਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਢੁਕਵੀਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਠੱਗੇ ਗਏ ਪੈਸੇ ਵਾਪਸ ਦਿਵਾਉਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ।

ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਮਹਿਲਾ ਕਪੂਰਥਲਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਸੰਧੂ ਚੱਠਾ ਦੀ ਵਸਨੀਕ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮਸਕਟ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਮਾਸੀ ਨੇ ਹੀ ਖੋਖੇ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਫਸਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਮਹਿਲਾ ਦੀ ਮਾਸੀ ਨੇ ਸਿਹਤ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਲਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਮਸਕਟ ਸੌਂਦਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਰੀਫਾ ਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਔਰਤ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪਾਸਪੋਰਟ ਵੀ ਖੋਲ੍ਹ ਲਿਆ। ਦੂਜੀ ਮਹਿਲਾ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ 14 ਮਈ ਨੂੰ ਮਸਕਟ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਲੜਕੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਕੇ ਵਧੀਆ ਕਮਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਟਰੇਵਲ ਏਜੰਟ ਉਸ ਨੂੰ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦੇਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਲੈ ਗਿਆ ਤੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉੱਥੇ ਸ਼ੀਆ ਨਾਂ ਦੀ ਔਰਤ ਉਸ ਨਾਲ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕਰਦੀ ਸੀ ਤੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਇੱਕ ਵੀਡੀਓ ਵੀ ਬਣਵਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਸੰਤ ਸੀਚੇਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਸਕਟ ਤੋਂ ਪਰਤੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲੇ ਵੀ ਉੱਥੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਔਰਤਾਂ ਫਸੀਆਂ ਹੋਈਆਂ

ਹਨ। ਉਧਰ, ਤਲਵੰਡੀ ਭਾਈ ਦੇ ਪਿੰਡ ਲੱਲੂ ਦੇ ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਲੜਕੀ ਅਰਸ਼ਦੀਪ ਕੌਰ ਨੂੰ ਇੱਕ

ਮਿਲਵਾਇਆ ਤੇ ਸੋਨੀਆ ਨੇ 90 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਲੈ ਕੇ ਅਰਸ਼ਦੀਪ ਦਾ ਵੀਜ਼ਾ ਲਗਵਾਇਆ। ਉਪਰੰਤ ਲੰਘੀ 9 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਅਰਸ਼ਦੀਪ ਕਤਰ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਈ ਸੀ। ਬਲਬੀਰ ਕੌਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਏਜੰਟ ਖੋਖੇ ਨਾਲ ਅਰਸ਼ਦੀਪ ਨੂੰ ਕਤਰ ਦੀ ਥਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੁਬਈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਰਾਕ ਲੈ ਗਈ। ਉਸ

ਮਗਰੋਂ ਅਰਸ਼ਦੀਪ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਟੁੱਟ ਗਿਆ। ਬਲਬੀਰ ਕੌਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਗਦਾਦ ਵਿੱਚ ਅਰਸ਼ਦੀਪ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਹਾਲਤ ਬਹੁਤ ਖਰਾਬ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਲੀ ਹਾਲਤ ਅਜਿਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਸਕਣ।

ਏਜੰਟ ਨੇ ਕਤਰ ਭੇਜਣ ਦੀ ਥਾਂ ਬਗਦਾਦ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਰਸ਼ਦੀਪ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਹੋਈ ਇਸ ਠੱਗੀ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਅਰਸ਼ਦੀਪ ਦੀ ਮਾਤਾ ਬਲਬੀਰ ਕੌਰ ਪਤਨੀ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਲੱਲੂ ਨੇ ਬਾਣਾ ਤਲਵੰਡੀ ਭਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੀ ਇੱਕ ਫੈਕਟਰੀ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਮਮਤਾ ਵਾਸੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਤਰ ਚਲੀ ਗਈ ਸੀ। ਬਲਬੀਰ ਕੌਰ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਮਮਤਾ ਨੇ ਅਰਸ਼ਦੀਪ ਨੂੰ ਸੋਨੀਆ ਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਏਜੰਟ ਨਾਲ

ਮੁਸੇਵਾਲਾ ਕਤਲ ਕੇਸ: ਲਾਰੈਂਸ ਸਣੇ 25 ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਖਿਲਾਫ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਵੇਗੀ

ਮਾਨਸਾ: ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕ ਸਿੰਧੂ ਮੁਸੇਵਾਲਾ ਦੇ ਕਤਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ (ਸਿਟ) ਵੱਲੋਂ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਪਹਿਲੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕਰੀਬ 11 ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਮਾਨਸਾ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਸੁਰਭੀ ਪਰਾਸਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਮਾਨਸਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਹੁਣ 9 ਅਗਸਤ ਤੋਂ ਗੈਂਗਸਟਰ ਲਾਰੈਂਸ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਅਤੇ ਜੱਗੂ ਭਗਵਾਨਪੁਰੀਆ ਸਣੇ 25 ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਖਿਲਾਫ ਮਾਨਸਾ ਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੁਣਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇਲ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਸਾਰੇ 25 ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਅਦਾਲਤ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਮਾਨਸਾ ਦੇ ਸੀ.ਜੇ.ਐਮ. ਸੁਰਭੀ

ਪਰਾਸਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 302 (ਕਤਲ) ਅਤੇ 307 (ਹੱਤਿਆ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼) ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ 'ਚ ਸੁਣਵਾਈ ਯੋਗ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 9 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਵਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ 26 ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ 'ਚੋਂ ਸਿਰਫ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੋਗਾ ਦਾ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਚਲਾਨ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ 25 ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਖਿਲਾਫ ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮੁਸੇਵਾਲਾ ਦੀ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 29 ਮਈ ਨੂੰ ਮਾਨਸਾ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਜਵਾਹਰਕੇ ਵਿੱਚ ਛੇ ਬੰਦੂਕਧਾਰੀਆਂ ਨੇ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ

Dhillon Travel Plaza

Dhillon Road Service

Interstate 40, exit 356, San Jon, NM

ਗਿੱਲ ਮੰਜ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਵਾਲੇ

ਪੰਜਾਬੀ ਢਾਬਾ

ਰੋਡ ਸਰਵਿਸ

New & Used Tires
Oil Change

ਨਿਊ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੀ ਸਕੇਲ ਉੱਤੇ ਵੀ ਸਰਵਿਸ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ

Ph: 571-606-0829, 317-242-9936

Davenport Family Funeral Homes and Crematory

ਡੇਵਨਪੋਰਟ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਅਤੇ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨਘਰ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਪੂਰੇ ਮਾਣ ਅਤੇ ਸੰਭਾਲ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ

- * ਆਨ ਸਾਈਟ ਸਸਕਾਰ
- * ਵੱਡਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਚਰਚ
- * ਬਾਕੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਰੇਟ
- * ਕਮਰੇ ਉਪਲੱਬਧ

Serving Families As We Would Want Ours Served
Barrington/Crystal Lake/Lake Zurich

ਅਸੀਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ।

ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:

ਲੇਕ ਜਿਊਰਿਕ (847) 550-4221, ਕ੍ਰਿਸਟਲ ਲੇਕ (815) 459-3411

ਵੈੱਬਸਾਈਟ: www.davenportfamily.com

Sher-E-Punjab

Sports & Cultural Society Cincinnati (OHIO)

**Sher-E-Punjab
Khed Mela 12th
September 16, 2023**
(Saturday, 8am-8 pm)

Kabaddi Matches

Open invitation to all

In Loving Memory

Jasdev Gill (Golla)

Balbir Batth (Billu)

Live Concert

Anchor

Rav Inder

Anmol Mavi

Amrik Tiwana 513-410-4101 Gurbpreet Gill 513-510-1913
Charanjit Brar 317-903-7400 Surjeet Mavi 513-616-4530

ਸ਼ੇਰ-ਏ-ਪੰਜਾਬ ਵਲੋਂ ਇਸ ਸਾਲ ਦਾ ਖੇਡ ਮੇਲਾ
ਜਸਦੇਵ ਗਿੱਲ (ਗੋਲਾ) ਅਤੇ ਬਲਬੀਰ ਬਾਠ (ਬਿੱਲੂ)
ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਕਰਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

No Alcohol allowed. Drug free Games.

Sports, Entertainment & a lot more

Sports: Athletics Games
for Men, Women & Kids
Races, Three Leg Race,
Shot Put, Tug Of War &
Other Activities.

Kids Attraction:
Inflatable Bounce Houses,
Board Games and much
more.

ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਕੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਨੀਂਹ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਪੂਰਵਜਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ। ਅਜੋਕਾ ਪੰਜਾਬ ਗਲਤ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨੂੰ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ, ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਕੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਨੀਂਹ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦਿਸ਼ਾ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਹੇਠਾਂ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਨ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਖਾਲਸਾ ਏਡ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਪਿੰਡ 360 ਸੈਂਟਰ ਹੋਰ ਖੋਲ੍ਹ ਰਹੇ ਹਨ।

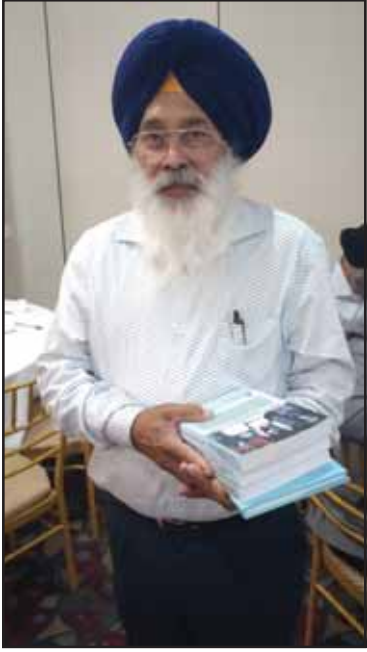
Number of Persons Receiving Various Services.

6 Month's work report of Mera Pind 360 Center @ Vill: Kotli Araian, Block Adampur Doaba, Jalandhar

Sr No	Activities	First Half of 2023	Remarks
1	Monthly Financial Help to Needy	134	From more than 10 villages
2	Financial help to the needy Students	15	For Higher Education
3	Books issued from library	310	All age groups
4	Historic Day Competition attendees	570	From various Schools & Villages
5	E-Health Check-Up Patients	645	From Surroundings villages
6	Blood tests	260	As recommended by NRI Doctors/Free
7	Supplements & Drugs issued	370	As recommended by NRI Doctors/Free
8	IT Skills Trainees	25	No Charge
9	Farmers attending Seminar	15	From Various Villags
10	CSC Services + From filling	840	No Service Charge
11	Pan/Adhar Card linkage	2260	No Service Charge
12	Color Print Outs	4600	No Service Charge
13	Passport Size Photos	1460	No Service Charge
14	Non-Woven bags	1000	Free of cost
15	Jute Bag Trainees	35	Free of cost
16	Various Application Writing	34	Free of cost
17	Railway Tickets	2	Govt. Charges Only
18	Voter Card Apply	6	Free of Cost
19	Passport Apply	8	Govt. Charges Only
20	First MERA PIND 360 Center open at LOPON	1	Associated with Khalsa Aid International

ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਭੁਪਿੰਦਰ ਐਸ ਹੁੰਦਲ, ਫੋਨ 630-802-2179

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਾਈਟ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਯਾਦਗਾਰੀ ਤਸਵੀਰਾਂ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸ. ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ

ਰੀਗਲ ਜਿਊਲਰਜ਼ ਦੇ ਮਾਲਕ ਰਾਜਵੀਰ ਗਿੱਲ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰੜ (ਸੱਜੇ), ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਾਈਟ 'ਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸਨ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ, ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਦਫਤਰ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸੂਭ ਇੱਛਾਵਾਂ ਭੇਟ ਕੀਤੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹਨ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਪੁਰ ਉਲੱਦਵੀ ਅਤੇ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧੜੋੜਾ।

ਛੋਟੇ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਤੇ ਵੈਨ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ

174 ਵੈਸਟ ਸਟੇਵ ਮਿਲ ਰੋਡ ਰੋਜਰਸ (ਅਰਕਨਸਾਸ) ਵਿਖੇ ਛੋਟੇ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰਾਂ, ਵੈਨ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਅਤੇ ਵੇਅਰਹਾਊਸ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।
 ਚਾਹਵਾਨ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ:
ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚਾਂਦੀ;
ਫੋਨ: 479-544-7066

Wanted Small Truck Drivers and Van Drivers

Small Truck drivers, Van drivers and Warehouse workers needed at 174 West Stave Mill Road Rogers (Arkansas).

Contact: Sukhpal Singh Chandi, Phone: 479-544-7066

ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਚ ਆਤਮਘਾਤੀ ਹਮਲੇ ਦੌਰਾਨ 46 ਹਲਾਕ

ਪੇਸ਼ਾਵਰ: ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੀ ਹੱਦ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸੂਬੇ ਪੈਸ਼ਾਵਰ ਪੱਥਰ ਪੱਥਰ 'ਚ ਇਕ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਇਸਲਾਮੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਆਤਮਘਾਤੀ ਹਮਲਾਵਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਧਮਾਕੇ ਵਿਚ ਇਕ ਸਥਾਨਕ ਆਗੂ ਮੌਲਾਨਾ ਜ਼ਿਆਉੱਲਾ ਜਨ ਸਣੇ 46 ਵਿਅਕਤੀ ਹਲਾਕ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ 100 ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਹਿਬਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਨੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਸਫਾਇਆ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਧਮਾਕਾ ਕਬਾਇਲੀ ਜਿਲ੍ਹੇ ਬਜ਼ੋਰ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਖਾਸ ਵਿਚ ਜਮੀਅਤ ਉਲੇ ਮਾ-ਏ-ਇਸਲਾਮ-ਫਜ਼ਲ (ਜੇ.ਯੂ.ਆਈ.ਐਫ) ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਦੇ ਸੰਮੇਲਨ ਦੌਰਾਨ ਹੋਇਆ। ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਸਿਹਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਧਮਾਕੇ 'ਚ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 46 ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਹਨ ਤੇ 100 ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਟੀਵੀ 'ਤੇ ਨਸ਼ਰ ਹੋਈਆਂ ਵੀਡੀਓਜ਼ 'ਚ ਲੋਕ ਇਧਰ-ਉਧਰ ਭੱਜਦੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਧਮਾਕਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ 500

ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ 'ਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ। ਜੇ.ਯੂ.ਆਈ.ਐਫ ਦੇ ਮੁਖੀ ਮੌਲਾਨਾ ਫਜ਼ਲੁਰ ਰਹਿਮਾਨ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਹਿਬਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਤੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਆਜ਼ਮ ਖਾਨ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚ ਕੇ

ਜ਼ਖ਼ਮੀਆਂ ਲਈ ਖੁਨਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, 'ਜੇ.ਯੂ.ਆਈ.ਐਫ. ਵਰਕਰ ਸ਼ਾਂਤ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਸੰਘੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੂਬਾਈ ਸਰਕਾਰਾਂ ਜ਼ਖ਼ਮੀਆਂ ਨੂੰ ਢੁਕਵਾਂ ਇਲਾਜ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ।' ਜੇ.ਯੂ.ਆਈ.ਐਫ. ਦੇ ਆਗੂ ਹਾਫਿਜ਼ ਹਮਦੁੱਲਾ ਨੇ ਜੀਓ ਟਿਊਜ਼ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਜਾਣਾ ਸੀ ਪਰ ਕੁਝ ਨਿੱਜੀ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਉਹ ਜਾ ਨਹੀਂ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਇਸ ਧਮਾਕੇ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਪਿਛਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਜਗਾਦ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਅਤਿਵਾਦ ਹੈ। ਇਹ ਮਨੁੱਖਤਾ ਤੇ ਬਜ਼ੋਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਹੈ।' ਦੱਸਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਸਤ 2021 ਵਿਚ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਮੁੜ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸੱਤਾ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨ 'ਤੇ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਮਲੇ ਵੱਧ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਅੰਤਰਿਮ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨੇ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹਮਲਿਆਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਤਹਿਰੀਕ-ਏ-ਤਾਲਿਬਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ (ਟੀ.ਟੀ.ਪੀ.) ਸਮੇਤ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਫੈਸਲਾਕੁਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਆਦਮਪੁਰ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਉਡਾਣਾਂ

ਜਲੰਧਰ: ਆਦਮਪੁਰ ਘਰੇਲੂ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਬੰਗਲੂਰੂ, ਗੋਆ, ਕੋਲਕਾਤਾ, ਨਾਂਦੇੜ ਅਤੇ ਹਿੰਡਨ ਲਈ ਸਿੱਧੀਆਂ ਉਡਾਣਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਖੋਲ੍ਹੇ ਗਏ ਟੈਂਡਰਾਂ ਵਿਚ ਸਪਾਈਸਜੈੱਟ ਅਤੇ ਸਟਾਰ ਏਅਰ ਏਅਰਲਾਈਨਜ਼ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਆਦਮਪੁਰ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਉਡਾਣ ਭਰਨ ਦੇ ਠੇਕੇ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਆਦਮਪੁਰ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਉਂਦੇ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ 'ਚ ਇੱਥੋਂ ਉਡਾਣਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਦਮਪੁਰ ਵਿਚ 110 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ ਨਵਾਂ ਟਰਮੀਨਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਸੁਜੀਲ ਰਿੰਕੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਆਦਮਪੁਰ ਘਰੇਲੂ ਹਵਾਈ ਅੱਡਾ ਮੁੜ ਚਾਲੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਰਸਮਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਦੁਆਬਾ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਲਈ ਵੱਡੀ ਰਾਹਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਲਿਬੀਆ ਦੀ ਤ੍ਰਿਪੋਲੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚੋਂ 17 ਭਾਰਤੀ ਨੌਜਵਾਨ ਰਿਹਾਅ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਲਿਬੀਆ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ 6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਤ੍ਰਿਪੋਲੀ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਕੈਦ 17 ਭਾਰਤੀ ਨੌਜਵਾਨ ਰਿਹਾਅ ਹੋ ਗਏ। ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਮੈਂਬਰ ਵਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹਨੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕੁਝ ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕਰੀਬ 11 ਲੱਖ ਦੀ ਠੱਗੀ ਮਾਰੀ ਹੈ।

ਇਹ ਸਾਰੇ ਫਰਵਰੀ 2023 ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਛੱਡ ਕੇ ਦੁਬਈ, ਫਿਰ ਮਿਸਰ ਦੇ ਰਸਤੇ ਇਟਲੀ ਚਲੇ ਗਏ ਤੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਿਬੀਆ ਵਿੱਚ ਉਤਾਰ ਕੇ ਜੁਵਾਰਾ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਇੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ-ਪਾਣੀ ਵਰਗੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਸਰੀਰਕ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਜਾ

ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਖਾਣੇ ਵਿਚੋਂ ਕਿਰਲੀ ਨਿਕਲੀ

ਮੁਹਾਲੀ: ਇਥੇ ਸੈਕਟਰ-63 ਸਥਿਤ ਪੰਜਾਬ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਸਪੋਰਟਸ ਦੇ ਹੋਸਟਲ ਵਿਚ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਵੇਰ ਦੇ ਨਾਸ਼ਤੇ ਵਿਚੋਂ ਮਰੀ ਹੋਈ ਕਿਰਲੀ ਨਿਕਲੀ, ਜਿਸ ਮਗਰੋਂ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚ ਬੇਚੈਨੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਕੁਝ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਉਲਟੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਉਥੇ ਮੌਜੂਦ 13 ਤੋਂ 16 ਸਾਲ ਉਮਰ ਵਰਗ ਦੇ ਲਗਭਗ 50 ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰਤ ਮੁਹਾਲੀ ਫੇਜ਼-6 ਸਥਿਤ ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਆਂਦਾ, ਜਿਥੇ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ 2 ਵਜੇ ਤੱਕ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ।

ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਐਸ.ਐਮ.ਓ ਡਾ. ਐਚ.ਐਸ. ਚੀਮਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਵੇਰੇ 8 ਵਜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇਹ ਬੱਚੇ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ, ਜੋ ਘਬਰਾਏ ਹੋਏ ਤੇ ਉਲਟੀਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਲੂਕੋਸ

ਲਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਦਕਿ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦਵਾਈ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪਈ। ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਡਾ. ਆਦਰਸ਼ਪਾਲ ਕੌਰ ਤੇ ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ ਡਾ. ਮਹੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਆਹੂਜਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਹੈ ਤੇ ਡਰਨ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ

ਮੌਕੇ ਮੁਹਾਲੀ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਮੇਅਰ ਕੁਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ, ਵਪਾਰ ਮੰਡਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਿਨੀਤ ਵਰਮਾ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਕੌਂਸਲਰ ਆਰਪੀ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਜਾਂਚ ਮੰਗੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਖੇਡ ਮੰਤਰੀ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਮੀਤ ਹੋਅਰ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਭਾਰਤ ਨੂੰ 2047 ਤੱਕ ਵਿਕਸਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਲੋੜ: ਸੀਤਾਰਾਮਨ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਨਿਰਮਲਾ ਸੀਤਾਰਾਮਨ ਨੇ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੂੰ 2047 ਤੱਕ ਵਿਕਸਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਚਾਰ ਪਹਿਲੂਆਂ ਉੱਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਪਹਿਲੂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ, ਨਿਵੇਸ਼, ਨਵੀਆਂ ਕਾਢਾਂ ਤੇ ਹਰ ਵਰਗ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਮੌਕੇ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਕੋਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਵੱਲੋਂ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਰੋਤ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਈ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਇਕ ਵੱਡੀ ਜਵਾਨ

ਆਬਾਦੀ ਹੈ ਤੇ ਅਰਥਚਾਰੇ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਮੁਤਾਬਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਹਿਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਲਾਭ ਮਿਲੇਗਾ। ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 2047 ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇਕ ਵਿਕਸਿਤ ਦੇਸ਼ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਟੀਚੇ ਦੇ ਨਾਲ 'ਚਾਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਉੱਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਖਰਚ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ 2023-24 ਵਿਚ ਇਹ ਅੰਕੜਾ 10 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇਗਾ।' ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ

ਕਿ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਉਤੇ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਜਨਤਕ

ਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ, ਦੋਵਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਡਿਜੀਟਲ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਜਿਹੇ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੀਤਾਰਾਮਨ ਨੇ ਸੀ.ਆਈ.ਆਈ. ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਇਕ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਕਿਹਾ, 'ਅਸੀਂ ਜਨਤਕ ਨਿਵੇਸ਼ ਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਨਿਵੇਸ਼, ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਲਈ ਮਾਹੌਲ ਸਾਜ਼ਗਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੀਸਰੀ

ਤਰਜੀਹ ਨਵੀਆਂ ਕਾਢਾਂ ਦੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜੈਵਿਕ ਈਧਨ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੁਲਾੜ, ਪਰਮਾਣੂ ਊਰਜਾ ਸਣੇ ਕਈ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਉੱਦਮੀਆਂ ਲਈ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸਭ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਉਸ ਦਾ ਲਾਭ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਰ ਵਰਗ ਨੂੰ ਮਿਲੇ।

ਈਸਾਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵੱਲੋਂ ਮਨੀਪੁਰ ਘਟਨਾਵਾਂ ਖਿਲਾਫ ਰੋਸ ਮਾਰਚ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਮਨੀਪੁਰ ਵਿਚ ਵਾਪਰ ਰਹੀਆਂ ਹਿੰਸਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਰੋਸ ਵਜੋਂ ਈਸਾਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵੱਲੋਂ ਰੋਸ ਮਾਰਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਨੀਪੁਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ, ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਕੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਸਖਤ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਆਗੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਮਾਰਚ 'ਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਨੀਪੁਰ ਵਿਚ ਵਾਪਰ ਰਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਚੁੱਪ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਕ ਫਿਰਕੇ ਖਿਲਾਫ ਬੁਲਡੋਜ਼ਰ ਚਲਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਕੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁਣ ਮਨੀਪੁਰ ਵਿਚ ਵੀ ਬੁਲਡੋਜ਼ਰ ਚੱਲਣਗੇ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਨੀਪੁਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਤੁਰਤ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਅਤੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਈਸਾਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਆਗੂ ਇੱਥੇ ਸਥਾਨਕ ਸੇਂਟ ਫਰਾਂਸਿਸ ਸਕੂਲ 'ਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਤੇ ਰੋਸ ਮਾਰਚ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਫਤਰ ਗਏ, ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਵੱਖਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਮੰਗ ਖਿਲਾਫ ਰੋਸ ਰੈਲੀ
ਇੰਫਾਲ: ਕੁਕੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਮੰਗ ਖਿਲਾਫ ਇਥੇ ਰੈਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਸੂਬੇ ਦੇ ਪੰਜ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਤੇ ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਸੂਬੇ ਲਈ ਖੇਤਰੀ ਅਖੰਡਤਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਮਨੀਪੁਰ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਬਾਰੇ ਤਾਲਮੇਲ ਕਮੇਟੀ (ਕੋਕੋਮੀ) ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਕੱਢੀ ਗਈ ਰੈਲੀ ਇੰਫਾਲ ਪੱਛਮੀ ਜਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਬਾਂਗਮੇਈਬੋਡ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਇੰਫਾਲ ਪੂਰਬੀ ਜਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਹੁਪਤਾ ਕਾਂਗਜੇਈਬੁਨੰਦ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਖਤਮ ਹੋਈ। ਮੁਜ਼ਾਹਰਾਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਨਾਅਰੇ ਲਿਖੀਆਂ ਤਖਤੀਆਂ ਫੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਤੇ ਉਹ ਵੱਖਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਮੰਗ ਖਿਲਾਫ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲਾਂ ਦਾ ਵਫਦ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਪੁੱਜਾ

ਮੁਹਾਲੀ: ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਇਨਕਲਾਬ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਇਕ ਹੋਰ ਅਹਿਮ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਇੰਡੀਅਨ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ (ਆਈ.ਆਈ.ਐਮ.) ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਿਖਲਾਈ ਲੈਣ ਲਈ ਸਕੂਲ ਮੁਖੀਆਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਬੈਚ ਨੂੰ ਹਰੀ ਝੰਡੀ ਦੇ ਕੇ ਰਵਾਨਾ ਕੀਤਾ। ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਸ ਦਿਨ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲਾਂ ਦਾ ਵਫਦ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਤੋਂ ਸਿਖਲਾਈ ਲੈ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬੈਚ ਆਪਣੀ ਮੁਹਾਰਤ ਨਿਖਾਰਨ ਲਈ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਆਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ

ਕਰਨਾ ਪਹਿਲੀ ਤਰਜੀਹ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿੱਚ ਕਾਨਵੈਂਟ ਸਕੂਲਾਂ 'ਚ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਸਕਣ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੰਗੇ ਕੋਚ ਵਧੀਆ ਖਿਡਾਰੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਵੇਂ ਇਕ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਅਧਿਆਪਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਿੱਖਿਆ ਖੇਤਰ ਲਈ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਣਕਾਰੀ ਵਿਦਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਹਰਸੰਭਵ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਣਬੱਕ ਯਤਨਾਂ ਸਦਕਾ ਉਹ ਦਿਨ ਦੂਰ ਨਹੀਂ, ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਭ ਵਿਚ ਮਿਆਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਧੁਰੇ ਵਜੋਂ ਉੱਭਰੇਗਾ। ਪਿਛਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਸਾਧਦਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਸਾਧਦਿਆਂ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਆਗੂ ਸੱਤਾ ਹਥਿਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਉਹ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਰ ਵਰਗ ਦੀ ਭਲਾਈ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਰ ਵਰਗ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਕਾਰਜ ਲਈ ਕੋਈ ਕਸਰ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਡਰੋਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰੋਂ ਨਸ਼ਾ ਸੁੱਟਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਬੂਲੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਡਰੋਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰੋਂ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਦਾ ਰੂਝਾਨ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਸਰਹੱਦੀ ਸੂਬਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਇਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਗੱਲ ਕਬੂਲ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਡਰੋਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਤਸਕਰੀ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਜਾਰੀ ਹੈ।

ਕਸੂਰ ਸਰਹੱਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਸਮਗਲਰ ਡਰੋਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਨਸ਼ਾ ਚੜ੍ਹਦੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਬਾਰਡਰ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਫੋਰਸ ਨੇ ਪੁੱਛਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਬਾਰਡਰ ਸਕਿਉਰਿਟੀ ਫੋਰਸ ਨੇ

ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਡਰੋਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਮੱਗਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਏ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਾਰੇ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਡਰੋਨਾਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਡਰੋਨਾਂ ਬਾਰੇ ਨਵੀਂ ਨੀਤੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਜਲਦੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਹੋਰੋਇਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕੇਂਦਰ ਹੈ। ਉਥੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੋਰੋਇਨ ਦਾ ਲਗਭਗ ਅੱਧਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਰਾਹੀਂ ਅਫਰੀਕਾ, ਯੂਰਪ ਦੇ ਕਈ ਮੁਲਕਾਂ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਚੜ੍ਹਦੇ ਪੰਜਾਬ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਤੇ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਵੀ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਕਾਫੀ ਗੰਭੀਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਮਗਲਿੰਗ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਏਜੰਸੀ ਨਾਰਕੋਟਿਕ ਕੰਟਰੋਲ ਬਿਊਰੋ (ਐਨ.ਸੀ.ਬੀ.), ਬੀ.ਐਸ.ਐਫ. ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਤਸਕਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਈ ਗਰੋਹ ਫੜੇ ਹਨ ਪਰ ਤਸਕਰੀ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਨਹੀਂ ਰੁਕਿਆ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਇਹ ਤਸਕਰੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਭਖਦਾ ਮਸਲਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਠੱਲ੍ਹ ਨਹੀਂ ਪੈ ਸਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਸਿਆਸਤ ਵੀ ਬਥੇਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਾਲ 2017 ਵਿਚ ਇਸ ਮਸਲੇ ਬਾਰੇ ਚੋਣ ਵਾਅਦਾ ਕਰ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਵੀ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਹੋਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੀ ਇਸ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਵਾਅਦੇ ਅਤੇ ਦਾਅਵੇ ਅਕਸਰ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕ ਸੁਰਿੰਦਰ ਛਿੰਦਾ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ

ਲੁਧਿਆਣਾ: 'ਪੁੱਤ ਜੱਟਾਂ ਦੇ', 'ਜੱਟ ਜਿਉਣਾ ਮੌਤ' ਅਤੇ 'ਯਾਰਾਂ ਦਾ ਟਰੱਕ ਬੱਲੀਏ' ਜਿਹੇ ਯਾਦਗਾਰ ਗੀਤਾਂ ਲਈ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਗਾਇਕ ਸੁਰਿੰਦਰ ਛਿੰਦਾ ਦਾ ਲੰਮੀ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। 20 ਮਈ, 1953 ਵਿਚ ਜਨਮੇ ਛਿੰਦਾ ਨੇ ਕੁੱਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਫੂਡ ਪਾਈਪ ਦਾ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਮਗਰੋਂ ਛਿੰਦਾ 'ਚ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਵਧਣ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹ ਲੈਣ 'ਚ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ 'ਚ ਪਤਨੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਬੇਟੇ ਮਨਿੰਦਰ ਛਿੰਦਾ ਅਤੇ ਸਿਮਰਨ ਛਿੰਦਾ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਛਿੰਦਾ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ ਦੀ ਖਬਰ ਫੈਲੀ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਤੇ ਫਿਲਮ ਇੰਡਸਟਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਾਹੁਣ ਵਾਲਿਆਂ 'ਚ ਸੋਗ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦੌੜ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਕਰੀਅਰ ਦੌਰਾਨ ਕਈ ਮਕਬੂਲ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦੇ ਜਲਵੇਂ ਵੀ ਦਿਖਾਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ 'ਪੁੱਤ ਜੱਟਾਂ ਦੇ', 'ਉੱਚਾ ਦਰ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦਾ' ਅਤੇ 'ਬਦਲਾ ਜੱਟੀ ਦਾ' ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸੁਰਿੰਦਰ ਛਿੰਦਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਛੋਟੀ

ਇਆਲੀ ਦੇ ਜੰਮਪਲ ਸਨ ਅਤੇ ਚਾਰ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਚੇਤਕ ਲੱਗ ਗਈ ਸੀ। ਸੰਗੀਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਰਾਸਤ 'ਚ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਉਸਤਾਦ ਮਿਸਤਰੀ ਬਚਨ ਰਾਮ ਤੇ ਮਾਤਾ ਵਿਦਿਆਵਤੀ ਸਨ। ਉਸਤਾਦ ਮਿਸਤਰੀ ਬਚਨ ਰਾਮ ਨੇ ਛਿੰਦਾ ਨੂੰ ਗਾਇਕੀ ਸਿਖਾਈ ਅਤੇ ਜਸਵੰਤ ਭੰਮਰਾ ਤੋਂ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਗੁਰ ਸਿੱਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਹੋਰ ਨਿਖਾਰ ਆ ਗਿਆ। ਛਿੰਦਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੁੱਢਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪੁਰਾਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਹਾਤਾ ਸ਼ੇਰ ਜੰਗ 'ਚ

ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸਕੂਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੁਰਿੰਦਰ ਛਿੰਦਾ ਨੇ ਮਕੈਨੀਕਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦਾ ਕੋਰਸ ਕੀਤਾ। ਕੋਰਸ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲ ਗਈ, ਪਰ ਉਹ ਗਾਇਕ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਨੌਕਰੀ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੁਰਿੰਦਰ ਛਿੰਦਾ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪਹਿਲਾ ਗੀਤ 'ਉੱਚਾ ਬੁਰਜ ਲਾਹੌਰ ਦਾ' ਕੱਢਿਆ ਜੋ ਕਾਫੀ ਮਕਬੂਲ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਛਿੰਦੇ ਨੇ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਝੜੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 40 ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੈਸੇਟਾਂ ਕੱਢੀਆਂ। 1979 ਵਿਚ ਸੁਰਿੰਦਰ ਛਿੰਦਾ ਦੀ ਐਲਬਮ 'ਰੱਖ ਲੈ ਕਲੀਡਰ ਯਾਰਾ' ਸੁਪਰ ਹਿੱਟ ਹੋਈ। ਗਾਇਕੀ ਮਗਰੋਂ ਸੁਰਿੰਦਰ ਛਿੰਦਾ ਨੇ ਕਈ ਹਿੱਟ ਫਿਲਮਾਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 'ਪੁੱਤ ਜੱਟਾਂ ਦੇ', 'ਉੱਚਾ ਦਰ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦਾ', 'ਬਦਲਾ ਜੱਟੀ ਦਾ', 'ਜੱਟ ਜਿਉਣਾ ਮੌਤ' ਤੇ 'ਪਟੋਲਾ' ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਗਾਇਕੀ ਤੇ ਅਦਾਕਾਰੀ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਪੰਜਾਬ ਗੌਰਵ ਰਤਨ ਪੁਰਸਕਾਰ', 'ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗਾਇਕ ਪੁਰਸਕਾਰ' ਸਮੇਤ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਕਈ ਪੁਰਸਕਾਰ ਮਿਲੇ ਸਨ।

ਸੰਗਰੂਰ ਦੇ 67 ਪਿੰਡਾਂ ਤੇ 20 ਵਾਰਡਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਮਤੇ ਪਾਸ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੁਹਿੰਮ ਤਹਿਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ ਦੇ 67 ਪਿੰਡਾਂ ਤੇ 20 ਵਾਰਡਾਂ ਨੇ ਨਸ਼ਾ ਵੇਚਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਾ ਮੁਕਤ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਕਦਮ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ, ਸਮਾਜ ਵਿਰੋਧੀ ਅਨਸਰਾਂ ਤੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਲਈ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਮੁਹਿੰਮ ਸਦਕਾ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦੋ ਨਸ਼ਿਆਂ ਲਈ ਬਦਨਾਮ ਇਲਾਕਿਆਂ ਪਿੰਡ ਮਿੰਡਾ ਤੇ ਮਲੋਟ ਦੇ ਮੁਹੱਲਾ ਛੱਜਘਰ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਲਿਆ ਸੀ।

ਬਰਨਾਲਾ 'ਚ ਚਲਾਈ ਗਈ। ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਆਈ.ਜੀ. ਪਟਿਆਲਾ ਰੋਜ਼ ਮੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਫੀਨਾ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਅਰਪਿਤ ਸੁਕਲਾ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੂਬੇ ਵਿਚੋਂ ਨਸ਼ੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਕਿ ਸੂਬੇ ਨੂੰ 'ਰੰਗਲਾ ਪੰਜਾਬ' ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਟੀਮਾਂ ਨੇ 8 ਐਫ.ਆਈ.ਆਰਜ਼. ਦਰਜ ਕਰਕੇ 11 ਸਮਾਜ ਵਿਰੋਧੀ ਅਨਸਰਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੁਲਿਸ ਟੀਮਾਂ ਨੇ 60 ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਲਈ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲਿਆ। ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਸੰਗਰੂਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਲਾਂਬਾ ਅਤੇ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਬਰਨਾਲਾ ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਮਲਿਕ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ 1200 ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ।

ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਮੁਹਿੰਮ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਗੌਰਵ ਯਾਦਵ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਰੋਜ਼ ਦੇ ਦੋ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਸੰਗਰੂਰ ਤੇ

ਡੋਪ ਟੈਸਟ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਖਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਨੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਅਸਲਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਵਿਆਉਣ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਡੋਪ ਟੈਸਟ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਬੇਨੋਮੀਆਂ ਦੇ ਤੌਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਖਤ ਕਦਮ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੂਬੇ ਭਰ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚੈਕਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਡੋਪ ਟੈਸਟ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਕੁਝ ਬੇਨੋਮੀਆਂ ਅਤੇ ਖਾਮੀਆਂ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਡੋਪ ਟੈਸਟ ਵਾਲੇ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿਚ ਡੋਪ ਟੈਸਟ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਫੋਟੋ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰ 'ਤੇ ਪੇਨ ਨੰਬਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਏ ਹੋਏ ਸਨ।

ਡੋਪ ਟੈਸਟ ਵਾਸਤੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਅਤੇ ਟੈਕਨੀਸ਼ੀਅਨਾਂ ਨੂੰ ਰੋਟੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਏਜੰਟ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਸੰਭਵ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ।

ਹਾਦਸੇ 'ਚ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮਿਲੇਗਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਕਾਰਗਿਲ ਵਿਜੈ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀਆਂ ਭੇਟ ਕਰਦਿਆਂ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਫੌਜੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਦਸੇ (ਜੰਗ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ਵਿਚ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ 25 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਐਕਸ-ਗ੍ਰੇਸ਼ੀਆ ਗਰਾਂਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਡਿਊਟੀ ਦੌਰਾਨ ਅਪਹਿੰਜ ਹੋਏ ਸੈਨਿਕਾਂ ਲਈ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੁੱਗਣੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਤੇ ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦੇ ਨਾਨ-ਪੈਨਸ਼ਨਰ ਸਾਬਕਾ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਵੀ ਐਲਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ। 'ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਵਾਰ ਹੀਰੋਜ਼ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਐਂਡ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ' ਵਿਖੇ ਕਾਰਗਿਲ ਵਿਜੈ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਸਮਾਗਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਅਗਵਾਈ

75 ਫੀਸਦੀ ਦਿਵਿਆਂਗ ਹੋਏ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ 10 ਦੀ ਬਜਾਏ 20 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਅਤੇ 25 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ 50 ਫੀਸਦੀ ਦਿਵਿਆਂਗ ਹੋਏ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਬਜਾਏ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਐਕਸ-ਗ੍ਰੇਸ਼ੀਆ ਰਾਸ਼ੀ ਮਿਲੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਤੇ ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦੇ ਨਾਨ-ਪੈਨਸ਼ਨਰ ਸਾਬਕਾ ਸੈਨਿਕਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਲਈ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਮਾਲੀ ਸਹਾਇਤਾ 6 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਬਹਾਦਰ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ। ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੇਸ ਦੀ ਖਾਤਰ ਜਾਨਾਂ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਵਜੋਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕ-ਇਕ ਕਰਕੇ ਰੁਪਏ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਚੱਲਦੇ ਡਰੱਗ ਮਾਫੀਆ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼

ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ: ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਹੋਰੋਇਨ ਤਸਕਰਾਂ ਦੇ ਇਕ ਗਰੋਹ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਕ ਔਰਤ ਸਣੇ ਇਸ ਗਰੋਹ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ 80 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦੀ 18 ਕਿੱਲੋ ਹੋਰੋਇਨ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਔਰਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਕ੍ਰੋਏਸ਼ੀਆ ਮੁਲਕ ਨਾਲ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਗਰੋਹ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਮਰੀਕਾ ਬੈਨਾ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਿੱਕਤੀ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਫੋਨ ਰਾਹੀਂ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਸੀ।

ਹਰੀਸ਼ ਦਯਾਮਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਪੈਸ਼ਲ ਸੈੱਲ ਦੀ ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਵਿਚ ਸ਼ੁਗਰ ਮਿੱਲ ਪਨਿਆਤ ਵਿਚ ਨਾਕਾਬੰਦੀ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਕਾਰ ਨੰਬਰ ਪੀ.ਬੀ-31- 1679 ਸਵਿਫਟ ਡਿਜ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਸੌਂਕ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੋਕ ਕੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਚੋਂ 18 ਕਿੱਲੋ ਹੋਰੋਇਨ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ। ਕਾਰ ਸਵਾਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਵਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਵਿੱਕੀ ਪੁੱਤਰ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਜਥੇਪਲ ਬਾਣਾ ਧਰਮਗੜ੍ਹ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ, ਸੰਦੀਪ ਕੌਰ ਉਰਫ ਹਰਮਨ ਪਤਨੀ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਮੀਮਸਾ ਬਾਣਾ ਧੂਰੀ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ ਅਤੇ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਕਾਲਾ ਪੁੱਤਰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਗੁੱਤਦੀ ਬਾਣਾ ਭੀਖੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮਾਨਸਾ ਵਜੋਂ ਹੋਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਾਰ ਵਿਚੋਂ ਕੈਮਰਾ ਵੀ ਬਰਾਮਦ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਤੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਤਿੰਨੋਂ ਜਣੇ ਹੋਰੋਇਨ ਦੀ ਖੋਪ ਸ਼ੀਨਗਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਡਰੱਗ ਰੈਕਟ ਦਾ ਸਰਗਨਾ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਹੈ ਜੋ ਹੋਰੋਇਨ ਮੰਗਵਾਉਣ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਡਰੱਗ ਰੈਕਟ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਕਾਲਾ ਖਿਲਾਫ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਹੇਠ ਦੋ ਕੇਸ ਦਰਜ ਹਨ। ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦਾ ਰਿਮਾਂਡ ਹਾਸਲ ਕਰਕੇ ਹੋਰ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਕਿ ਡੋਪ ਟੈਸਟ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਸਬੰਧਤ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਰੱਖੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ, 5 ਅਗਸਤ, 2023

ਨਫਰਤ ਦੀ ਫਸਲ

ਮਨੀਪੁਰ ਵਿਚ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਰੰਗ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੁਣ ਮੁਲਕ ਦੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਪੈਣਾ ਆਰੰਭ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਮਨੀਪੁਰ ਹਿੰਸਾ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਜਦਕਿ ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ-ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਸੰਕਟ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸਦਾ ਚੁੱਪ ਹੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੀ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਕਤ ਜੋ ਕੁਝ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਨ। ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਤੱਥ ਜਾਂ ਵਾਕਿਆਤ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਹੀ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਹਿਮਤੀ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਸਹਿਮਤੀ ਹੀ ਸੀ, ਇਹ ਹੁਣ ਜ਼ਾਹਿਰ ਵੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮਨੀਪੁਰ ਵਿਚ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਠੋਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਹਾਂ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਮੂੰਹ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਬੰਧਿਤ ਘਟਨਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਦੋ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹੋਰ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਤਾਂ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਫਿਰਕੂ ਹਿੰਸਾ ਭੜਕ ਉਠੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਚੱਲਦੀ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਰੇਲਵੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਫੋਰਸ ਦੇ ਇਕ ਸਿਪਾਹੀ ਨੇ ਫਿਰਕੂ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਜਣਿਆਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕਤਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬੋਲਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਫਿਰਕੂ ਨਫਰਤ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਬੀਅ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਲਗਾਤਾਰ ਬੀਜ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਫਸਲ ਵੀ ਲਗਾਤਾਰ ਤਿਆਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ 2024 ਵਾਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਨੇੜੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਨਫਰਤ ਦੀ ਇਸ ਫਸਲ ਨੂੰ ਵੇਟਾਂ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਇਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਉੱਝ, ਮਾਨਵੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਰੇਲਵੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਫੋਰਸ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀ ਵੱਲੋਂ ਜੈਪੁਰ-ਮੁੰਬਈ ਸੈਂਟਰਲ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਪਾਲਘਰ ਸਟੇਸ਼ਨ ਨੇੜੇ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹਲਾਕ ਕਰਨ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦੇ ਅਰਥ ਬਹੁਤ ਗਹਿਰੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਸਿਆਸਤ 'ਤੇ ਭੁੱਧਾ ਅਸਰ ਪਾਉਣਾ ਹੈ। ਕਤਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿਪਾਹੀ ਨੇ ਕਿਹਾ: ਇਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਅਪਰੇਟ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਕਾ ਉਥੇ ਹਨ। ਅਗਰ ਵੋਟ ਦੇਣੀ ਹੈ, ਅਗਰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਹਿੰ ਨਾ ਕਿ ਮੋਦੀ ਔਰ ਯੋਗੀ, ਇਹ ਦੋ ਹਨ, ਔਰ ਜਾਂ ਫਿਰ ਠਾਕਰੇ... ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਜਥੇਬੰਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕ ਸੰਘ (ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ.) ਦਾ ਟੀਚਾ ਹੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਘੱਟਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਪੂਰੀ ਸਾਬਤ ਕਰ ਕੇ ਨਫਰਤ ਫੈਲਾਈ ਜਾਵੇ, ਸਮਾਜ ਅੰਦਰ ਧਰੁਵੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਉਂ ਵੇਟਾਂ ਬਣੇਰੀਆਂ ਜਾਣ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਹਾਲਾਤ ਇੰਨੇ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਕਾਤਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਵੇਟਾਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਪਾਉਣੀਆਂ ਹਨ! ਕਾਤਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਆਦਿਤਿਆਨਾਥ ਦੇ ਨਾਂ ਸ਼ਰੇਆਮ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ? ਪੂਰੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਨਫਰਤ ਫੈਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੈ ਬਲਕਿ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਭੜਕਾਊ ਬਿਆਨ ਅਕਸਰ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਹੀਨ ਬਾਗ ਮੋਰਚਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਅਨੁਰਾਗ ਠਾਕੁਰ ਨੇ 'ਦੇਸ਼ ਕੇ ਗੱਦਾਰੋ ਕੋ, ਗੋਲੀ ਮਾਰੋ ਸਾਲੋ ਕੋ' ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਲਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲਿਸ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੱਕ ਇਸ ਬਾਰੇ ਖਾਮੋਸ਼ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਕਿੰਨੀ ਸਿਤਮਜ਼ੀਬੀ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਮੰਤਰੀ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦੇ ਹੋਕਰੇ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਪਾਸਿਓਂ ਕੋਈ ਹਲਚਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਰਹੀ, ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ। ਇਹੀ ਉਹ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਅਜੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨਫਰਤੀ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਗੰਭੀਰ ਜੁਰਮ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਧਰਮਨਿਰਪੱਖ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਉੱਤੇ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੁਬਿਆਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਮਿਲਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਨਾ ਕਰੇ ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰੇ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਪਰ ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਮੁੱਚਾ ਪੁਲਿਸ ਤੰਤਰ ਫਿਰਕੂ ਅਤੇ ਨਫਰਤੀ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਲੀਡਰਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਰਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਹਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਫਿਰਕੂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੇ ਅਣਗਿਣਤ ਇਲਾਕਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਰੂਦ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਢੇਰਾਂ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਚੰਗਿਆੜੀ ਨਾਲ ਭੜਕ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਹੋਈ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਸੇਕ ਸੂਬੇ ਦੇ ਦੂਜੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਨਫਰਤੀ ਅਤੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਕਦੋਂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਕੌਣ ਕਰੇਗਾ? ਅਜਿਹੇ ਨਫਰਤੀ ਜੁਰਮਾਂ ਨਾਲ ਮੁਲਕ ਦਾ ਧਰਮਨਿਰਪੱਖ ਤਾਣਾ-ਬਾਣਾ ਲੀਰੇ-ਲੀਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਸੰਜੀਦਾ ਸੋਚ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਚੁਣਾਵੀ ਸਿਆਸਤ ਨੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਨੂੰ ਜੋ ਢਾਹ ਲਾਈ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕੀਤੇ ਬਗੈਰ ਅਗਲਾ ਕਦਮ ਪੁੱਟਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ। ਇਸ ਲਈ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਲਝ ਚੁੱਕੇ ਇਸ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਲਈ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋ ਕੇ ਯਤਨ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਚਿੱਟੇ ਨਾਲ ਮੌਤਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਕੌਣ?

ਪੰਜਾਬ ਇਸ ਸਮੇਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਸਮੱਸਿਆ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਆਏ ਦਿਨ ਚਿੱਟੇ ਨਾਲ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੋਕੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੋਲ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਲੋਕ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਨ। ਮਾਨਸਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਪਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਝੋਟਾ ਵੱਲੋਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਵਿੱਢੀ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਲੋਕ ਹੁੰਗਾਰੇ ਨੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਝੋਟਾ ਖਿਲਾਫ ਵਧਵੀਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਕੇ ਲੋਕ ਰੋਹ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਰਜਨਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮੁਹਿੰਮ ਛੇਤੀ ਹੋ ਤੇ ਕਈ ਥਾਂ ਨਸ਼ਾਂ ਵੇਚਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਟਾਪਾ ਵੀ ਚਾੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਇਕ ਨਸ਼ੇੜੀ ਦੀ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਉੱਪਰ ਕਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੇਸ ਪਾ ਕੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦੋ ਬੰਦੇ

ਨਵਕਿਰਨ ਸਿੰਘ ਪੱਤੀ
ਈਮੇਲ: n4navkiran@gmail.com

ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਡੱਕ ਦਿੱਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਚਿੱਟਾ ਲੈਣ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰੇਆਮ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ-ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰਾਂ ਨੂੰ ਭੰਡਦੇ ਸਨ। ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਚਿੱਟਾ ਰੋਕਣ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਲੇਕਮੇਲ ਕਰ ਕੇ ਫਿਰੋਤੀ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਉੱਪਰ ਤਾਂ ਬੇਅਦਬੀ ਅਤੇ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੇਸ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਨਸ਼ਾ ਸਮੱਗਲਰਾਂ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦੋ ਰਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਮਸਲਾ ਅੱਜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਉੱਭਰਿਆ ਬਲਕਿ ਪਿਛਲੇ ਇੱਕ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਓਵਰਡੋਜ਼ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਮੌਤ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਮੌਤ ਜਾਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਖੁਦ ਸੁਰਖਰੂ ਹੋਇਆ ਜਾਵੇ।

ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਸ਼ੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਉੱਭਰਿਆ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਦੇ ਨਾਮ ਹੇਠ ਨਸ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੁੱਝ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਾਉ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਕਰ ਕੇ ਅਤੇ ਮਾੜਾ-ਮੋਟਾ ਨਸ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ 'ਅਮਲੀਆ' ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਤੁੰਨ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਿਰੀ ਡਰਮੋਬਾਜ਼ੀ ਸਾਬਤ ਹੋਈ। ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਾਉ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿਚ ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗਾਂ ਦੇ ਡਾਕਟਰ ਅਤੇ ਕੌਂਸਲਰ ਭਰਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ ਇਹ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਕੀ, ਅਫੀਮ ਵਰਗੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਹਟਾ ਕੇ ਸਿੱਧੈਟਿਕ ਡਰੱਗ 'ਤੇ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹੋਇਆ ਇਹ ਕਿ ਮਰੀਜ਼ ਦੀ ਕੌਂਸਲਿੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਜਿਹੜੀ ਗੋਲੀ ਦੀ ਡੋਜ਼ ਘਟਾ-ਘਟਾ ਕੇ ਨਸ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਵਾਉਣਾ ਸੀ, ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਗੋਲੀ ਦੇ ਆਦੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਵੀ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰ ਨੂੰ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੀ ਕਿੱਕਲੀ ਬੜੀ ਮਜ਼ਹੂਰ ਹੋਈ ਸੀ। 'ਆਪ' ਮੁਖੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਵੱਲੋਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਮੰਤਰੀ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਦਾ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਮ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਮਾਨਹਾਨੀ ਦੇ ਕੇਸ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਉਹ ਮਜੀਠੀਆ ਤੋਂ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗ ਗਏ ਸਨ। 2017 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ

ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਮਸਲਾ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਿਆ ਤਾਂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁਟਕਾ ਸਾਹਿਬ ਹੱਥ ਵਿਚ ਫੜ ਕੇ ਸਹੁੰ ਖਾਧੀ ਸੀ ਕਿ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਉਣ 'ਤੇ ਚਾਰ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਲੋਕ ਤੋੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿਆਂਗਾ ਪਰ ਹਕੀਕਤ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। 2017 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਬਾਅਦ ਸੱਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰ ਕੇ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ (ਐੱਸ.ਟੀ.ਐੱਫ.) ਬਣਾਈ ਗਈ। ਐੱਸ.ਟੀ.ਐੱਫ. ਵੱਲੋਂ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਸ਼ਾ ਵੇਚਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਵੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪਰ ਜਦ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰ ਕੇ ਜਾਂਚ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਐੱਸ.ਐੱਸ.ਪੀ. ਰਾਜਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਮਸਲਾ ਠੰਢੇ ਬਸਤੇ ਵਿਚ ਪੈ ਗਿਆ।

ਦਰਅਸਲ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੇ ਚਹੇਤੇ ਰਾਜਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰ ਕੇ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਐੱਸ.ਟੀ.ਐੱਫ. ਆਗੂ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ 'ਤੇ ਖੁੰਦਕ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਣਿਆਂ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਮੰਗੀ ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਸਿਧਾਰਥ ਚਟੋਪਾਧਿਆਏ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ (ਸਿਟ) ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਿਟ ਵੱਲੋਂ 2018 ਵਿਚ ਉਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ ਸੀਲਬੰਦ ਲਿਫਾਫੇ ਵਿਚ ਹੀ ਬੰਦ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿਚ ਜਾਂਚ ਦਾ ਆਧਾਰ ਇੰਸਪੈਕਟਰ (ਬਰਖਾਸਤ) ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਣਾ ਕੇ ਰਾਜਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ ਨੂੰ ਕਟਹਿਰੇ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਸਭ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰੀ ਗਈ ਕਿ ਜਦ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਬੰਦ ਪਈਆਂ ਫਾਈਲਾਂ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮਿਲੀ ਤਾਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਵੱਡੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੋਵੇਗੀ ਪਰ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਦੂਹਰੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਸਿਧਾਰਥ ਚਟੋਪਾਧਿਆਏ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ ਸੌਂਪੀਆਂ ਤਿੰਨ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਜਨਤਕ ਕਰਦਿਆਂ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ ਲੇਕਿਨ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਮਿਲਣ ਮਗਰੋਂ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਠੋਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਐੱਸ.ਐੱਸ.ਪੀ. ਰਹੇ ਰਾਜਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਉਡਾਰੀ ਮਾਰ ਗਏ ਹਨ।

ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ, ਫਿਰ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੁਣ 'ਆਪ' ਸਰਕਾਰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀਆਂ ਹਨ। ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ-ਪੁਲਿਸ-ਤਸਕਰਾਂ ਦਾ ਗੱਠਜੋੜ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਖਿਲਾਫ ਹੱਥ ਪਾਉਣਾ ਸੌਖਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਬੋਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਤਿੱਕਤੀ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾ ਕੇ ਉਸੇ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨਸ਼ੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਚਲਾ ਕੇ ਸਿਆਸੀ ਲਾਹੇ ਵੀ ਖੱਟੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ 'ਚਿੱਟੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਲਾ ਹਫ਼ਤਾ' ਮਨਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਿਆਸੀ ਲਾਹਾ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਚਿੱਟੇ ਖਿਲਾਫ ਬੋਲਣਾ ਹੀ ਭੁੱਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇੱਕ ਚਰਚਾ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸਿੱਧੈਟਿਕ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਖਹਿੜਾ ਛੁਡਵਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਕੀ, ਅਫੀਮ ਵਰਗੇ ਰਵਾਇਤੀ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਡਾ. ਧਰਮਵੀਰ ਗਾਂਧੀ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਸਮੇਤ 12 ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਪੌਸ਼ਟ ਦੀ ਖੇਤੀ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਦੇ 52 ਦੇਸ਼ ਇਹ ਖੇਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਤੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਉਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਭੁੱਕੀ ਤੇ ਅਫੀਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਵਾਈਆਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਹਰ ਸਾਲ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਸੈਂਕੜੇ ਟਨ ਅਫੀਮ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਭੇਜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਤਲਬ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਹਰ ਸਾਲ ਸ਼ੁੱਧ ਅਫੀਮ ਜੇ ਕਈ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਹੈ, ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਦਾ ਹੈ ਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹਰ ਸਾਲ ਮਾਰੂ ਨਸ਼ੇ ਭਾਰਤ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪਹਿਲਾਂ ਭੁੱਕੀ, ਅਫੀਮ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਵੀ ਵਰਤਣ ਦੀ ਕੋਈ ਮਨਾਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ 1985 ਵਿਚ ਮਰਹੂਮ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਸਮੇਂ 'ਨਸ਼ਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਜੰਗ' ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਐੱਨ.ਡੀ.ਪੀ.ਐੱਸ. ਐਕਟ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਸਭ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਐੱਨ.ਡੀ.ਪੀ.ਐੱਸ. ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਪਿੱਛੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਕੁਦਰਤੀ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਕੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਵਧਾਉਣਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਖ਼ਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ 38 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਵੀ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਇ ਪੁਲਿਸ ਕੇਸਾਂ ਅਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਮੌਤਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤਜਰਬਾ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਖ਼ਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨਾਲ ਮਸਲੇ ਹੱਲ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਇ ਉਲਝਦੇ ਹਨ। ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਬਬੰਦੀ ਨਾਲ ਮੌਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧੀ ਹੈ।

ਜਦ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਨਸ਼ੇ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਆਸ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ! ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੋਕੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਅਹਿਮ ਸ੍ਰੋਤ ਹਨ ਤੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਸਸਤੀ ਤੋਂ ਸਸਤੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਬੋਤਲ 250 ਰੁਪਏ ਦੀ ਹੈ; ਭਾਵ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੀ ਤੇ ਠੋਕੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ਰਾਬ ਮਹਿੰਗੀ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜੁਆਨੀ ਦੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਦਲਦਲ ਵਿਚ ਫਸਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਫੈਲੀ ਅਤਿ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਕਾਰਨ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਭਵਿੱਖ ਕਾਰਨ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਵਿਕਸਤ ਮੁਲਕਾਂ ਵੱਲ ਪਰਵਾਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਦਲਦਲ ਵਿਚ ਫਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਤੋਂ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਇੱਕ-ਦੁੱਕਾ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਡਾਕਟਰ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਅੱਜ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਹੀ ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗਾਂ ਦੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਅੱਗੇ ਲੱਗੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੋ, ਇਹ ਸਰਕਾਰਾਂ ਹੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਹਾਦਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਸੂਬੇ ਦੇ ਹਰ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਮਿਹਨਤਦਾਨਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰੇ। ਸੂਬੇ ਦੇ ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਾਉ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿਚ ਖਾਲੀ ਪਈਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਭਰ ਕੇ ਚੰਗਾ ਮਾਹੌਲ ਸਿਰਜਿਆ ਜਾਵੇ। ਸਰਕਾਰ ਸ਼ਰਾਬ ਤੋਂ ਆਮਦਨ ਕੱਢਣੀ ਬੰਦ ਕਰੇ। ਨਸ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਬਜਾਇ ਵੱਡੇ ਮੱਗਰਮੱਛ ਫੜਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਨਸ਼ਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਸ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਜਾਂ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੇਚਣ ਵਾਲਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਇ ਇਸ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਤਸਕਰਾਂ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਿਲੀਭਗਤ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦਿਆਂ ਵਿਆਪਕ ਜਨਤਕ ਲਾਮਬੰਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ -ਚਾਚਾ ਬੋਲਿਆ

ਐਂਡੀਏ ਬਨਾਮ ਇੰਡੀਆ!

ਸਬਕ ਲੈਂਦਿਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਤੋਂ ਸਿਆਣਪ ਵਰਤਦੇ ਉਦੋਂ ਨੂੰ ਦਿਸਣਗੇ ਜੀ। 'ਪਾਟੋ-ਪਾੜੀ' ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਜ਼ਖਮ ਹੋ ਗਏ ਮੱਲ੍ਹਮ ਲਾਉਣਗੇ ਨਹੀਂ ਉਹ ਰਿਸਣਗੇ ਜੀ। ਤਾਕਤ ਦੱਸਣਗੇ ਵੇਟਾਂ ਦੀ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਚੱਲਦੀ ਚੱਕੀ ਦੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪਿਸਣਗੇ ਜੀ। ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਦਿਆਂ ਵੀ ਖਹਿ-ਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਘਿਸਣਗੇ ਜੀ। ਭੰਨ ਕੇ ਨਫਰਤਾਂ ਵਾਲੀਆਂ 'ਆਕੜਾਂ' ਨੂੰ ਜਾਪੇ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਹੁਣ ਲਿਫਣਗੇ ਜੀ। 'ਐਂਡੀਏ' ਨੂੰ ਚੋਣੀ ਵਿਚ ਦਰੁਸਤ ਕਰ ਕੇ ਲੋਕੀਂ ਲਗਦਾ 'ਇੰਡੀਆ' ਲਿਖਣਗੇ ਜੀ!

ਪੱਤਰਕਾਰ ਰੂਪੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਉਜਾੜੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਸਤਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਉੱਪਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਕਰਦਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਹਕੂਮਤ-ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਗੱਠਜੋੜ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚੁਭਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ ਨੇ ਰੂਪੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਝੂਠੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਹੋਰ ਜਿਊੜਿਆਂ ਬਾਰੇ ਖੁਲਾਸਾ ਆਪਣੇ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਜਿੱਥੇ ਲੋਕ ਹਿਤਾਂ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਬੋਲਣਾ ਜੁਰਮ ਹੈ...

ਖੱਬਿਓ: ਪੱਤਰਕਾਰ ਰੂਪੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਮਸਲੇ ਤੇ ਦੁਸ਼ਵਾਰੀਆਂ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਰੁਨ ਫਰੇਰਾ, ਪ੍ਰੋ. ਵਰਨੋਨ ਗੋਜ਼ਾਲਵੇਜ ਅਤੇ ਅਰੁਨ ਫਰੇਰਾ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਪਿੰਜਰੇ ਦੇ ਰੰਗ'।

29 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਲੋਕ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਦੋ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਰੁਨ ਫਰੇਰਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਵਰਨੋਨ ਗੋਜ਼ਾਲਵੇਜ ਨੂੰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਦੀ ਧਾਰਾ 15 'ਚ ਦਰਸਾਈ 'ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦੀ ਕਾਰਵਾਈ' ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਬੈਚ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਸਬੰਧੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੋਈ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਰੁਨ ਅਤੇ ਵਰਨੋਨ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਝੂਠੇ ਕੇਸਾਂ 'ਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ ਅਰੁਨ ਫਰੇਰਾ ਨੇ 'ਪਿੰਜਰੇ ਦੇ ਰੰਗ' ਨਾਂ ਦੀ

ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ
ਫੋਨ: +91-94634-74342

ਵੱਡਮੁੱਲੀ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਭਿਆਨਕ ਤਸੀਹਿਆਂ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਜਾਬਰ ਵਤੀਰੇ ਬਾਰੇ ਵਿਸਤਾਰ 'ਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਹੈ: ਕੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਦੇਵੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੀਮਾ-ਕੋਰੇਗਾਓਂ ਕੇਸ ਜਾਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਝੂਠੇ ਕੇਸਾਂ 'ਚ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ? ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਤਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹਾਈਕੋਰਟਾਂ ਕਈ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਦੇ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ।

ਵਰਨੋਨ ਅਤੇ ਅਰੁਨ ਨੂੰ ਡੇਢ ਦਰਜਨ ਹੋਰ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਅਤੇ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਉੱਘੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਸਮੇਤ ਜੂਨ ਅਤੇ ਅਗਸਤ 2018 'ਚ ਭੀਮਾ-ਕੋਰੇਗਾਓਂ ਨਾਂ ਦੇ ਝੂਠੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕੇਸ 'ਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਕੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਗੀਨ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਨਲੇਵਾ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ/ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਲਾਜ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ 'ਚ ਹੀ ਸਟੇਨ ਸਵਾਮੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ। ਸਿਰਫ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਆਨੰਦ ਤੇਲਤੰਬੜੇ ਅਤੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸੁਧਾ ਭਾਰਦਵਾਜ ਹੀ ਲੰਮੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਕਨੀਕੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕੇ। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਵਰਾਵਰਾ ਰਾਓ ਅਤੇ ਗੌਤਮ ਨਵਲਖਾ ਦੀ ਜਾਨ ਖਤਰੇ 'ਚ ਦੇਖ ਕੇ ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਰਜ਼ੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਕੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਭੇਜਣਾ ਪਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਪਹਿਰੇ ਹੇਠ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਤਾਇਨਾਤੀ ਦਾ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਖਰਚਾ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਪਰ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੌਮੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਰੱਦ

ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਸਿਰਤੋੜ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਭੀਮਾ-ਕੋਰੇਗਾਓਂ ਕੇਸ ਦੇ ਕਥਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਹੀ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕੇਸਾਂ ਤਹਿਤ ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਬੰਦ ਨਹੀਂ, ਲੋਕ ਹਿਤਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਨਿਆਂਪਸੰਦ ਜਮਹੂਰੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਵੀ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਦਾ ਸੰਤਾਪ ਝੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਰਾਜਧੂਰ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਲਗਾਉਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ। ਝਾਰਖੰਡ ਤੋਂ ਪੱਤਰਕਾਰ ਰੂਪੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਤਹਿਤ ਬਿਹਾਰ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵੀ ਉਸ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ 'ਚ ਉਸ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪੈਰਵਾਈ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ।

ਰੂਪੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਉਜਾੜੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਸਤਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਉੱਪਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਕਰਦਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਹਕੂਮਤ-ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਗੱਠਜੋੜ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚੁਭਦਾ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਅਤੇ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਪੈਸ਼ਲ ਖ਼ੁਫ਼ੀਆ ਏਜੰਸੀ ਵੱਲੋਂ ਜੂਨ 2019 'ਚ ਝਾਰਖੰਡ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰੀਬਾਗ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਕੇ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਜਿਸ ਕਾਰ ਵਿਚ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਸ ਵਿਚ ਖ਼ੁਫ਼ੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਬਾਰੂਦੀ ਸੁਰੰਗਾਂ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਜੇਲਾਟਿਨ ਸਟਿਕਾਂ ਅਤੇ ਡੈਟੋਨੇਟਰ ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦੀ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਫਿਰ ਬਿਹਾਰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਿਖਾ ਕੇ ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਉੱਪਰ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. (ਮਾਓਵਾਦੀ) ਦੇ ਮੁੱਖ ਆਗੂਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ। ਬਿਹਾਰ ਪੁਲਿਸ 180 ਦਿਨ ਦੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ 'ਚ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ 'ਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਦਸੰਬਰ 2019 'ਚ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮਿਲ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਹਕੂਮਤ-ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਗੱਠਜੋੜ ਵੱਲੋਂ ਆਦਿਵਾਸੀ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਘਾਣ ਵਿਰੁੱਧ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਕਰਨੀ ਬੰਦ ਨਾ ਕੀਤੀ ਤਾਂ 17 ਜੁਲਾਈ 2022 ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਝਾਰਖੰਡ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮੁੜ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ. ਤੇ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀਆਂ ਅਤਿਅੰਤ ਸੰਗੀਨ ਧਾਰਾਵਾਂ ਲਗਾ ਕੇ ਚਾਰ ਝੂਠੇ ਕੇਸਾਂ 'ਚ ਫਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਤਿੰਨ ਕੇਸ ਝਾਰਖੰਡ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਇਕ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ। ਉਸ ਦਾ ਲੈਪਟਾਪ ਜਬਤ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਸਾਰੀ ਡੇਟਾ ਸਮੱਗਰੀ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ 'ਚ ਲੈ ਲਈ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਅਣਥੱਕ ਮਿਹਨਤ ਕਰ ਕੇ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਉਜਾੜੇ ਅਤੇ ਝੂਠੇ

ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਉੱਪਰ ਦੋ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖਣ ਲਈ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਫੋਨ ਕਿਸੇ ਖ਼ੁਫ਼ੀਆ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਹ ਕਿਸੇ ਜਗ੍ਹਾ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਲਈ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਕੁਝ ਅਣਪਛਾਤੇ ਬੰਦ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਭਤਕਾਉਣ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। 2021 'ਚ ਜਦੋਂ ਆਜ਼ਾਦਾਨਾ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਪੈਗਾਸਸ ਜਾਸੂਸੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਰੂਪੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਸੱਚ ਸਾਬਤ ਹੋਏ। ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 300 ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਅਤੇ 40 ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੋਨਾਂ ਅਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰਾਂ ਨੂੰ ਪੈਗਾਸਸ ਰਾਹੀਂ ਹੈਕ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਪਰ ਖ਼ੁਫ਼ੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਇਹ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਦੋ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਪੈਗਾਸਸ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਸਨ। ਹਕੂਮਤ ਉਸ ਤੋਂ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਖ਼ਫ਼ਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਪੈਗਾਸਸ ਜਾਸੂਸੀ ਵਿਰੁੱਧ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ 'ਚ ਰਿੱਟ ਦਾਇਰ ਕਰ ਕੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਜਾਸੂਸੀ ਉੱਪਰ ਰੋਕ ਲਾਉਣ ਲਈ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਬਹੁਤ ਸੀਮਤ ਸੀ ਜੋ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਨਾਲ ਅਕਸਰ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਮੁੱਖਧਾਰਾ ਮੀਡੀਆ 'ਚ ਅਤੇ ਨਾਮਵਰ ਮੁਤਵਾਜ਼ੀ ਮੀਡੀਆ 'ਚ ਵੀ ਕੋਈ ਸਪੇਸ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਮੀਡੀਆ ਸਾਈਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਕਿੰਨਾ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਸਮਝਦੀ ਸੀ।

ਉਹ ਨਿਯਤਕ ਹੋ ਕੇ ਆਦਿਵਾਸੀ ਹੱਕਾਂ

ਬੇਖੌਫ਼ ਕਲਮਾਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੇਖਕ, ਪੱਤਰਕਾਰ, ਕਵੀ, ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਅਤੇ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਲੜਨਾ ਅਤੇ ਹਕੂਮਰਾਨਾਂ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਮਾਰਨ ਦੇ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਅਸਫਲ ਬਣਾਉਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਉਹ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਮੋਰਚੇ ਤੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਸਟੇਟ ਵੱਲੋਂ ਖੜ੍ਹੀ ਕੀਤੀ ਹਰ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਤੇ ਮੁਸੀਬਤ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਹ ਪੂਰੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਵਚਨਬੱਧ ਹਨ।

ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਥਿਤ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੀ ਪੋਲ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਆਦਿਵਾਸੀ ਵਸੋਂ ਅਤੇ ਪੌਣ-ਪਾਣੀ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਥਿਤ ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ ਉੱਪਰ ਗੰਭੀਰ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਹਕੂਮਰਾਨਾਂ ਦੀ ਮਿਲੀਭਗਤ ਨਾਲ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਧਾੜਵੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੁਦਰਤੀ ਵਸੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੇਕਿਰਕੀ ਨਾਲ ਲੁੱਟਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੇਹੱਦ ਵਾਂਝੇਪਣ 'ਚ ਦਿਨ ਕੱਟ ਰਹੇ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਨਿਗੂਣੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਉੱਪਰ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਬਜ਼ੇ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਨਿਗੂਣੇ ਵਸੀਲਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵਾਂਝੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ ਕਰਾਰ ਦੇ ਕੇ ਅਤੇ ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਪਾ ਕੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਡੱਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਕਰੂਰ ਹਕੂਕਤ ਨੂੰ ਹੀ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆ ਰਿਹਾ ਸੀ (ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਜੁਲਾਈ ਵਿਚ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ 121 ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਬੇਕਸੂਰ ਕਰਾਰ ਦੇ ਕੇ ਬਰੀ ਕਰਨਾ ਝੂਠੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਹਾਲੀਆ ਮਿਸਾਲ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 2017 ਦੇ ਇਕ ਨਕਸਲੀ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਨਕਸਲੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾ ਕੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੋਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਡੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ)। ਉਹ ਆਦਿਵਾਸੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਸਾਫ਼ ਪਾਣੀ, ਬਿਜਲੀ, ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਚੁੱਕਦਾ ਸੀ। ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਸਮੇਂ ਉਹ ਝਾਰਖੰਡ ਦੇ ਗਿਰਡੀਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਸਨਅਤੀ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਨ ਨਾਲ ਫੈਲ ਰਹੀਆਂ ਕੈਂਸਰ ਵਰਗੀਆਂ ਭਿਆਨਕ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਹੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਉੱਪਰ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕੈਂਸਰ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਮਦਦ ਜੁਟਾਉਣ ਲਈ ਭੱਜ-ਦੌੜ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਕਾਫ਼ੀ ਹਿੱਸੇ ਛਪ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਜਿਸ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਨਅਤਾਂ ਦੀਆਂ ਮਨਮਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਲਾਕਾਨੂੰਨੀਆਂ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਪੱਤਰਕਾਰ ਰੂਪੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਝੂਠੇ ਕੇਸਾਂ 'ਚ ਜੇਲ੍ਹਬੰਦੀ ਪ੍ਰੈੱਸ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਯਤਕ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਬਾਨਬੰਦੀ ਕਰਨ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ 2023 'ਚ ਭਾਰਤ ਪ੍ਰੈੱਸ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ 180 ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚੋਂ 161ਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਰਬਾਰੀ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰੈੱਸ ਨੇੜਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਖ਼ਬਰਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਕੂਮਤੀ ਬਿਰਤਾਂਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਾਰਨ ਦਾ ਸੰਦ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਰੂਪੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ ਵਾਂਗ ਬੇਖੌਫ਼ ਹੋ ਕੇ ਬੇਬਾਕੀ ਨਾਲ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਤੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੱਤਾ ਉੱਪਰ ਤਿੱਖੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸੜਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਉੱਪਰ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ

ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਰੱਖ ਕੇ ਮਾਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। 80 ਸਾਲ ਦੇ ਸਟੇਨ ਸਵਾਮੀ ਨੂੰ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਪਹਿਰੇਦਾਰੀ ਦਾ ਮੁੱਲ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬਿਨਾਂ ਇਲਾਜ ਤਿਲ-ਤਿਲ ਮਰ ਕੇ ਚੁਕਾਉਣਾ ਪਿਆ। ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਮਨੁੱਖੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ 'ਚ ਬੇਇਲਾਜ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦਾ ਇਹੀ ਖ਼ਤਰਾ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਾਈਬਾਬਾ, ਰੂਪੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਰਕੁਨਾਂ/ਕਲਮਕਾਰਾਂ ਉੱਪਰ ਮੰਡਰਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਰੂਪੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਦੂਰ-ਦਰਾਜ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਭੇਜ ਕੇ, ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਮਨੁੱਖੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰੱਖ ਕੇ ਅਤੇ ਇਕੱਲਤਾ ਕੋਠੜੀ 'ਚ ਡੱਕ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਮਨੋਬਲ ਤੋੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਜੁਝਾਰੂ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਵਾਂਗ ਰੂਪੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਖ਼ਾਸੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀਆਂ ਸੀਖਾਂ ਪਿੱਛੇ ਵੀ ਖ਼ਾਮੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਸਿਆਸੀ ਕੈਦੀ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਲੈਣ ਲਈ ਅਤੇ ਆਮ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੱਕ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਸੰਘਰਸ਼ਸ਼ੀਲ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਅਗਸਤ ਅਤੇ ਸਤੰਬਰ ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਉਸ ਨੇ ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਦੋ ਵਾਰ ਭੁੱਖ-ਹੜਤਾਲ ਕੀਤੀ। ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨੀ ਪਈ ਅਤੇ ਮੰਗੇ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਉਣਾ ਪਿਆ ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਾਬਰ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਮਾਹੌਲ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਬੇਕਿਰਕ ਵਤੀਰਾ ਕੁਝ ਕੁ ਬੇਖੌਫ਼ ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨਾਲ ਬਦਲਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਬੰਧ ਮਨੁੱਖੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਾਗਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਰਾਂ ਦਾ ਮਨੋਬਲ ਤੋੜਨ ਦੇ ਮਨੋਰਥ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਖ਼ਾਤਰ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਜਾਗਰੂਕ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਯਤਨ ਕਰਨੇ ਪੈਣਗੇ। ਰੂਪੇਸ਼ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਵੀ ਓਪਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਰਾਹੀਂ ਐਮ.ਏ. ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੀ ਉਚੇਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੱਤਾ ਦੇ ਜਬਰ ਦਾ ਜਵਾਬ ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਧਿਐਨ ਰਾਹੀਂ ਸਾਣ 'ਤੇ ਲਾਉਣਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਅਕੀਦਿਆਂ ਤੇ ਅਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ ਹੀ ਹੈ।

ਬੇਖੌਫ਼ ਕਲਮਾਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੇਖਕ, ਪੱਤਰਕਾਰ, ਕਵੀ, ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਅਤੇ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਲੜਨਾ ਅਤੇ ਹਕੂਮਰਾਨਾਂ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਮਾਰਨ ਦੇ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਅਸਫਲ ਬਣਾਉਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਉਹ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਮੋਰਚੇ ਤੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਸਟੇਟ ਵੱਲੋਂ ਖੜ੍ਹੀ ਕੀਤੀ ਹਰ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਤੇ ਮੁਸੀਬਤ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਹ ਪੂਰੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਵਚਨਬੱਧ ਹਨ।

ਮਨੀਪੁਰ ਦਾ ਦੁਖਾਂਤ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ

“ਇਥੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੌ ਐੱਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਹਨ। ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਇਲਜ਼ਾਮ ਸੁਣਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੈਕਤੋਰ ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ, ਇਸੇ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇੰਟਰਨੈੱਟ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਹੋਈ ਹੈ।” ਮਨੀਪੁਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੀਰੇਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੁਝ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਵਸਤ ਕਰ ਕੇ ਘਸੀਟਣ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲ 'ਤੇ ਆਉਣ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕਹੇ। ਇਹ ਘਟਨਾ 4 ਮਈ 2023 ਨੂੰ ਮਨੀਪੁਰ ਵਿਚ ਹੋਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਔਰਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ 21 ਸਾਲਾ ਔਰਤ ਨਾਲ ਸਮੂਹਿਕ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ 19 ਸਾਲਾ ਭਰਾ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਕੰਗਪੋਕਪੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਵਾਪਰੀ ਜਦੋਂ ਇਹ ਕੁਝ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਲੋਕ ਭੀੜ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਥਾਂ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਨਵਜ਼ਰਨ ਕੌਰ

ਇਸ ਵੀਡੀਓ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸੋਸ਼ਣ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕੁਝ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਮਨੀਪੁਰ ਜਾ ਕੇ ਪੀੜਤ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਵਾਇਰਲ ਹੋਈ ਵੀਡੀਓ ਵਿਚ ਮਰਦ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਘੇਰਦੇ ਹੋਏ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਕੁਝ ਰਾਹਗੀਰ ਵੀ ਭੀੜ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਨ। ਪੀੜਤ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਨਵੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਸਕ ਭੀੜ ਵਿਚ ਦੂਸਰੇ ਫਿਰਕੇ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ। ਰਾਜ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਇਸ ਜਿਨਸੀ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸਿਰਫ ਭੀੜ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸੀ। ਵਾਇਰਲ ਵੀਡੀਓ ਵਿਚਲੀਆਂ ਪੀੜਤ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੀੜ ਨੇ ਜਬਰਦਸਤੀ ਨਹੀਂ ਖੋਹਿਆ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕੁਝ ਲੋਕ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਸਗੋਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਭੀੜ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ।

ਖੁਲਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਦੀਆਂ ਪੀੜਤ ਔਰਤਾਂ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਇਲਾਜ ਲਈ ਵੀ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ, ਸੂਬਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ

ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸੋਸ਼ਣ ਤੇ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੂਨ 2023 ਦੇ ਅੱਧ ਵਿਚ ਮਨੀਪੁਰ ਦੇ 550 ਚਿੱਤਰ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੇ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਕੇ ਜਿਨਸੀ ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਤੱਥ-ਖੋਜ ਟੀਮ ਨੇ ਜੂਨ 2023 ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਮਨੀਪੁਰ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮਨੀਪੁਰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਉਸ ਟੀਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੀ ਐੱਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਰਾਜ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

3 ਮਈ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਹਿੰਸਾ ਦੇ 80 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਦੌਰਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੂਰੀ ਬੇਰੁਖੀ ਦਿਖਾਈ। ਮਨੀਪੁਰ ਭਾਂਬੜ ਬਣ ਕੇ ਬਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ 80 ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਨਾ ਬੋਲਿਆ। ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਮਨੀਪੁਰ ਜਾ ਕੇ ਅਮਨ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਾਪਸ ਪਰਤਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ। ਮਨੀਪੁਰ ਵਿਚ ਨਾ ਅਮਨ ਪਰਤਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਨੀਪੁਰ ਟਰਾਈਬਲ ਫੋਰਮ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਨੀਪੁਰ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਮੰਗੇ ਗਏ ਸਨ, ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਫ਼ੌਜ ਦੇ ਦਖਲ ਲਈ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਥਾਨਕ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹਾਂ ਨੇ ਕੌਮੀ ਮਹਿਲਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਈ ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਪਰ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਾ ਮਿਲਿਆ। ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਪਾਬੰਦੀ ਕਾਰਨ ਹਿੰਸਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਦੱਬੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਤੇ ‘ਸਥਿਤੀ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਹੈ’ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ।

4 ਮਈ ਨੂੰ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ ਦਾ ਵੀਡੀਓ 19

ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਤੇ ਦੇਖਦੇ ਹੀ ਦੇਖਦੇ ਦੇਸ ਪਰਦੇਸ ਵਿਚ ਫੈਲ ਗਿਆ। ਔਰਤਾਂ 'ਤੇ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗ ਬੇਰਹਿਮੀ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਤਸੱਦਦ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਮੂਹਿਕ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਵਲੰਧਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਦੋ ਔਰਤਾਂ 'ਤੇ ਹੋਇਆ ਤਸੱਦਦ ਨਹੀਂ, ਮਨੁੱਖਤਾ 'ਤੇ ਵਾਰ ਸੀ। ਜਿਨਸੀ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਇਹ ਰੂਪ ਨਫਰਤ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ

ਸਾਰੇ ਸਮਾਜ ਦਾ ਅਕਸ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰਾਂ ਨੂੰ ਜੰਗ ਦਾ ਮੈਦਾਨ ਬਣਾ ਕੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਦੀ ਇਬਾਰਤ ਲਿਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੇ ਸਾਰੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਫਿਲਮਾਇਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਜੁਰਮ ਨੂੰ ਟਰਾਫੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਤ ਕੀਤਾ। ਵੀਡੀਓ ਦੇਖ ਕੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਹਿਲਾ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮਹਿਲਾ ਅਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰੀ ਸਮੂਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਮਨੀਪੁਰ 'ਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਨੰਗੀ ਪਰੇਠ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ 140 ਕਰੋੜ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ: “ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਦਰਦ ਅਤੇ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮਨੀਪੁਰ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਨਾਲ ਜੋ ਹੋਇਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।”

ਠੀਕ ਉਸੇ ਹੀ ਦਿਨ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਇਕ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਕੁਸ਼ਤੀ ਮਹਾਸੰਘ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬ੍ਰਿਜ ਭੂਸ਼ਣ ਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਿਨਸੀ ਸੋਸ਼ਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ

ਦੇਸ ਦੀਆਂ ਚੋਟੀ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲਵਾਨ ਧੀਆਂ ਨੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਹਿਲਵਾਨ ਧੀਆਂ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਬੱਧੀ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਰੁਲੀਆਂ ਸਨ, ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦਿਓ। ਉਸੇ ਹੀ ਦਿਨ ਡੇਰਾ ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਮੁਖੀ ਗੁਰਮੀਤ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਸਿੰਘ ਜੋ ਡੇਰੇ ਦੀਆਂ ਦੋ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ 20 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਸਾਲ ਦੂਜੀ ਵਾਰ, 30 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਪੈਰੋਲ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਆਇਆ। ਇਸੇ ਹੀ ਦਿਨ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬਿਲਕੀਸ ਬਾਨੋ ਦੀ ਅਪੀਲ ਜੋ ਉਸ ਨਾਲ ਹੋਏ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਜੀਆਂ ਦੇ ਕਤਲ ਦੇ 11 ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀ ਸੀ, ਨੂੰ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ।

ਮਨੀਪੁਰ ਵਿਚ ਸਮੂਹਿਕ ਹਿੰਸਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਹਿੰਸਾ ਵਿਚ ਨਿਆਂ ਦੇ ਕੀ ਅਰਥ ਹਨ? ਮਨੀਪੁਰ ਅਤੇ ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬ ਦੇ ਕਈ ਦੂਜੇ ਸੂਬੇ ਇਕ ਖਾਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਟਕਰਾਅ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਵਰਤਿਆ ਹੈ ਪਰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਖੇਤਰ ਦਾ ਫੌਜੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਨੀਪੁਰ ਦਾ ਪੂਰਾ ਰਾਜ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਆਰਮਡ ਫੋਰਸਿਜ਼ ਸਪੈਸ਼ਲ ਪਾਵਰਜ਼ ਐਕਟ (ਅਫਸਪਾ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ‘ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ’ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਬਲਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ‘ਅਸ਼ਾਂਤ ਖੇਤਰ’ ਦਾ ਦਰਜਾ ਇੰਫਾਲ ਦੇ ਛੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ 15 ਥਾਣਿਆਂ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਥਾਣਿਆਂ ਤੋਂ ਅਫਸਪਾ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਥਾਣੇ ਘਾਟੀ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਮੈਤੇਈ ਆਬਾਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਮਨੀਪੁਰ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਟਕਰਾਅ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਡੂੰਘੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕਈ

ਪਹਾੜੀ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ‘ਰਾਖਵੇਂ ਜੰਗਲ’, ‘ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜੰਗਲ’ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸੈਂਕੜੇ ਕੁਝ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਸੋਂ ਵਾਲੀ ਰਵਾਇਤ ਭੌਂਏ-ਟੋਟਿਆਂ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਖਦਸ਼ੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਈ ਹੋਰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਫ਼ ਮਕਸਦ ਕੁਝ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਹੱਕ ਘਟਾਉਣਾ ਸੀ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਤੇ ਜੰਗਲਾਂ ਨੂੰ ਕਬਾਇਲੀ ਲੋਕਾਂ (ਮਨੀਪੁਰ ਵਿਚ ਕੁਝ ਤੋਂ ਨਾਗਾਂ) ਦੀਆਂ ਸਮੂਹਿਕ-ਸਮਾਜਿਕ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ‘ਰਾਖਵੇਂ ਜੰਗਲ’ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਐਲਾਨਾਂ ਅਤੇ ਮੈਤੇਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਆਦਿਵਾਸੀ ਦਰਜਾ ਦੇਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਬੰਦੀ ਨਾਲ ਕੁਝ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਵਿਚ ਬੇਚੈਨੀ ਵਧੀ। ਅਪਰੈਲ ਤੋਂ ਮਈ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਕਈ ਥਾਣੇ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਰਕੀਬਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ।

ਬਹੁਗਿਣਤੀਵਾਦ ਦਾ ਏਜੰਡਾ ਇੱਥੇ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸਾਮ ਵਿਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਘੁਸਪੈਠ ਦੇ ਨਾਂ ਥੱਲੇ ਮੁਸਲਿਮ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਫਿਰਕੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਫਰਤੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਰਮੀ ਘੁਸਪੈਠੀਏ ਅਤੇ ਅਫ਼ੀਮ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਐਲਾਨ ਕੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਭੰਡੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਹਿੰਸਕ ਬਹੁਗਿਣਤੀਵਾਦੀ ਭੀੜਾਂ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਉਭਰਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਭੀੜ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ, ਅਪਰਾਧੀ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹੈ। ਇਸ ਹਿੰਸਕ ਭੀੜ ਵਿਚ ਹੁਣ ਮਰਦ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਔਰਤਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਇਹੀ ਉਹ ਭੀੜ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਮਨੀਪੁਰੀ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਜਿਨਸੀ ਸੋਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਤੇ ਤਸੀਹੇ ਦਿੱਤੇ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਜਿਊਂਦਿਆਂ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਫਰਤੀ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਗਿਣਤੀਵਾਦ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਵਿਰੋਧ ਨਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ

ਨਫਰਤੀ ਭੀੜ ਦੀ ਅੱਗ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਫਿਰਕਿਆਂ, ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਜਾਂ ਦਲਿਤ ਔਰਤਾਂ ਤਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ, ਇਹ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦਾ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਖੋਹ ਲਵੇਗੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਦਾ ਹਥਿਆਰ

ਮਨੀਪੁਰ ਵਿਚ ਕੁਝ-ਜ਼ੋਮੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਦੋ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰਫ਼ਾਗਰਦਾਂ ਦੇ ਝੁੰਡ ਵਲੋਂ ਨਿਰਵਸਤ ਕਰ ਕੇ ਘੁਮਾਉਣ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦੀ ਪ੍ਰੋਸ਼ਾਨਕੁਨ ਵੀਡੀਓ ਜਦੋਂ ਨਸ਼ਰ ਹੋਈ ਤਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਸੂਬੇ ਅੰਦਰ ਚੱਲ ਰਹੀ ਨਸਲੀ ਹਿੰਸਾ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਚੁੱਪ ਤੋੜਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਗਏ। ਚਾਰ ਮਈ ਨੂੰ ਵਾਪਰੀ ਇਸ ਘਿਨਾਉਣੀ ਘਟਨਾ ਦੀ ਵੀਡੀਓ 19 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਵਾਇਰਲ ਹੋਈ ਸੀ।

ਇਸ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਟਕਰਾਅ ਵਿਚ ਬਲਾਤਕਾਰ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਦੇ

ਖਾਮ ਖ਼ਾਨ ਸੂਨ ਹੋਸਿੰਗ

ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਰਤ ਕੇ ਨਾ ਕੇਵਲ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਬੇਹੁਮਰਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੁਝ-ਜ਼ੋਮੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸਗੋਂ ਇਸ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਸਮੂਹਿਕ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਵੀ ਝੰਜੋੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਟਰੋਲ ਵਾਲਾ ਕੰਟਰੋਲ ਹੇਠਲਾ ਮੀਡੀਆ ਜਾਂ ਦਮਨਕਾਰੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਭਾਵੇਂ ਬਲਾਤਕਾਰ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਰਤਣ ਤੇ ਕਿਸੇ ਸਮੂਹ ਦੇ ਦਮਨ ਸਮੇਤ ਅਜਿਹੇ ਹਿਕਾਰਤੀ ਕਾਰਿਆਂ ਦੀ ਪਰਦਾਪੋਸ਼ੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰਫ਼ਾ ਦਫ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕਿੱਨੀਆਂ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰੇ, ਫਿਰ ਵੀ ਸਚਾਈ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਨਕਾਰਾ ਸਿੱਧ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਸਰਬਵਿਆਪੀ ਹਕੀਕਤ ਵੀ ਜੱਗ ਜਾਹਿਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰਾਂ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾਤ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਾ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦਾ ਆਧਾਰ/ਬਹਾਨਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸੰਗ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਪ੍ਰਵਾਨ

ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਸਰਬਵਿਆਪੀ ਹਕੀਕਤ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਦਾ ਢੰਗ ਵੀ ਨਿਰਾਲਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਉਪਜੀ ਪੀੜ ਅਤੇ ਰੋਹ ਸਾਰੇ ਨਸਲੀ ਤੇ ਖੇਤਰੀ ਹੱਦ-ਬੰਨੇ ਪਾਰ ਕਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਸ ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਪਰਾਧ ਤੋਂ ਉਪਜੀ ਬੇਵਸੀ, ਪੀੜ ਅਤੇ ਸਮੂਹਿਕ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਾਰਮਿਕ ਵੰਗ ਨਾਲ ਚਿੱਤਰ ਵਾਹਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਈ ਔਰਤ ਨੂੰ ਦੋ ਬੰਦੇ ਬਚਾ ਕੇ ਲਿਜਾਂਦੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਤਿਰੰਗੇ ਵਿਚ ਲਿਪਟੀ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲਥਪਥ ਉਸ ਔਰਤ ਦੇ ਪਿਛਾਂਹ ਖੂਨ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਫਿਰਕੂ ਦੰਗਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ‘ਪਰਵਿਰਤਨ ਮਾਹਿਰਾਂ’ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਵਿਖਾਲਾ ਵੀ ਕਰਦੀ ਹੈ; ਉਹ ਰਾਜਕੀ ਛਤਰ ਛਾਇਆ ਹੇਠ ਇਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਖਿਲਾਫ ਹਿੰਸਾ ਫੈਲਾਉਣ ਲਈ ਹਜ਼ੂਮ ਨੂੰ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਝੂਠੀ ਖਬਰ ਦਾ ਕਾਰਗਰ ਅਤੇ ਬੱਝਵੇਂ ਵੰਗ ਨਾਲ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਤਿੰਨ ਅਤੇ ਚਾਰ ਮਈ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਇਹ ਝੂਠੀ ਖਬਰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਫੈਲਾਈ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਚੁਰਾਚਾਂਦਪੁਰ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਕੁਝ-ਜ਼ੋਮੀ ਹਜ਼ੂਮ ਨੇ ਇਕ ਮੈਤੇਈ ਨਰਸਿੰਗ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਨਾਲ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਪੀੜਤ ਮੈਤੇਈ ਔਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਜਿਸਾ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਮੁਰਦਾਘਰ ਵਿਚ ਰੱਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਨਰਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਇੰਫਾਲ ਵਿਚਲੇ ਜਿਸਾ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵੇਂ

ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਮੈਤੇਈ ਹਜ਼ੂਮੀ ਗਰੁਪਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਫ਼ਵਾਹਾਂ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਕੁਪ੍ਰਚਾਰ ਨੂੰ ਗੈਰਰੋਪ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਵਜੋਂ ਵਰਤਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ-ਜ਼ੋਮੀ ਔਰਤਾਂ ਖਿਲਾਫ ਬਦਲੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਸਨ।

ਜ਼ੋਮੀ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਪਾਈ ਇਕ ਸਟੋਰੀ ਤੋਂ ਵੀ ਇਹ ਗੱਲ ਜਾਹਿਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਨਿਰਵਸਤ ਕਰ ਕੇ ਘੁਮਾਈਆਂ ਦੇ ਪੀੜਤ ਔਰਤਾਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਔਰਤ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਹਜ਼ੂਮ ਨੇ ਝੂਠੀ ਖਬਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਕੇ ਬੀ ਫੈਨੋਮ ਪਿੰਡ ਵਿਚ 4 ਮਈ ਨੂੰ 21 ਸਾਲ ਦੀ ਔਰਤ ਨਾਲ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਦੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਕਾਰੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ। ਉਸੇ ਦਿਨ ਇੰਫਾਲ ਦੇ ਪੋਰੋਮਪਟ ਵਿਖੇ ਨਾਈਟਿੰਗੇਲ ਨਰਸਿੰਗ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਦੀਆਂ ਦੋ ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਨਾਲ ਬਦਸਲੂਕੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਕੰਗਪੋਕਪੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਖੋਪੀਬੁੰਗ ਦੀ ਕਾਰ ਵਾਜ਼ ਸ਼ੋਪ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਦੋ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਵਲੋਂ ਕਾਬੂ ਕਰ ਕੇ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਅਨਸਰਾਂ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨਸਰਾਂ ਨੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਲਿਜਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਬਦਲੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋ ਘੰਟੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਡਿਆਂ ਵੀ ਵਹਿਸ਼ਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਉਹ ਦਮ ਤੋੜ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਤੰਦ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਸਾ ਵਿਚ ਮੈਤੇਈ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਗਰੁਪਾਂ ਅਤੇ

ਮਨੀਪੁਰ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਮਿਲੀਭਗਤ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੇ 18 ਮਈ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਜ਼ੀਰੋ ਐੱਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਚਾਰ ਮਈ ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੈਤੇਈ ਭੀੜ ਨੇ ਨਾ ਕੇਵਲ ਸੂਬਾਈ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਦੇਖ ਰੇਖ ਹੇਠ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟ-ਮਾਰ ਅਤੇ ਭੰਨ-ਤੋੜ ਕੀਤੀ ਸਗੋਂ ਗੈਰਰੋਪ ਜਿਹੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਕਾਰੇ ਵੀ ਕੀਤੇ। ਸੂਬਾਈ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਕਰਮੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਹਜ਼ੂਮ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਲਾਚਾਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂ ਮਿਲੀਭਗਤ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਤਮਾਸ਼ਬੀਨ ਬਣੇ ਰਹੇ।

ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ 21 ਸਾਲ ਦੀ ਔਰਤ ਨਾਲ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੁੱਖ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਤੋਂ 76 ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਵੀਡੀਓ ਵਾਇਰਲ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਝਟਪਟ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਜਦਕਿ ਲਗਾਤਾਰ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਪੁਲਿਸ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਟਾਲਮਟੋਲ ਕਰਦੀ ਰਹੀ। ਦੇਰ ਨਾਲ ਹੋਈ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਕਈ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਦੀ ਹੈ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਬੰਧਿਤ ਪਿੰਡ ਕੰਗਪੋਕਪੀ ਮਾਲ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਬੋਬਲ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਮੈਤੇਈ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਹਿੰਸਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੁਝ-ਜ਼ੋਮੀ ਗਰੁਪ ਲਈ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅੱਪੜਨਾ ਲਗਭਗ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਮਿਲੀਭਗਤ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਭੇ ਰੱਖ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰਾਂ

ਦੇ ਵਖਰੇਵਿਆਂ ਅਤੇ ਉਲਝਣਾਂ ਕਰ ਕੇ ਹਿੰਸਾ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਦਾ ਅਮਲ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਫ਼ ਜਾਹਿਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਜ਼ੂਮਾਂ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ ਸਾਬਿਤ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੁਰਾਚਾਂਦਪੁਰ ਅਤੇ ਕੰਗਪੋਕਪੀ ਜ਼ਿਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪਹਾੜੀ ਢਲਾਣਾਂ 'ਤੇ ਵਸੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੁਝ-ਜ਼ੋਮੀ ਪਿੰਡਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਕਰ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਰ-ਬਾਰ ਸਾੜ ਦਿੱਤੇ ਸਨ।

ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਦੀ ਇਹ ਘਟਨਾ ਭਾਵੇਂ ਬਹੁਤ ਘਿਨਾਉਣੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਸਿਰਫ ਕਬਾਇਲੀ ਔਰਤਾਂ ਖਿਲਾਫ ਹੋਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਝੂਠੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਅਤੇ ਕੁਪ੍ਰਚਾਰ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਚੌਕਸ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕੁਝ-ਜ਼ੋਮੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਪ੍ਰਤੀ ਦਵੈਸ਼ ਭਾਵਨਾ ਭੜਕਾਈ ਗਈ। ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਇਸ ਢਾਂਚਾਗਤ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਸਰੋਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਬ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਕੁਝ-ਜ਼ੋਮੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਖਿਲਾਫ ਕੁਪ੍ਰਚਾਰ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਚੁੱਪ ਤੋੜਨ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੀਰੇਨ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਖਿਲਾਫ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਦਾ ਕਬਾਇਲੀ ਔਰਤਾਂ ਖਿਲਾਫ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ ਕੋਈ ਖਾਸ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਗੈਰਰੋਪ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣੀ ਕੁਝ-ਜ਼ੋਮੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਔਰਤ ਦਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਝੰਡੇ ਨਾਲ ਤਨ ਢਕਣ ਦਾ ਉਹ ਸਕੈਚ ਉਸ ਗਹਿਰੇ ਜ਼ਖ਼ਮ ਦਾ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰਤੀਕ ਅਤੇ ਸੂਚਕ ਬਣਿਆ ਰਹੇਗਾ ਕਿ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਹਿੰਸਾ ਨਾਲ ਨਾ ਕੇਵਲ ਕਬਾਇਲੀ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਜਿਸਮ ਸਗੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਮੂਹਿਕ ਜ਼ਮੀਰ ਵੀ ਫੁਲਣੀ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।

ਵਿਸ਼ਵ ਧਰਮ ਸੰਮੇਲਨ 2023, ਸ਼ਿਕਾਗੋ

AUGUST 14-18, 2023 | McCORMICK PLACE

Lakeside Center, 2301 S King Dr, Chicago, IL 60616

ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਮਿਡਵੈਸਟ ਦੇ ਸਭ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ
ਅਗਸਤ 13, ਨੂੰ ਧੰਨ ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਅਤੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪਰੇਡ
ਅਗਸਤ 14, ਤੋਂ ਅਗਸਤ 18, ਤੱਕ ਮਕਾਰਮਿਕ ਪਲੇਸ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਖੇ
ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਅਤੁੱਟ ਲੰਗਰ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ

ਸਰਬ ਧਰਮ ਪਰੇਡ

The Parade of Faiths

Sunday, August 13th 1:30 PM - 3:30 PM

Assembly/Start: 1521 S Linn White Dr, Chicago, IL 60605 USA (Adler Planetarium)

Disassembly/End: 448 E 18th Dr, Chicago, IL 60616, USA

ਇਹ ਸੰਮੇਲਨ ਦਾ ਅਰੰਭ 130 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਨ 1893 ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਵਾਮੀ ਵਿਵੇਕਾ ਨੰਦ ਜੀ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਜੋਂ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ 100 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਇਹ ਸੰਮੇਲਨ ਸੰਨ 1993 ਨੂੰ ਫਿਰ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਸਰਬਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਇਸ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਅਤਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਅਜਾਦੀ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਸੰਮੇਲਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਿੱਖ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਲਗਭਗ 14000 ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਣਗੇ।

Parade of Faiths 2023 -
Google My Maps

ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਵਾਸਤੇ ਮਾਇਆ ਅਤੇ ਹੱਥੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਹੀ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਵੱਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਭਾਗ ਲਵੋ ਅਤੇ ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੋ।

ਲੰਗਰ The Langar

August 14 - 18, 11:30 AM to 3:00 PM

A cherished part of Parliament lore is the legacy of langar. So it is a dream come true for organizers of the 2023 Parliament when the langar tradition is being brought back by Sikhs

Zelle

Donate:

Zelle to Email: PoWRDonation@srschicago.org

PARLIAMENT
OF THE WORLD'S RELIGIONS®

More info <https://parliamentofreligions.org/parliament/2023-chicago/>

SIKH Religious Society
Gurdwara Palatine

1280 Winnetka Street, Palatine, IL 60067, 1050 Deer Avenue Palatine, IL 60067
Phone: (847) 358-1117 Website: www.srschicago.org Email: contactus@srschicago.org
501 (c) (3) Non-Profit organization IRS Tax ID# 36-4048422R05

ਕਥਨੀ ਤੇ ਕਰਨੀ ਇੱਕ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਾਇਰ ਸੀ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ

ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ ਦੀ ਬਹੁਪੱਖੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ, ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਰਚੇ ਮੁੱਲਵਾਨ ਬਹੁ-ਵਿਧੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ, ਨਿਰੰਤਰ ਤੌਰ, ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀਵਾਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣਤਾ, ਜਨਤਕ ਮਸਲਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਜਥੇਬੰਦਕ ਪਹੁੰਚ, ਅਣਖੀਲੀ ਜੀਵਨ ਜਾਚ, ਸਾਦ-ਮੁਰਾਦੀ ਜੀਵਨ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁੱਕਵੇਂ ਸ਼ਬਦ ਲੱਭਣੇ ਕਠਿਨ ਹਨ। ਉਹ ਦਰਵੇਸ਼ ਆਦਮੀ ਸੀ। ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਸੋਚ ਦਾ ਮਘਦਾ ਸੂਰਜ ਸੀ। ਉਹ ਐਸਾ ਸ਼ਾਇਰ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਲੋਹਾ ਮਨਵਾਇਆ। ਉਹ ਕਵੀ, ਵਾਰਤਕ ਲੇਖਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲੋਂ-ਨਾਲ ਹਾਕਮ ਨਾਲ ਲੋਹਾ ਲੈਣ ਵਾਲੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਹਮਸਫ਼ਰ ਵੀ ਸੀ। ਉਹ ਬਹੁਪੱਖੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦਾ ਐਸਾ

ਲਈ ਮੁਰੱਬੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਪਿੰਡ ਬੁੰਡਾਲਾ (ਜਲੰਧਰ) ਤੋਂ ਕਈ ਪਰਵਾਰ ਵਾਂਗੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਵਾਰ ਵੀ ਉਥੇ ਜਾ ਵਸਿਆ। ਪਰਵਾਰ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵਾਹੀ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ। ਪਿੰਡ ਵਸਾਏ। ਪੱਕੇ ਘਰ ਬਣਾਏ। ਚੁਫੇਰੇ ਨੂੰ ਨਿਹਾਰਿਆ ਸਵਾਰਿਆ, ਪਰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਕਾਰਨ ਉਜੜ-ਪੁੱਜੜ ਕੇ ਫਿਰ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਖੱਜਲ-ਖੁਆਰੀ ਬਾਅਦ ਪਿੰਡ ਫੱਤੂ ਚੱਕ ਨੇੜੇ ਢਿੱਲਵਾਂ (ਕਪੂਰਥਲਾ) ਵਿਖੇ ਆ ਕੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਕੀਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਦਿਆਂ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ ਇੱਕ ਜੁਝਾਰੂ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਬਣ ਗਏ। ਸੁਹਿਰਦ ਮਾਰਕਸੀ ਚਿੰਤਕ ਅਧਿਆਪਕ ਜੈ ਚੰਦ ਬਿਨਾਤੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਕਰਕੇ ਸਮਾਜਿਕ ਬਣਤਰ ਵਿਚਲੀ ਰਾਜ ਕਰਦੀ ਉਚ ਅਮੀਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤੇ ਪਿਸ ਰਹੀ ਗਰੀਬ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਵੰਡੇ ਸਮਾਜ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ। ਇਸ ਸੂਹੀ ਸੋਚ ਦੀ ਸੂਝ ਨੇ ਹੁੰਦਲ ਨੂੰ ਇਨਕਲਾਬੀ ਯੋਧਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਰਣਧੀਰ ਕਾਲਜ ਕਪੂਰਥਲਾ ਤੋਂ (1957-1959 'ਚ) ਬੀ.ਏ. ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਐਮ.ਏ. ਬੀ.ਐੱਡ. ਕਰ ਕੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਮਾਸਟਰ ਤੇ ਫਿਰ ਲੈਕਚਰਾਰ ਬਣੇ। ਗੌਰਮਿੰਟ ਟੀਚਰਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਆਗੂ ਸਾਧੂ ਰਾਮ ਵਿਰਲੀ ਅਤੇ ਮਹਾਂਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦਰਦੀ ਦੇ ਸਾਥ ਨਾਲ ਅਧਿਆਪਕ ਜਥੇਬੰਦੀ ਗੌਰਮਿੰਟ ਟੀਚਰਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿੱਚ ਖੂਬ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਤੇ ਤਰਲੋਚਨ ਰਾਣਾ - ਹਰਕੰਵਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਹੁੰਦਲ ਦਾ ਛੋਟਾ ਭਰਾ ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਗੌਰਮਿੰਟ ਟੀਚਰਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਦਾ ਬਲਾਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੀ। ਅਕਤੂਬਰ 1986 'ਚ ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹੋਈ ਮੌਤ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ ਪੁੱਜਾ ਜਿਵੇਂ ਸੱਜੀ ਬਾਂਹ ਟੁੱਟ ਗਈ ਹੋਵੇ। 1978 ਦੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਘੋਲ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਰਹੇ ਅਤੇ 'ਜੇਲ੍ਹ ਅੰਦਰ ਜੇਲ੍ਹ' ਪੁਸਤਕ ਲਿਖੀ। ਮਾਅਰਕੇਬਾਜ਼ੀ ਤੇ ਸੋਧਵਾਦ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਸਾਰੂ ਬਹਿਸਾਂ ਕਰ ਕੇ ਘੋਲ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਤੱਕ ਲਿਜਾਣ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਤੱਕ ਲਗਾਤਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਪੰਜਾਬ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਸਰਵਿਸਜ਼ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਆਗੂ ਬਣ ਕੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਹੱਕਾਂ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦਿੱਤਾ। 31 ਮਾਰਚ 1992 ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਢਿੱਲਵਾਂ ਤੋਂ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਏ। ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਮਗਰੋਂ ਉਹ ਸਾਹਿਤ ਰਚਨਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਲੇਖਕਾਂ, ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਜਨਤਕ ਘੋਲਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚੰਡ ਕਰਨ ਹਿੱਤ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੱਬੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਡਟ ਕੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ।

ਸਮੇਂ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਹੁੰਦਲ ਨੂੰ 16 ਅਕਤੂਬਰ 1972 ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਪ੍ਰੈਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਕਾਰਨ 16 ਸਤੰਬਰ 1976 ਤੋਂ 27 ਜਨਵਰੀ 1977 ਤਕ ਕਰੀਬਨ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਕਪੂਰਥਲੇ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਕੱਟੇ। ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਿਤ ਕਰਨ ਹਿੱਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਰਚ 1992 ਵਿੱਚ ਤ੍ਰੈਮਾਸਕ ਰਸਾਲਾ 'ਚਿਰਾਗ' ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜੋ ਨਿਰੰਤਰ ਹੁਣ ਤੀਕ

ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਤੇ ਲੇਖਕਾਂ ਬਾਰੇ ਭਰਪੂਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਾਈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਚਿੱਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਵੀ ਪਾਬਲੋ ਨੇਰੂਦਾ, ਇਟਲੀ ਦੇ ਉਸਿਆਨਾ, ਰੂਸ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਕਵੀ ਵਲਾਦੀਮੀਰ ਸਾਇਕੋਵਸਕੀ, ਜਰਮਨ ਨਾਟਕਕਾਰ ਬਰਤੋਲਤ ਬਰੈਖਤ, ਤੁਰਕੀ ਦੇ ਨਾਜ਼ਿਮ ਹਿਕਮਤ, ਬਾਬਾ ਨਜ਼ਮੀ (ਪਾਕਿਸਤਾਨ), ਫਲਸਤੀਨ ਦੇ ਮਹਿਮੂਦ ਦਰਵੇਸ਼, ਫੀਦਲ ਕਾਸਤਰੋ, ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ,

ਕੀਤੀ ਤੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਜਥੇਬੰਦ ਕਰ ਕੇ ਹਾਕਮ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਜੱਗ ਜਾਹਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਬਣਦਾ ਸਥਾਨ ਦਵਿਉਣ ਤੇ ਪੰਜਾਬ, ਪੰਜਾਬੀਅਤ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਸਭਾ ਨੂੰ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਰਾਲੇ ਕੀਤੇ। ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਤੀਵਾਦੀ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਵਾਲੀ ਸੋਚ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਹਿੱਤ ਲਗਾਤਾਰ ਯਤਨ ਕੀਤੇ। ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ ਨੂੰ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ 'ਤੇ ਤੋਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਰ ਸੰਭਵ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ।

ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜਿੰਨਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਥੋੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਜਗਤ ਤੇ ਜਥੇਬੰਦਕ ਲਹਿਰਾਂ ਦਾ ਐਸਾ ਚਾਨਣ-ਮੁਨਾਰਾ ਸੀ ਜੋ ਹਮੇਸ਼ਾ-ਹਮੇਸ਼ਾ ਪਾਪੀਆਂ ਦਾ ਪੰਧ ਰੁਸ਼ਨਾਉਂਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਹੁੰਦਲ ਬਹੁਵਿਧੀ ਲੇਖਕ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਹਰ ਵਿਧ 'ਚ ਮਾਣਮੱਤੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਤੀਵਾਦੀ-ਇਨਕਲਾਬੀ ਕਵੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੁੰਦਲ ਦੀ ਪਛਾਣ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਹੈ। ਸਥਾਪਤੀ ਵਿਰੋਧੀ ਤੇ ਲੋਕਪੱਖੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਕਰਦਿਆਂ 'ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਕਲਾ ਲੋਕਾਂ ਲਈ' ਦੇ ਝੰਡਾਬਰਦਾਰ ਰਹੇ।

ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਬਟਵਾਰੇ ਦਾ ਦਰਦ ਵੀ ਝੱਲਿਆ, ਨਕਲਸੀ ਲਹਿਰ, ਖਾੜਕੂ ਲਹਿਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਵਿਰੋਧ ਵੀ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਆਧਾਰ ਬਣਾਇਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਦਕ ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਜੀਵਨ ਲੋਕ-ਪੱਖੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਅਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਬੀਤਿਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਇਹ ਮਘਦਾ ਸੂਰਜ 9 ਜੁਲਾਈ 2023 ਨੂੰ ਸਾਥੋਂ "ਹਲੇ ਹੋ ਗਿਆ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਹਮੇਸ਼ਾ-ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਨੇਰਿਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਦੀ ਰਹੇਗੀ।

ਇਹ ਸ਼ਰਫ ਵੀ ਹੁੰਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਹੈ ਕਿ ਪਤਨੀ ਰਘਬੀਰ ਕੌਰ ਨੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਸਕੂਲ ਅਧਿਆਪਕਾ ਸਨ ਤੇ ਉਹ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ ਦੀ ਹਰ ਸਰਗਰਮੀ ਤੇ ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ ਵਿੱਚ ਭਾਈਵਾਲ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਟੀ ਨਵਜੋਤ ਕੌਰ ਮਾਤਾ ਗੰਗਾ ਕਾਲਜ, ਤਰਨਤਾਰਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਅ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਬੇਟਾ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਲਜ, ਕਾਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਤੌਰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਛੋਟਾ ਬੇਟਾ ਹਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਆਫ ਕੈਨੇਡਾ (ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ.) ਦਾ ਸਰਗਰਮ ਆਗੂ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਧਾਇਕ ਦੀ ਚੋਣ ਵੀ ਲੜ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ ਕਥਨੀ ਤੇ ਕਰਨੀ ਵਿੱਚ ਇਕਸਾਰਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਸਦਕਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਮਰ ਰਹਿਣਗੇ।

ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿਹਤ ਨਾਸਾਜ਼ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਸਾਲੇ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਦਾ ਕਾਰਜ ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ ਨੇ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਹਰ ਵੰਨਗੀ, ਗਜ਼ਲ, ਸਾਹ ਮੁਹੰਮਦ ਦੀ ਤਰਜ 'ਤੇ ਜੰਗਨਾਮਾ ਪੰਜਾਬ ਆਦਿ ਸ਼ਾਇਰੀ ਰਾਹੀਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰਿਆ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਨੂੰ ਮੂਲੋਂ ਰੱਦ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਾਰਤਕ ਵੀ ਖੂਬ ਲਿਖੀ। ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ 'ਕਵਿ' ਗੁਜ਼ਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ' ਰਾਹੀਂ ਹੁੰਦਲ ਨੇ ਪੂਰੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਕ ਹਾਲਾਤ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਵੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਆਲੋਚਨਾ, ਸਫ਼ਰਨਾਮੇ, ਨਬਿਧ, ਅਨੁਵਾਦ ਆਦਿ ਸਾਹਿਤ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵੰਨਗੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਖੱਬੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਾਰਥਕ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ।

ਚੀ ਗਵੇਰਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ, ਅਫਜ਼ਲ ਤੌਸੀਫ, ਫੈਜ਼ ਅਹਿਮਦ ਫੈਜ਼, ਹਬੀਬ ਜਾਲਬਿ, ਫਰੈਡਰਿਕ ਏਂਜਲ, ਉਸਤਾਦ ਦਾਮਨ ਆਦਿ ਅਨੇਕਾਂ ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਲੇਖਕਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਵੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਅਨੁਵਾਦ ਵੀ ਬਾਖੂਬੀ ਕੀਤੇ। ਇੰਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 100 ਦੇ ਕਰੀਬ ਪੁਸਤਕਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਵਧੇਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੈਂਕੜੇ ਇਨਾਮ ਸਨਮਾਨ ਸਾਹਿਤਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲੇ, ਪਰ ਹਕੂਮਤਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਜੱਗ ਜਾਹਰ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲੇ ਰੱਖਣਾ ਕੁਦਰਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮਾਨਤਾ ਦੀ ਕਦੇ ਝਾਕ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ।

ਲੇਖਕ ਹੋਣ ਨਾਤੇ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਜਥੇਬੰਦੀ, ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਅਗਵਾਈ

ਮੱਖਣ ਕੁਹਾੜ
ਫੋਨ: 95013-65522

ਮੁਜੱਸਮਾ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਹਰ ਕੋਈ ਮਾਣ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਹਰ ਦਰਦ ਹੱਸ-ਹੱਸ ਜਰਿਆ। ਦੁਖੀ ਲੋਕਾਈ ਦੇ ਦਰਦ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣਾ ਦਰਦ ਸਮਝਿਆ। ਹਾਕਮਾਂ ਦਾ ਜ਼ੁਲਮ ਵੀ ਖੂਬ ਸਹਿਣ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਸਥਾਪਤੀ ਵਿਰੋਧੀ ਸੋਚ 'ਤੇ ਡਟ ਕੇ ਪਹਿਰਾ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ, ਕਦੇ ਵੀ ਡੋਲਿਆ ਬਿਤਕਿਆ ਨਹੀਂ। ਸਾਹਿਤਕ ਕਲਾ ਜੁਗਤਾਂ ਖਾਸਕਰ ਆਪਣੀ ਵਿਲੱਖਣ ਸ਼ਾਇਰੀ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਨੇ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚਲੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੇ ਢੰਡੇਰਚੀਆਂ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਦਾ ਹੋਕਾ ਦਿੱਤਾ।

ਦਸ ਮਾਰਚ 1934 ਨੂੰ ਚੱਕ ਨੰਬਰ 64, ਨਿਹਾਲੋਆਣਾ, ਬੰਡਾਲਾ, ਤਹਿਸੀਲ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵਾਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲਾਇਲਪੁਰ (ਹੁਣ ਪਾਕਿਸਤਾਨ) 'ਚ ਪਿਤਾ ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗੁਲਾਬ ਕੌਰ ਦੇ ਘਰ ਜੰਮੇ-ਪਲੇ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵਿਰਸੇ ਵਿੱਚ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਜੁਝਣ ਦੀ ਗੁੜ੍ਹਤੀ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਚਾਰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ ਦੌਰਾਨ 1921 ਦੇ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਸਾਕੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਸਨ। ਹੁੰਦਲ ਦੇ ਦੋ ਤਾਏ ਵੀ 1921-1925 'ਚ ਇਸ ਲਹਿਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਢਾਡੀ ਗਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਜੁਝਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਮਿਲੀ। ਹੁੰਦਲ ਦਾ ਪਿਤਾ ਸ. ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ ਤੋਂ ਉਭਰਿਆ ਅਕਾਲੀ ਜਥੇਦਾਰ ਸੀ ਜੋ 1925 ਤੋਂ 1947 ਤੱਕ ਲਗਾਤਾਰ ਬਿਨਾਂ ਮੁਕਾਬਲਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਦਾ ਰਿਹਾ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਖੇਤੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਲਈ ਉਨ੍ਹੀਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਅਨਾਜ ਦੀ ਲੋੜ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਬਾਰਾਂ ਵਸਾਈਆਂ ਅਤੇ "ਬੇ ਨਹਿਰਾਂ ਪੁੱਟ ਕੇ ਸਿੰਚਾਈ ਸਾਧਨ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਪਰਵਾਰ ਵਰਗੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਆਬਾਦ ਕਰਨ

One stop shop for all your taxi needs

The Friendly Group Ltd.
Chelsea Taxi Brokers

- All types of insurance
- * Medallion transfers
- * Accident claims
- * Taxi Stand Facility available

Ph: 212-947-9833, 212-695-0601

We are here at your service to sell and buy or insure medallions and we are in business to help our Punjabi Community since last 40 years.

*Ask us about Purchase or new buyer and financing.

40 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ

ਟੈਕਸੀ ਮਡਾਲੀਅਨ ਖਰੀਦਣ, ਵੇਚਣ ਜਾਂ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਲੈਣ ਜਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਸਾਡਾ ਸੁਝਵਾਨ ਤੇ ਸੁਹਿਰਦ ਸਟਾਫ਼ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਾਜਬ ਕੀਮਤਾਂ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਯਤਨ ਕਰੇਗਾ।

SHER -E- PUNJAB

SPORTS & CULTURAL SOCIETY
CINCINNATI, OH

ਸਾਉਣ ਵੀਰ ਕੱਠੀਆਂ ਕਰੇ, ਭਾਦੋਂ ਚੰਦਰਾ ਵਿਛੋੜੇ ਪਾਵੇ

Mela Teeyan Da

Sunday, August 13, 2023

Time: 3 PM to 8 PM

Royal Blue Event Center, 6459 Manchester rd. Middletown, OH 45005

Giddha, Bolian, Dholki, Punjabi Song & Live DJ and Open Gidha, Dance.

Prizes for Miss Punjaban & Mrs Punjaban and Best Dress.

Gifts for the participant young girls in dance and other items.

ਤੀਆਂ ਤੀਜ ਦੀਆਂ ਵਰੇ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਫੇਰ।

Jewelry & Suits stalls

Mela is only for ladies

No entry fee. Free food, free parking

Open invitation to ladies to enjoy this evening full of entertainment.

For more information contact: 513-746-9176, visit Facebook@ Sherepunjabofficial
www.sherepunjabcincy.com, Email: sherepunjabsociety@gmail.com

ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ

1997 ਵਿਚ ਐਕਸਚੇਂਜ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਧੀਨ ਇੰਗਲੈਂਡ ਗਿਆ ਸੀ। ਚਾਣਚੱਕ ਮੇਰੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕੁਝ ਅਧਿਆਪਕਾਵਾਂ ਨਾਲ ਹੋਈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਐਕਸਚੇਂਜ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 'ਚ ਆਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ 'ਚ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਟਿਕਾਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਿਹਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਬੋਲ ਬੋਲ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੀਭ ਵਿੰਗੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: +91-98110-52271

ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਬੱਚੇ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਬੋਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਆਪਣੀ ਬੋਲੀ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦਾ, ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦਾ ਦੁੱਧ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪੀਤਾ। ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਰਗੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਦੂਸਰਾ ਕੋਈ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਮਹਿਕ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਿਆਣੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਜੇ ਭੁੱਲ ਜਾਓਗੇ ਤਾਂ ਕੱਖਾਂ ਵਾਂਗੂੰ ਰੁਲ ਜਾਓਗੇ। ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਬੋਲਣ

ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਘਰ-ਘਰ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਹ ਹਾਲਾਤ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਬਾਕੀ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਹਨ। ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਸਾਂ। ਜਦੋਂ ਦਾਦਾ ਦਾਦੀ, ਨਾਨਾ ਨਾਨੀ, ਚਾਚਾ ਤਾਇਆ, ਭੂਆ ਫੁੱਫੜ, ਮਾਮਾ ਮਾਮੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸੁਣਨ ਲਈ ਤਰਸਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਬੜਾ ਅਜੀਬ ਲੱਗਦਾ। ਇਸ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦੀ ਗਹਿਰਾਈ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਸਕਣਾ ਔਖਾ ਹੈ। ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਤੋਂ ਸੱਖਣੇ ਘਰ ਬਿਖਰ ਗਏ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ

ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸੋਚ ਵਿਚ ਗੰਭੀਰਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦੀ ਨਿਘਰਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਬਚਾਇਆ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਯਤਨ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਬਹੁਕੌਮੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪਰਸਪਰ ਸਾਂਝ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਆਪਸੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤਾਂ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਗੁਆਚਦੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਗੋਰੇ, ਕਾਲੇ ਤੇ ਭੂਰੇ ਬੱਚੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਖੇਡਦੇ ਤੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਚੰਗੇ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਹੋ ਬੱਚੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਘਰ ਜਾਂਦੇ ਹੀ ਇਕੱਲੇ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸੁਣਨ ਲਈ ਤਰਸਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਬੋਲਣ 'ਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਨ। ਆਪਸੀ ਗੱਲਬਾਤ ਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਆਪਸੀ ਮੋਹ ਵੀ ਘਟਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

1997 ਵਿਚ ਮੈਂ ਇੱਕ ਐਕਸਚੇਂਜ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਧੀਨ ਇੰਗਲੈਂਡ ਗਿਆ ਸੀ। ਚਾਣਚੱਕ ਮੇਰੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕੁਝ ਅਧਿਆਪਕਾਵਾਂ ਨਾਲ ਹੋਈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਐਕਸਚੇਂਜ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 'ਚ ਆਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ 'ਚ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਟਿਕਾਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਿਹਾ। ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਸਿੱਖੀ ਦਿਲ ਨੂੰ ਛੂੰਹਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਬੋਲ ਬੋਲ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੀਭ ਹੀ ਵਿੰਗੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਦੁਨੀਆ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਸਿੱਖੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਅੰਤਰੀਵ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਜਿਵੇਂ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਰੀਸ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਸੁਖ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ। ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਦੀ ਪਛਾਣ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮਾਂ ਬੋਲੀ 'ਤੇ ਮਾਣ ਕਰਨਾ ਆਪਣਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸਾਲ 2009-10 ਦੇ ਦਸੰਬਰ ਜਨਵਰੀ ਮਹੀਨੇ ਮੈਂ ਹੰਗਰੀ ਗਿਆ। ਬੁਦਾਪੇਸਟ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਮੈਂ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਯੂਰਪੀ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਸੰਗਠਨ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਸਭ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਖਾਸ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਬਸ ਇੰਨਾ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਹੰਗਰੀ ਦੇ ਵਾਸੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਨਾਲ ਯੂਰਪੀ ਯੂਨੀਅਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਘੁੰਮ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਇਹ ਮਿਲਿਆ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਨੇ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਛੱਡ ਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਸਿੱਖਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਮਨੋਰਥ ਸੀ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ। ਹੰਗਰੀ ਦੇ ਲੋਕ ਸਾਉ ਹਨ। ਆਪਣੀ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਬੋਲ ਕੇ ਆਨੰਦ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਬੋਲਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਸਮੱਸਿਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਉਣਾ ਸਮਝਣ ਲੱਗ ਪੈਣ ਤੇ ਸਿਰਫ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਹੀ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇਣ ਤਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਦਿਲ ਅਤੇ ਦਿਮਾਗ 'ਚ ਵਸੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਕਈ ਸਦੀ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ ਅਤੇ ਵਿਰਾਸਤ ਦੀ ਨਿਰਾਦਰੀ ਵੀ ਹੈ। ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਬਾਰੇ ਫੀਰੋਜ਼ਦੀਨ ਸ਼ਰਫ ਲਿਖਦਾ ਹੈ:

ਪੁੱਛੀ ਸ਼ਰਫ ਨਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਤ ਮੇਰੀ, ਵੇ ਮੈਂ ਬੋਲੀ ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ।

ਵਾਲੇ ਦੀ ਪਛਾਣ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਰਸਾ ਤੇ ਵਿਰਾਸਤ ਵੀ। ਵੱਡਾ ਹੋ ਕੇ ਫਿਰ ਉਹ ਸਕੂਲ, ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਸਿੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ। 1947 'ਚ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲੀ। ਬਰਤਾਨਵੀ ਹਕੂਮਤ ਦਾ ਅੰਤ ਹੋਇਆ। ਸਮਾਂ ਸੀ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਪਾ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ। ਪਹਿਲਾ ਸਦਮਾ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਹੱਸਦੇ-ਵੱਸਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹਾਂ ਉਖਾੜ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿਚ ਝੌਂਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਤਿਹਾਸਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਬੇਹੱਦ ਵੱਡੀ ਗਲਤੀ ਸੀ। ਸ਼ਰਮਸਾਰ ਹੋਏ ਨੇਤਾ ਇਸ ਦੁਖਾਂਤ 'ਤੇ ਤੌਬਾ ਕਰਦੇ, ਨਵੇਂ ਰਾਹ ਭਾਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਭਾਰਤ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਲੋਕਤੰਤਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ। ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਨੇ ਜੋ ਆਸ ਜਗਾਈ ਸੀ, ਉਹ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੱਧਮ ਹੀ ਪੈਂਦੀ ਚਲੀ ਗਈ।

ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਰੁਖ ਕੀਤਾ। ਅੱਜ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਬਾਹਰਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵੱਸੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੇ ਮਿਹਨਤ-ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਕੀਤੀ। ਡਾਲਰ ਤੇ ਪੌਂਡ ਕਮਾਏ। ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਸੰਵਾਰਿਆ ਤੇ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿੰਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਵੀ ਦੇਖ-ਭਾਲ ਕੀਤੀ। ਸੁਭਾਵਕ ਹੀ ਉਥੇ ਜਨਮੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਉੱਥੋਂ ਦੀ ਵਿਦਿਅਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਬੋਲਣਾ 'ਸ਼ਾਨ' ਸੀ, ਉੱਥੇ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਵਿਦੇਸ਼ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਤੋਂ ਮੁਨਕਰ ਹੋ ਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਬੋਲਣਾ ਸਮੱਸਿਆ ਬਣਿਆ। ਪੌਂਡ ਤੇ ਡਾਲਰ ਦੀ ਲਿਸ਼ਕ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਤੋਂ ਟੁੱਟਦਾ ਮੋਹ ਚਿੱਤਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ।

ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ 25-30 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਇੰਗਲੈਂਡ, ਕੈਨੇਡਾ, ਅਮਰੀਕਾ ਆਦਿ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਮੇਰੀ ਆਪਣਾ ਭਾਣਜਾ ਪਿਛਲੇ 45 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਬੋਲਦਾ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਬੋੜੀ ਬਹੁਤੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਪਰ ਬੋਲ

ਤਾਂ ਇੰਝ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਦਾਦਾ ਦਾਦੀ, ਨਾਨਾ ਨਾਨੀ ਆਦਿ ਵਿਦੇਸ਼ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਕੇਵਲ ਨਾਂ ਹੀ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅੱਜ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਕੋਈ ਬਹੁਤਾ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਮੈਂ ਕਈ ਮਾਵਾਂ

ਮੈਂ ਪੰਜਾਬੀ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ
ਮੈਂ ਪੰਜਾਬੀ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ, ਹਾਂ ਮੈਂ ਪੇਂਡੂ ਪਰ ਸ਼ਹਿਰੀਏ ਢੰਗ ਦਾ ਹਾਂ। ਸਮਝਾਂ ਫ਼ਾਰਸੀ, ਉਰਦੂ ਵੀ ਖੂਬ ਬੋਲਾਂ, ਬੋੜੀ ਬਹੁਤ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵੀ ਅੰਗਦਾ ਹਾਂ। ਬੋਲੀ ਆਪਣੀ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਰੱਖਾਂ, ਇਹ ਗੱਲ ਆਖਣੋਂ ਕਦੀ ਨਾ ਸੰਗਦਾ ਹਾਂ। ਮੋਤੀ ਕਿਸੇ ਸੁਹਾਗਣ ਦੀ ਨੱਥ ਦਾ ਮੈਂ, ਟੁਕੜਾ ਕਿਸੇ ਪੰਜਾਬਣ ਦੀ ਵੰਗ ਦਾ ਹਾਂ। ਮਿਲੇ ਮਾਣ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ, ਆਸ਼ਕ ਮੁੱਢੋਂ ਮੈਂ ਏਸ ਉਮੰਗ ਦਾ ਹਾਂ। ਵਾਰਸ ਸ਼ਾਹ ਤੇ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਦੇ ਰੰਗ ਅੰਦਰ ਡੋਬ-ਡੋਬ ਕੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਰੰਗਦਾ ਹਾਂ। ਰਵਾਂ ਇੱਥੇ ਤੇ ਯੂ.ਪੀ. 'ਚ ਕਰਾਂ ਗੱਲਾਂ, ਐਸੀ ਅਕਲ ਨੂੰ ਛਿੱਕੇ ਤੇ ਟੰਗਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਪੰਜਾਬੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਸ਼ਰਫ ਸੇਵਕ, ਸਦਾ ਖੈਰ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਮੰਗਦਾ ਹਾਂ।
-ਫੀਰੋਜ਼ਦੀਨ ਸ਼ਰਫ

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

ਕਾਲਮ 'ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ' ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਦੋ ਤੋਂ ਚਾਰ ਸਤਰਾਂ 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੋ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 12 ਅਗਸਤ 2023 ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-598

ਪੱਕਿਆਂ ਦੇ ਸੰਗ ਸੀ ਕੱਚਾ ਢਾਰਾ, ਆਏ ਹੜ੍ਹ ਤਾਂ ਢਹਿ ਗਿਆ ਸਾਰਾ। ਪਤਲੀ ਹਾਲਤ ਲਾਚਾਰ ਵਿਚਾਰਾ, ਕਾਣੀ ਵੰਡ ਦਾ ਇਹ ਦੇਖੋ ਕਾਰਾ।

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-596

ਕੁਦਰਤ ਕਹਿਰਵਾਨ ਹੈ ਹੋਈ, ਪਸੂ ਪੰਛੀ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਨਾ ਢੋਈ। ਵਸਦੇ-ਰਸਦੇ ਵਿੱਛੜੇ ਜੋੜੇ, ਪੁੱਟ ਦਰੱਖਤ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਰੋਹੜੇ। ਮਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਜੋ ਚਾਹਿਆ, ਬੱਚਾ ਟੋਕਰੇ ਵਿਚ ਬਿਠਾਇਆ ਮਾਂ ਦੇ ਗਲ ਤਕ ਪਾਣੀ ਚੜ੍ਹਿਆ, ਟੋਕਰੇ ਨੂੰ ਉਸ ਘੁੱਟ ਕੇ ਫੜਿਆ। ਨਾਰੀ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਾ ਜਾਣੀ, ਬਣ ਗਈ ਅੱਜ ਝਾਂਸੀ ਦੀ ਰਾਣੀ।
-ਮਾਸਟਰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਲੰਮੇ
ਫੋਨ: 1-925-325-2486

ਬੇਵਸੀ ਦੀ ਹੱਦ ਨਾ ਬਾਕੀ ਰੱਬ ਬਣ ਗਿਆ ਸਾਡਾ ਆਕੀ ਹੜ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਕੁਝ ਹੜ੍ਹਾਂ ਕੇ ਆਪਣੀ ਆਂਦਰ ਟੋਕਰੇ ਵਿਚ ਬਿਠਾ ਕੇ ਮਾਂ ਹੋਣ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਇਆ ਭਾਵੇਂ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲਾਇਆ ਨੰਨ੍ਹੀ ਜਿੰਦ ਵੀ ਚਿੰਤਾ ਨੇ ਘੇਰੀ ਸ਼ਾਲਾ! ਕਰੀਂ ਮਾਂ ਪੁੱਤ ਦੀ ਉਮਰ ਲੰਮੇਰੀ।
-ਹਰਜੋਤ ਕੌਰ ਮਹੇਸ਼ਪੁਰਾ
ਫੋਨ: 734-883-6704

ਨਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਲਾਈਫ ਜੈਕਟਾਂ, ਨਾ ਕਿਸਤੀ ਹੀ ਆਈ। ਜਿਗਰ ਦੇ ਟੋਟੇ ਖਾਤਰ ਆਪਣੀ, ਜਾਨ ਜੋਖਮ ਵਿਚ ਪਾਈ। ਮਾਂ ਤਾਂ ਹੁੰਦੀ ਮਾਂ ਹੈ ਯਾਰੋ, ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਵੀ ਕਰੋ ਲੜਾਈ। ਫਿੱਟੇ ਮੂੰਹ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰ ਲਈ ਨਾ ਕਾਈ।
- ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧੋਰ
ਕਲਾਹੜ (ਲੁਧਿਆਣਾ)
ਫੋਨ: 98783-37222

To Advertise with Punjab Times Call:
847-359-0746
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:
ਫੋਨ: 847-359-0746

ਪਰਵਾਸ-2

ਆਰਥਿਕ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੁਣ ਸਮਾਜਿਕ ਹਾਲਤ ਵੀ ਹੈ ਪਰਵਾਸ ਦਾ ਕਾਰਨ

ਘਰ-ਬਾਰ ਛੱਡਣਾ ਤੇ ਆਪਣਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵਿੱਛੜਣਾ ਕੋਈ ਸੌਖਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਮਸ਼ਹੂਰ ਉਰਦੂ ਸ਼ਾਇਰ ਬਸ਼ੀਰ ਬਦਰ ਆਖਦਾ ਹੈ, “ਕੁਛ ਤੋਂ ਮਜ਼ਬੂਰੀਆਂ ਰਹੀ ਹੋਂਗੀ, ਯੂੰ ਕੋਈ ਬੇਵਫ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ!” ਅਜਿਹੇ ਨਿਮੋਹੇ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਵਸਣਾ ਇਧਰਲੀ ਅਪਣਤ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸੌ ਪਿੱਛੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕੋਈ ਬਹੁਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਆਓ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ

ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ
ਫੋਨ: +91-80763-63058

ਇਕ ਅਨੋਖੇ ਬੰਦੇ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਾਵਾਂ। ਅਸੀਂ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੀ ਸਟੈਨਫੋਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇਖਣ ਗਏ। ਉਹਦਾ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਦਿੱਲੀ ਵਾਲੇ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਜਿੰਨਾ ਵੱਡਾ ਸੀ। ਪਹਿਲੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਹੀ ਸਕਿਊਰਿਟੀ ਦੀ ਵਰਦੀ ਵਾਲੇ ਇਕ ਸਿੱਖ ਸੱਜਣ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋ ਗਏ। ਫ਼ਤਿਹ ਸਾਝੀ ਕਰ ਕੇ ਉਹਨੇ ਹਰ ਉਧਰਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਲਾ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ, “ਇਥੋਂ ਹੀ ਹੋ ਜਾਂ ਦੇਸੋਂ ਆਏ ਹੋ?” ਜਵਾਬ ਦੇ ਕੇ ਅਸੀਂ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਦੇਖਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਅਸੀਂ ਜਿਸ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਜਾਈਏ, ਉਹ ਕੁਛ ਚਿਰ ਪਿੱਛੇ ਉਥੇ ਆ ਕੇ ਸਾਥੋਂ ਦੂਰ ਖੁੰਮਦਾ ਰਹੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਨੂੰ ਲਗਿਆ, ਇਹ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਚੋਰੀ ਕਰ ਕੇ ਕੁਛ ਛੁਪਾ ਨਾ ਲਈਏ। ਫੇਰ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ। ਮੈਂ ਜਾ ਕੇ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਗੱਲੀ ਪਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਮੇਰਾ ਪਿੰਡ ਪੁੱਛ ਕੇ ਬੋਲਿਆ, “ਮੇਰੇ ਵੀ ਨਾਨਕੇ ਸੁਨਾਮ ਕੋਲ ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਹੀ ਨੇ।” ਕੁਛ ਚਿਰ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਨੀਵੀਂ ਪਾ ਕੇ ਦੋ ਪਲ ਚੁੱਪ ਰਿਹਾ ਤੇ ਫੇਰ ਬੋਲਿਆ, “ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਹੁਣ ਵੀ ਕਪਾਹਾਂ ਓਵੇਂ ਖਿੜਦੀਆਂ ਨੇ?” ਉਹਦੇ ਸਵਾਲ ਤੋਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਮੈਂ ਕਿਹਾ, “ਹਾਂ, ਓਵੇਂ ਹੀ ਖਿੜਦੀਆਂ ਨੇ।” ਉਹਦੇ ਅਗਲੇ ਸਵਾਲ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸੁੰਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਵਿਚ ਭਿੰਜੇ ਹੋਏ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਚਿਹਰੇ ਨਾਲ ਉਹਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, “ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਓਵੇਂ ਹੀ ਕਪਾਹਾਂ ਚੁਗਦੀਆਂ ਨੇ?” ਮੈਂ ਉਹਦੇ ਮੋਢੇ ਉੱਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਹਾਂ ਵੀਰ, ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਵੀ ਓਵੇਂ ਹੀ ਕਪਾਹਾਂ ਚੁਗਦੀਆਂ ਨੇ!” ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਪਾਹ ਚੁਗਦੀ ਕਿਸ ਭਾਗਭਰੀ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਉਹਦੇ ਮਨ-ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਸਜੀ ਹੋਈ ਸੀ!

ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਦੀ ਅਜਬ ਕਹਾਣੀ ਦੇਖੋ, ਇਧਰ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਏ ਘਰ-ਬਾਰ ਤੋਂ ਸਕੇ-ਸੰਬੰਧੀਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧ ਕੇ ਅਨੇਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਮਾਣੀ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਮੋਹ ਅੰਦਰੋਂ ਕੁਤਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਇਕ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਭਾਈ ਦਾ ਪੁਰਾ ਪਰਿਵਾਰ, ਇਥੇ ਘਰ ਤੋਂ ਬਣੇ ਮਕਾਨ ਨੂੰ ਜਿੰਦਾ ਲਾ ਕੇ, ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਭਾਬੀ ਸਾਨੂੰ ਉਥੇ ਗਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ, “ਮੇਰਾ ਨਹੀਂ ਇਥੇ ਜੀਅ ਲਗਦਾ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਜਾ ਕੇ ਰਹੂੰਗੀ।” ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਆਖਿਆ, “ਤੇਰਾ ਪਤੀ, ਇਕਲੌਤਾ ਪੁੱਤ ਤੇ ਉਹਦਾ ਪਰਿਵਾਰ, ਸਭ ਕੁਛ ਤਾਂ ਇਥੇ ਹੈ, ਪਿੰਡ ਤੇਰਾ ਕੀ ਹੈ?” ਉਹ ਬੋਲੀ, “ਉਥੇ ਮੇਰੀ ਜੰਮਣ-ਭੋਇੰ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਐ!” ਮੈਂ ਉਦਾਸ ਹੋ ਗਈ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਆਖਿਆ, “ਤੇਨੂੰ ਸਵਾ ਸੇਰ ਮਿੱਟੀ ਇਥੇ ਹੀ ਭੇਜ ਦਿਆਂਗੇ।”

ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸੁਣਾਉਣ ਤੋਂ ਮੇਰਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ ਛੱਡਣਾ ਏਨਾ ਸੌਖਾ ਵੀ ਨਹੀਂ! ਪਰ ਫੇਰ ਵੀ ਜੇ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲੋਕ ਦੇਸ ਛੱਡ ਕੇ ਪਰਦੇਸ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਹੜੇ ਕਾਰਨ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਦੇਸ ਦੀ ਤੇ ਆਪਣਿਆਂ ਦੀ ਅਪਣਤ ਤੋਂ ਵੀ ਭਾਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ? ਲੋਕ-ਸਭਾ ਵਿਚ ਬਦੇਸ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ

ਪਰਵਾਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਮੁੱਢ-ਕਦੀਮ ਦੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ-ਨਿਰਬਾਹ ਲਈ ਇੱਕ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਥੇ ਵੱਸਦਾ ਵੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਪਰਵਾਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵੀ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਪਰਵਾਸ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤੀ ਵੱਖਰੀ ਨਹੀਂ ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਧਰਤੀਆਂ ਲਈ ਜੋ ਪਰਵਾਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਤਾਣਾ-ਬਾਣਾ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਸਮਾਜਿਕ, ਹਿਲਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭ ਨੂੰ ਫਿਕਰ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਕਰ ਬਾਰੇ ਤਫਸੀਲ ਸਹਿਤ ਗੱਲਾਂ ਉੱਘੇ ਲਿਖਾਰੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਆਪਣੀ ਇਸ ਲੇਖ ਲੜੀ ਵਿਚ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ।

ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਇਕ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਅਨੁਸਾਰ 2016 ਤੋਂ ਫਰਵਰੀ 2021 ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ 9 ਲੱਖ 84 ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕ ਪਰਦੇਸਾਂ ਵਿਚ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ 3 ਲੱਖ 79 ਹਜ਼ਾਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਨ ਤੇ ਬਾਕੀ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨੇ ਕਾਮੇ। ਇਹ 2020 ਦੀ ਅਨੁਮਾਨੀ ਹੋਈ ਵਸੋਂ ਦਾ 3 ਫੀਸਦੀ ਬਣਦੇ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ 38 ਫੀਸਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਨ। ਵੱਡੀ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਜਿੰਨੇ ਲੋਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਬਾਹਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਸਭ ਦਾ ਟੀਚਾ ਉਥੇ ਟਿਕਣਾ-ਕਮਾਉਣਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਪਿਆਨਯੋਗ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਢਲੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਪਰਵਾਸ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਮਾਇਆ ਦੁਆਲੇ ਹੀ ਖੁੰਮਦਾ ਹੈ। ਮਾਇਆ ਦੀ ਚੁੰਬਕੀ ਖਿੱਚ ਬੜੀ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਹੈ। 19ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਤ ਤੇ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਮੁੱਢਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਮਰੀਕਾ ਗਏ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਾਮੇ ਦੀ ਦਿਹਾੜੀ ਛੇ ਆਨੇ ਸੀ ਅਤੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਚ ਮਹਾਂ-ਬਿਰਛ ਵੱਢਣ, ਆਰਾ ਮਿੱਲਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ, ਅਣਵਾਹੀਆਂ ਧਰਤੀਆਂ ਵਾਹੀ ਹੇਠ ਲਿਆਉਣ ਤੇ ਰੇਲ ਦੀਆਂ ਪਟੜੀਆਂ ਵਿਛਾਉਣ ਦੀ ਦਿਹਾੜੀ ਦੇ ਦੋ ਡਾਲਰ ਮਿਲਦੇ ਸਨ। ਓਦੋਂ ਡਾਲਰ ਤਿੰਨ ਰੁਪਏ ਇਕ ਆਨੇ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋ ਡਾਲਰਾਂ ਦੇ 98 ਆਨੇ ਇਥੋਂ ਦੀਆਂ 16 ਦਿਹਾੜੀਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਬਣਦੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਮੇਰੇ ਪਿਛਲੇ ਲੇਖ ਵਾਲਾ ਬਾਬਾ ਦਾੜ੍ਹੀ-ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਚੱਲੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰੋ. ਬਰੂਸ ਨੂੰ ਆਖਦਾ ਹੈ, “ਜੇ ਮੈਂ ਪੱਗ-ਦਾੜ੍ਹੀ ਨਾਲ ਆਉਂਦਾ, ਮੈਨੂੰ ਫੜ ਲੈਂਦੇ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਲਈ ਮਰ ਤਾਂ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਧਰਮ ਕਾਰਨ ਇਥੋਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ।”

ਮੁੱਢਲੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਬਾਰੇ ਖੋਜ-ਭਾਲ ਕਰਦਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਹਿੰਮਤੀ ਦੇ 1861 ਵਿਚ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਯੂਵਾ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਿਆ। ਉਹਦੇ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤਾਂ ਦੂਰ, ਉਹਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਬਾਰੇ ‘ਮੈਰੀਜ਼ਵਿਲ ਅਪੀਲ’ ਨਾਂ ਦੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਚ ਛਪੀ ਖ਼ਬਰ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, “ਉਹਦਾ ਨਾਂ ਉਚਾਰਿਆ ਨਾ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹਨੂੰ ਸੈਮ ਹੀ ਕਹਿ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ।” ਖ਼ਬਰ ਅਨੁਸਾਰ ਝਗੜਾ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਉਹਨੂੰ ਪੰਜ ਡਾਲਰ ਜੁਰਮਾਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਕੀਹਦੇ ਨਾਲ ਝਗੜਿਆ, ਕਿਉਂ ਝਗੜਿਆ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਪਿਰ ਨੂੰ ਵੀ ਜੁਰਮਾਨਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਨਹੀਂ, ਖ਼ਬਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਸੀ।

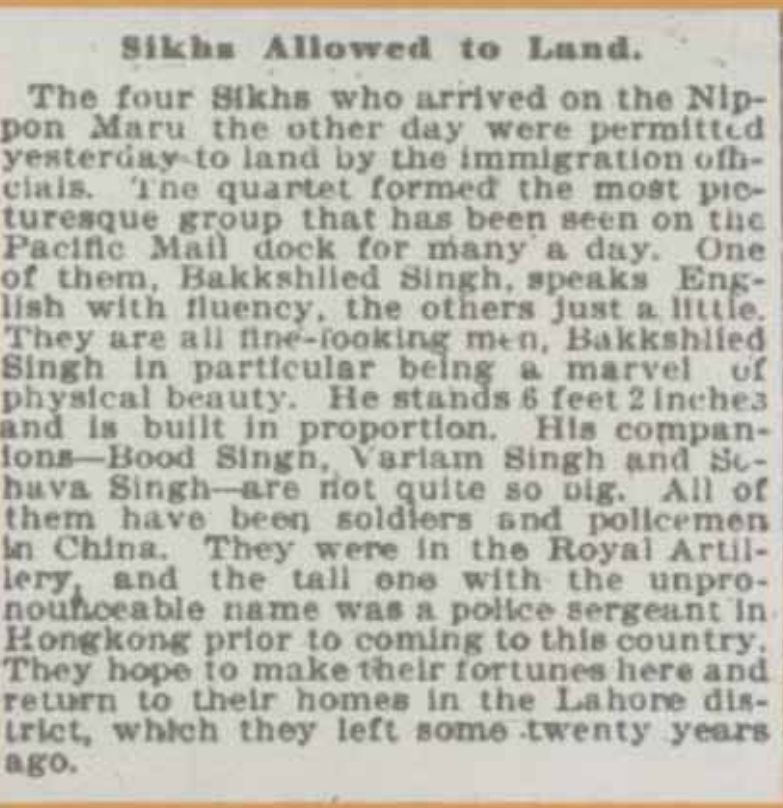
ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ-ਕੈਨੇਡਾ ਵੱਲ ਪਰਵਾਸ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨ ਵਾਲੀ ਇਕ ਅਹਿਮ ਘਟਨਾ 1897 ਵਿਚ ਵਾਪਰੀ। ਉਸ ਸਾਲ ਲੰਡਨ ਵਿਚ ਮਨਾਈ ਗਈ ਮਲਕਾ ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਦੀ ਡਾਇਮੰਡ ਜੁਬਲੀ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਕੇ ਦੇਸ ਮੁੜਦੇ ਹੋਏ ਸਿੱਖ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੇ ਦਸਤੇ ਨੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਦੇਖਿਆ। ਦਿਸ਼ਹੱਦੇ ਤੱਕ ਫੈਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸੁੰਨੀਆਂ ਅਣਤੋੜੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖੇਤਾਂ ਦੀ ਬੁੜਾਂ-ਮਾਰੀ ਹਾਲਤ ਯਾਦ ਆਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੋਆਂ ਵੀ ਮਿਲੀਆਂ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਆਬਾਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਪਹੁੰਚਣਾ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਪਰਵਾਸ ਵਾਸਤੇ ਉਤੇਜਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ। ਇਉਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵੱਲ ਤੇ ਉਥੋਂ ਅੱਗੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲ ਪਰਵਾਸ ਦਾ ਮੁੱਢ

ਬੱਝਿਆ। 1903 ਤੋਂ 1908 ਤੱਕ 6,000 ਪੰਜਾਬੀ ਕੈਨੇਡਾ ਪਹੁੰਚੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 3,000 ਅੱਗੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਤੁਰ ਗਏ।

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਚਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ

ਹਨ।”

ਪੰਜਾਬੀ ਆਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਇਹ ਵਡਿਆਈ ਪਹਿਲੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸ਼ਾਇਦ ਆਖਰੀ ਵੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਛੇਤੀ ਹੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣ ਗਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਚਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ‘ਸਾਨ ਫ਼ਰਾਂਸਿਸਕੋ ਕਰੋਨੀਕਲ’ ਦੇ 6 ਅਪਰੈਲ 1899 ਦੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਛਪੀ ਖ਼ਬਰ।

ਸਾਨ ਫ਼ਰਾਂਸਿਸਕੋ ਉਤਰਨ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਅਖ਼ਬਾਰ ‘ਸਾਨ ਫ਼ਰਾਂਸਿਸਕੋ ਕਰੋਨੀਕਲ’ ਨੇ 6 ਅਪਰੈਲ 1899 ਨੂੰ ਛਾਪੀ। ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੇ ‘ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਉਤਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ’ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ: “ਪਿਛਲੇ ਦਿਨ ਜੋ ਚਾਰ ਸਿੱਖ ਨਿੱਪਨ ਮਾਰੂ ਰਾਹੀਂ ਆਏ ਸਨ, ਕੱਲ੍ਹ ਆਵਾਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਤਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰਾਂ ਵਰਗੀ ਬੋਹੱਦ ਫੈਲ-ਫ਼ਬੀਲੀ ਟੋਲੀ ਪੈਸੇਫਿਕ ਮਾਲ ਡੋਕ ਵਿਚ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ, ਬੱਕਸ਼ਲੀਦ ਸਿੰਘ (ਸ਼ਾਇਦ ਉਹਨੇ ਬਖ਼ਸ਼ੀਸ਼ ਦੀ ਥਾਂ ਇਹ ਸੁਣਿਆ-ਸਮਝਿਆ ਹੋਵੇਗਾ—ਲੇਖਕ) ਵਧੀਆ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਬੋਲਦਾ ਹੈ, ਬਾਕੀ ਬੋੜੀ-ਬੋੜੀ ਬੋਲ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਸੁਹਣੇ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਰੇ ਹੀ ਹਨ, ਪਰ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਬੱਕਸ਼ਲੀਦ ਸਿੰਘ ਤਾਂ ਸਰੀਰਕ ਸੁਹੱਪਣ ਦੇ ਪੱਖੋਂ ਦਰਸ਼ਨੀ ਹੈ। ਉਹ ਛੇ ਫੁੱਟ ਦੇ ਇੰਚ ਉੱਚਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹਦੇ ਅੰਗ ਜਿਵੇਂ ਸਾਂਝੇ ਵਿਚ ਢਾਲੇ ਹੋਏ ਹੋਣ। ਉਹਦੇ ਸਾਥੀ ਬੁੜ ਸਿੰਘ, ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੁਹਾਵਾ ਸਿੰਘ ਏਥੇ ਕੱਦ-ਕਾਠ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਚੀਨ ਵਿਚ ਸਿਪਾਹੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਇਥੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਾਹੀ ਤੋਪਖਾਨੇ ਵਿਚ ਸਨ ਤੇ ਲੰਮਾ ਬੰਦਾ, ਜੀਹਦਾ ਨਾਂ ਠੀਕ ਬੋਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ, ਹਾਂਗਕਾਂਗ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਸਾਰਜੰਟ ਸੀ। ਉਹ ਇਥੇ ਚੰਗੀ ਕਮਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਤੇ ਫੇਰ ਕੋਈ ਵੀਹ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਛੱਡੇ ਹੋਏ ਲਾਹੌਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਆਪਣੇ ਘਰੀਂ ਪਰਤ ਜਾਣ ਦੀ ਆਸ ਨਾਲ ਆਏ

ਬਾਰੇ ਡਰ ਤੇ ਨਫ਼ਰਤ ਫੈਲਾਉਣ ਲੱਗੇ। ਕਮਾਈ ਦੀ ਆਸ ਵਿਚ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕੁਛ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਆਦਮੀ ਬੇਚੈਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੇਨਾਵੇਂ ‘ਸੈਮ’ ਨਾਲ ਤਾਂ 1861 ਵਿਚ ਜੋ ਬੀਤੀ ਸੋ ਬੀਤੀ, 27 ਜਨਵਰੀ 1908 ਦੇ ‘ਨਿਊਯਾਰਕ ਟਾਈਮਜ਼’ ਨੇ ‘ਹਿੰਦੂ ਭਜਾਏ ਗਏ’ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਛਾਪੀ ਖ਼ਬਰ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਨਗਰ ਲਾਈਵ ਓਕ ਦੇ ਵੀਹ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੇ ਸੁਨਿੱਚਰਵਾਰ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਦੋ ਮਕਾਨਾਂ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਦਰਨ ਪੈਸੇਫਿਕ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕੱਢੇ ਹੋਏ ਸੱਤਰ ਹਿੰਦੂ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। (ਓਦੋਂ ਹਰ ਧਰਮ ਦੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਉਥੇ ਹਿੰਦੂ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।)

1912 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਯੂਵਾ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਕਾਫ਼ੀ ਪੰਜਾਬੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਇਕ ਜਾਇਦਾਦੀ ਵਿਚੋਲੇ ਨੇ ਕੁਛ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਕਵਾ ਦਿੱਤੀ। ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪੰਨੇ ਉੱਤੇ ਹੁਬਹੂ ਛਾਪੇ ਗਏ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰੋਸ-ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ, “ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਆਏ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ, ਜੋ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਨਿੱਘਰਿਆ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਘਿਣਾਉਣਾ ਨਮੂਨਾ ਹਨ, ਸਾਡੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਸੁਖ-ਵਸਦੇ ਅਤੇ ਸੁਹਾਵਣੇ ਇਲਾਕੇ ਉੱਤੇ ਹੱਲਾ ਬੋਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।” 1915 ਵਿਚ ਇਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਉਸੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕ ਮੈਨੂੰ

ਆਖਦੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਕਾਮਿਆਂ ਦੇ ਕੁੱਲੇ-ਜੁੱਲੇ ਲੁੱਟਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੁਆਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਾ ਕਰਿਆ ਕਰਾਂ। ਇਸ ਸਭ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪਰਵਾਸ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਦਾ ਰਿਹਾ।

ਆਰਥਿਕ ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੀ ਆਸ ਵਿਚ ਪਰਦੇਸ ਪਹੁੰਚਣ-ਵਸਣ ਲਈ ਅੱਜ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ-ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਸਹਿਣ ਵਾਸਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਢਲੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਵਰਗੀ ਹੀ ਦਲੇਰੀ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਚੇਤਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਸਾਡੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਜਾਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਕੁਛ ਚਿਰ ਮਗਰੋਂ ਵੱਡੀ ਕੋਠੀ ਸਾਹਮਣੇ ਜਹਾਜ਼ ਜਿੰਡੀ ਕਾਰ ਕੋਲ ਖਲੋਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਆਉਣ ਲਗੀਆਂ। ਪਰਵਾਸੀ ਹੀ ਭੇਤ ਖੋਲ੍ਹਦੇ ਕਿ ਕੋਠੀ-ਕਾਰ ਦਾ ਮਾਲਕ ਤਾਂ ਕੋਈ ਗੋਰਾ ਹੈ, ਤਸਵੀਰ ਹੀ ਤਸਵੀਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੈ। ਤਾਂ ਵੀ ਆਰਥਿਕ ਪੱਖੋਂ ਉਹ ਇਧਰ ਨਾਲੋਂ ਤਾਂ ਚੰਗੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਜਿਸ ਦਾ ਵਿਖਾਵਾ ਉਹ ਆਪਣਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਏ ਦਿਲ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਫੇਰ ਜਦੋਂ ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਲੱਗੀ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਨੰਗਪੁਣੇ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਦੇ ਐਲਾਨਨਾਮੇ ਅਤੇ ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੇ ਇਸਤਿਹਾਰ ਵਜੋਂ ਇਧਰ ਮਹਿਲਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਕੋਠੀਆਂ ਪਾਉਣ ਲੱਗੇ। ਇਹ ਸਭ ਦੇਖ ਕੇ ਆਮ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਪਰਦੇਸਾਂ ਵਿਚ ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੀ ਮਿਰਗ-ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਪਿੱਛੇ ਭਜਦਿਆਂ ਸਾਹੋ-ਸਾਹ ਹੋਣਾ ਕੁਦਰਤੀ ਸੀ।

ਪਰਵਾਸ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਪੱਖ ਨਾਲ ਹੁਣ ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਖ ਵੀ ਜੁੜ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ ਵਿਚ ਧਰਮਾਂ ਤੇ ਜਾਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਫ਼ਰਤ ਤੇ ਵੈਰ-ਭਾਵ ਦਾ ਜੋ ਮਾਹੌਲ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਤਿੱਖਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਬਿਨਾਂ-ਸ਼ੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਉੱਤੇ ਅਸਰ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਦੇ ਬੋਲਬਾਲੇ ਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਿਰਾਸ਼ਤਾ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਮਾਹੌਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ ਦਖ਼ਲ ਨਹੀਂ ਵੀ ਦਿੰਦਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਯਕੀਨਨ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਨੇੜਲੀ ਮਿਸਾਲ ਲੈਣੀ ਹੋਵੇ, ਮੰਨ ਲਵੋ ਕਿਸੇ ਦੇ ਗੁਆਂਢੀ ਘਰ ਵਿਚ ਰੋਜ਼ ਕਾਟੋ-ਕਲੋਸ਼ ਤੇ ਗਾਲੀ-ਗਲੋਚ ਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਝਗੜੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ ਸੰਬੰਧ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਖਿੜ ਕੇ ਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਕੇ ਆਖਦਾ ਹੈ, “ਬੜਾ ਚੰਦਰਾ ਗੁਆਂਢ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਰੋਜ਼ ਸਿਆਪਾ ਪਾ ਬੈਠਦੇ ਨੇ!” ਵਰਤਮਾਨ ਮਾਹੌਲ ਚੰਗਾ ਜੀਵਨ ਜਿਉਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਾਹ ਬੰਦ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੱਲੇ ਇਹੋ ਖਿੜ ਤੇ ਇਹੋ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਜਿੱਥੋਂ ਤਕ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਤੰਗੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਹ ਸਾਡੇ ਪੁਰਖੇ ਮੋਢੀ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਵੇਲੇ ਵੀ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਸੀ, ਅੱਜ ਵੀ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਸਮਾਜਿਕ ਮਾਹੌਲ ਪੁਰਖਿਆਂ ਵੇਲੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਦੀ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨਫ਼ਰਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਗੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਨੇ ਸਭ ਧਰਮਾਂ ਤੇ ਜਾਤਾਂ ਨੂੰ ਏਕਤਾ ਵਿਚ ਪਰੋਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਉਂ ਵਰਤਮਾਨ ਮਾਹੌਲ ਸਾਡੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਲਈ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੇ ਪਰਵਾਸ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਕਾਰਨ ਨਾਲ ਇਕ ਹੋਰ ਕਾਰਨ, ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਨ ਜੋੜ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸੋਚਦੇ ਹਨ, ਜੇ ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਖੇਤੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ, ਨੌਕਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਰਾਹ ਨਹੀਂ, ਸਮਾਜਿਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਤੇ ਅਮਨ-ਚੈਨ ਨਹੀਂ, ਕੀ ਪਿਆ ਹੈ ਇਥੇ!

ਪੇਟ ਦੀ ਭੁੱਖ ਇਕੱਲੀ ਹੀ ਮਾਣ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਜੇ ਉਸ ਵਿਚ ਮਨ ਦੀ ਬੇਚੈਨੀ ਵੀ ਮਿਲ ਜਾਵੇ, ਉਹਦੀ ਬਗ਼ਾਵਤੀ ਤਾਕਤ ਦੀ ਕੋਈ ਹੱਦ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ। ਜੰਮਣ-ਭੋਇੰ ਦਾ ਤੇ ਜੰਮਣ-ਭੋਇੰ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਮੋਹ ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਰਿਹਾ, ਉਹ ਤਾਂ ਸਿਦਕੀ ਭਗਤਾਂ ਤੋਂ ਰੱਬ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਅਖਵਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, “ਸਾਥੋਂ ਭੁੱਖਿਆਂ ਤੋਂ ਭਗਤੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਐਹ ਲੈ ਚੱਕ ਮਾਲਾ ਆਪਣੀ!”

ਮਨੀਪੁਰ: ਅਤੀਤ ਤੇ ਵਰਤਮਾਨ - ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਆਵਾਜ਼

“ਤੁਸੀਂ ਕਮਲ ਦੇ ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਝੀਲਾਂ, ਭੂਚੇ ਪਹਾੜਾਂ, ਮੈਦਾਨਾਂ ਅਤੇ ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਬਗ਼ਾਚੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਹੋ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਨੀਵਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।”

ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕਈ ਬੋਰਡ ਮਨੀਪੁਰ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਥਾਂ 'ਤੇ ਘੁੰਮਦੇ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਣਗੇ ਜਿੱਥੇ ਨੇਤਾ ਜੀ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਬੋਸ ਨੇ ਕਦੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਬੋਰਡ ਅੱਜ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੂਰ ਉੱਤਰ ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਮਨੀਪੁਰ ਪ੍ਰਾਂਤ ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ

ਪ੍ਰੋ. ਡਾ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ ਰੱਤੂ
ਫੋਨ: 94787-30156

ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਮਨੀਪੁਰ 'ਚ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਇਰਲ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਗ਼ਾਵਤ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਬਾਇਲੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਡਰਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਦੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀਆਂ ਇਹ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਵਾਂ ਭਾਰਤ ਹੈ?

ਇਸ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ 15ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਨਾਲ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨੰਗਾ ਕਰ ਕੇ ਜਲੂਸ ਕੱਢਣ ਦੀਆਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਮਨੀਪੁਰ ਵਿੱਚ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਉਹ ਭਿਆਨਕ ਅਤੇ ਡਰਾਉਣੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਰਾ ਸਿਸਟਮ ਨੰਗਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੀ ਸਾਡਾ ਸਮਾਜ ਹੁਣ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਾਲਾ ਨਵਾਂ ਸਮਾਜ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਾਤੀ, ਕਬਾਇਲੀ, ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਤੇ ਪੀੜਾ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਹੈ?

ਇਹ ਕੀ ਹੈ? ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਕਾਲਾ ਅਧਿਆਇ ਹੈ। 15ਵੀਂ ਸਦੀ ਤੋਂ ਔਰਤਾਂ 'ਤੇ ਹੁੰਦੇ ਜ਼ੁਲਮ, ਭਾਰਤੀ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਜਾਤੀਵਾਦ ਕਬਾਇਲੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ੁਲਮ ਦੀ ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਮਿਸਾਲ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪਰ ਇਹ ਸਾਡੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਸੱਚ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਅੱਜ ਪੂਰਾ ਦੇਸ਼ ਦੁਖੀ ਹੈ। ਸੰਸਦ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਅਖੌਤੀ ਚਿਹਰੇ ਹੁਣ ਚੁੱਪ ਤੋੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਭ ਦਿਲ ਕੰਬਾਉ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਮਾਨਸਿਕ ਪੀੜਾ ਝੱਲਦੇ ਹੋਏ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਅੰਤ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਮਨੀਪੁਰ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸੁੰਦਰ ਛੋਟਾ ਰਾਜ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਲੱਖਣ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪਛਾਣ ਹੈ। ਮਨੀਪੁਰੀ ਨਾਚ, ਮਨੀਪੁਰ ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਕਥਾਵਾਂ, ਮਨੀਪੁਰ ਦਾ ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਮਨੀਪੁਰ ਦੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਮੀਰੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਹੈ। ਮਨੀਪੁਰ ਉਹ ਧਰਤੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਨੇਤਾ ਜੀ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਬੋਸ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਅੱਜ ਮਨੀਪੁਰ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਸੜ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਤੀਵਾਦ ਖਿਲਾਫ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਲਈ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦੇ ਹੰਕਾਰ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸਿਰ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਮ ਨਾਲ ਝੁਕਾਇਆ ਹੈ।

ਮੈਂ ਮਨੀਪੁਰ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਮਨੀਪੁਰ ਤੋਂ ਇੰਡਾਲ, ਮੋਰੇਹ ਮੋਰਾਂਗ, ਚੁਰਾਚੰਦਰਪੁਰ ਅਤੇ ਬਿਸਨੁਪੁਰ ਤੱਕ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁੰਦਰ ਯਾਦਾਂ ਤੇ ਸੁੰਦਰ ਦ੍ਰਿਸ਼, ਮਨੀਪੁਰੀ ਨਾਟਕ, ਮਨੀਪੁਰੀ ਕਵਿਤਾ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਲੰਮੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹਨ।

ਇਸ ਲੋਕਤੰਤਰ ਤੋਂ ਅਤੇ ਮਨੀਪੁਰ ਦੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਾਸਤ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕਤਾ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਸਮੇਂ 2018 ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੀ ਕਵਿਤਾ ਯਾਦ ਆ ਗਈ। ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚ ਆਰਤੀ ਯਾਦ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

“ਇਕ ਦਿਨ ਸਾਰੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨਿਰਵਸਤਰ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ।”

ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਅੱਜ ਵੀ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਧੁੰਦਲਕਾ ਜਿਹਾ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਨਹੀਂ, ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ; ਇਹ ਮਨੀਪੁਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਲਈ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਇਸ ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਬੇਵਸੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਗੰਦਾ ਨਾਚ ਅਤੇ ਚੁੱਪ ਵਿੱਚ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦ ਹਨ ਜੋ ਕਿਤੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਅਟਕ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਜ ਇਹ ਵਾਰ ਵਾਰ ਮੇਰੇ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਕੱਟ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕਵਿਤਾ ਹੈ: ਇਕ ਦਿਨ ਸਾਰੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨਿਰਵਸਤਰ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਔਰਤਾਂ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਹੈ

ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਸਜਾਉਂਦੇ ਰਹੋ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਵਸਤਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਤੁਹਾਡੀ ਮਰਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਕੋਹਿਆ ਗਿਆ

ਉਸ 'ਤੇ ਮਹਾਭਾਰਤ ਕਰੋ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕਦੇ ਸੋਚਿਆ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਰੀਰਕ ਪਿਆਰ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇ ਜਦੋਂ ਔਰਤਾਂ ਨਿਰਵਸਤਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਡਿੰਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਰਵਸਤਰ ਔਰਤਾਂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਭੈੜੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ

ਡਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਕ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਸਾਰੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੰਗੀਆਂ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ

ਜੇਕਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਰੁਕਦਾ ਇਸ ਲਈ ਵੇਖੋ ਉਹ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਿਆਨਕ ਬਣ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮਨੀਪੁਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵੱਲ ਇਹ ਕਵਿਤਾ ਅੱਜ ਵੀ ਉਹੀ ਸ਼ਰਮ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚੀਕ ਹੈ, ਮਨ ਦੀ ਚੀਕ! ਇਹ ਆਵਾਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਮਨੀਪੁਰੀ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਿੱਧਾ ਤੇ ਪਹਾੜਾਂ ਤੋਂ ਗੂੰਜਿਆ ਦਿੱਲੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਹੈ ਪਰ ਸਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਮਨੀਪੁਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਗੂੰਜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਨੀਪੁਰ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਨਵਾਂ ਸੰਸਾਰ ਮਨੀਪੁਰ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅੱਜ ਇਸ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀਰੀਆ ਅਤੇ ਇਰਾਕ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵੀ ਛੋਟੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਯਜ਼ੀਦੀ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਵਸਤਰ ਕਰ ਕੇ ਨਿਲਾਮ ਕਰ ਕੇ ਵੇਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਮੱਧਕਾਲੀ ਯੁੱਗ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਔਰਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਅਜਿਹੀ ਅਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਦਰਦ ਅਤੇ ਦਰਦ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਲੋਕ ਹੀ ਹੱਲ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਰਦਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮਿੱਧਿਆ ਹੈ, ਮਨੀਪੁਰ ਵਿੱਚ ਆਮ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਸਾਡੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਹੁਣ ਉੱਥਲਦੇ ਪਾਣੀ ਵਾਂਗ ਹਨ। ਉੱਥਲਦਾ ਹੋਇਆ ਪਾਣੀ ਤੁਹਾਡੇ ਚਿਹਰੇ ਜਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਸ ਸਮੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਸਲੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇਸ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਅਤੇ ਵਿਗੜੀ ਹੋਈ ਸੋਚ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਸਵੱਛਤਾ ਹੁਣ ਗਲੀਆਂ-ਮੁਹੱਲਿਆਂ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਨਹੀਂ ਰਹੀ, ਸਵੱਛਤਾ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸੱਚਾ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਭਰੀ ਇਸ ਵਿਗੜੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਬਦਲਣ ਦਾ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਸਭ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਮਨੀਪੁਰ ਦੀ ਇਸ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਅੱਗੇ ਸਿਰ ਝੁਕਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਚੁੱਪ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਮਨੀਪੁਰ ਦੀ ਇਕ ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਮਨੀਪੁਰ ਦਾ ਇਹ ਗੁੱਸਾ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਕਰੋੜਾਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੰਝੂ ਮੁੱਕ ਗਏ ਹਨ, ਉਹ ਮਰ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ: ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਕੀਤੀ ਹੋਵੋਗੀ, ਠੀਕ ਹੈ? ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਤਾਰਨ ਲਈ ਕੀ ਮਿਲਿਆ ਇਕ ਕੌਮ ਇਕ ਸਰੀਰ ਇਕ ਹੱਡ-ਮਾਸ ਦਾ ਪੁਤਲਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ 'ਤੇ ਮਖੌਲ

ਉਡਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਜਿੱਥੇ ਇਕ ਵਾਰ ਸੋਚਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੱਪੜਾ ਰਹਿਤ ਔਰਤਾਂ ਕੀ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ?

ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸੋਚ ਰਹੇ ਹੋ? ਤੁਸੀਂ ਸੋਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਮਰਨ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਚੁੱਝੇ ਹੋਣਗੇ ਤੁਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਪੱਤੇ ਲਾਹ ਦਿੰਦੇ ਜਿਸ ਕੋਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸੀ ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਜਾਂ ਦੋ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ

ਕੱਪੜੇ ਰਹਿਤ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਕੱਪੜੇ ਰਹਿਤ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖ਼ਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਮੈਂ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹਾਂਗਾ ਕਿ ਮਨੀਪੁਰੀ ਸਾਹਿਤ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਸਾਨੂੰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੁਰਾਤਨ ਮੱਧਕਾਲੀ ਮਨੀਪੁਰੀ ਕਾਵਿ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਅਜੋਕੇ ਵਿਰਸੇ ਦਾ ਕੋਲਾਜ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਦੇਵਰਾਜ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਨੀਪੁਰੀ ਸਾਹਿਤ 'ਤੇ ਅਥਾਰ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੀਪੁਰੀ ਕਾਵਿ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਮੱਧਕਾਲ ਕਈ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਤੋਂ ਵਿਆਪਕਤਾ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਿਆਸੀ, ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ 15ਵੀਂ ਤੋਂ 16ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਮੱਧ ਵਿੱਚ ਹਨ। 1656 ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਲੋਕ ਮਿਆਮਾਰ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਆਏ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਬਰਮਾ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬ, ਬਿਹਾਰ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਬੰਗਾਲ, ਅਸਾਮ ਤੋਂ ਵੀ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈ ਲਈ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੰਗਾ ਦਾਸ ਸੇਨ ਦੇ ਬੰਗਾਲੀ ਮਹਾਭਾਰਤ ਦਾ 1725 ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਪ੍ਰਤੀਕਸ਼ਾ ਕਾਵਿ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਮੈਤਰੀ ਭਾਵ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਮਹਾਨ ਮਨੀਪੁਰੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਇਕ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਰਚੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜੰਗਾਂ ਮਨੀਪੁਰ ਦੇ ਰਾਜਿਆਂ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੁਲਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕੀ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਨੀਪੁਰ ਦਾ ਅੰਤ ਦੇਖਾਂਗੇ?

ਮਨੀਪੁਰ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੀਪੁਰ ਦਾ ਸਾਹਿਤ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਕਵਿਤਾ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਿਦਰੋਹ ਦਾ ਸਾਹਿਤ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਉਥੋਂ ਜੋ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਵਿਦਰੋਹ ਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਮਨੀਪੁਰ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਗੰਦਗੀ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਵਿਗੜੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਆਧੁਨਿਕ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਮਨੀਪੁਰੀ ਕਵਿਤਾ ਧਰਮ ਅਤੇ ਰਹੱਸਵਾਦ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਸੀ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਪੁਸ਼ਪਮਾਲਾ 1929 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਜੋ ਲਾਮਾ ਬੰਪ ਕਮਲ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਜਾਤਰਿਫਲ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਅਤੇ ਮਨੀਪੁਰੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਪਰ 1950 ਤੱਕ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮਨੀਪੁਰੀ ਔਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਕਵਿਤਾ ਯਾਦ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ:

ਚਾਂਦਨੀ ਦੀ ਚਕੋਰ ਫਿਰ ਸਵੇਰੇ ਗੁਲਾਬ ਦੀਆਂ ਪੱਤੀਆਂ ਖਿੜਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਮੈਂ ਬੇਹੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝ ਗਏ

ਮੈਂ ਤੇ ਤੂੰ ਨਵੇਂ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਇਹ ਮਨੀਪੁਰੀ ਕਵਿਤਰੀ ਬੇਬੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਆਧਾਰ ਪੁਰਾਣਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹੀ ਹੋਵੋਗੇ ਕਿ ਮਨੀਪੁਰੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਸਭ ਕੁਝ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੱਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਨੀਪੁਰੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸਿਆਸੀ, ਵਪਾਰਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਉਹ ਅਭੁੱਲ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਮਨੀਪੁਰ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ। ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਘਰ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਅੱਜ ਮਨੀਪੁਰ ਜਿੰਨਾ ਸੁੰਦਰ ਹੈ, ਮਨੀਪੁਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਿਹਨਤੀ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਅਤੇ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਪਸੀਨੇ ਦੀ ਕਮਾਈ ਨਾਲ ਬਣਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਮਨੀਪੁਰ, ਮਾਂ-ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਧਰਤੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ।

15 ਅਕਤੂਬਰ 1949 ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਮਨੀਪੁਰ ਦਾ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਵਿੱਚ ਰਲੇਵਾਂ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਵਿਰੋਧ ਹੋਇਆ ਪਰ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਉਥੋਂ ਦਾ ਸਾਹਿਤ ਉਥੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਿਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਅੱਜ ਵੀ ਜਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਸਨ ਪਰ ਮਨੀਪੁਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਗ਼ਾਵਤ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਬਣਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਮਨੀਪੁਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਕਵੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦੀ ਮੁੱਖ ਭੂਮੀ ਅਤੇ ਪਹਾੜਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਭਾਨੂਮਤੀ ਦੇਵੀ ਦੀ ਇਕ ਕਵਿਤਾ ਹੈ: ਮੈਂ ਵਾਰ ਵਾਰ ਹੱਸ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਮੈਂ ਉਸ ਬੇਅੰਤ ਖੋਜ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹਾਂ ਮੈਂ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਮੈਂ ਸੋਨੇ ਨੂੰ ਛੂਹ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਮੈਂ ਮਨੀਪੁਰ ਦੀ ਮਾਂ ਹਾਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨੀਪੁਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚ ਇਕ ਹੋਰ ਰੰਗ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹੀ ਗਈ ਹੈ: ਮੇਰੇ ਇਸ ਪਾਸ ਹਨੇਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਮੇਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਮੇਰੀ ਲਹਿਰ ਉਹ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਵੀ ਸੂਰਜ ਪਹਾੜ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆਇਆ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਖੰਭ ਉੱਗ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਜ ਮੈਂ ਡਿੰਗ ਪਿਆ ਹਾਂ। ਇਹ ਮਨੀਪੁਰੀ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਮਨੀਪੁਰ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਵਾਪਰਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਕਵਿਤਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ: ਉਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਹਨ ਕੁਝ ਲੋਕ ਉਲਝਣ ਵਿੱਚ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਨਿਰਪੱਖ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਮਾਤੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਉਸ ਵਿਕਾਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਅੰਤ ਤੱਕ ਪਿੱਛਾ ਹਿੰਸਕ ਬਣ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਚਮਕਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮਨੀਪੁਰ ਵਿਦਰੋਹੀ ਸਮਾਜ ਹੈ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਜੀਅ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਝਿੰਗਟ ਬਾਮ ਚੰਦਰਕਲਾ ਦੇਵੀ ਮਨੀਪੁਰੀ ਕਵਿਤਰੀ ਹੈ, ਉਹ ਇਕ ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ:

ਮਰਦੇ ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਹਿੰਸਕ ਹੋ ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਮੁਰਖ ਹੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਤੋਂ ਸ਼ਰਮ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਮੈਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬੀਸਾਈ ਪਹਾੜੀ ਭੈਣ-ਭਰਾ ਦਿਲ ਤੋਂ ਲੜਨ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਰਹੋ ਅਸੀਂ ਕੀ ਅਸੀਂ ਮਨੁੱਖੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹਾਂ ਪਿਆਰ ਦੇ ਧਾਗੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਉਹ ਸੱਚਾਈ ਹੈ ਜੋ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਮਨੀਪੁਰ ਬਾਰੇ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਗੁੱਸੇ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਮਨੀਪੁਰ ਦੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਵੀ ਤੋੜ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਮਨੀਪੁਰ ਫਰੀ ਪ੍ਰੈੱਸ ਵਿੱਚ ਛਪੀ ਇਕ ਹੋਰ ਕਵਿਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ: ਇੱਥੇ ਸਾਡੇ ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਮੈਂ ਸਵੇਰੇ ਸਵੇਰੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹਾਂ ਸ਼ਰਮ ਨਾਲ ਸਿਰ ਝੁਕਦਾ ਹੈ ਡੂੰਘੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਦਰਦ ਵਿੱਚ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫ਼ੇ 'ਤੇ)

ਭੁੱਖਮਰੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣ ਰਹੀ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਅਤੇ ਅੰਨ ਸੰਕਟ

ਗਲੋਬਲ ਹੰਗਰ ਇੰਡੈਕਸ (ਸੰਸਾਰ ਭੁੱਖਮਰੀ) 2021 ਦੇ ਦਰਜੇ ਉੱਤੇ, ਭਾਰਤ 121 ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 107ਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 6 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਅਤੇ ਵਿਗੜਦੀ ਭੋਜਨ ਅਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ 2019 ਅਤੇ 21 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਲਗਭਗ 56 ਕਰੋੜ ਭਾਰਤੀ ਜਾਂ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ ਦਾ 40.6 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ, ਦਰਮਿਆਨੀ ਜਾਂ ਗੰਭੀਰ ਅੰਨ ਅਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਰਹੇਗਾ। ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਰਧ ਭੁੱਖਮਰੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ

ਕਰਮ ਬਰਸਟ
ਫੋਨ: +91-94170-73831

2018-20 ਵਿੱਚ 20.3 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ 2019-21 ਵਿੱਚ 22.3 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਲਈ ਅਰਧ ਭੁੱਖਮਰੀ ਦੀ ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ 2019-21 ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 10.7 ਸੀ। ਅਨਾਜ ਸੰਕਟ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲਗਭਗ 37 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਇਕੱਲੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਵੇਲੇ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਅਨਾਜ ਸੰਕਟ ਵਿੱਚ ਫਸੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਖੁਰਾਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਣਕ ਦੇ ਨਿਰਯਾਤ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰੇਗੀ। ਯੂਕਰੇਨ ਵਿੱਚ ਜੰਗ, ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਵਿੱਚ ਸੋਕਾ ਅਤੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿੱਚ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਨੀਆਂ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤੀ ਅਨਾਜ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋ ਗਈ ਜਾਪਦੀ ਸੀ।

ਇਕ ਹੋਰ ਖਤਰਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਰੂਸ ਦੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਹਾਲਤ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਿਆਨਕ ਹੋਵੇਗੀ। ਖਾਧ ਸੰਕਟ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਬਰਾਮਦਾਂ ਉਪਰ ਅਗਾਊਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਨੇ ਮੋਟੇ ਮਾਸ, ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਨੇ ਪਾਮ ਤੇਲ, ਚੀਨ ਨੇ ਵਕਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੇਤੀ ਰਸਾਇਣਕ ਪਦਾਰਥਾਂ ਅਤੇ ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਨੇ ਚਿਕਨ ਦੇ ਨਿਰਯਾਤ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ 35 ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਗਧੀਗੋੜ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਦੇਸ਼ ਵਲੋਂ ਲਾਈ ਨਿਰਯਾਤ ਪਾਬੰਦੀ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਲੋਂ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਵਧਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਘਰੇਲੂ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਰਾਹਤ ਪ੍ਰਦਾਨ

ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਯਾਤ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੁਝ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਭਾਰਤ ਵਲੋਂ ਕਣਕ ਦੀ ਬਰਾਮਦ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਨਾਲ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕੀਮਤਾਂ 6% ਦੇ ਕਰੀਬ ਵਧ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਕਦਮ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਚੌਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਸਾਰ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਵਾਧਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦੀ ਖੇਤੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਆਈ ਖੜੋਤ, ਉਸ ਸਾਰੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀ ਛਤਰ-ਛਾਇਆ ਹੇਠ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਅਟਲ ਨਤੀਜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। 1947 ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਨੀਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਾਮਰਾਜ ਨੇ ਖੇਤੀ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਤਿੱਖੀਆਂ ਬਣਤਰੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਲਿਆਉਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਰਜਵਾੜਿਆਂ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤਬਕੇ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਕੇ ਵੱਡੀਆਂ ਸਾਮੰਤੀ ਜੋੜਾਂ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੀਆਂ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਤੇ ਉਨਤ ਬੀਜਾਂ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਵਪਾਰਕ ਜਿਣਸਾਂ ਦੀ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸੱਤਾ ਬਦਲੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖੇਤੀ ਦੇ ਉੱਨਤ ਖਿੱਤੇ ਪੱਛਮੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਗਏ ਸਨ। ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅੰਨ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਕਮੀ ਆ ਗਈ।

ਬਦੇਸੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਉਪਰਲੀ ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦਾ ਹੀ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਸੰਭਾਵੀ ਖੁਰਾਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੰਕਟ ਅਤੇ ਅਨਾਜ ਦੀਆਂ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਵਾਅਦਾਯੁਕਤ ਬਰਾਮਦ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 13 ਮਈ, 2022 ਨੂੰ ਕਣਕ ਦੀ ਬਰਾਮਦ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਖੇਤੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਵਲੋਂ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ 2023 ਵਿੱਚ ਕਣਕ ਦੀ ਬੰਬਰ ਫਸਲ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਬੇਮੌਸਮੀ ਬਰਸਾਤ ਅਤੇ ਗਰਮੀ ਕਾਰਨ ਕਣਕ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਘਟ ਗਈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਤਿੱਖੀ ਗਰਮੀ ਪੈਣ ਨਾਲ ਕਣਕ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਤਿੰਨ ਫੀਸਦੀ ਤਕ ਦਾ ਘਾਟਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਰਗੇ ਉੱਤਰੀ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਰਵਾਇਤੀ ਅਨਾਜ ਪੱਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਣਕ ਦਾ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਲਗਭਗ ਸਿਖਰਲੇ ਬਿੰਦੂ ਤਕ ਪੁੱਜ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਜਨਤਕ ਨਿਵੇਸ਼ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਣਕ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਧਾਉਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਭਾਰਤ ਲਈ ਕਣਕ ਦੀ ਦਰਾਮਦ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਦੂਰ ਖੁਦ ਆਪਣੀਆਂ ਖਾਧ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਲੋਕ ਸੰਕਟ ਕਾਰਨ ਆਪਣੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਗੁਆ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਅਤੇ ਭੋਜਨ ਦੀ ਅਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਫੇਰ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਤੰਤਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਅੰਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤਹਿਤ ਨਵੇਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿਦ ਫੜੀ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ

ਉਲਟ ਬਣਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੋਵਿਡ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਜਨਤਕ ਵੰਡ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ। ਭੁੱਖਮਰੀ ਅਤੇ ਭੋਜਨ ਦੀ ਅਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਾਈ ਲੜਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਾਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਚੀਨ ਨੂੰ ਪਛਾੜ ਕੇ ਅਬਾਦੀ ਪੱਖੋਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਦੇਸ਼ ਬਣ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਧਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਢਾਂਚਾ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਭੋਜਨ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਕਿਰਤ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਗਿਰਾਵਟ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤਾਜ਼ਾ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਭੁੱਖਮਰੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ 2018-20 ਵਿੱਚ 14.6% ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ 2019-21 ਵਿੱਚ 16.3% ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ 2019-21 ਵਿੱਚ 22 ਕਰੋੜ ਭੁੱਖੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਾਲ, ਭੁੱਖਮਰੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਦੇਸ਼ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਰਮਿਆਨੇ ਜਾਂ ਗੰਭੀਰ ਦਰਜੇ ਦੀ ਭੋਜਨ ਅਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ 2014-16 ਵਿੱਚ 27.7% ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ 2019-21 ਵਿੱਚ 40% ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। 2018-20 ਅਤੇ 2019-21 ਦੇ ਆਖਰੀ ਦੋ ਅੰਕੜੇ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੋਵਿਡ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ 4 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਧੂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਰਮਿਆਨੇ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਦਰਜੇ ਦੀ ਭੋਜਨ ਅਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੰਭੀਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਭੁੱਖਮਰੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 2.4 ਕਰੋੜ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਭੋਜਨ ਅਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 11% ਦਾ ਵਾਧਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਨਵੀਂ ਜਨਗਣਨਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ 2021 ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਜਨਗਣਨਾ ਨਾਲ ਮੇਲ ਕਰ ਕੇ ਜਨਤਕ ਵੰਡ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਧੀਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਲਗਾਤਾਰ ਘਟਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗਿਣਤੀ 9.5 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਘਟ ਕੇ 6.6 ਕਰੋੜ ਤਕ ਹੋਣਾ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜਨਸੰਖਿਆ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਵਾਧੇ ਮੁਤਾਬਕ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ 10 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਜਨਤਕ ਵੰਡ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਘੇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਦੂਜਾ, 2014 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤਕ 4.4 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਾਸ਼ਨ ਕਾਰਡ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੌਮੀ ਅੰਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਅਸਲ ਪਛਾਣ ਇਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਜਨਗਣਨਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰੰਤੂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਪਦੰਡ ਦੇ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਆਪਹੁਦਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ।

ਵਧ ਰਹੀ ਖੁਰਾਕੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਗਸਤ ਵਿੱਚ ਕਣਕ ਅਤੇ ਕਣਕ ਆਧਾਰਤ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਨਿਰਯਾਤ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣੀ ਪਈ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਕਣਕ ਦੀ ਬਰਾਮਦ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬਾਜ਼ਾਰ 'ਚ ਕਣਕ ਦੇ ਆਟੇ ਦੀ ਮੰਗ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਆਈ ਹੈ ਅਗਸਤ 2022 ਤਕ ਕਣਕ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਪ੍ਰਚੂਨ ਕੀਮਤ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 22 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਅਤੇ ਕਣਕ ਦੇ ਆਟੇ ਵਿੱਚ 17 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ ਘਰੇਲੂ ਕਣਕ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ 2022 ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਤਕ ਦੇ ਵੱਡੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਾਧੇ ਨਾਲ 33% ਵਧ ਕੇ 2900 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇੰਟਲ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ 2023-24 ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ 2125 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ।

ਖੁਰਾਕੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦਰ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਵਲੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਈ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਮਾਨਸੂਨ

ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਝੋਨੇ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਿੱਚ ਖਾਸੀ ਕਮੀ ਆਈ ਸੀ ਅਤੇ ਝੋਨੇ ਹੇਠਲਾ ਰਕਬਾ 5.51 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਘਟ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਚੌਲਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿੱਚ 6 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਕਮੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਣ ਨਾਲ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਔਖੇ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਦੁਨੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਅਨਾਜ ਦੀ ਅਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਰਾਹਤ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਅੰਨ ਉਪਲੱਬਧਤਾ ਨੂੰ ਰਿਆਇਤੀ ਦਰਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਰਹੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਗਰੀਬ ਕਲਿਆਣ ਅੰਨ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਛੇਵੇਂ ਪੜਾਅ ਤਕ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਵਿੱਤੀ ਬੋਝ ਲਗਭਗ 3.45 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਸੱਤਵੇਂ ਪੜਾਅ ਲਈ 44,762 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਵਾਧੂ ਖਰਚੇ ਨਾਲ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਖਰਚ ਸਾਰੇ ਪੜਾਵਾਂ ਲਈ ਲਗਭਗ 3.91 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਨੇ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੁੱਗਣੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਇਸਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਭੋਜਨ ਅਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ 2018-20 ਵਿੱਚ 20.3 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ 2019-21 ਵਿੱਚ 22.3 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਅੰਦਰ ਭੁੱਖਮਰੀ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲਗਭਗ 37 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਇਕੱਲੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਗਰੀਬ ਕਲਿਆਣ ਅੰਨ ਯੋਜਨਾ ਸਮੇਤ ਜਨਤਕ ਵੰਡ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਖੁਰਾਕ ਸੰਕਟ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸਹਾਇਕ ਮੁੱਲ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਾਮਨੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਮਨੀਪੁਰ: ਅਤੀਤ ਤੇ ਵਰਤਮਾਨ - ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਆਵਾਜ਼
(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦਾ ਬਾਕੀ)
ਦਿਨ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਹੈ ਹਨੇਰਾ 15ਵੀਂ ਸਦੀ
ਮੈਂ ਕਿਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹਾਂ
ਮੇਰਾ ਮਨੀਪੁਰ ਮੇਰੀ ਧਰਤੀ
ਮੈਨੂੰ ਹਨੇਰੇ ਤੋਂ ਸੂਰਜ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾ“
ਸਾਨੂੰ ਚੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
ਸੂਰਜ ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ
ਇਹ ਪੁਰਾਣੀ ਕਹਾਵਤ ਸੀ
ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੂਰਜ ਪੂਰਬ ਤੋਂ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ
ਉਸ ਸ਼ਰਮ ਵਿੱਚ ਭੁੱਬ ਜਾਵੇਗਾ
ਸ਼ਰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ 'ਚ

ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ।
ਮਨੀਪੁਰ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਕਿਆਮ ਦੌਰਾਨ ਨਾਟਕਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ, ਸਾਹਿਤ, ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜਦਿਆਂ ਮੈਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸਤਾਂ-ਮਿੱਤਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ, ਉਹ ਅੱਜ ਵੀ ਮੇਰੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਤਾਜ਼ਾ ਹਨ ਪਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੀਪੁਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੀ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਬੰਧ ਸਨ, ਅੱਜ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਕੀ ਵਿਗੜੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦਾ ਇਹ ਦੌਰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ? ਅਜੇ ਵੀ ਸਮਾਂ ਹੈ ਮਨੀਪੁਰ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸੋਚਣ ਦਾ। ਸਾਡਾ ਸਭਿਅਕ ਸਮਾਜ, ਕੀ ਸਾਡਾ ਆਧੁਨਿਕ ਸਮਾਜ ਸਿਰਫ ਟੀਵੀ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਹੀ ਦੇਖੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ 99% ਝੂਠ ਅਤੇ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਭਰੇ ਸੰਵਾਦ ਅਤੇ ਬਹਿਸਾਂ

ਤੁਹਾਡਾ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।
ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਮਨੀਪੁਰ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਅਜੇ ਵੀ ਸਮਾਂ ਹੈ। ਸੁੰਦਰ ਮਨੀਪੁਰ ਦੇਖੋ। ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਡਾਇਰੀ ਵਿੱਚੋਂ ਦਹਾਕਾ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਖੀ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਯਾਦ ਆਈਆਂ ਹਨ, ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਵੀ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ:
ਜਦੋਂ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ
ਇੰਫਾਲ ਦੇ ਬਾਹਰ ਤੁਹਾਡੇ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਬਰਮਾ ਤੱਕ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੁੱਖਾਂ ਅਤੇ ਪਹਾੜਾਂ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿੱਚ ਮੇਰਾਂਗ ਦੇ ਹਰੇ ਮੈਦਾਨ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਭਰੇ ਖੇਤ ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੀ ਬਹੁਤ ਯਾਦ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਮਨੀਪੁਰ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਝੀਲਾਂ ਖਿੜਦੀਆਂ ਹਨ

ਕਮਲ ਦਾ ਫੁੱਲ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਚੱਲੀ ਬਗਾਵਤ ਅਜੇ ਵੀ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਹਿਲਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ
ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਵਿਸ਼ਵ ਚੈਂਪੀਅਨ ਬਣਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਗੋ ਇੰਫਾਲ ਤੋਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖੋ
ਰਾਤ ਨੂੰ ਤਾਪਮਾਨ ਬਹੁਤ ਗਰਮ ਸੀ ਜਦੋਂ ਖੰਡ ਘੱਟ ਸੀ
ਸਵੇਰੇ ਸਾਡੀ ਮਿਰਚ ਇਸ ਦਿੱਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਵਾਂਗ ਬੰਦ ਕਰੋ ਜਾਗੋ ਮਨੀਪੁਰ, ਦੇਸ਼ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ
ਸਾਰੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੈਲੋ ਕੱਣ ਇਸ ਝੋਨੇ ਦੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚ

ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਮਨੀਪੁਰ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਲਈ ਬਰਫ ਮੇਰਾਂਗ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਮੈਅਤੀ ਅਤੇ ਕੂਕੀ ਗਾਇਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਮਨੀਪੁਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ
ਜਾਗੋ ਕੱਲ੍ਹ ਤੁਹਾਡਾ ਹੋਵੇਗਾ ਭੁੱਲ ਜਾਓ ਕਿ ਇਹ ਤੁਹਾਡਾ ਤੋਹਫਾ ਹੈ ਤੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਹਾਂ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ ਆਪਣੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਵੇਖੋ ਹਨੇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੋਚਣਾ ਸੂਰਜ ਜਲਦੀ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਸੂਰਜ ਗਰਭ ਅਵਸਥਾ ਦੌਰਾਨ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ ਤੂੰ ਉਹੀ ਹੈ ਮਨੀਪੁਰ ਮੇਰਾ ਆਪਣਾ।

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਰੰਗ

ਡਾ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ ਫਿਜ਼ਿਕਸ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਫਿਜ਼ਿਕਸ ਵਰਗੀ ਖੁਸ਼ਕੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਕਾਵਿਕ ਰਵਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸੱਚ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਇੰਨੇ ਸਹਿਜ ਭਾਅ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਬੜਾ ਸਿਆਣਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸੱਚ ਸੁਣਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕਾਵਿਕ ਵਾਰਤਕ ਦੇ ਸ਼ਾਹ-ਅਸਵਾਰ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਅੰਤਰੀਵੀ ਨਾਦ ਬਣ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਵਿਚ ਫੈਲਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਫਰੋਲਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੰਗਾਂ ਦਾ ਗੁਲਦਸਤਾ। ਕੁਝ ਸੂਹੇ, ਕੁਝ ਗੰਧਮੀ, ਕੁਝ ਕਾਲੇ, ਕੁਝ ਚਿੱਟੇ, ਕੁਝ ਪੀਲੇ, ਕੁਝ ਨੀਲੇ, ਕੁਝ ਸੰਦਲੀ, ਕੁਝ ਗੁਲਾਨਾਰੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਗੁਲਾਬੀ ਹੁੰਦੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਰਤਾਂ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਕੌਹੋ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਰੰਗਸ਼ਾਲਾ ਬਣ ਕੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰ ਰਿਹਾ।

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਰੰਗ ਕਈ ਵਾਰ ਗੂੜੇ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਫਿੱਕੇ। ਕਈ ਵਾਰ ਲਿਸ਼ਕਵੇਂ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਪੁੰਧਲੇ। ਕਈ ਵਾਰ ਇਹ ਰੰਗ ਉਭ ਹੀ ਜਾਂਦੇ ਪਰ ਕਈ ਵਾਰ ਇਹ ਰੰਗ ਮਜ਼ੀਠ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਤਾਸੀਰ ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਦਾ ਝਲਕਾਰਾ। ਮਨ ਦੀਆਂ ਰੁੱਤਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ। ਚੌਗਿਰਦੇ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਾ ਅਸਰ। ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਖਿੱਚੋਤਾਣਾਂ। ਮਸਤਕ ਵਿਚ ਨਿਖਰਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਅ। ਇਹ ਰੰਗ ਸੂਹੇ ਹੋ ਰਹੇ ਜਾਂ ਪਲਿੱਤਣਾਂ ਵਿਚ ਰੰਗੇ ਜਾ ਰਹੇ, ਇਹ ਵੀ ਜੀਵਨ-ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਨੂੰ ਕਿਆਸਦੇ।

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਰੰਗ ਕਦੇ ਵੀ ਸਥਿਰ ਜਾਂ ਸਾਵੇਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ। ਇਹ ਪਲ ਪਲ ਬਦਲਦੇ। ਕੱਲ੍ਹ ਹੋਰ ਅਤੇ ਅੱਜ ਹੋਰ ਅਤੇ ਭਲਕ ਨੂੰ ਅੱਜ ਅਤੇ ਕੱਲ੍ਹ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵਿਭਿੰਨ ਹੋਣਗੇ।

ਜੀਵਨ ਦੇ ਰੰਗ ਰੁੱਸਦੇ ਤਾਂ ਜੀਵਨ ਦੀ ਕੈਨਵਸ ਬਹੁਤ ਉਦਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਕਿਵੇਂ ਭਰੇ ਉਹ ਆਪਣਾ ਖ਼ਾਲੀਪਣ। ਇਸ 'ਤੇ ਉਕਰੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨਕਸ਼ਾਂ ਦਾ ਦੂਰ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਬਹੁਤ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰਦਾ ਏ ਕੈਨਵਸ ਨੂੰ। ਇਸਦੇ ਫਰੇਮ ਦੀਆਂ ਹਿਚਕੀਆਂ ਵਿਚ ਖੁਰ ਜਾਂਦੀ ਕੈਨਵਸ ਦੀ ਕਾਇਆ। ਇਸ ਕੈਨਵਸ ਨੇ ਜਿਹੜੀ ਕੰਧ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਆਲੂਣਾ ਪਾਉਣਾ ਸੀ, ਉਸਦੀ ਵੀਰਾਨਗੀ ਅਤੇ ਖਾਲੀਪਣ ਵਿਚ ਕੈਨਵਸ ਆਪਣੀ ਖਾਲੀਪਣ ਹੀ ਅਰਪਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਏ। ਭਲਾ ਖਾਲੀਪਣ ਵਿਚ ਬੰਦਾ ਜਦ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਅਰਥ ਭਾਲਣ ਲੱਗ ਪਵੇ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਅਜੇਹਾ ਵੀ ਆ ਜਾਂਦਾ ਜਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਤੋਂ ਵੀ ਪਾਰ ਹੁੰਦਾ। ਰੰਗਹੀਣ ਅਤੇ ਚਿੱਤਰਹੀਣ ਹੋਈ ਕੈਨਵਸ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਨਾਮ ਕਿਵੇਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ?

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਰੰਗ ਗਵਾਚਦੇ ਤਾਂ ਘਰ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਉਦਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਅਤੇ ਬੂਟੇ ਬਾਰੀਆਂ ਘਰ ਦੇ ਗੱਲ ਲੱਗ ਕੇ ਰੋਂਦੇ। ਘਰ ਆਪਣੇ ਗੁਆਚੇ ਹੋਏ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਦਰ-ਬ-ਦਰ ਫਿਰਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਹੀ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਅੰਤਰੀਵ ਵਿਚਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੁੰਦੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬੰਦਾ ਖੁਦ ਵੀ ਅਵੇਸਲਾ ਹੁੰਦਾ। ਜਦ ਬੰਦਾ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰਲੇ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਘਰ ਨੂੰ ਰੰਗ ਕੇ ਇਸਦੀ ਰੰਗਰੇਜ਼ਤਾ ਨੂੰ ਭਾਗ ਲਾਉਂਦਾ ਤਾਂ ਘਰ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਬੋਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ।

ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਹਰ ਕਿਰਤ ਹੀ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਭਟਕਣਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ। ਦਰਅਸਲ ਇਹ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਜਿਹੜੀ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਤੋਰੀ ਰੱਖਦੀ। ਦਰਿਆ ਦੇ ਰੰਗ ਰੁੱਸਦੇ ਤਾਂ ਉਹ ਬਰੇਤਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ। ਬਿਰਖ ਤੋਂ ਰੰਗ ਰੁੱਸਦੇ ਤਾਂ ਉਹ ਪੱਤਝੜ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਉਦਾਸੀਨਤਾ 'ਚ ਰੰਗਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਪਰ ਬਿਰਖ ਪੱਤਝੜ ਹੋਇਆ ਵੀ ਆਸ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ। ਤਾਂ ਹੀ ਆਖਰ ਨੂੰ ਬਹਾਰ ਰੰਗਾਂ ਦਾ ਸੰਧਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਇਸਦੇ ਦਰਾਂ 'ਤੇ ਦਸਤਕ ਦਿੰਦੀ ਅਤੇ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਉਤਪੋਤ ਕਰਦੀ। ਇਹ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਕਰਾਮਾਤ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਕਪਾਹ ਦੀਆਂ ਫੁੱਟੀਆਂ ਵਰਗੀਆਂ ਤਿੱਤਰ ਖੰਭੀਆਂ ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਕਾਲੀ ਛਾਹ ਘਟਾਅ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਦੀਆਂ ਤਾਂ ਰੱਕੜਾਂ ਨੂੰ ਭਾਗ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ। ਕਦੇ ਧਰਤੀ ਵਿਚੋਂ ਉਗਦੇ ਰੰਗਾਂ ਅਤੇ ਕਲਾਕਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਹਾਰਨਾ ਜਦ ਫ਼ਸਲਾਂ ਹਰਿਆਲੀ ਦਾ ਲਿਬਾਸ ਪਾਉਂਦੀਆਂ। ਜੰਗਲੀ ਫੁੱਲਾਂ ਦਾ ਖਿੜਨਾ, ਵੈਰਾਨ ਬਾਵਾਂ, ਸੜਕਾਂ ਦੇ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਝੀਲਾਂ ਜਾਂ ਛੱਪੜਾਂ ਦੇ ਕੰਢਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੰਘਾਰਨਾ। ਭਾਵੇਂ ਅੱਕ ਦੇ ਫੁੱਲ ਹੋਣ ਜਾਂ ਮਾਰੂਥਲ ਦਾ ਕੈਕਟਸ ਦੇ ਫੁੱਲ ਵਲੋਂ ਸੁੰਦਰ ਬਣਾਉਣਾ ਹੋਵੇ।

ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਫਿੱਕੜੇ ਜਹੇ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਲਿਪਟੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਸਮਿਆਂ ਦੀ ਵਸੀਅਤ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਾਂ। ਨਕਾਰਾਤਮਿਕਤਾ ਨੇ ਸਾਡੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣਿਆ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਰਸਾਤਲ ਵੰਨੀ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਨੇ ਮੱਥਿਆਂ ਨੂੰ ਤਿਉਤੀਆਂ ਨਾਲ ਗੁੰਦਿਆ

ਹੋਇਆ। ਸਾਡੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਉਗੇ ਸਫ਼ਰ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਮਾਯੂਸੀ ਨੇ ਧੁਆਂਖਿਆ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਮੰਜ਼ਲਾਂ, ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੇ ਧੁੰਧਲਕੇ ਵਿਚ ਗਵਾਚੀਆਂ ਹੋਈਆਂ। ਸਾਡੇ ਚਿੰਤਨ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸ਼ਾਮ ਹੀ ਤਾਰੀ। ਕਦੇ ਸਰਘੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੰਵੇਦਨਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਉਣਾ, ਤੁਹਾਡਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਬਦਲ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਤੇ ਜਦ ਨਜ਼ਰੀਆ ਬਦਲਦਾ ਤਾਂ ਕਿਰਤ ਸਾਧਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਰਾਮਾਤਾਂ ਜਨਮਦੀਆਂ।

ਮਨੁੱਖ ਕਿਹੜਾ ਰੰਗ ਪਹਿਨਦਾ, ਕਿਹੜੇ ਰੰਗਾਂ ਤੋਂ ਉਸਨੂੰ ਕੋਫ਼ਤ ਹੈ, ਕਿਹੜੇ ਰੰਗ ਉਸਦੀ ਤਰਜੀਹ ਅਤੇ ਕਿਹੜੇ ਰੰਗ ਉਸਦੀ ਨਾਪਸੰਦੀ ਹਨ? ਕਿਹੜੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਕਿਹੜੇ ਰੰਗ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਲੱਗਦੇ, ਕਿਹੜੇ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਨਫ਼ੀਸੀ ਪ੍ਰਗਟਦੀ ਅਤੇ ਕਿਹੜੇ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਸਦੀ ਮਰਨਾਊ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ, ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਤੁਸੀਂ ਮਨੁੱਖ ਵਲੋਂ ਪਹਿਨੇ ਕਪੜਿਆਂ ਤੋਂ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਰੰਗ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਬਿਆਨਦੇ। ਦਰਅਸਲ ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸੁਭਾਵਕ ਬਿੰਬ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਤਦਬੀਰ, ਤਕਦੀਰ ਅਤੇ ਤਰਜੀਹ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਸੂਹੇ ਰੰਗ, ਸੂਹੀ ਫੁਲਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸੂਹੀ ਰਾਗ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਚਾਰ ਲਾਵਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਹੁਲਾਸ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ। ਚਾਵਾਂ ਦਾ ਨਿਉਂਦਾ। ਆਸ਼ਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੋਧਰਾਂ ਦੇ ਦਰਾਂ 'ਤੇ ਦਸਤਕ। ਇਹ ਦਸਤਕ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਜੋ ਕੰਧਾਂ ਨੂੰ ਕਮਰੇ ਅਤੇ ਕਮਰਿਆਂ ਨੂੰ ਘਰ ਬਣਾਉਂਦੀ। ਸੂਹੇ ਰੰਗਾਂ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਘਰ ਅਰਥਹੀਣ। ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਤਹਿਖਾਨੇ ਵਿਚ ਸਜਾ ਭੁਗਤ ਰਹੇ ਕੈਦੀ। ਮਰਨ-ਮਿੱਟੀ ਢੇ ਰਹੇ ਘਰ ਦੇ ਬਾਸ਼ਿੰਦੇ। ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਕੋਰੇ ਅਤੇ ਅਹਿਸਾਸਾਂ ਤੋਂ ਅਭਿੰਜ। ਮਕਾਨ ਘਰ ਬਣਿਆ ਰਹੇ ਤਾਂ ਸੂਹਾ ਵੇਸ ਘਰ ਨੂੰ ਭਾਗ ਲਾਉਂਦਾ। ਇਹ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਕਰਤਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਕਮਾਲ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਪੈਮਾਨਾ ਬਣਦਾ ਜਦ ਸਖੀਆਂ-ਸਹੇਲੀਆਂ ਚਾਦਰਾਂ ਤੇ ਦਰੀਆਂ 'ਤੇ ਮੋਰ-ਘੁੰਗੀਆਂ ਪਾਉਂਦੀਆਂ। ਓਟਿਆਂ 'ਤੇ ਚਿੜੀਆਂ ਅਤੇ ਵੇਲਾਂ ਦੇ ਨਕਸ਼ ਚਿੱਤਰਦੀਆਂ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੱਸਦੇ ਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸੁੰਦਰ ਸਬੰਧ। ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਸੋਧਰਾਂ ਨੂੰ ਪਰ ਅਤੇ ਪਰਵਾਜ਼ ਦਿੰਦੀਆਂ।

ਅੰਬਰ ਗਹਿਰਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸ਼ਾਮ ਉਤਰਦੀ। ਸਰਘੀ ਦੀ ਆਮਦ ਧੁਆਂਖੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਹਿਰ ਵਰਤਦਾ। ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਦਾ ਤਾਂ ਸੂਹਾ ਹੁੰਦਾ, ਡੁੱਬਦਾ ਤਾਂ ਗਹਿਰੀ ਜਹੀ ਲਾਲ ਭਾਅ ਮਾਰਦਾ। ਪਰ ਜਦ ਸਿਰ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸੁਨਹਿਰੀ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗਿਆ ਮਨੁੱਖੀ ਸੋਚਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੋਨੇ ਰੰਗੀ ਪਰਤ ਚਾੜ੍ਹਦਾ। ਇਹ ਰੰਗ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਜੋ ਸੱਤਰੰਗੀ ਬਣ ਕੇ ਅੰਬਰ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਪੀਘ ਪਾਉਂਦੇ;

ਰੰਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਰੰਗ ਉਘੜਦੇ ਤੇ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਰਾਹ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਚਾਅ ਪ੍ਰਗਟਦੇ ਤੇ ਮੁੱਖ 'ਤੇ ਸੂਹੀ ਭਾਅ ਰੰਗ ਰੂਹਾਂ ਦੀ ਰੰਗ-ਸ਼ਾਲਾ ਤੇ ਰੰਗਰੇਜ਼ਤਾ ਦਾ ਮਾਣ। ਰੰਗ ਕਦੇ ਪਛਾਣੇ ਲੱਗਦੇ ਪਰ ਕਦੇ ਹੁੰਦੇ ਅਣਜਾਣ। ਕਦੇ ਰੰਗਾਂ ਦਾ ਦਰਿਆ ਬਣ ਕੇ ਤੁਰਦੇ ਆਪਣੀ ਤੌਰ ਤੇ ਕਦੇ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਗਾਗਰ ਬਣ ਕੇ ਮਾਨਣ ਆਪਣੀ ਲੋਰ। ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਨਗਰੀ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਪਵੇ ਗਵਾਉਣਾ ਤਾਂ ਹੀ ਮਨ ਚਾਹੇ ਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਨੀਅਤ ਨਾਲ ਪਾਉਣਾ। ਕਾਲੇ ਅੱਖਰੀਂ ਕੁਲਹਿਣਾ ਵਕਤ ਜੋ ਸਫ਼ੇ 'ਤੇ ਉਕਰੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸ਼ਬਦ-ਮਾਲਾ ਦੇ ਹੱਥੀਂ ਪਰਾਂ ਨੂੰ ਕੁਤਰੇ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਕਰਨ ਜੋ ਅਰਦਾਸ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਪੈਂਦੀ ਹਰ ਅਪੂਰਨ ਆਸ।

ਰੰਗੇ ਵੇ ਮੇਰੀ ਗਲੀਏ ਆਵੇ।
'ਕੇਰਾਂ ਬੰਦ ਦਰ ਖੜਕਾਵੇ।
ਪਾਣੀ ਡੋਲੋ ਤੇ ਤੇਲ ਵੀ ਚੋਵੇ।
ਫਿੱਕੜੇ ਰੰਗ ਸੂਹੀ ਲਕੋਵੇ।
ਘਰ ਦੇ ਖੂੰਝੇ 'ਚ ਲਕੀਆਂ ਸੂਹਾਂ ਬਣਾ ਦਿਓ ਹੁਣ ਸੰਦਲੀ ਜੂਹਾਂ ਮਨ 'ਚ ਜਿਹੜਾ ਸੋਗ ਦਾ ਪਹਿਰਾ ਆ ਕੇ ਜਰਾ ਛੁਡਾਓ ਖਹਿੜਾ।
ਰੰਗਾਂ 'ਚ ਰੰਗੀ ਜਿਸ ਸੂਹੀ ਕਾਇਆ ਉਸਦਾ ਜੀਵਨ ਸਕਾਰਥ ਆਇਆ ਐ ਖੁਦਾ!

ਘਰਾਂ-ਦਰਾਂ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ੀਂ ਰੰਗ ਹਰਫਾਂ ਦੀ ਤਾਂ ਇਹੀ ਮੰਗ।
ਮੰਨ ਨਾ ਕੋਈ ਖੋਫ ਹੰਢਾਵੇ,
ਹਰ ਸਾਹ ਸੁਰ-ਸੰਗੀਤ 'ਚ ਗਾਵੇ।
ਕਿਰਤ ਕਰਮ ਦੇ ਰੰਗ ਉਘਾੜੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਕਾਲੇ ਵਰਕੇ ਪਾੜੇ।

ਅੱਖਰਾਂ ਦੇ ਰੰਗ ਸਿਰਫ਼ ਸਿਆਹੀ ਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਇਹ ਰੰਗ ਹਰਫ਼ਾਂ ਦੀ ਤਾਸੀਰ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਿੱਕ ਵਿਚ ਸਮਾਏ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਵੀ ਹੁੰਦੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੰਗਾਂ ਨੇ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਇਬਾਰਤ ਲਿਖਣੀ ਅਤੇ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਿਰਤ ਨੂੰ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨਾ, ਇਹ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ। ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਉਗਦੇ ਸੂਰਜ ਵਰਗੇ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਸੁੱਚੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਦਿੰਦੇ ਵਰਨਾ ਅਸੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਹੰਝੂ ਹੀ ਧਰਨ ਜੋਗੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ।

ਜਦ ਰੰਗ ਖੁਰਦੇ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ।

ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਪਾਖੰਡ ਦਾ ਜ਼ਾਹਰ ਹੋਣਾ ਹੋਵੇ, ਯਾਰੀ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਹੋ ਰਹੀ ਦਿਲ-ਫਰੋਬੀ ਹੋਵੇ, ਆਪਣਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਬਿਗਾਨਗੀ ਨੂੰ ਹੰਢਾਉਣਾ ਹੋਵੇ, ਭੋਲੇਪਣ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਧੋਖਾ ਖਾਣਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਭਲਾਈ ਕਰਦਿਆਂ, ਬੇਈਮਾਨੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਹੋਵੇ। ਖੁਰਨਸ਼ੀਲ ਰੰਗਾਂ ਦਾ ਕੋਣ ਇਤਬਾਰ ਕਰੇ, ਕੋਣ ਇਸਦੀ ਹਾਮੀ ਭਰੇ, ਕੋਣ ਇਸਦੀ ਕਸਮ ਖਾਵੇ ਅਤੇ ਕੋਣ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਣਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜੇਹੇ ਰੰਗ ਬੇਇਤਬਾਰੇ, ਬੇਤਰਤੀਬੇ ਅਤੇ ਬੇਗਾਨੇ ਹੁੰਦੇ।

ਕੁਝ ਰੰਗ ਜੀਵਨੀ ਧੁੰਧ ਵਿਚ ਫਿੱਕੇ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਜਾਂ ਗਮਾਂ ਦੀ ਬਾਰਸ਼ ਵਿਚ ਖੁਰ ਜਾਂਦੇ। ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਕੁ ਰੰਗ ਹੀ ਬਚਦੇ ਜਿਹੜੇ ਹਰ ਰੁੱਤ ਵਿਚ ਬਰਕਰਾਰ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੰਗਤ ਕਦੇ ਵੀ ਫਿੱਕੀ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਖੁਰਦੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਿਸ਼ਕੋਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਮੀ ਹੁੰਦੀ। ਇਹ ਰੰਗ ਆਪਣੇ ਜਲੋਅ ਨੂੰ ਹਰ ਪਹਿਰ 'ਤੇ ਕਹਿਰ ਵਿਚ, ਹਰ ਦੁੱਖ ਤੇ ਸੁੱਖ ਵਿਚ, ਗਮ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ, ਜਿੱਤਾਂ ਤੇ ਹਾਰਾਂ ਵਿਚ, ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀ ਤਿੜਕਣ ਤੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੇ ਜੁੜਨ ਅਤੇ ਹਰ ਪਰਵਾਜ਼ ਤੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ।

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਹੁਤ ਰੰਗ ਦਿਖਾਉਂਦੀ। ਕਦੇ ਹਸਾਉਂਦੀ ਤੇ ਕਦੇ ਰੁਆਉਂਦੀ। ਕਦੇ ਰੁੱਸਦੀ ਤੇ ਕਦੇ ਮਨਾਉਂਦੀ। ਕਦੇ ਖੁਦ ਬੋਲਦੀ ਤੇ ਕਦੇ ਬੁਲਾਉਂਦੀ। ਕਦੇ ਜ਼ਖਮ ਦਿੰਦੀ ਤੇ ਕਦੇ ਮਰੂਮ ਲਾਉਂਦੀ। ਕਦੇ ਪਿਆਰ ਕਰਦੀ ਅਤੇ ਕਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਪੁਗਾਉਂਦੀ। ਕਦੇ ਚੁੱਪ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਕਦੇ ਹੋਠਾਂ 'ਤੇ ਚੁੱਪ ਉਕਰਾ ਕੇ ਵੀ ਗੁਣਗੁਣਾਉਂਦੀ। ਜਨਾਬ ਇਹੀ ਸਾਰੇ ਰੰਗ ਹੀ ਤਾਂ ਜੀਵਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ। ਕਦੇ ਇੰਝ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਫਿੱਕੜੇ ਜਹੇ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਜੀਣ ਵਾਲਾ ਸੋਚਦਾ ਹੀ ਰਿਹਾ ਕਿ ਉਸਦੇ ਹਿੱਸੇ ਸੂਹੇ ਰੰਗ ਕਿਵੇਂ ਆ ਗਏ? ਉਸਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਕਦ ਕੋਈ ਰੰਗੀਲਾ ਮਿਹਰਬਾਨ ਕੋਲ ਦੀ ਚੁੱਪ-ਚੁਪੀਤੇ ਲੰਘ ਗਿਆ ਤੇ ਮਹਿਕਾਂ ਦਾ ਟੋਕਰਾ ਦਰੀਂ ਟੰਗ ਗਿਆ।

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਰੰਗ ਮਰਜ਼, ਕਰਜ਼ ਤੇ ਫਰਜ਼ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਪਰਖਦੇ। ਤਿੰਨ ਰੰਗ ਮਿੱਤਰ, ਚਰਿੱਤਰ ਅਤੇ ਚਿੱਤਰ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਆਪ ਬਣਦੇ। ਪਰ ਤਿੰਨ ਰੰਗ ਕਦੇ ਵੀ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦੇ, ਹੁਸਨ, ਜਵਾਨੀ ਅਤੇ ਮਾਪੇ।

ਇਹ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਕੋਹੀ ਰਾਸਲੀਲਾ ਕਿ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਹੀ ਬਦਲ ਗਏ। ਇਹ ਰੰਗ ਕਦੇ ਸਾਰਾਂ 'ਚ ਸੇਕ, ਕਦੇ ਹਿੱਕ 'ਚ ਜਵਾਰ ਭਾਟਾ ਅਤੇ ਕਦੇ ਨੈਣਾਂ ਵਿਚ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀ ਲਾਲੀ ਬਣਦੇ। ਕਦੇ ਹੋਠਾਂ ਤੇ ਗੁਣਗੁਣਾਏ ਤਰਾਨੇ। ਰੰਗ ਹੀ ਰੰਗਾਂ 'ਚੋਂ ਹੋਰ ਨਵੇਂ ਰੰਗ ਨਿਹਾਰਦੇ ਅਤੇ ਖੁਦ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਰੰਗਿਆ ਜਾਣਾ ਇਕ ਇਨਾਇਤ।

ਜਦ ਕਰਮ ਧਰਮ ਬਣਦਾ ਤਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਰੰਗਸ਼ਾਲਾ ਹੁੰਦੀ। ਸੁਰਖ ਰੰਗ ਜੀਵਨ ਦਾ ਆਗਾਜ਼। ਰੰਗ ਜਦ ਪਿਘਲਦੇ ਤਾਂ ਰੂਹ ਤੋਂ ਰੂਹ ਤੀਕ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਆਸਾਨ ਹੁੰਦਾ। ਮਨ ਤੋਂ ਮਨ ਤੀਕ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਸੌਖਾਲੀ। ਸੁਖਨ-ਸਰਵਰ ਵਿਚ ਡੁੱਬਕੀਆਂ ਲਾਉਣਾ, ਸੁਖਦ ਦਾ ਸਿਰਨਾਵਾਂ। ਰੰਗ ਸਿਰਫ਼ ਦੁਨਿਆਵੀ ਜਾਂ ਸੰਸਾਰਕ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਇਹ ਰੰਗ ਰੂਹਾਂ ਦੇ, ਮਨ ਦੀਆਂ ਜੂਹਾਂ ਦੇ, ਸੱਜਣਾਂ ਦੀਆਂ ਸੂਹਾਂ ਦੇ ਅਤੇ ਮਿੱਤਰ ਦੀਆਂ ਬਹੁਰਾਂ ਦੇ ਵੀ ਹੁੰਦੇ। ਰੰਗ ਰਾਹਾਂ ਦੇ, ਬਾਵਾਂ ਦੇ, ਭਾਵਾਂ ਦੇ, ਚਾਵਾਂ ਦੇ, ਦੁਆਵਾਂ ਦੇ ਅਤੇ ਸੋਚ-ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਵੀ। ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਰੰਗੇ ਜਾਣਾ ਹੀ ਮਨੁੱਖੀ ਫਿਤਰਤ। ਰੰਗ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਨਜ਼ਰ ਦੇ, ਤਸਵੀਰ ਵਿਚਲੇ ਨਕਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਮਨ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਹਿਸਾਸਾਂ ਦੇ ਵੀ ਹੁੰਦੇ।

ਕੁਝ ਰੰਗ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਹੰਢਾਉਂਦਾ। ਕੁਝ ਰੰਗ ਕੁਝ ਕੁ ਲੋਕ ਮਾਣਦੇ। ਕੁਝ ਰੰਗ ਕਿਸੇ ਦੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ। ਪਰ ਕੁਝ ਮਜ਼ੀਨ ਰੰਗ ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਕੁ ਵਿਰਲਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਉਂਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰੰਗੇ ਜਾਣਾ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਨਿਆਮਤ। ਇਹ ਰੰਗ ਸੰਧੂਰੀ, ਸੂਹੇ, ਗੁਲਾਬੀ ਅਤੇ ਗੂੜ੍ਹੇ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮੋਹ-ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਝਲਕਾਰਾ ਪੈਂਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਸੰਗਮ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਇਕ ਨਵਾਂ ਰੰਗ ਰੂਹ ਦੇ ਨਾਵੇਂ ਹੁੰਦਾ। ਦੋਸਤੋ! ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਰੰਗੇ ਜਾਣ ਲਈ ਖੁਦ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਮਾਣੋ। ਹਜ਼ੂਰ! ਇਹੀ ਤਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਦੁਆ, ਦਵਾ ਅਤੇ ਦਸਤੂਰ ਹੈ। ਇਹ ਰੰਗ ਤੁਹਾਡੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਰੰਗ ਨੇ। ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਮਾਣੋ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖੂਬਸੂਰਤ, ਸੁੰਦਰ ਤੇ ਸੀਰਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਇਹ ਰੰਗ ਕਦੇ ਪੋਟਿਆਂ ਦੀ ਛੋਹ ਵਿਚੋਂ, ਕਦੇ ਆਪਣਿਆਂ ਦੇ ਮੋਹ ਵਿਚੋਂ, ਕਦੇ ਚਿੱਤ 'ਚ ਪੈਂਦੀ ਖੋਹ ਵਿਚੋਂ ਅਤੇ ਕਦੇ ਰੋਹ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ। ਰੰਗ ਤਾਂ ਰੰਗ ਹੁੰਦੇ ਯਾਰੋ। ਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਰੰਗਾਂ ਵਾਂਗ ਮਾਣੋ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਪਲ ਨੂੰ ਯਾਦਗਾਰੀ ਬਣਾਓ। ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਕੋਹੀ ਅਨਾਇਤ ਕਿ ਕਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਨੀਲੇ, ਕਾਲੇ ਤੇ ਕਦੇ ਲਾਲ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਪਰ ਇਸਦੀ ਤਾਸੀਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਸਮੁੰਦਰ ਨੇ ਸਦਾ ਸਮੁੰਦਰ ਹੀ ਰਹਿਣਾ। ਇਸ ਵਿਚ ਸਮਾਏ ਸਾਰੇ ਹੀ ਰੰਗ ਆਪਣੀ ਸਦੀਵਤਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ।

ਰੰਗਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਖੂਬਸੂਰਤ ਅੰਦਾਜ਼ ਧੁੰਧ ਵਿਚੋਂ ਉਦੈਮਾਨ ਹੁੰਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਧੁੰਧ ਆਪਣੇ ਵਿਚ ਸੱਤਾਂ ਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਸਮੋਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਚਿੱਟਾ ਬਾਣਾ ਹੀ ਪਹਿਨਦੀ। ਸਾਰੇ ਰੰਗ ਘੁਲ ਕੇ ਨਿੱਜੀ ਹੋਂਦ ਤੇ ਹਸਤੀ ਗਵਾ ਲੈਂਦੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਕ ਚਿੱਟਾ ਰੰਗ ਹੀ ਇਸਦੀ ਪਛਾਣ ਬਣਦਾ। ਇਹੀ ਧੁੰਧ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਵੱਸਦੀ।

ਸ਼ਬਦ ਜੋੜ

ਡਾ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ
ਫੋਨ: 216-556-2080

ਪਰ ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਧੁੰਧ ਦੇ ਰੂਬਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਵਰਨਾ ਸਾਨੂੰ ਅੰਦਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਸੋਝੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਰੰਗ ਹੀ ਸੂਧਤਾ ਅਤੇ ਸਮਰਪਿਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਚਮ ਹੁੰਦਾ।

'ਕਾਇਆ ਦੀ ਕੈਨਵਸ' ਵਿਚ ਰੰਗ ਭਰਦਿਆਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੇ ਬਹੁਤ ਕੋਲ ਦੀ ਹੋ ਕੇ ਗੁਜ਼ਰਿਆ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨੇੜਿਓਂ ਮਿਲਿਆ। ਇਸਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਹੀ ਮੇਰੇ ਲਈ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਾਇਆ ਨੂੰ ਚਿੱਤਰਨਾ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਮਾਹੀਨ ਕਲਾਕਾਰੀ ਵਿਚੋਂ ਅਰੁਪਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਨੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣੀ ਕੈਨਵਸ ਦੇ ਕੋਰੋਪਣ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਅਜ਼ੀਮ ਰੰਗ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਰੂਹਾਂ ਦੇ। ਇਹ ਮਜ਼ੀਨੀ ਰੰਗ ਸੁੱਚਮ, ਸਾਦਗੀ, ਸੁੰਦਰਤਾ ਅਤੇ ਸੁਖਨਤਾ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼, ਅੰਤਰੀਵ ਵਿਚ ਵੱਸਦੀ ਸਰਬ-ਸੁਖਨਤਾ, ਭਟਕਣਾ ਤੋਂ ਨਿਰਲੇਪੀ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹੀ। ਇਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਦਾ ਰੰਗ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਖੁਦ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਵਿਚੋਂ ਮਨੁੱਖ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦਾ ਮਾਰਗੀ ਬਣਦਾ। ਅੰਦਰਲਾ ਕੱਚਰਾ, ਕੂੜ, ਕੁਸੱਤ ਜਾਂ ਕੁਬਾੜਾ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਕੇ ਇਸਨੂੰ ਪਾਕੀਜ਼ਗੀ ਵਿਚ ਰੰਗਦੇ ਤਾਂ ਅੰਦਰਲੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਬਾਹਰਲੇ ਸਫ਼ਰ 'ਤੇ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ।

ਹਥਿਆਰ

ਹਥਿਆਰ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਵੀ, ਕੋਹ ਅਜੀਬ ਸਫ਼ਰ ਏ ਕਦੇ ਸਮੇਂ ਸੀ
ਤਰਕ ਹੀ ਸੱਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹਥਿਆਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।
ਇਹ ਭਾਵੇਂ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦਾ ਸਿੱਧ ਗੋਸ਼ਟਿ ਹੋਵੇ
ਜਾਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਫਿਰਕਿਆਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ੀਆਂ-ਮੁਨੀਆਂ 'ਚ
ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਹੋਵੇ।
ਸਮਾਂ ਬਦਲਿਆ
ਬੰਦੇ ਨੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ
ਕਿਰਪਾਨਾਂ, ਤਿੱਜੂਲਾਂ ਤੇ ਗੰਡਾਸਿਆਂ ਨੂੰ
ਹਥਿਆਰ ਬਣਾ ਲਿਆ
ਤੇ ਮਰਨ ਮਾਰਨ 'ਤੇ ਉਤਾਰੂ ਹੋ ਗਿਆ।

ਤੇ ਸਮਾਂ ਹੋਰ ਬਦਲਿਆ
ਬੰਦੇ ਨੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਸੱਚ ਸਿੱਧ ਕਰਨ
ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਲਤਾੜਨ ਲਈ
ਐਟਮ ਬੰਬ ਵਰਗੇ ਹਥਿਆਰ ਵਰਤੇ।
ਹਥਿਆਰਾਂ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਇੱਥੇ ਹੀ ਨਾ ਰੁਕਿਆ
ਸਗੋਂ ਬੰਦੇ ਦੀ ਬਿਮਾਰ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦਾ ਕੋਹ ਆਲਮ
ਔਰਤ ਨੂੰ ਇਕ ਹਥਿਆਰ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ
ਭਾਵੇਂ ਰਾਵਣ ਵਲੋਂ ਸੀਤਾ ਦਾ ਹਰਣ ਹੋਵੇ
ਜਾਂ ਫਿਰੋਤੀ ਲਈ ਔਰਤ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ।
ਪਰ
ਹਥਿਆਰ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਇੱਥੇ ਵੀ ਖ਼ਤਮ ਨਾ ਹੋਇਆ
ਸਗੋਂ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਤਾਂ
ਫਿਰਕਿਆਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਕਲੋਸ 'ਚ
ਔਰਤ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨਾ
ਨਿਰਵਸਤਰ ਕਰਨਾ
ਤੇ ਫਿਰ ਰੋਪ ਕਰਨਾ ਵੀ
ਹਥਿਆਰ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ
ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕਸ਼ਮੀਰ ਹੋਵੇ, ਮਨੀਪੁਰ ਹੋਵੇ
ਫਲਸਤੀਨ ਜਾਂ ਕੋਈ ਅਫਰੀਕਨ ਦੇਸ਼ ਹੋਵੇ।

ਔਰਤ ਦੀ ਬੇਪੱਤੀ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਿਓ
ਜ਼ਰਾ ਦੱਸਿਓ!
ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮਾਂ, ਧੀ ਤੇ ਭੈਣ ਨੂੰ
ਕਿਸ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਤੱਕੋਗੇ?
ਤੇ ਕਿਸ ਬਹਾਦਰੀ ਦੀ ਡੀਂਗ ਮਾਰੋਗੇ?
ਸਗੋਂ ਚੁੱਲੀ ਭਰ ਪਾਣੀ 'ਚ ਡੁੱਬ ਮਰੋਗੇ।

ਸੱਚੀ!
ਅਸਾਂ ਕਿੰਨੀ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ
ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਤਰਕ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਤੋਂ
ਰੋਪ-ਰੂਪੀ ਹਥਿਆਰ ਤੀਕ ਦਾ ਸਫ਼ਰ
ਤੈਅ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ!
-ਡਾ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ

Noblesville

Trucks & Trailer Repair Shop

15203 Stony Creek Way,
Noblesville, IN 46060

Truck & Trailer Alignment
Truck Oil Change
Truck & Trailer Brakes
Shock and Chambers
Drive Lines & AC Work
Tire Chnage, Repair, And
Balance
Reefer Oil Change * DPF
Work
Nox Sensor
Truck & Trailer Bushings
Air Compressor * Air Dryer
Radiator Change

Sam Bhullar: 317-995-2020
Gurbaksh S Randhawa
Call: 317-800-2976

Reliable

Trucks & Trailer Repair Shop

7401 Brookville Road
Indianapolis, IN 46239

Truck & Trailer Alignment
Truck Oil Change
Truck & Trailer Brakes
Shock and Chambers
Drive Lines & AC Work
Tire Chnage, Repair, And Balance
Reefer Oil Change * DPF
Work
Nox Sensor
Truck & Trailer Bushings
Air Compressor * Air Dryer
Radiator Change

Gurbaksh S Randhawa:
317-800-2976
Sam Bhullar: 317-995-2020

Reliable

Semi Trucks & Trailer Repair Shop

5520S Harding St., Suite : C,
Indianapolis, IN 46217

Truck & Trailer Alignment
Truck Oil Change
Truck & Trailer Brakes
Shock and Chambers
Drive Lines & AC Work
Tire Chnage, Repair,
And Balance
Reefer Oil Change * DPF
Work
Nox Sensor
Truck & Trailer Bushings
Air Compressor * Air
Dryer
Radiator Change

Jasbir Singh: 317-702-6302
Gurbaksh S Randhawa:
317-800-2976

TRUCK PARTS KING USA

Heavy duty Trucks &
Trailer Parts

7401 Brookville Road
Indianapolis, IN 46239

We will sell Trucks & Trailers tires
as well.

COMING SOON...

Gurbaksh S Randhawa
Call: 317-800-2976
Sam Bhullar: 317-995-2020

ਤੁਸੀਂ ਪੜ੍ਹ ਚੁੱਕੇ ਹੋ...

ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਇੱਕ ਹਾਦਸੇ ਦੌਰਾਨ ਗੁਰਸੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਭਣੇਈਏ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਟੱਬਰ ਦੀ ਸਲਾਹ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗਿਣਤੀਆਂ-ਮਿਣਤੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਭਣੇਈਏ ਦੇ ਸਸਕਾਰ ਮੌਕੇ ਕੈਨੇਡਾ ਪੁੱਜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਹੋਰ ਨੌਜਵਾਨ ਕਰਨਵੀਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਜੋ ਸਪੇਨ ਤੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਪੁੱਜਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਪੜ੍ਹੋ ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਾਂਹ...

ਗੁਰਸੀਰ

“ਅਮ੍ਰਿਤ, ਹੁਣੇ ਮਾਲਕ ਦਾ ਫੋਨ ਆ ਕੇ ਹਟਿਆ। ਅੱਜ ਪਹਿਲੀ ਪੇਅ ਚੈੱਕ ਮਿਲਣੀ ਐ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਹੀ ਟਿਕਟ ਭੇਜ ਦੇਣੀ ਆ ਤੇਰੀ। ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਲੈ।” ਗੁਰਸੀਰ ਨੇ ਫੋਨ ਮਿਲਦਿਆਂ ਹੀ ਕਿਹਾ। “ਸੱਚੀ? ਸਹੁੰ ਖਾਓ ਮੇਰੀ।” ਅਮ੍ਰਿਤ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਿਆਂ ਗੁਰਸੀਰ ਹੱਸ ਪਿਆ। ਅਮ੍ਰਿਤ ਫਿਰ ਬੋਲੀ, “ਮੇਰੇ ਅਟੈਚੀ ਤਾਂ ਉਦਣ ਦੇ ਹੀ ਬੰਨ੍ਹੇ ਪਏ ਐ, ਜਿੰਦਣ ਵੀਜ਼ਾ ਮਿਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਥੋੜੇ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਦੇਰ ਐ।”

“ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਨੀ ਦੇਰ ਕੋਈ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਹਿੰਨੇ ਤੂੰ ਹੁਣੇ ਹੋਵੇ ਏਥੇ। ਬੱਸ ਆਹ

ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸੇਖਾ
ਫੋਨ: +1-778-231-1189

ਚੈੱਕ ਹੀ ਉਡੀਕਦਾ ਸੀ। ਭੈਣ ਤੋਂ ਮੰਗਣ ਨੂੰ ਜੀਅ ਨੀ ਕੀਤਾ। ਅੱਗੇ ਉਸ ਦੇ ਬਬੇਰੇ ਦੇਣੇ ਆ।” ਗੁਰਸੀਰ ਦੀ ਢੁੱਲੀ ਹੋਈ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਅਮ੍ਰਿਤ ਬੋਲੀ, “ਸੱਚ ਮੈਂ ਪੁੱਛਣ ਪੁੱਛਣ ਕਰਦੀ ਹਰ ਵਾਰੀ ਭੁੱਲ ਜਾਨੀ ਆਂ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆ ਗੀ, ਮੇਰੀ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਵੀ ਪੈਸੇ ਦੇਣੇ ਪੈਣਗੇ?”

“ਨਹੀਂ, ਤੇਰੀ ਜੋਬ ਲਈ ਨਹੀਂ ਦੇਣੇ ਪੈਣੇ। ਜੇ ਘਰਵਾਲੇ ਜਾਂ ਘਰਵਾਲੀ ਕੋਲ ਬੈਂਡਿਡ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਹੋਵੇ, ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਓਪਨ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ। ਤੂੰ ਕਿਤੇ ਮਰਜ਼ੀ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੀ ਐ। ਮੇਰੇ ਵਾਂਗੂ ਇਕ ਥਾਂ ਨੀ ਬੱਝੀ ਹੋਣਾ।”

“ਮੇਰੇ ਵਾਸਤੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਹੁਣੇ ਹੀ ਲੱਭ ਕੇ ਰੱਖਲੇ ਨੌਕਰੀ।”

“ਤੂੰ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ ਪਹਿਲਾ ਮਹੀਨਾ ਹਨੀਮੂਨ ਮਨਾਉਣੀ।”

“ਉਹ ਤਾਂ ਐਵੇਂ ਕਦੇ ਕਦੇ ਰੀਝ ਜਿਹੀ ਉੱਠ ਖੜਦੀ ਹੈ। ਆਪਾਂ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਦਿਨ ਤਾਂ ਰਹੇ ਹਾਂ ‘ਕੱਠੇ।’

“ਪੱਕੇ ਹੋ ਲੀਏ ਏਥੇ, ਫੇਰ ਕਰਾਂਗੇ ਰੀਝ ਪੂਰੀਆਂ। ਉਦੋਂ ਤਾਂ ਹਾਲਾਤ ਹੀ ਐਹੋ ਜੇ ਬਣਨੇ ਸੀ।”

ਅਮ੍ਰਿਤ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਕੇ ਗੁਰਸੀਰ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਬਿਸਤਰੇ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਅਤੇ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਉਹ ਰਾਤ ਟਰੱਕ ਦਾ ਗੇੜਾ ਲਾ ਕੇ ਮੁੜਿਆ ਸੀ ਤੇ ਹਾਲੇ ਬਿਸਤਰੇ ਵਿਚ ਹੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਸਮਿੰਦਰ ਦਾ ਫੋਨ ਆ ਗਿਆ। ਸਮਿੰਦਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, “ਆ ਜਾ, ਐਥੇ ਆਫਿਸ ਦੇ ਫਰਨੀਚਰ ਦੀ ਅਦਲਾ ਬਦਲੀ ਕਰਨੀ ਇਆ। ਤੂੰ ਹੱਥ ਪਵਾ ਦੇਈ, ਨਾਲੇ ਤੇਰਾ ਹਿਸਾਬ ਕਰ ਦਿਆਂਗੇ।” ਗੁਰਸੀਰ ਨੂੰ ਛੁੱਟੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਰੱਜ ਕੇ ਸੌਣਾ ਸੀ ਤੇ ਫਿਰ ਸੌਣ-ਪੌਣਾ ਖਰੀਦਣ ਤੇ ਕੱਪੜੇ ਧੋਣ ਲੱਭਦੀ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਹਫ਼ਤੇ ਭਰ ਲਈ ਦਾਲਾਂ-ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਪਕਾਉਣੀਆਂ ਸਨ। ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਫਿਰ ਉਸਤਾਦ ਨੇ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁੱਤੇ-ਝਾਕ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਸੀ; ਨਾ ਸੌਣ ਦੇਣਾ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦੱਸੇ ਟਾਈਮ ਨਾਲ ਲੈਣ ਆਉਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਗੁਰਸੀਰ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ। ਤੇ ਗੁਰਸੀਰ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅੱਜ ਉਸ ਦੀ ਸਾਰੀ ਦਿਹਾੜੀ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਹੱਥ ਪਵਾਉਣ ਵਿਚ ਹੀ ਲੰਘ ਜਾਣੀ ਸੀ।

ਤਿਆਰ ਹੋ ਕੇ ਗੁਰਸੀਰ ਟਰੱਕ ਯਾਰਡ ਜਾਣ ਲਈ ਚੁੱਕਦੇ ਪੈਰੀਂ ਬੱਸ ਸਟਾਪ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਮੇਜ਼-ਕੁਰਸੀਆਂ ਇਕ ਕਮਰੇ ‘ਚੋਂ ਦੂਜੇ ਵਿਚ ਕਰਦਿਆਂ ਤਿੰਨ ਵੱਜ ਗਏ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਮਿੰਦਰ ਨੇ ਗੁਰਸੀਰ ਨੂੰ ਦੋ ਚੈੱਕਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਤੇ ਬੋਲਿਆ, “ਆਹ ਲੈ ਜਾ, ਇਕ ਚੈੱਕ ‘ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਤਰੀਕ ਇਆ ਤੇ ਇਕ ‘ਤੇ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਦੀ। ਕੈਸ਼ ਕਰਵਾ ਲਿਆ।” ਗੁਰਸੀਰ ਨੇ ਚੈੱਕਾਂ ਫੜੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ। ਫਿਰ ਚੁੱਕਦੇ

ਹਨੇਰੇ ਰਾਹ

ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸੇਖਾ (ਕੈਨੇਡਾ) ਦਾ ਨਾਵਲ ‘ਹਨੇਰੇ ਰਾਹ’ ਟਰੱਕਿੰਗ ਸਨਅਤ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹਕੀਕਤਾਂ ਦੇ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਬਤੌਰ ਲਿਖਾਰੀ ਉਹਦੀ ਅੱਖ ਉਹ ਹਨੇਰੇ ਖੂੰਜੇ ਵੀ ਫਰੋਲ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਆਮ ਕਰ ਕੇ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਓਹਲੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਦੀ ਮਾਨਵਤਾਵਾਦੀ ਅਤੇ ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ ਪਹੁੰਚ ਉਸ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਲਈ ਸੋਨੇ ‘ਤੇ ਸੁਹਾਗੇ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ‘ਹਨੇਰੇ ਰਾਹ’ ਅਸਲ ਵਿਚ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਝਾਗਦੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਰਾਹ ਰੁਸ਼ਨਾਉਣ ਵੱਲ ਵਧਾਏ ਕਦਮ ਹਨ।

ਪੈਰੀਂ ਬੈਂਕ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਗੁਰਸੀਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨੇ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸਮਿੰਦਰ ਉਸ ਨੂੰ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਚਾਲੀ ਘੰਟੇ ਪ੍ਰਤੀ ਹਫ਼ਤਾ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਚੈੱਕ ਦਿਆ ਕਰੇਗਾ। ਉਹ ਗੁਰਸੀਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ ਤੇ ਫਿਰ ਬੈਂਕ ਵਿਚੋਂ ਨਕਦੀ ਕਢਵਾ ਕੇ ਸਮਿੰਦਰ ਨੂੰ ਮੋੜਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਉਸ ਨਕਦੀ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਸਮਿੰਦਰ ਮੀਲਾਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਗੁਰਸੀਰ ਦੀ ਬਣਦੀ ਕਮਾਈ ਦਿਆ ਕਰੇਗਾ। ਗੁਰਸੀਰ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਨੂੰ ਵੈਨਕੂਵਰ ਤੋਂ ਟਰਾਂਟੋ ਦੇ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਦੇ ਗੇੜੇ ਦੀਆਂ ਚਰਵੰਜਾਂ ਸੌ ਮੀਲਾਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਡਾਲਰ ਦਿੰਦੀ ਸੀ ਤੇ ਮਾਂਟਰੀਅਲ ਦੀਆਂ ਅੱਠਵੰਜਾਂ ਸੌ ਮੀਲਾਂ। ਬੈਂਕ ਵੱਲ ਜਾਂਦਾ ਗੁਰਸੀਰ ਉਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਡਾਲਰਾਂ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਉਣ ਲੱਗਾ। “ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਬੇਸਮੈਂਟ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਦੇ ਕੇ ਅਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਟਿਕਟ ਲਈ ਬਚ ਜਾਣਗੇ?” ਗੁਰਸੀਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉੱਠਿਆ। ‘ਬਚ ਹੀ ਜਾਣਗੇ ਰੱਬ ਸੁੱਖ ਰੱਖੇ। ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਹੋਰ ਘੁੱਟ-ਵੱਟ ਕੇ ਸਾਰ ਲਵਾਂਗਾ’, ਸੋਚਦਿਆਂ ਗੁਰਸੀਰ ਦੀ ਚਾਲ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਈ। ‘ਏਦੂੰ ਬਾਅਦ ਸਿੱਧਾ ਟ੍ਰੈਵਲ ਏਜੰਟ ਕੋਲ ਜਾਊ, ਕਿਤੇ ਬੰਦ ਨਾ ਹੋ ਜਾਣ? ਚੱਲ ਟੈਕਸੀ ਲੈ ਕੇ ਚਲਿਆ ਜਾਊ’, ਇਹ ਵਿਉਂਤਾਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਗੁਰਸੀਰ ਨੇ ਬੈਂਕ ਵਿਚੋਂ ਚੈੱਕਾਂ ਕੈਸ਼ ਕਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਸਮਿੰਦਰ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਸਮਿੰਦਰ ਆਪਣੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਗੁਰਸੀਰ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੇਜ਼ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਸਮਿੰਦਰ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਨਿਗ੍ਹਾ ਉੱਪਰ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਮੁੜ ਆਪਣੀ ਨਿਗ੍ਹਾ ਮੂੰਹਰੇ ਪਈ ਫਾਈਲ ‘ਤੇ ਟਿਕਾਅ ਲਈ। ਗੁਰਸੀਰ ਨੇ ਕੈਸ਼ ਵਾਲੇ ਲਿਫ਼ਾਫ਼ੇ ਵਾਲਾ ਹੱਥ ਮੇਜ਼ ਉੱਪਰ ਰੱਖ ਲਿਆ। ਸਮਿੰਦਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਰੁੱਝਿਆ ਦੇਖ ਕੇ ਗੁਰਸੀਰ ਬੋਲਿਆ, “ਭਾਅ ਜੀ, ਕਰਿਓ ਹਿਸਾਬ, ਮੈਂ ਘਰਵਾਲੀ ਦੀ ਟਿਕਟ ਬੁੱਕ ਕਰਵਾਉਣ ਟ੍ਰੈਵਲ ਏਜੰਟ ਕੋਲ ਜਾਣਾ, ਕਿਤੇ ਉਹ ਬੰਦ ਨਾ ਹੋ ਜਾਣ।” ਸਮਿੰਦਰ ਨੇ ਗੁਰਸੀਰ ਦੇ ਨੋਟਾਂ ਵਾਲੇ ਲਿਫ਼ਾਫ਼ੇ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਲਿਆ ਫੜਾ ਕਰੀਏ ਹਿਸਾਬ।” ਗੁਰਸੀਰ ਨੇ ਲਿਫ਼ਾਫ਼ਾ ਮੇਜ਼ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜਿਹੇ ਸਮਿੰਦਰ ਵੱਲ ਸਰਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਵੱਲ ਮੁੜ ਆਵੇਗਾ। ਸਮਿੰਦਰ ਨੇ ਹੱਥ ਵਧਾ ਕੇ ਲਿਫ਼ਾਫ਼ਾ ਚੁੱਕਿਆ ਅਤੇ ਮੇਜ਼ ਦੇ ਦਰਾਜ਼ ਵਿਚ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਇਕ ਪੇਪਰ ਤੇ ਪੈਂਸਲ ਗੁਰਸੀਰ ਵੱਲ ਵਧਾ ਕੇ ਬੋਲਿਆ, “ਤੂੰ ਆਪ ਹੀ ਕਰ ‘ਸਾਬ। ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਲਿਖਾਈ ਜਾਨਾ ਇਆਂ।” ਸਮਿੰਦਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜੋਬ ਵਿਚੋਂ ਕਾਗਜ਼ ਕੱਢਿਆ ਅਤੇ ਬੋਲਿਆ, “ਤੇਰੀਆਂ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਇੱਕੀ ਹਜ਼ਾਰ ਛੇ ਸੌ ਮੀਲਾਂ ਬਣਦੀਆਂ ਇਆਂ।”

“ਭਾਅ ਜੀ, ਥੋੜ੍ਹੇ ਕਿਤੇ ਭੁਲੇਖਾ ਲੱਗਾ। ਚੋਵੀ ਹਜ਼ਾਰ ਪੰਜ ਸੌ ਬਣਦੀਆਂ। ਮੈਂ ਉਸਤਾਦ ਨਾਲ ਚੈੱਕ ਕੀਤੀ ਐ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਗੇੜਿਆਂ ‘ਤੇ ‘ਕੱਠੇ ਹੀ ਗਏ ਆਂ।”

“ਪਹਿਲਾ ਮਾਂਟਰੀਅਲ ਦਾ ਗੇੜਾ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਦਾ ਸੀ। ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਦੇ ਮੈਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਪੇਅ ਕਰੂੰਗਾ।”

‘ਪਰ ਮੈਂ ਟਰੱਕ ਵੀ ਚਲਾਇਐ। ਤੇ ਉੱਤੋਂ ਨਜ਼ਾਇਜ਼ ਜੁਰਮਾਨਾ ਵੀ ਭਰਿਐ।’ ਗੁਰਸੀਰ ਦੇ ਚਿੱਤ ‘ਚ ਆਈ ਪਰ ਉਹ ਬੋਲਿਆ ਨਾ।

“ਤੂੰ ਏਦਾਂ ਕਰ, ਐਧਰ ਆ ਜਾ। ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਇਸ ਪੇਪਰ ਤੋਂ ਹੀ ਦਿਆ ਦਿਨਾ ਇਆਂ।” ਸਮਿੰਦਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਫੜੇ ਕਾਗਜ਼ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਨੇ ਕਿਹਾ। ਫਿਰ ਬੋਲਿਆ, “ਜੇ ਤੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪੇਪਰ ‘ਤੇ ਬਾਅਦ ‘ਚ ਨੋਟ ਕਰ ਲਵੀਂ।” ਗੁਰਸੀਰ ਉੱਠ ਕੇ ਸਮਿੰਦਰ ਦੇ ਪਿਛੇ ਜਾ ਖੜ੍ਹਾ। ਸਮਿੰਦਰ ਆਪਣੇ ਪਰਚੇ ‘ਤੇ ਉਗਲ ਟਿਕਾਈ ਬੋਲਿਆ, “ਪੇਪਰਾਂ ਵਿਚ ਤੇਰੀ ਕਮਾਈ ਆਹ ਬਣਦੀ ਇਆ। ਇਸ ਸਾਰੀ ਰਕਮ ਉੱਤੇ ਸਾਰੇ ਟੈਕਸ ਤੂੰ ਦੇਣੇ ਇਆ। ਆਹ ਤੇਰਾ ਟੈਕਸ ਬਣਦਾ ਇਆ। ਆਹ ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ, ਐੱਲ ਐੱਮ

ਆਈ ਏ ਲਈ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਨਸਲਟੈਂਟ ਦੀ ਫੀਸ। ਆਹ ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ, ਜਿਹੜਾ ਤੁਸੀਂ ਟਰਾਲੇ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰ ਕੇ ਆਏ ਸੀ...।”

“ਭਾਅ ਜੀ, ਟਰਾਲੇ ਦਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨੀ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਤਾਂ---।”

ਸਮਿੰਦਰ ਨੇ ਦਰਾਜ਼ ਵਿਚੋਂ ਫਾਈਲ ਕੱਢੀ ਅਤੇ ਗੁਰਸੀਰ ਦੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਵਾਲਾ ਪੇਪਰ ਮੂੰਹਰੇ ਕਰਦਿਆਂ ਬੋਲਿਆ, “ਆਹ ਦੇਖ।”

ਇਸ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਗੁਰਸੀਰ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦਸਤਖ਼ਤ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਵਾਰਨਿੰਗ ਦੇ ਪੇਪਰਾਂ ਉੱਪਰ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਉਸਤਾਦ ਦੀ ਦੇਖਾ-ਦੇਖੀ ਹੀ ਇਹ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਪਹਿਲੇ ਗੇੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਥਾਈਂ ਟਰਾਲੇ ਬਦਲੇ ਸਨ। ਗੇੜੇ ਦੇ ਆਖੀਰ ‘ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਡਮਿੰਟਨ ਤੋਂ ਸਰੀ ਤਕ ਫਲੈਟ ਡੈੱਕ ਟਰੇਲਰ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਸਮਿੰਦਰ ਦਾ ਫੋਨ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਹਿੰਦਾ, “ਟਰੇਲਰ ਕਿੱਥੇ ਲਾ ਕੇ ਆਏ ਇਆਂ?” ਗੁਰਸੀਰ ਤੋਂ ਟਰੱਕ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ

ਲਈ ਬੇਸਮੈਂਟ ਦੇ ਕਿਰਾਏ ਜੋਗੇ ਤਾਂ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ। ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਆਲੇ ਦੇ ਅਗਲੀ ਵਾਰ ਕੱਟ ਲਿਆ।”

“ਉਹਦੇ ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਤੇਰੇ ‘ਤੇ ਤਰਸ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਜੋਬ ‘ਚੋਂ ਦਿੱਤੇ ਸੀ।”

“ਚੱਲ ਫਿਰ ਭਾਅ ਜੀ ਹੋਰ ਤਰਸ ਕਰ ਲਓ ਤੇ ਹਧਾਰੇ ਹੀ ਦੇ ਦਿਓ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਘਰਵਾਲੀ ਨੂੰ ਟਿਕਟ ਵੀ ਭੇਜਣੀ ਆ। ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਬੇਸਮੈਂਟ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਨੀ ਦਿੱਤਾ, “ਇਹ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਗੁਰਸੀਰ ਦੇ ਬੋਲ ਕੰਬ ਗਏ। ਸਮਿੰਦਰ ਨੇ ਨਿਗ੍ਹਾ ਉਤਾਰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਗੁਰਸੀਰ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ ਤੇ ਬੋਲਿਆ, “ਚੱਲ ਠੀਕ ਇਆ, ਆਹ ਲੈ ਪੰਦਰਾਂ ਸੌ।”

ਪੰਦਰਾਂ ਸੌ ਡਾਲਰ ਜੋਬ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਗੁਰਸੀਰ ਟਰੇਵਲ ਏਜੰਟ ਵੱਲ ਜਾਣ ਦੀ ਥਾਂ ਗਰੇਸਰੀ ਸਟੋਰ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਿਆ।

ਟਰੱਕ ਵਿਚ ਬੈਠਦਿਆਂ ਹੀ ਗੁਰਸੀਰ ਦੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਦੀ ਸੂਈ ਮੁੜ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਆ ਟਿਕੀ। ਉਸਤਾਦ ਉਸ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਦਸ ਵਜੇ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣ ਦਾ ਆਖ ਕੇ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਤਿੰਨ ਵਜੇ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਟਰੱਕ ਯਾਰਡ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਸਤਾਦ ਨੇ ਟਰੱਕ ਦਾ ਸਟੇਰਿੰਗ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ। ਟਰਾਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੈਗਲੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਇਕ ਵੇਅਰਹਾਊਸ ਤੋਂ ਜੋੜਨਾ ਸੀ। ਗੁਰਸੀਰ ਮੁੜ ਅਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਟਿਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀਆਂ ਵਿਉਂਤਾਂ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗਾ। ਮੁੜ ਘੁੜ ਉਸ ਦੀ ਸੋਚ ਭੈਣ ਤੋਂ ਹੋਰ ਉਧਾਰ ਲੈਣ ‘ਤੇ ਆਣ ਟਿਕਦੀ ਪਰ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੰਨਦਾ। ਉਸ ਨੇ ਜੱਕਾਂ-ਤੱਕਾਂ ਵਿਚ ਭੈਣ ਨੂੰ ਫੋਨ ਵੀ ਮਿਲਾ ਲਿਆ ਪਰ ਫੋਨ ਦੀ ਘੰਟੀ ਵੱਜਣ ਤਕ ਆਪਣਾ ਮਨ ਬਦਲ ਲਿਆ ਕਿ ਭੈਣ ਨੂੰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਪਾਵੇਗਾ। ਅੱਗਿਉ ਭੈਣ ਨੇ ਵੀ ਫੋਨ ਨਾ ਚੁੱਕਿਆ। ਗੁਰਸੀਰ ਨੇ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਸ਼ੁਕਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਚੰਗਾ ਹੀ ਹੋਇਆ ਕਿ ਅੱਗਿਉ ਭੈਣ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲੀ। ਫਿਰ ਗੁਰਸੀਰ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਬਲਵੀਰ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਲਵੇ। ਉਸ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਬਲਵੀਰ ਦਾ ਵੱਟਿਆ ਮੂੰਹ ਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਤਾਂ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਗੁਰਸੀਰ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ‘ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਇਆ।

ਕੈਨੇਡਾ ਆਉਣ ਖਾਤਰ ਦੋਹਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਵਿਚ ਮਨ-ਮੁਟਾਵ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਲਵੀਰ ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਵੀਜ਼ਾ ਲਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਗੁਰਸੀਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, “ਦੇਖ ਬਲਵੀਰ, ਮੈਂ ਸਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਬੈਠਾਂ। ਏਜੰਟ ਨੂੰ ਵੀ ਪੈਸੇ ਦੇਈ ਬੈਠਾਂ। ਓਹਨੇ ਹੀ ਮੇਰੇ ਵਾਸਤੇ ਕੰਮ ਲੱਭਿਐ ਓਥੇ। ਮੈਨੂੰ ਜਦੋਂ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਮਿਲ ਗਿਆ, ਫੇਰ ਤੂੰ ਏਸੇ ਤਰੀਕੇ ਆ ਜਾਈਂ।”

ਸਸਕਾਰ ‘ਤੇ ਵਿਨੀਪੈਗ ਆਏ ਗੁਰਸੀਰ ਨੇ ਟਰੱਕ ਦਾ ਲਾਈਸੈਂਸ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ। ਗੁਰਸੀਰ ਕੋਲ ਦੁਬਈ ‘ਚ ਦੋ ਸਾਲ ਟਰੱਕ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਹੀ ਲਾਈਸੈਂਸ ਮਿਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੁਬਈ ਤੋਂ ਇੰਡੀਆ ਉਹ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਹੀ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਜੀਜੇ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਸੀ। ਸਸਕਾਰ ‘ਤੇ ਵਿਨੀਪੈਗ ਆਏ ਨੂੰ ਐੱਲ ਐੱਮ ਆਈ ਏ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਤਾਂ ਇੰਡੀਆ ਮੁੜ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੈਨੇਡਾ ‘ਚ ਪੱਕੇ ਹੋਣ ਦਾ ਰਾਹ ਦਿਸਦਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਦੁਬਈ ਨਾ ਮੁੜਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, “ਐਸ ਵਕਤ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਕੋਈ ਐੱਲ ਐੱਮ ਆਈ ਏ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਐ ਕੈਨੇਡਾ ਆਇਆਂ। ਇਉਂ ਕਰੋ ਇੰਡੀਆ ਵਾਪਸ ਚਲੇ ਜਾਓ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਐੱਲ ਐੱਮ ਆਈ ਏ ਲੱਭੀ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਤੁਸੀਂ ਮੁੜ ਆਇਓ ਨਾਲੇ ਇੰਡੀਆ ਜਾ ਕੇ ਪੈਸੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਲਿਆਓ।”

“ਮੁੜ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਆਉਣ ਦੇ ਦੇਣਗੇ?” ਗੁਰਸੀਰ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ।

“ਓਹ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ‘ਤੇ ਛੱਡ ਦਿਓ।”

ਗੁਰਸੀਰ ਇੰਡੀਆ ਮੁੜ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਹੀ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਲਾਹਕਾਰ ਦਾ ਫੋਨ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਬੋਲਿਆ, “ਐੱਲ ਐੱਮ ਆਈ ਏ

ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਸੁਣ ਕੇ ਉਹ ਭਵੰਤਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਬੋਲਿਆ, “ਭਾਅ ਜੀ, ਮੈਥੋਂ ਤਾਂ ਨੀ ਕਿਤੇ ਲੱਗਾ।”

“ਐਡਮਿੰਟਨ ਤੋਂ ਆਖਰੀ ਡਰਾਈਵ ਤੇਰੀ ਸੀ।”

“ਹਾਂ ਜੀ ਪਰ ਮੈਥੋਂ ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਵੀ ਟਰੱਕ ਜਾਂ ਟਰੇਲਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ।”

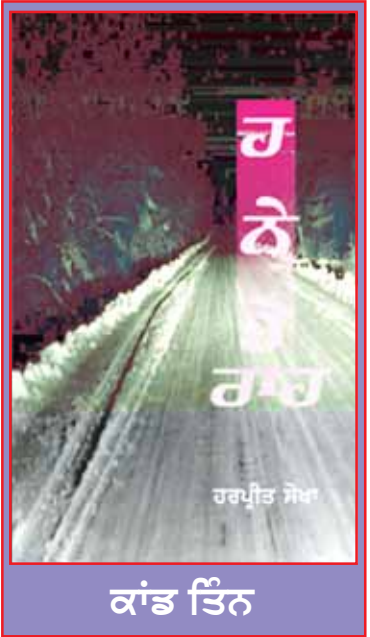
“ਤੂੰ ਪੀ ਟੀ ਆਈ (ਪ੍ਰੀ ਟਿੱਪ ਇਨਸਪੈਕਸ਼ਨ) ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ?”

“ਓਹ ਹਰ ਵਾਰ ਕਰੀਦੀ ਐ? ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਨਹੀਂ।”

“ਏਦਾਂ ਕਰੋ ਹੁਣੇ ਆਓ ਲਾਟ ‘ਤੇ। ਟਰੇਲਰ ਦੀਆਂ ਫੈਸਾਂ ਮਿਸਿੰਗ ਹਨ। ਦੂਜਾ ਕਹਿੰਦਾ ਓਹ ਤੋਂ ਨੀ ਲੱਗਾ। ਤੂੰ ਕਹਿੰਨੇ, ਤੂੰ ਨੀ ਲਾਇਆ। ਫੈਸਾਂ ਉੱਡਗੀਆਂ ਕਿਤੇ?” ਤੇ ਫੇਰ ਉਸਤਾਦ ਡਰਾਈਵਰ ਗੁਰਸੀਰ ਕੋਲ ਆਇਆ ਸੀ। ਆਉਂਦਾ ਹੀ ਬੋਲਿਆ, “ਆਪਾਂ ਸਮਿੰਦਰ ਨਾਲ ਆਰਗੂਮੈਂਟ ਨਈਓ ਕਰਨੀ। ਸੌਰੀ ਮੰਗਲਾਂਗੇ।” ਗੁਰਸੀਰ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ‘ਭਾਅ, ਮੈਂ ਕਿਹੜੇ ਕਸੂਰ ਦੀ ਮਾਰੀ ਮੰਗਾਂ’ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਚੁੱਪ ਕਰ ਕੇ ਉਸਤਾਦ ਦੇ ਮਗਰ ਹੀ ਕੀਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਵਾਲੇ ਕਾਗਜ਼ ‘ਤੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਦਸਤਖ਼ਤ ਉਸ ਨੂੰ ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਵਿਚ ਪੈਣਗੇ।

ਗੁਰਸੀਰ ਕੁਝ ਪਲ ਉਸ ਪੇਪਰ ਵੱਲ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ ਜਿਸ ‘ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਨਾਲ ਠੱਗੀ ਵੱਜੀ ਹੋਵੇ। ਸਮਿੰਦਰ ਬੋਲਿਆ, “ਹਾਲੇ ਤੇਰੇ ਵੱਲ ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਵਧਦਾ ਇਆ ਮੇਰਾ। ਏਸੇ ਕਰ ਕੇ ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ‘ਸਾਬ ਨੀ ਸੀ ਕੀਤਾ ਪਰ ਤੈਨੂੰ ਕਾਹਲੀ ਸੀ।”

ਗੁਰਸੀਰ ਕੁਝ ਪਲ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਅਵਾਕ ਖੜ੍ਹਾ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਭਰ ਆਈਆਂ। ਸਾਹਮਣੇ ਪਏ ਕਾਗਜ਼ ਉਸ ਨੂੰ ਧੁੰਦਲੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਲੱਗੇ। ਉਹ ਬੋਲਿਆ, “ਭਾਅ ਜੀ, ਮੇਰੇ

ਮਿਲ ਗਈ ਆਪਾਂ ਨੂੰ। ਸਾਡਾ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਨਸਲਟੈਂਟ ਦਾ ਗਰੁੱਪ ਬਣਿਆ ਹੋਇਐ। ਮੈਂ ਉਸ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਪਈ ਸੀ। ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਮੇਰੇ ਇਕ ਕਨਸਲਟੈਂਟ ਦੋਸਤ ਕੋਲ ਪਈ ਹੈ। ਖਰਚਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਉ ਪਰ ਕੰਮ ਬਣ ਗਿਐ। ਏਦਾਂ ਕਰੋ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਆਖੋ ਕਿ ਆਪਣੇ ਡਾਕਟਰ ਤੋਂ ਨੋਟ ਲਿਖਵਾ ਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਭੇਜ ਦੇਣ ਕਿ ਘਰਵਾਲੇ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਡਿਪਰੈਸ਼ਨ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।”

ਤੇ ਇਹ ਸਹਾਰਾ ਬਲਵੀਰ ਵੀ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਗੁਰਸੀਰ ਇਹ ਸੋਚ ਹੀ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਬਲਵੀਰ ਨੂੰ ਅਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਟਿਕਟ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਆਖੇ ਜਾਂ ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਫੋਨ ਦੀ ਘੰਟੀ ਖੜਕ ਪਈ। ਉਸ ਦੀ ਭੈਣ ਦਾ ਫੋਨ ਸੀ। ਗੁਰਸੀਰ ਨੇ ਡਰਾਈਵਰ ਸੀਟ ‘ਤੇ ਬੈਠੇ ਉਸਤਾਦ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ ਤੇ ਫੋਨ ਕੰਨ ਨੂੰ ਲਾ ਲਿਆ। “ਭੈਣ, ਕੱਲ੍ਹ ਪਹਿਲੀ ਪੇਅ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਤੈਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਈ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਅਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਟਿਕਟ ਨੀ ਭੇਜ ਹੋਈ। ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਡਟ ਕੇ ਲਾਏ ਸੀ, ਹਾਲੇ ਵੀ ਕੰਮ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਨਿਕਲਦੇ ਆ।” ਗੁਰਸੀਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ।

“ਕੋਈ ਨੀ ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰ। ਟਿਕਟ ਮੈਂ ਲੈ ਦਿੰਨੀ ਆਂ।”

“ਨਹੀਂ ਭੈਣ, ਤੇਰੇ ਅੱਗੇ ਹੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਆ। ਕਹਿੰਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਆਇਆ ਤਾਂ ਸਹਾਰਾ ਦੇਣ ਦੇ ਬਰਾਨੇ ਐ, ਬਣੀ ਬੋਝ ਜਾਂਦੈ।” ਇਹ ਆਖਦਿਆਂ ਗੁਰਸੀਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਕੰਬ ਗਈ। ਗੁਰਸੀਰ ਨੇ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਕਰਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਭੈਣ ਤਕ ਉਸ ਦਾ ਦਰਦ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਸੀ।

ਉਹ ਬੋਲੀ, “ਲੈ ਬੋਝ ਨੂੰ ਕੀ ਐ? ਤੂੰ ਮੋੜ ਈ ਦੇਣੇ ਆ।”

“ਨਹੀਂ ਨਹੀਂ ਭੈਣ, ਤੇਰੇ ਸੱਸ-ਸਹੁਰੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਤਾਂ ਓਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਲੋਜ਼ ਕਰਨੈ।”

“ਹਾਂ, ਓਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਈ ਐ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਐਨੀ ਕੁ ਹੈਲਪ ਤਾਂ ਕਰ ਹੀ ਸਕਦੀ ਆਂ।”

“ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰੀ ਮੈਂ ਆਪੇ ਕਰ ਲਉਂ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ।” ਆਖ ਕੇ ਗੁਰਸੀਰ ਨੇ ਫੋਨ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਹਉਕੇ ਵਰਗਾ ਸਾਹ ਲਿਆ। ਉਸਤਾਦ ਨੇ ਗੁਰਸੀਰ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ ਫਿਰ ਬੋਲਿਆ, “ਮੁੰਡਿਆ, ਠੀਕ ਏ ਸਭ ਕੁਝ?”

“ਠੀਕ ਈ ਐ ਭਾਅ। ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਡਟ ਕੇ ਲਾਏ ਸੀ। ਹੱਥ ਕੁਝ ਵੀ ਨੀ ਆਇਆ। ਹਾਲੇ ਵੀ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਨਿਕਲਦੇ ਐ ਸਮਿੰਦਰ ਦੇ। ਰੈੱਟ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਪਿਐ। ਲੈਡਲਾਰਡ ਤੋਂ ਅੱਖ ਬਚਾ ਕੇ ਨਿਕਲਿਆਂ ਅੱਜ ਵੀ।”

“ਮੈਨੂੰ ਤੇ ਲਗਦਾ ਸੀ ਤੂੰ ਦੁਬਈ ਤੋਂ ਆਇਐ, ਹੱਥ ਸੁਖਾਲਾ ਹੋਏਗਾ ਤੇਰਾ।”

“ਹੱਥ ਸੁਖਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਐਥੇ ਕਿਉਂ ਆਉਂਦਾ, ਭਰਾ? ਦੁਬਈ ‘ਚ ਵੀ ਕੱਚਾ ਈ ਸੀ ਕੰਮ। ਜਿਹੜੇ ਓਥੇ ਕਮਾਏ ਸੀ, ਉਹ ਵਿਆਹ ‘ਤੇ ਖਰਚੇ ‘ਤੇ। ਸਹੁਰਿਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਪਤਲਾ ਈ ਐ। ਕਰਜ਼ਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਐੱਲ ਐੱਮ ਆਈ ਏ ਲਈ ਸੀ। ਕੁਝ ਭੈਣ ਤੋਂ ਫੜੇ। ਉਹਦੇ ਸਹੁਰੇ ਨੀ ਪੰਸਦ ਕਰਦੇ ਇਹ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲਗਦੇ ਬਈ ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕੋਈ ਦੁੱਖ ਈ ਨੀ।” ਆਖਦੇ ਗੁਰਸੀਰ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤਰਲ ਹੋ ਗਈਆਂ।

ਲੈਗਲੀ ਤੋਂ ਟਰਾਲਾ ਜੋੜ ਕੇ ਉਸਤਾਦ ਟਰੱਕ ਆਪ ਚਲਾਉਣ ਲੱਗਾ। ਬੀ ਸੀ ਦੀ ਹੱਦ ਅੰਦਰ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫ਼ੇ ‘ਤੇ)

ਅਮਰੀਕਾ-ਭਾਰਤ ਭਾਈਵਾਲੀ ਦਾ ਭਰਮ

ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਦੌਰੇ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਦੋ ਮਹਾਨ ਲੋਕਤੰਤਰਾਂ ਦੀ ਮਿਲਣੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ 'ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ' ਵੀ ਐਲਾਨਿਆ ਪਰ ਉਹ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਭਾਈਵਾਲ ਹੋਣਗੇ? ਉਹ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਭਾਈਵਾਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ?

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਾਇਡਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ 'ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਰੱਖਿਆ' ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਹੈ ਪਰ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਵਿਚ ਜੋ ਹੋਇਆ, ਉਹ ਐਨ ਉਲਟ ਸੀ। ਜਿਸ ਸ਼ਖ਼ਸ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਨਾਂ ਨੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਵਡਿਆਇਆ, ਉਸ ਨੇ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਖੋਰਾ ਲਾਇਆ ਹੈ।

ਸਾਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਦੋਸਤਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਤੋਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ। ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਵਜੋਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਰਾਨ ਦਾ ਸ਼ਾਹ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਜਨਰਲ ਮੁਹੰਮਦ ਜ਼ਿਆ ਉਲ-ਹੱਕ, ਅਫ਼ਗਾਨ ਮੁਜਾਹਿਦੀਨ, ਇਰਾਕ ਦਾ ਸੱਦਾਮ ਹੁਸੈਨ, ਦੱਖਣੀ ਵੀਅਤਨਾਮ ਦੇ ਘਟੀਆ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ

ਅਰੁੰਧਤੀ ਰਾਏ
ਅਨੁਵਾਦ: ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮਦੂਪੁਰ

ਅਤੇ ਚਿੱਲੀ ਦਾ ਜਨਰਲ ਆਗਸਤੋ ਪਿਨੋਚੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਧਾਂਤ ਅਕਸਰ ਹੀ ਇਹ ਹੈ: ਅਮਰੀਕਾ ਲਈ ਲੋਕਤੰਤਰ, ਇਸ ਦੇ (ਗੈਰ-ਗੋਰੇ) ਮਿੱਤਰਾਂ ਲਈ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ।

ਮੋਦੀ ਯਕੀਨਨ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਦੀ ਉਸ ਗੈਲਰੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਉਸ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਡਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਨੂੰ ਚਲਦਾ ਕਰੇਗਾ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ: ਕੌਣ? ਤੇ ਕਿਸ ਕੀਮਤ 'ਤੇ?

ਭਾਰਤ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਨਹੀਂ ਪਰ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਹੁਣ ਲੋਕਤੰਤਰ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀਵਾਦੀ, ਹਿੰਦੂ-ਸਰਬੋਤਮਵਾਦੀ, ਚੁਣਾਵੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਦਾ ਮੁਖੀ ਹੈ ਜੋ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੰਨ-ਸਵੰਨਤਾ ਵਾਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਉੱਪਰ ਆਪਣਾ ਜੱਫਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਰੁੱਤ ਨੂੰ ਸਾਡਾ ਸਭ ਤੋਂ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਸਮਾਂ ਬਣਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਰੁੱਤ ਹੁਣ ਫਿਰ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਤਲ ਦੀ ਰੁੱਤ, ਹਜ਼ੂਮੀ ਕਤਲਾਂ ਦੀ ਰੁੱਤ, ਇਹ ਗੁਪਤ ਬੋਲੀ ਬੋਲ ਕੇ ਚੋਣ ਹਮਾਇਤ ਜੁਟਾਉਣ ਦੀ ਰੁੱਤ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਕਾਰ ਜਿਸ ਭਾਈਵਾਲ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤਾਕਤਵਰ ਬਣਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ - ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੀ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਭਤਕਾਉਂਦਾ ਹਾਲਾਤ ਵਾਲਾ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਖ਼ਸ ਵਜੋਂ।

ਇਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਹੈ ਜੋ ਤਕਰੀਬਨ ਕਦੇ ਵੀ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ? ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਇਹ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨ

ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਹਾਲੀਆ ਅਮਰੀਕਾ ਦੌਰੇ ਬਾਰੇ ਉੱਘੀ ਲੇਖਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਕੁਨ ਅਤੇ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਰੁੰਧਤੀ ਰਾਏ ਨੇ ਖਾਸ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ 13 ਜੁਲਾਈ 2023 ਨੂੰ 'ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਟਾਈਮਜ਼' ਵਿਚ ਛਪੀ ਹੈ। ਇਸ ਲੇਖ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਸਾਡੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਉਚੇਚਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ-ਜੋਆ ਬਾਇਡਨ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੀ ਝਲਕ ਅਤੇ (ਸੱਜੇ) ਮੋਦੀ ਖਿਲਾਫ ਵਿਖਾਵੇ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼।

ਵਾਸਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ (ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਉਹ ਹਨ) ਲਾਉਣੀਆਂ ਪਈਆਂ ਕਿ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ 'ਚ ਉਹ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਤਾਂ ਕਰ ਦੇਵੇ! ਉਹ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਸਵਾਲ ਲੈਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਇਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਸਵਾਲ ਅਮਰੀਕੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਤੋਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਵਾਲ ਸਟਰੀਟ ਜਰਨਲ ਦੀ ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟਰ ਸਬਰੀਨਾ ਸਿਦੀਕੀ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਲਈ ਉੱਠੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਬੀਸਾਈਆਂ ਨਾਲ ਜੋ ਬਦਤਰ ਬਦਸਲੂਕੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜੋ ਦਰਅਸਲ ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਪਰ ਬਾਇਡਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਅੱਗੇ ਇਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੁਣਨ ਲਈ ਸਾਹ ਰੋਕ ਲਏ।

ਮੋਦੀ ਨੇ ਹੈਰਾਨੀ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਕੋਈ ਤੁਕ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਅਸਲ ਸਵਾਲ ਤੋਂ ਧਿਆਨ ਹਟਾ ਕੇ ਪੋਚਾ ਮਾਰਨ ਲਈ ਉਹ ਸਾਰੇ ਬ੍ਰਹਮ-ਅਸਤਰ ਵਰਤਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜੋ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਲਈ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ ਸੀ: "ਲੋਕਤੰਤਰ ਸਾਡੀ ਆਤਮਾ ਹੈ। ਲੋਕਤੰਤਰ ਸਾਡੀਆਂ ਰਗਾਂ ਵਿਚ ਦੌੜਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ।" ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ, "ਉੱਥੇ ਬਿਲਕੁਲ ਕੋਈ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।" ਵਗੈਰਾ-ਵਗੈਰਾ।

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਮੋਦੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਘੇਰੇ ਨੇ ਇਸ ਉੱਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਦਿਖਾਇਆ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਮਾਅਰਕਾ ਮਾਰਿਆ ਹੋਵੇ। ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਬਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਮਾਮੂਲੀ ਭਿਣਕ ਵੀ ਨਾ ਪਵੇ ("ਤੁਸੀਂ ਬਾਇਡਨ ਦੀ ਬੋਝੀ ਲੈਗੂਏਜ ਦੇਖੀ ਹੈ? ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਵਾਲੀ।" ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਈ ਕੁਝ ਹੋਰ)।

ਟਵਿੱਟਰ ਉੱਪਰ ਹੁਕਮਰਾਨ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੋਦੀ ਭਗਤਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਹਮਲਾ ਵਿੱਢ ਦਿੱਤਾ। ਪੱਤਰਕਾਰ ਸਿਦੀਕੀ ਉੱਪਰ ਭਾਰਤ ਵਿਰੋਧੀ ਏਜੰਡੇ

ਵਾਲੀ ਇਸਲਾਮੀ ਨਫ਼ਰਤ ਫੈਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਪੱਖਪਾਤੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਹੋਣ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਏ ਗਏ। ਇਹ ਦਰਅਸਲ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿਮਰ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਸਨ।

ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ ਨੂੰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਨਿੰਦਾ ਕਰਨੀ ਪਈ ਕਿ ਇਹ "ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ" ਹੈ। ਇੱਥੇ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਜਿਸ ਸਭ ਕਾਸੇ ਨੂੰ ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ ਨੇ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਹ ਤਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰੂਪ 'ਚ ਉੱਘੜ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਿਆ।

ਪੱਤਰਕਾਰ ਸਿਦੀਕੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕੀ ਮੁਸੀਬਤ ਸਹੇੜ ਲਈ ਸੀ ਪਰ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਉਸ ਸ਼ਖ਼ਸ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਪਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦੇ ਸਵਾਗਤ ਲਈ ਉਹ ਲਾਲ ਗਲੀਚੇ ਵਿਛਾ ਰਹੇ ਸਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਮੋਦੀ ਉੱਪਰ ਗੁਜ਼ਰਾਤ 'ਚ 2002 'ਚ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਰੋਧੀ ਕਤਲੇਆਮ 'ਚ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਜਿਸ 'ਚ 1000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਇੱਥੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਰੂਪ 'ਚ ਬਕਾਇਦਗੀ ਨਾਲ ਹੋ ਰਿਹਾ, ਉਸ ਸਭ ਕਾਸੇ ਦਾ ਪਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਹਜ਼ੂਮੀ ਕਤਲ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰੇਆਮ ਕੁੱਟਮਾਰ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ, ਮੋਦੀ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੱਲੋਂ ਹਜ਼ੂਮੀ ਕਤਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਹਾਰ ਪਾ ਕੇ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਅਲੱਗ-ਬਲੱਗ ਹੁੰਦੇ ਜਾਣ ਜਾਣ ਤੇ ਗ਼ਰੀਬ ਬਸਤੀਆਂ 'ਚ ਸਿਮਟਦੇ ਜਾਣ ਦਾ ਅਮਲ।

ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਹੀ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ, ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ, ਵਕੀਲਾਂ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਨੂੰ ਲੰਮੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਕੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਸੁੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ; ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਅਨਸਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਉੱਪਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ; ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਲਿਖਣ ਬਾਰੇ; ਫਿਲਮਾਂ ਉੱਪਰ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਬਾਰੇ; ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਐਮਨੈਸਟੀ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਡੀਆ ਨੂੰ ਠੱਪ ਕਰਨ ਬਾਰੇ; ਬੀ.ਬੀ.ਸੀ. ਦੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚਲੇ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਉੱਪਰ ਮਾਰੇ ਛਾਪਿਆ ਬਾਰੇ; ਕਾਰਕੁਨਾਂ, ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਆਲੋਚਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੀਆਂ ਗੁਪਤ (ਨੋ-ਫਲਾਈ) ਸੂਚੀਆਂ ਵਿਚ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ; ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਿਦਵਾਨਾਂ/ਅਕਾਦਮਿਕਾਂ ਉੱਪਰ ਪੈ ਰਹੇ ਦਬਾਅ ਬਾਰੇ।

ਇਹ ਤਾਂ ਹੋ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਭਾਰਤ ਹੁਣ ਆਲਮੀ ਪ੍ਰੈੱਸ ਫਰੀਡਮ ਸੂਚਕ-ਅੰਕ ਵਿਚ 180 ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚੋਂ 161ਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹੈ, ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਧੀਆ ਭਾਰਤੀ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਮੀਡੀਆ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਛੇਤੀ ਹੀ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੈਂਸਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਇਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਬਾਰੇ ਮੀਡੀਆ

ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਜਾਅਲੀ ਜਾਂ ਗੁਮਰਾਹਕੁਨ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ 2019 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ ਸੂਚਨਾ ਬਲੈਕਆਊਟ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ - ਜੋ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਲੰਮੀ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਬੰਦੀ ਸੀ - ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਤੋਂ ਫੌਜ ਵੱਲੋਂ ਤੰਗ-ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ, ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਘੀ ਪੁਲਿਸ-ਫੌਜ ਦੇ ਬੂਟਾਂ ਨੇ ਨੱਪੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 2019 ਵਿਚ ਪਾਸ ਹੋਏ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਰੇਆਮ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਇਸ ਨਾਲ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ; ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਇਹ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਹਜ਼ੂਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਰਜਨਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਖਤਮ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕੇ (ਜੋ ਇਤਫ਼ਾਕ ਨਾਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਦੌਰੇ 'ਤੇ ਆਇਆ ਤਤਕਾਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬੋਲਿਆ)।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮੋਦੀ ਦਾ ਸ਼ਾਹੀ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਐਨ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਕਸਬੇ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਘਰ-ਬਾਰ ਛੱਡ ਕੇ ਭੱਜ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁਕਮਰਾਨ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹਿੰਦੂ ਕੱਟੜਪੰਥੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਉੱਪਰ ਐਕਸ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉੱਥੋਂ ਚਲੇ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ।

ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸੱਤਾ ਨੂੰ ਸੱਚ ਸੁਣਾਉਣ ਦੀ ਉਸ ਮੁਰਖ ਕਹਾਵਤ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਈਏ। ਸੱਤਾ ਸਚਾਈ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਬਿਹਤਰ ਜਾਣਦੀ ਹੈ।

ਬਾਇਡਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਵਾਗਤ ਦਾ ਮੋਦੀ ਦੀ 2024 ਦੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਲਈ ਬਾਖ਼ੂਬੀ ਲਾਹਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਵਿਡੰਬਨਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਨੇ 2019 ਵਿਚ ਟਰੰਪ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ 'ਚ ਟੈਕਸਸ ਦੇ ਇਕ ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿਚ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਟਰੰਪ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੋਦੀ ਨੇ 'ਅਬ ਕੀ ਬਾਰ ਟਰੰਪ ਸਰਕਾਰ!' ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਲਾ ਕੇ ਹਜ਼ੂਮ ਨੂੰ ਇਹ ਨਾਅਰਾ ਲਾਉਣ ਲਈ ਉਕਸਾਇਆ ਸੀ।

ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਬਾਇਡਨ ਨੇ ਆਧੁਨਿਕ ਭਾਰਤੀ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਇਸ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਾਲਾਬੰਦੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ਼ਖ਼ਸ ਨੂੰ ਚਮਕਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕਸਰ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ। ਕਿਉਂ?

ਮੋਦੀ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਸੀ.ਐੱਨ.ਐੱਨ. ਉੱਪਰ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਹੋਈ ਕ੍ਰਿਸਟੀਏਨ ਅਮਨਪੋਰ ਨਾਲ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, ਇਹ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਯਕੀਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵੀ ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ ਦੀ ਕੀਤੀ ਆਊਟਸੋਰਸਿੰਗ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। ਓਬਾਮਾ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ

ਮੋਦੀ ਵਰਗੇ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਪੇਸ਼ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਉਦਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

"ਇਹ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਮਾਮਲਾ ਹੈ।" ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਤੀ, ਭੂ-ਰਾਜਨੀਤਕ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਲਈ ਵਿਚਾਰਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਜਿਹੜੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਣ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਸ ਇਹ ਸਮਝ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ, "ਇਹ ਚੀਨ ਹੈ, ਮੁਰਖ!"

ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਭਾਰਤ "ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਟੁੱਟਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।" ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਟੋਲਾਂ ਨੇ ਤਰੰਤ ਉਸ ਉੱਪਰ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਮੱਲੂਮ ਵਰਗੇ ਸਨ ਜੋ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਵਿਰੁੱਧ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਰੀ ਮੁੱਲ ਚੁਕਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ-ਪ੍ਰਸ਼ਾਨ ਹਨ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਬਾਇਡਨ ਮੋਦੀ ਦੇ ਹੱਥ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਇਆ ਹੈ।

ਉੱਝ, ਜੇ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਮੁਲਕਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਸੋਦੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈ-ਹਿਤ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਸ਼ਿਸਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਮੁਲਕਾਂ ਤੱਕ ਵੀ ਵਧਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਭਾਰਤ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਸਹਿਯੋਗੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਪੂਰਬੀ ਏਸ਼ੀਆ ਲਈ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਦੇ ਚੋਟੀ ਦੇ ਰਾਜਦੂਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੱਖਣੀ ਚੀਨ ਸਾਗਰ ਵਿਚ ਗਸ਼ਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਚੀਨ ਦੇ ਖੇਤਰੀ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਮਾਰੋਲੋ ਤਣਾਅਪੂਰਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਕ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਸਾਬ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਕੀ ਇਹ ਇਸ ਖੇਤ ਵਿਚ ਵੀ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ ਦਾ ਜੋਖਮ ਲਵੇਗਾ?

ਰੂਸ ਅਤੇ ਚੀਨ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਡੂੰਘੇ, ਮੋਕਲੇ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਹਨ। ਅੰਦਾਜ਼ਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਫੌਜੀ ਸਾਜ਼ੇ-ਸਾਮਾਨ ਦਾ 90 ਫ਼ੀਸਦੀ ਅਤੇ ਲੜਾਕੂ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਸਮੇਤ ਇਸ ਦੀ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਦਾ ਤਕਰੀਬਨ 70 ਫ਼ੀਸਦੀ ਸਾਜ਼ੇ-ਸਾਮਾਨ ਰੂਸੀ ਮੁਲ ਦਾ ਹੈ। ਜੂਨ ਵਿਚ 22 ਲੱਖ ਬੈਰਲ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕੱਚਾ ਤੇਲ ਬਰਾਮਦ ਕਰ ਕੇ ਅਤੇ ਰੂਸ ਉੱਪਰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਲਗਾਈਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰ ਕੇ ਭਾਰਤ ਰੂਸ ਦੇ ਕੱਚੇ ਤੇਲ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਦਰਾਮਦਕਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਤੇਲ ਨੂੰ ਸੋਧ ਕੇ ਇਹ ਯੂਰਪ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਸਮੇਤ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਯੂਕਰੇਨ ਉੱਪਰ ਰੂਸ ਦੇ ਹਮਲੇ ਦੇ ਸਵਾਲ ਉੱਪਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਰੱਖਿਆ ਹੈ।

ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਚੀਨ ਜੋ ਭਾਰਤ ਦਾ ਦਰਾਮਦ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਰੋਤ ਹੈ, ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਚੀਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਨਾ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਨਾ ਫੌਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ। ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਚੀਨ ਨੇ ਹਿਮਾਲਿਆ ਖੇਤਰ ਅੰਦਰ ਲੱਦਾਖ਼ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਰਗ ਮੀਲ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਪਰ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਖੇਤਰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਚੀਨੀ ਫੌਜਾਂ ਨੇ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਡੇਰਾ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਚੀਨ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਪੁਲ, ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਟਿਕਟੋਕ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਤੋਂ ਸਿਵਾਇ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੁਜ਼ਦਿਲੀ ਹੀ ਦਿਖਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਕਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਮੁੱਕ ਰਹੀ ਹੈ।

ਚੀਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਭਾਰਤ ਦਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਸੰਗੀ-ਸਾਥੀ ਹੋਵੇਗਾ? ਅਮਰੀਕਾ ਸੰਭਾਵੀ ਲੜਾਈ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਹੈ। ਹਾਲਾਤ ਵਿਗੜਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਯੁੱਧ ਖੇਤਰ 'ਚੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਉੱਥੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਣ ਅਤੇ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੀ ਆਖ਼ਰੀ ਉਡਾਣ ਭਰਨ ਦਾ ਮੁੱਲ ਹੀ ਚੁਕਾਉਣਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ 'ਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਮਿੱਤਰਾਂ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਹਸਰ 'ਤੇ ਝਾਤ ਮਾਰ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਦੱਖਣੀ ਚੀਨ ਸਾਗਰ ਵਿਚ ਮਨਹੂਸ ਚੀਨ ਚੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਮਿੱਤਰ ਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ, ਸਾਰੇ ਇੱਕੋ ਹਾਲਤ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚੁੱਕੇ ਨੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਹਨੇਰੇ ਰਾਹ

(ਪਿਛਲੇ ਸਫ਼ੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਹੁਣ ਉਹੀ ਚਲਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਹਾਈਵੇ 'ਤੇ ਟਰੱਕ ਪਾ ਕੇ ਉਹ ਬੋਲਿਆ, "ਮੁੰਡਿਆ, ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਜੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਨੂੰ ਝਾਕ ਸੀ ਪਈ ਮੈਨੂੰ ਗਿਆਨੀ ਪਾਰਟਨਰ ਮਿਲ ਜਾਏਗਾ ਪਰ ਸ਼ਮਿਦਰ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਨਈਓ।"

"ਤਾਂ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਦਾ ਰਿਹੈ? ਭਾਅ, ਕੰਮ ਮੈਥੋਂ ਜਿਨਾ ਮਰਜੀ ਲੈ ਲੀ। ਕੰਮ ਤੋਂ ਨੀ ਮੈਂ ਭੱਜਦਾ।"

"ਕੰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਨਈਓ। ਹਾਅ ਗੱਲ ਸਗੋਂ ਮੈਂ ਗਿਆਨੀ ਨੂੰ ਆਪ ਕਈ ਵਾਰੀ ਆਖੀ ਏ ਪਈ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਰਲਾ ਲਵੇ।"

"ਉਹਦੇ 'ਚ ਕੀ ਖਾਸ ਐ ਭਾਅ?"

"ਉਹ ਪੁਰਾਣਾ ਡਰੈਵਰ ਜੇ। ਪੀ ਆਰ। ਉਹਨੂੰ ਪੱਕਾ ਰੂਟ ਮਿਲਦਾ ਜੇ। ਪੁਆਇੰਟ ਟੂ ਪੁਆਇੰਟ। ਸ਼ਮਿਦਰ ਓਹਨੂੰ ਕੋਈ ਵੇਟ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਂਦਾ। ਜੇ ਉਹਨੂੰ ਏਤਰਾਂ ਕਰਵਾਏਗਾ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਉਹਨੂੰ ਪੈਅ ਕਰਨੇ ਪੈਣਗੇ। ਆਪਾਂ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਰਹਿੰਦ ਖੁੰਹਦ, ਭੁਜੀਆ ਹੀ ਮਿਲਦਾ ਜੇ। ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਸੀ ਪਈ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਏਤਰਾਂ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਚੰਗੇ ਰੂਟ ਮਿਲ ਜਾਇਆ ਕਰਨਗੇ।"

"ਅੱਛਾ, ਮੈਨੂੰ ਨੀ ਸੀ ਪਤਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ। ਹੁਣ ਕਿਹੜਾ ਮਿਲਿਆ ਗਿਆਨੀ ਨੂੰ ਪਾਰਟਨਰ?"

"ਕੋਈ ਪੀ ਆਰ ਈ ਲਾਇਆ ਜੇ। ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਮੁੰਡਿਆ ਸੀਲ ਬਲਦ ਬਣ ਕੇ ਈ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈਣਾ, ਜਿਨਾ ਚਿਰ ਪੀ ਆਰ ਨਈਓ ਹੁੰਦੇ ਜਾਂ ਓਪਨ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਨਈਓ ਮਿਲਦਾ।" (ਚੱਲਦਾ)

ਸਮੁੰਦਰ ਦਾ ਗੁਆਂਢੀ

ਉਘੇ ਲਿਖਾਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ

ਮੁੰਬਈ ਦੀ ਵਰਸੋਵਾ ਬੀਚ ਜਿਸ ਦੇ ਐਨ ਨੇੜੇ ਸੁਖਬੀਰ ਵੱਸਦਾ ਸੀ।

ਇਹ ਗੱਲ ਵੀਹ ਬਾਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਹੈ। ਜੂਨ ਦਾ ਮਹੀਨਾ। ਸਮੁੰਦਰ ਆਪਣੀ ਲੋਰ 'ਚ ਸੀ। ਦੇਵਨੀਤ ਤੇ ਮੈਂ ਰੁਬੀ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਬੰਬੇ ਗਏ ਹੋਏ ਸਾਂ। ਕੰਮ ਨਿਬੇੜ ਕੇ ਅਸੀਂ ਸੁਖਬੀਰ ਹੁਰਾਂ ਨੂੰ ਫੋਨ ਮਿਲਾਇਆ, "ਅੱਜ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਬੋਡੇ ਘਰ ਦਾ ਬੂਹਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਮਿਲਦੈ ਕਿ ਬੰਦ?" ਅੱਗਿਉ ਉਹ ਬੜੇ ਮੋਹ ਨਾਲ ਬੋਲੇ, "ਜੀ ਆਇਆਂ ਨੂੰ, ਬੂਹੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਮਿਲੇਗਾ।"

ਸੁਖਬੀਰ ਭਾਵੇਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਨਹੀਂ ਪਰ ਵੱਖਰੀ ਸ਼ੈਲੀ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀ ਢਾਈ ਦਾ ਮੋਢੀ ਤੇ ਬਹੁ-ਵਿਧੀ

ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ
ਫੋਨ: +91-98723-75898

ਲੇਖਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੌਲਿਕ ਬਾਈ ਕਿਤਾਬਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਿਓ ਤਾਲਸਤਾਏ ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵੱਡ-ਆਕਾਰੀ ਨਾਵਲ 'ਜੰਗ ਤੇ ਅਮਨ' ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਮੈਕਸਿਮ ਗੋਰਕੀ, ਸੋਲੋਖੋਵ, ਪਸਤੋਵਸਕੀ ਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਲਈ ਉਲਥਾਇਆ ਹੈ। ਸੁਖਬੀਰ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਅਸੀਂ ਜਾਣ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਲਿਖਣਾ ਲੰਮੀ ਘਾਲਣਾ ਹੈ। ਉਹ ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਦੋਸਤ ਨੂੰ ਖਤ ਵੀ ਲਿਖਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਫ ਲਿਖ ਕੇ, ਉਹਦੇ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਘੋਖਦੇ ਪਰਖਦੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਖੁਦ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਹਿਤ ਰਚਦਿਆਂ ਉਹ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਰਚਨਾ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਿੰਨੀ-ਕਿੰਨੀ ਵਾਰ ਲਿਖਦੇ ਮਿਟਾਉਂਦੇ ਹੋਣਗੇ।

ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਦੇ ਸਫਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ 'ਸਨ ਐਂਡ ਸੀ' ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਲੇਖਕ-ਪਾਠਕ ਸੁਖਬੀਰ ਦੇ ਨਾਵਲਾਂ, ਕਹਾਣੀਆਂ ਤੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਵਾਂਗ ਇਸ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। ਮੁੰਬਈ ਗਿਆ ਹਰ ਲੇਖਕ ਤਾਂ ਸੁਖਬੀਰ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੀ ਸਗੋਂ ਬਹੁਤੇ ਪਾਠਕ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਜਾਂਦੇ। ਘੰਟੀ ਦਾ ਬਣਨ ਦਬਾਉਣ ਹੀ ਲੱਗੇ ਸਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਨੂੰ ਗਲਵਕਤੀ ਪਾ ਲਈ। ਘਰ 'ਚ ਵੜਦਿਆਂ ਹੀ ਡਿਊਢੀ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਕੰਧਾਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਭਰੇ ਖਾਨਿਆਂ ਨਾਲ ਸਜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਦਿਸੀਆਂ। ਇਹ ਵੀਹੀ ਸਿੱਧੀ ਬੈਠਕ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਬੈਠਕ ਦੀ ਸਾਹਮਣੀ ਕੰਧ ਕੱਚ ਦੀ ਸੀ ਜਿਸ 'ਚੋਂ ਫੱਲੋ-ਫੱਲ ਹੋਇਆ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਮੁੰਦਰ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ। ਮੇਰੇ ਮੂੰਹੋਂ ਆਪਮੁਹਾਰੇ ਨਿਕਲਿਆ, "ਵੱਡੇ ਤੇ ਗਹਿਰੇ ਸਮੁੰਦਰ ਦਾ ਗੁਆਂਢੀ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਸੁਖਬੀਰ ਵੱਡੀ ਕੈਨਵਸ ਦਾ ਡੂੰਘਾ ਲੇਖਕ ਹੈ।"

ਸੱਤਵੀਂ 'ਚ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਹੀ ਲਿਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੁਖਬੀਰ ਨੂੰ ਚਿੱਤਰਕਲਾ ਦਾ ਵੀ ਸ਼ੌਕ ਸੀ। ਅਸਲ ਸ਼ੌਕ ਇੰਜਨੀਅਰੀ ਦਾ ਸੀ ਜੋ ਇੰਜਨੀਅਰ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਵਿਰਸੇ 'ਚ ਮਿਲਿਆ ਪਰ ਉਹ ਕਾਲਜ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਬਣੇ ਤੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡ ਕੇ ਸੁਤੰਤਰ ਲੇਖਕ ਬਣ ਗਏ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਹੈਰਾਨੀ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ, "ਪੰਜਾਬੀ ਹਿੰਦੀ 'ਚ ਲਿਖ ਕੇ ਹੀ ਢਿੱਡ ਕਿਵੇਂ ਭਰਦੇ ਰਹੇ?" ਉਹ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦਿਆਂ ਦੱਸਣ ਲੱਗੇ, "ਢਿੱਡ ਭਰਨ ਦਾ ਹੀ ਤਾਂ ਸਵਾਲ ਸੀ। ਅਸਲ 'ਚ ਮੈਂ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ, ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ।

ਲੋੜ ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਲੋੜ ਦਾ ਢਿੱਡ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭਰਦਾ। ਜੇ ਮੈਂ ਲੋੜ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਲਿਖਣਾ ਠੱਪ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਤੇ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਤਾਂ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੈਣੀ।"

ਸੁਖਬੀਰ ਦੀ ਪਤਨੀ ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਟਰੇਅ 'ਚ ਤਿੰਨ ਕੱਪ ਚਾਹ ਤੇ ਖੁਦ ਬਣਾਏ ਪਤੌੜ ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਰੱਖ ਗਏ। ਦੇਵਨੀਤ ਨੇ ਚਾਹ ਦੀ ਘੁੱਟ

ਸੁਖਬੀਰ ਦੀ ਜਵਾਨੀ ਵੇਲੇ ਦੀ ਤਸਵੀਰ।

ਭਰਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ, "ਤੁਹਾਡੀ ਲੇਖਣੀ 'ਚ ਤੁਹਾਡੀ ਬੀਵੀ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਕੀ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ?" ਸੁਖਬੀਰ ਨੇ ਪਤੌੜਾਂ ਵਾਲੀ ਪਲੇਟ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਕੀਤੀ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਦੇਵਨੀਤ ਦੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅੱਧਾ ਉੱਤਰ ਤਾਂ ਇਸ ਪਲੇਟ 'ਚ ਹੀ ਪਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਅ ਕਿਹਾ, "ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਮੇਰੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਸ਼ੌਕ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਸਾਹਿਤਕ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਚੰਗੇ ਪਾਠਕ ਵਰਗੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਤਿੰਨੋਂ ਬੱਚੇ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੌਕ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਸ਼ੁਰੂ ਦੇ ਅੱਧੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਹਿਯੋਗ ਮਿਲਿਆ। ਉਦੋਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਜੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ ਕਿ ਲੇਖਕ ਵਜੋਂ ਮੇਰਾ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਨਾਂ ਤੇ ਕਮਾਈ ਹੋਣੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਨਾਮ ਅਤੇ ਕਮਾਈ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਮ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਲਿਖਣ ਅਤੇ ਲੇਖਕ ਬਣਨ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦਾ ਓਨਾ ਅਹਿਸਾਸ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਕਦਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਧਦੀ ਗਈ।"

"ਲੇਖਕ ਮਨੁੱਖ ਵਜੋਂ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?" ਅਸੀਂ ਗੱਲ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰਿਆ। ਉਹ ਮੁਸਕਰਾਏ, "ਕਈ ਲੇਖਕ ਖੁਦ ਨੂੰ ਜਿੱਥੇ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਸੇਵਕ ਕਹਿ ਕੇ ਵਡਿਆਉਂਦੇ ਨੇ, ਉਥੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਿੰਬ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਲੇਖਕ ਦਾ ਬਿੰਬ ਏਨਾ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੁਝ ਲੇਖਕ ਤਾਂ ਖੁਦ ਉਸ ਮਾਤੇ ਬਿੰਬ ਨੂੰ ਉਛਾਲਦੇ ਅਤੇ ਮੰਨਦੇ ਨੇ ਕਿ ਲੇਖਕ ਲਈ ਮੰਦਾ ਚੰਗਾ ਸਭ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਤੇ ਮਨੁੱਖ 'ਚ ਇਹ ਦੁਫਾਤ ਮੈਂ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ।"

ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਆਇਆ, ਕਿਸੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਮੈਥੋਂ ਸੁਖਬੀਰ ਦਾ ਅਸਲ ਨਾਂ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ। ਨਾਂ ਬਦਲਣ ਦੀ ਗੱਲ ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਉਹ ਦੱਸਣ

ਲੱਗੇ, "ਮੇਰਾ ਨਾਂ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਹੈ, ਸ਼ੁਰੂ 'ਚ ਮੈਂ ਇਸੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਛਪਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਉਦੋਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਲੇਖਕ ਦਾ ਵੀ ਇਹੋ ਨਾਂ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮਿੱਤਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਾਠਕਾਂ 'ਚ ਆਪਣੀਆਂ ਹੀ ਦੱਸਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੇਰਾ ਨਾਂ ਸੁਖਬੀਰ ਧਰ ਦਿੱਤਾ।"

ਸੱਤਵੀਂ 'ਚ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਹੀ ਲਿਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੁਖਬੀਰ ਨੂੰ ਚਿੱਤਰਕਲਾ ਦਾ ਵੀ ਸ਼ੌਕ ਸੀ। ਅਸਲ ਸ਼ੌਕ ਇੰਜਨੀਅਰੀ ਦਾ ਸੀ ਜੋ ਇੰਜਨੀਅਰ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਵਿਰਸੇ 'ਚ ਮਿਲਿਆ ਪਰ ਉਹ ਕਾਲਜ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਬਣੇ ਤੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡ ਕੇ ਸੁਤੰਤਰ ਲੇਖਕ ਬਣ ਗਏ।... ਨੌਂ ਜੁਲਾਈ 1925 ਨੂੰ ਜਨਮੇ ਸੁਖਬੀਰ ਨੇ 87 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਲੰਮੀ ਉਮਰ ਸਾਦਗੀ ਤੇ ਸਹਿਜ ਨਾਲ ਗੁਜ਼ਾਰੀ। ਉਹ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਪੜ੍ਹਦੇ ਲਿਖਦੇ ਰਹੇ।

ਸੁਖਬੀਰ ਨੇ ਇੰਜਨੀਅਰ ਤੇ ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਨਾ ਬਣ ਸਕਣ ਦੀ ਭੁੱਖ ਦੀ ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤਕ ਆਰਕੀਟੈਕਚਰ ਤੇ ਖਾਸਕਰ ਚਿੱਤਰਕਲਾ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚਿੱਤਰਕਲਾ ਦੀ ਤਕਨੀਕ 'ਚ ਅਨੇਕਾਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਲਿਖੀਆਂ। ਕਾਵਿ-ਕਿਤਾਬ 'ਨੈਣ ਨਕਸ਼' ਵਿਚਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ- ਪੋਰਟ੍ਰੇਟ, ਲੈਂਡ-ਸਕੇਪ, ਸਟਿਲ ਲਾਈਫ, ਕੋਲਾਜ, ਸੈਲਫ ਪੋਰਟ੍ਰੇਟ ਆਦਿ ਅਸਲ ਵਿਚ ਚਿੱਤਰ ਹੀ ਹਨ। ਆਪਣੀ ਇਸ ਨਜ਼ਰ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਸਥਾਰ 'ਚ ਦੱਸਿਆ, "ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਰੰਗਾਂ, ਰੂਪਾਂ, ਧੁਨੀਆਂ, ਬਿੰਬਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ 'ਚ ਚਿੱਤਰਕਲਾ ਦੇ ਸ਼ੌਕ ਨੇ ਮੇਰੀ ਬੜੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ।"

ਸ਼ਬਦ ਮੈਨੂੰ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਿਸਦੇ ਨੇ। ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਕਹਾਣੀਆਂ ਤੇ ਨਾਵਲਾਂ 'ਚ ਵੀ ਮੇਰੀ ਚਿੱਤਰਕਲਾ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਦੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ- ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੇ ਮਹਿਸੂਸਣ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਲਾਂ ਤੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨਾਂ ਨੂੰ ਰੂਪਮਾਨ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵੀ। ਮੇਰੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਹਦ ਤਕ ਆਰਕੀਟੈਕਚਰ ਦਾ ਵੀ

ਸੁਖਬੀਰ ਪਤਨੀ ਜਸਬੀਰ ਨਾਲ।

ਅਸਰ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।" ਕੱਚ ਦੀ ਬਾਰੀ ਨਾਲ ਖਹਿੰਦੀਆਂ ਸਮੁੰਦਰੀ ਛੱਲਾਂ ਸਾਡੀ ਗੱਲਬਾਤ 'ਚ ਰਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਮਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਆਪ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ, "ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸ ਵਿਧਾ 'ਚ ਲਿਖ ਕੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰੱਜ ਆਇਆ?" ਸੁਖਬੀਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰਲੇ ਸਮੁੰਦਰ ਦੀ

ਸੁਖਬੀਰ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਤਸਵੀਰ।

ਛੱਲ ਉਸ ਕੱਚ ਦੀ ਬਾਰੀ ਵੱਲ ਵਗਾਹੀ, "ਮੈਂ ਖੁਦ ਨੂੰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਵੀ ਸਮਝਦਾ ਤੇ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਕਲਾਤਮਿਕ ਨੁਕਤੇ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਮੇਰੀ ਕਵਿਤਾ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹੇ ਪਾਠਕਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚੀ ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਥੋੜ੍ਹੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੇ ਪਸੰਦ ਕੀਤੀ। ਮੇਰੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਤੇ ਨਾਵਲਾਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਖੂਬੀਆਂ ਮੇਰੇ ਕਵੀ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਨੇ ਜਾਂ ਕਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕਵੀ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਮੇਰੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਤੇ ਨਾਵਲ ਕਲਾਤਮਿਕ ਨੁਕਤੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਚੰਗੇ ਹੋਣੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮੈਂ ਪਾਤਰਾਂ, ਜਜ਼ਬਿਆਂ, ਚੀਜ਼ਾਂ, ਜਿਣਸਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤਕ ਇੱਕ ਕਵੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਤੇ ਸੰਵੇਦਨਾ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ ਤੇ ਚਿੱਤਰਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਮੈਂ ਕਹਿਣ ਦੀ ਥਾਂ ਵਧੇਰੇ ਕਰ ਕੇ ਚਿੱਤਰਦਾ ਹਾਂ।" ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਾਵਲ 'ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਕਮਰੇ' ਯਾਦ ਆਇਆ ਜੋ ਕਾਲਜਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ 'ਚ ਬਹੁਤ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਗਿਆ ਤੇ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਇਸ ਨਾਵਲ ਦਾ ਨਾਂ ਹੀ ਸਾਡੇ ਸਾਹਵੇਂ ਮੁੰਬਈ ਵਰਗੇ ਵੱਡੇ ਮਹਾਂਨਗਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਖਿੱਚ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਵੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਹਰ ਵਿਧਾ ਲਈ ਉਹਦੀ ਰੂਹ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ।

"ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਆਲੋਚਨਾ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਡੀ ਕੀ ਰਾਇ ਹੈ, ਕੀ ਇਹ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਕੁਝ ਸੰਵਾਰਦੀ ਵੀ ਹੈ?" ਦੇਵਨੀਤ ਨੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਅਲਮਾਰੀਆਂ ਵੱਲ ਨਿਗ੍ਹਾ ਮਾਰਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ। ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਮਿੰਨ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਮੁਸਕਰਾਏ, "ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਆਲੋਚਨਾ ਮੈਂ ਘੱਟ ਹੀ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹਾਂ, ਜਦ ਲਿਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਪੜ੍ਹੀ ਸੀ। ਫੇਰ ਐਮ.ਏ. ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦੇ ਨੁਕਤੇ ਤੋਂ ਪੜ੍ਹਨੀ ਪਈ। ਉਥੇ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਉਹ ਜਿਹੇ ਜਿਹੀ ਭਾਸ਼ਾ 'ਚ ਲਿਖੀ ਜਾ ਰਹੀ, ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪੱਲੇ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ। ਹਾਂ, ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ, ਅਸਲ 'ਚ ਮੁਲਾਂਕਣ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹਾਂ। ਕਈ ਵੱਡੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ

ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਦਕਾ ਹੀ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਸਮਝ ਸਕਿਆ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਲਿਖਣ-ਕਲਾ ਸਬੰਧੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਿੱਖਿਆ-ਸਮਝਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਮੇਰਾ ਸਾਹਿਤਕ ਸੁਹਜ ਸਵਾਦ ਵੀ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤਾ ਤੇ ਇਸ ਸਮੁੱਚੇ ਵਿਕਾਸ ਸਦਕਾ ਮੈਂ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵਾਦਾਂ ਦੀਆਂ ਸੌਂਝੀਆਂ ਵਲਗਣਾਂ 'ਚੋਂ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤਕ ਨਿਕਲ ਸਕਿਆ।"

ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਜੇ ਸਾਹ ਲਿਆ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਗੱਲ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਈ, "ਲੇਖਕ ਦੇ ਸਵੈ-ਆਲੋਚਕ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਕਿਵੇਂ ਸੋਚਦੇ ਹੋ, ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਗੱਲ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਲਿਖਣ ਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ?"

ਸੁਖਬੀਰ ਹੁਰੀਂ ਇਕਦਮ ਬੋਲੇ, "ਬਿਲਕੁਲ! ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਆਲੋਚਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਹੀ ਆਪਣਾ ਸਖ਼ਤ ਆਲੋਚਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਔਖਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਆਲੋਚਕ ਹਾਂ। ਹਰ ਰਚਨਾ ਦੂਜੀ, ਤੀਜੀ, ਚੌਥੀ ਵਾਰ ਲਿਖਦਾ ਹਾਂ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫੇਰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਕਾਟ-ਤਰਾਸ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਕਾਹਲ ਵਿਚ ਛਪਣ ਦੀ ਭੁੱਖ 'ਤੇ ਮੇਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਕਾਬੂ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰਚਨਾ ਲਿਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਫੀ ਚਿਰ ਪਿੱਛੋਂ ਛਪਵਾਉਂਦਾ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਵਿਕਾਸ 'ਚ ਸਵੈ-ਆਲੋਚਨਾ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੱਥ ਹੈ, ਵਰਨਾ ਅੱਜ ਮੈਂ ਉਥੇ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸਾਂ ਤੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ।" ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਮੇਤ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜੋ ਲਿਖਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਹਨ, ਪਰ ਛਪਦੇ ਪਹਿਲਾਂ। ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਮੈਂ ਸੁਖਬੀਰ ਦੀ ਸਾਧਨਾ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕੀਤਾ। ਕਿਤੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਛਪਣ ਦੀ ਕਾਹਲ ਕਰਕੇ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਘਟ ਰਹੀ? ਇਹ ਸਵਾਲ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿੰਨਾ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ ਜੇ ਸੁਖਬੀਰ ਜਿਹਾ ਠਰੰਮਾ ਸਭ ਲੇਖਕਾਂ ਕਲਾਕਾਰਾਂ 'ਚ ਆ ਜਾਵੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ, "ਕੀ ਲਿਖ ਤੇ ਕੀ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹੋ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ?" ਉਹ ਮੱਠੀ ਆਵਾਜ਼ 'ਚ ਦੱਸਣ ਲੱਗੇ, "ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਮੈਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਾਂਗ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਵੱਡੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ, ਚਿੱਤਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ। ਇਹੋ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਿਖਣ-ਕਲਾ ਅਤੇ ਜਿਉਣ-ਕਲਾ ਵਿਚ ਵੀ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।"

ਨੌਂ ਜੁਲਾਈ 1925 ਨੂੰ ਮੁੰਬਈ ਵਿਖੇ ਰੇਲਵੇ ਇੰਜਨੀਅਰ ਮਨਸ਼ਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਸ਼ਿਵ ਕੌਰ ਦੇ ਘਰ ਜਨਮੇ ਸੁਖਬੀਰ ਨੇ 87 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਲੰਮੀ ਉਮਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਾਦਗੀ ਤੇ ਸਹਿਜ ਨਾਲ ਗੁਜ਼ਾਰੀ। ਉਹ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਪੜ੍ਹਦੇ ਲਿਖਦੇ ਰਹੇ। ਮੈਨੂੰ ਅੱਜ ਵੀ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਿਲਣੀ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਲੈਅ ਵਿਹੂਣੀ ਕਵਿਤਾ 'ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ। ਲੋੜੇਂ ਵੱਧ ਲੱਫਾਜ਼ੀ ਵਾਲੀ ਤੇ ਇੱਕੋ ਟਵੈਕ 'ਤੇ ਘੁੰਮਦੀ ਕਵਿਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸੁਖਬੀਰ ਭਾਵੇਂ ਆਪਣੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ, ਖਾਣ-ਪੀਣ, ਪਹਿਰਾਵੇ 'ਚ ਏਨੇ ਆਧੁਨਿਕ ਜਾਂ ਵਿਲੱਖਣ ਨਹੀਂ ਸਨ ਪਰ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸੁਹਜ ਸਵਾਦ ਵਿਚ ਬਣੇ ਬਣਾਏ ਰਾਹਾਂ 'ਤੇ ਨਾ ਤੁਰ ਕੇ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤਕ ਨਵੇਂ, ਆਧੁਨਿਕ ਤੇ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ੀਲ ਰਹੇ ਹਨ।

ਬਾਈ ਫਰਵਰੀ 2012 ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਸੁਖਬੀਰ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਤੱਕ ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿਣਗੇ।

ਅਸੀਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਭੁੱਲਦੇ ਕਿਉਂ ਹਾਂ?

ਵਧਦੀ ਉਮਰ ਨਾਲ ਦਿਮਾਗ ਦੇ ਸੁੰਗੜਨ ਅਤੇ ਨਵੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਵਿਚਲੀ ਦਿੱਕਤ, ਆਮ ਹੀ ਦਿਸਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਜੇ ਇਹ ਦਿੱਕਤ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਦਿਸਣ ਲੱਗ ਪਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਜ਼ਰੂਰ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨੀ ਪ੍ਰਮਾਣੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ 65 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਰ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਦੁੱਗਣੀ ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਦੀ ਕਮੀ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਵੇਖਣ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਤੁਲਿਤ ਖੁਰਾਕ, ਵਧੀਆ ਦੋਸਤੀਆਂ, ਮੇਲ-ਜੋਲ, ਕਸਰਤ ਆਦਿ ਨਾਲ ਵਧੇਰੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਤੇਜ਼ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਐਮ.ਡੀ. ਫੋਨ: 0175-2216783

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਕਮੀ ਦੌਰਾਨ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਵੀ ਦਿੱਕਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਭਾਵ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵੱਡੀ ਬੀਮਾਰੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸਿਰਫ ਪਾਣੀ ਦੀ ਕਮੀ ਵੀ ਭੁੱਲਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇੰਜ ਹੀ ਬਾਇਰਾਇਡ ਹਾਰਮੋਨਾਂ ਦੀ ਗਤਬਤੀ (ਘੱਟ ਕੰਮ ਕਰਨਾ) ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਰਾਤ ਭਰ ਬਹਿ ਕੇ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਸਵੇਰੇ ਪੇਪਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਸੌਣ ਦੌਰਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਜਾਂ ਯਾਦ ਕੀਤੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕੀਆਂ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਦਿਮਾਗ ਅੰਦਰ ਚੱਲਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨੀਂਦਰ ਦਾ ਸਮਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅੱਠ ਘੰਟੇ ਦੀ ਨੀਂਦਰ, ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀ ਕਸਰਤ, ਸੌਣ ਸਮੇਂ ਕੋਫੀ ਜਾਂ ਸ਼ਰਾਬ ਨਾ ਪੀਣੀ, ਯਾਦ ਕੀਤੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕੀਆਂ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਅਸਰ:

1. ਦਵਾਈਆਂ : ਨੀਂਦਰ ਵਾਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਉੱਤੇ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਛੱਡਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲੋਂ-ਨਾਲ ਜ਼ੁਕਾਮ, ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ, ਤਣਾਓ, ਵਹਿੰਦੀ ਕਲਾ ਆਦਿ ਲਈ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਵੀ ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਘਟਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਅਸਰ ਹਰ ਕਿਸੇ ਉੱਤੇ ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਹਰ ਸਰੀਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦਾ ਅਸਰ ਅਪਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਇਸੇ ਲਈ ਕੁੱਝ ਜਣੇ ਜ਼ੁਕਾਮ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਗੋਲੀਆਂ ਰੋਜ਼ ਖਾਣ ਬਾਅਦ ਵੀ ਚੁਸਤ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕੁੱਝ ਅੱਧੀ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਹੀ ਮੂਏ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਜੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਸ਼ਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਦਵਾਈ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਘਟਾ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਦਵਾਈ ਬਦਲ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

2. ਸ਼ੱਕਰ ਰੋਗ : ਸਰੀਰ ਅੰਦਰ ਵਧੀ ਹੋਈ ਸ਼ੱਕਰ ਲਗੂ ਦੀਆਂ ਮਹੀਨ ਨਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁੰਗੜ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦਿਮਾਗ ਵੱਲ ਜਾਂਦਾ ਲਗੂ ਘਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਵੀ ਘੱਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨਸੂਲਿਨ ਦੀ ਵਾਧੂ ਮਾਤਰਾ ਵੀ ਸਰੀਰ ਅੰਦਰ ਸ਼ੱਕਰ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਘਟਾ ਕੇ ਦਿਮਾਗ ਦੇ ਸੈੱਲਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇੰਜ ਡੀਮੈਂਸ਼ੀਆ ਰੋਗ (ਭੁੱਲ ਜਾਣਾ) ਹੋਣ ਦੇ ਆਸਾਰ ਵਧ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਜੇ ਸਰੀਰ ਅੰਦਰ ਸ਼ੱਕਰ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਸਹੀ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸਹੀ ਖੁਰਾਕ ਖਾਧੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਦੇਰ ਤੱਕ ਸਹੀ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਰੈਗੂਲਰ ਕਸਰਤ ਵੀ ਬਹੁਤ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ।

3. ਜੀਨ : ਟੱਬਰ ਦੇ ਜੀਨਾਂ ਉੱਤੇ ਬਹੁਤ ਕੁੱਝ ਆਧਾਰਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਘਰ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਵੱਡਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਘੱਟ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅੱਗੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਮਾਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਜੋੜੇ ਜੰਮੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਦੀ ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਘਟੀ ਵੇਖੀ ਗਈ ਜਦ ਕਿ ਦੂਜਾ ਠੀਕ ਠਾਕ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਡਾਕਟਰੀ ਖੋਜ ਹਾਲੇ ਅਧੂਰੀ ਹੈ।

4. ਪਾਸਾ ਮਾਰਿਆ ਜਾਣਾ : ਦਿਮਾਗ

ਦੇ ਇਕ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਰੋਕੇ ਸਦਕਾ ਲਗੂ ਦਾ ਘਟਣਾ, ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਗ, ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਦਾ ਵਧਣਾ, ਸਿਗਰਟ ਪੀਣੀ ਆਦਿ ਕਾਰਨਾਂ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਪਾਸਾ ਮਾਰਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਉੱਤੇ ਵੀ ਕਾਫੀ ਫਰਕ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮੂੰਹ ਦਾ ਢਿਲਕਣਾ, ਬਾਂਹ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਅਤੇ ਬੋਲਣ ਵਿਚ ਅੜਚਨ, ਪਾਸਾ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਲੱਛਣ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

5. ਸਿਗਰਟਨੋਸ਼ੀ : ਇਹ ਲਗੂ ਦੀਆਂ ਨਾਤੀਆਂ ਉੱਤੇ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਪਾਸਾ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦੇ ਨਾਲ ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਵੀ ਘਟਾਉਂਦੀ ਹੈ।

6. ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਗ : ਲਗੂ ਦੀਆਂ ਨਾਤੀਆਂ ਅੰਦਰ ਜੰਮਦੇ ਝੱਪੇ ਹਾਰਟ ਅਟੈਕ ਦਾ ਖਤਰਾ ਵੀ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾਲੋਂ ਨਾਲ ਪਾਸਾ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਘਟਣ ਦਾ ਵੀ।

ਇਹੋ ਸਭ ਕੁੱਝ ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਦੇ ਵਧੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਸੰਤੁਲਿਤ ਖੁਰਾਕ, ਕਸਰਤ, ਤਣਾਓ ਘਟਾਉਣਾ, ਧਿਆਨ ਲਾਉਣਾ ਆਦਿ ਕਾਫੀ ਅਸਰਦਾਰ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਦਵਾਈ ਜ਼ਰੂਰ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

7. ਵਹਿੰਦੀ ਕਲਾ ਅਤੇ ਤਣਾਓ : ਘਬਰਾਹਟ, ਤਣਾਓ ਅਤੇ ਵਹਿੰਦੀ ਕਲਾ ਦੇ ਨਾਲ ਗੁੱਸਾ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਦਿਮਾਗ ਦਾ ਹੀ ਨਾਸ ਮਾਰਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਘਟਾਉਣ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਰੱਜ ਕੇ ਜੀਉਣ ਅਤੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸੋਚ ਨਾਲ ਵਧੀਆ ਸਮਾਂ ਲੰਘਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

8. ਸਿਰ ਦੀ ਸੱਟ : ਇਕਦਮ ਵੱਜੀ ਸੱਟ ਨਾਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਬਾਰੇ ਕੁੱਝ ਵੀ ਚੇਤੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਸੱਟ ਠੀਕ ਹੋਣ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਹ ਯਾਦ ਕਈ ਵਾਰ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਤੇ ਅੱਗੋਂ ਵੀ ਗੱਲਾਂ ਛੋਟੀ ਭੁੱਲਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੂਰਾ ਆਰਾਮ, ਸਹੀ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਲਈਆਂ ਦਵਾਈਆਂ, ਪਿਆਰ-ਦੁਲਾਰ, ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਅਤੇ ਸਹੀ ਖੁਰਾਕ ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਬੌਕਸਿੰਗ ਵਰਗੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਵਜਦੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਵਧੇਰੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਘਟਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਹਲਕੀ ਸੱਟ ਵੱਜੀ ਹੋਵੇ ਪਰ ਨਜ਼ਰ ਧੁੰਧਲੀ ਪੈਂਦੀ ਦਿਸੇ, ਚੱਕਰ, ਘਬਰਾਹਟ, ਦਿਲ ਕੱਚਾ ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਸਮਝ ਨਾ ਪੈ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਤੁਰੰਤ ਡਾਕਟਰ ਕੋਲ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

9. ਮੋਟਾਪਾ : ਮੋਟਾਪੇ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਅਧੇੜ ਉਮਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਦੀ ਕਮੀ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਮੋਟਾਪੇ ਵਿਚ ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਗ ਵੀ ਜਲਦੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਦਿਮਾਗ ਦੀਆਂ ਨਸਾਂ ਉੱਤੇ ਅਸਰ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਖੁਰਾਕ ਸਹੀ ਕਰਕੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕਸਰਤ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

10. ਕਸਰਤ ਨਾ ਕਰਨੀ : ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਦੀ ਕਮੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੋਵੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜੇ ਰੈਗੂਲਰ ਕਸਰਤ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਵਿਚ ਫ਼ਾਇਦਾ ਹੁੰਦਾ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਗੱਲ ਤੋਂ ਹੀ ਸਮਝ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਸਰਤ ਦੀ ਕਮੀ ਕਿਵੇਂ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਸੁੰਨ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਦੌੜਿਆ ਜਾਵੇ, ਨੱਚਿਆ ਜਾਵੇ, ਤੈਰਿਆ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਤੇਜ਼ ਤੁਰਿਆ ਜਾਵੇ, ਹਫ਼ਤੇ ਵਿਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪੰਜ ਦਿਨ 40 ਮਿੰਟ ਕਸਰਤ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

11. ਖੁਰਾਕ : ਜਿਹੜੀ ਖੁਰਾਕ ਦਿਲ ਲਈ ਸਿਹਤਮੰਦ ਹੋਵੇ, ਉਹੀ ਖੁਰਾਕ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਵੀ ਚੁਸਤ ਦਰੁਸਤ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਛਾਣਬੂਰੇ ਵਾਲਾ ਆਟਾ, ਫਲ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਮੱਛੀ, ਸੁੱਕੇ ਮੇਵੇ, ਓਲਿਵ ਤੇਲ, ਬਲੂਬੈਰੀ, ਐਵੋਕੈਡੋ, ਰਾਗੀ ਦਾ ਆਟਾ, ਕੋਧਰੇ ਦਾ ਆਟਾ, ਹਰੀਆਂ ਫਲੀਆਂ ਆਦਿ, ਵਧੀਆ ਹਨ।

ਲਾਲ ਮੀਟ ਨਾ ਬਰਾਬਰ ਹੀ ਖਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ

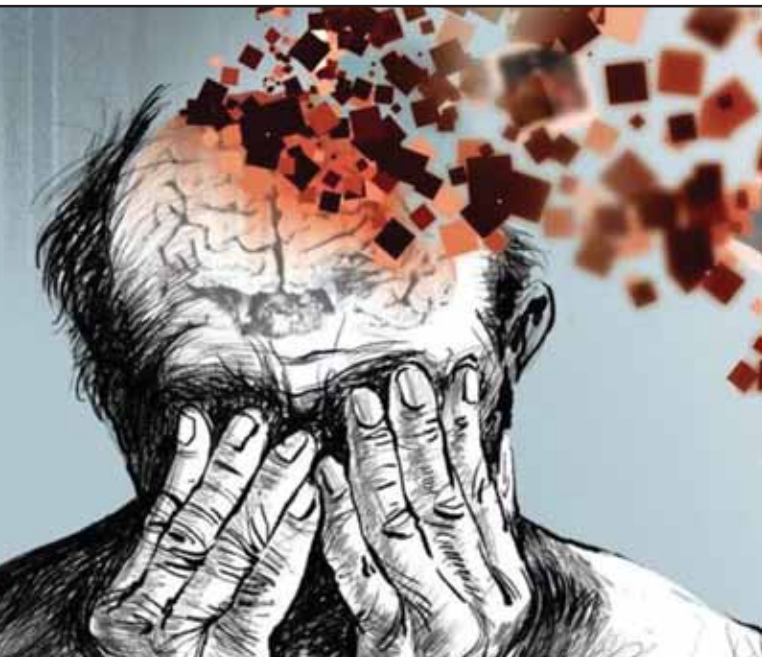
ਹੈ। ਵਾਧੂ ਬਿੰਦਾ ਅਤੇ ਮਿੱਠਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਖਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇੰਜ ਹੀ ਵਾਧੂ ਲੂਣ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

12. ਸਿਰ ਅੰਦਰ ਰਸੌਲੀ, ਕੀਟਾਣੂਆਂ ਦਾ ਹਮਲਾ

13. ਵਿਟਾਮਿਨ ਬੀ 12 ਦੀ ਕਮੀ : ਦਿਮਾਗ ਦੇ ਸੈੱਲ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਲਾਲ ਸੈੱਲਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਇਹ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਕਮੀ ਨਾਲ ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਘੱਟ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਵਿਟਾਮਿਨ ਬੀ 12 ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਾਸਾਹਾਰੀ ਖੁਰਾਕ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

14. ਸ਼ਰਾਬ : ਸ਼ਰਾਬ ਦਿਮਾਗ ਵੱਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨਾਤੀਆਂ ਭੀੜੀਆਂ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਦਿਮਾਗ ਵੱਲ ਜਾਂਦੇ ਲਗੂ ਦੀ ਕਮੀ ਸਦਕਾ ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਘੱਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

15. ਕੈਨੋਲਾ ਤੇਲ, ਕੌਰਨ ਤੇਲ ਤੇ ਸੈਫਲਾਵਰ ਤੇਲ (ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਤੋਂ ਬਣੇ ਤੇਲ) ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਓਮੇਗਾ 6 ਫੈਟੀ ਏਸਿਡ ਵੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਓਮੇਗਾ 3 ਫੈਟੀ ਏਸਿਡ ਦਾ (ਮੱਛੀ, ਅਖਰੋਟ) ਦਾ ਅਸਰ ਘਟਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਘਟਣੀ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

16. ਸੋਡੇ ਤੇ ਐਨਰਜੀ ਡਰਿੰਕਸ : ਸੰਨ 2013 ਅਤੇ 2017 ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਖੋਜਾਂ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮਿੱਠੇ ਠੰਡੇ ਸੋਡੇ ਦਿਮਾਗ ਦੇ ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਨਾਸ ਮਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ੱਕਰ ਰੋਗ ਹੋਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਵੀ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

17. ਬਰੈੱਡ, ਪਾਸਤਾ, ਚੌਲ, ਆਲੂ : ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗਲਾਈਸੀਮਿਕ ਇੰਡੈਕਸ ਵੱਧ ਹੋਣ ਸਦਕਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਾਂਦੇ ਸਾਰ ਸਰੀਰ ਅੰਦਰ ਇਨਸੂਲਿਨ ਝਟਪਟ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਰੈਗੂਲਰ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂਦੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਦਿਮਾਗ ਦੇ ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਦੇ ਸੈਂਟਰ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

18. ਤਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ : 18,080 ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਹੋਈ ਖੋਜ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਤਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜਿਵੇਂ ਫਰੈਂਚ ਫਰਾਈਜ਼, ਫਰਾਈਡ ਚਿਕਨ, ਡੋਨੱਟ ਆਦਿ ਵੱਧ ਖਾਂਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਦੀ ਕਮੀ ਛੋਟੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇੰਜ ਹੀ ਡਾਈਟ ਸੋਡੇ ਪੀਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਲੱਭਿਆ ਗਿਆ।

ਪ੍ਰੋਸੈਸਡ ਖਾਣੇ ਵੀ ਓਨੇ ਹੀ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਲੱਭੇ ਗਏ।

ਕਿਹੜੇ ਖਾਣੇ ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਸਹੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਸਾਬਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ?

1. ਮੱਛੀ :- ਸਾਰਡੀਨ, ਟਰਾਊਟ, ਟੂਨਾ ਆਦਿ ਓਮੇਗਾ 3 ਫੈਟੀ ਏਸਿਡ ਭਰਪੂਰ ਹਨ। ਦਿਮਾਗ ਦਾ 60 ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਬਿੰਦੇ ਦਾ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਓਮੇਗਾ 3 ਫੈਟੀ ਏਸਿਡ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

2. ਸਵੇਰ ਵੇਲੇ ਪੀਤੀ ਕੋਫੀ : ਇਸ ਵਿਚਲੀ ਕੋਫੀਨ ਅਤੇ ਐਂਟੀਆਕਸੀਡੈਂਟ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਚੁਸਤ ਅਤੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਕੋਫੀ ਡੋਪਾਮੀਨ ਵੀ ਵਧਾ ਕੇ ਚੰਗਾ ਮਹਿਸੂਸ

ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਦਿਨ ਵਿਚ ਦੋ ਵਾਰ ਪੀਤੀ ਕੋਫੀ (ਬਹੁਤ ਸਟਰੋਂਗ ਨਾ ਹੋਵੇ) ਦੇਰ ਤੱਕ ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਸਹੀ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਮਿੱਠਾ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ।

3. ਬਲੂਬੈਰੀਆਂ : ਐਂਥੋਸਾਇਆਨਿਨ ਸਦਕਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਾਣ ਨਾਲ ਦਿਮਾਗ ਦੇ ਸੈੱਲਾਂ ਵਿਚਲੇ ਜੋੜ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਕਾਰ ਸਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਹਫ਼ਤੇ ਵਿਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਨਾਸਤੇ ਵਿਚ ਅੱਧੀ ਕੋਲੀ ਬਲੂਬੈਰੀਆਂ ਖਾ ਲੈਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।

4. ਹਲਦੀ : ਇਕ ਗੱਲ ਤਾਂ ਪੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਹਲਦੀ ਸਿੱਧਾ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਲੋਕ ਸੋਜਿਸ਼ ਘਟਾਉਣ, ਸੱਟ ਫੇਟ ਦੀ ਪੀੜ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਖੰਘ ਜ਼ੁਕਾਮ ਲਈ ਹਲਦੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੇ

9. ਸੰਤਰੇ : ਇਕ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਮੇਲ ਦਾ ਸੰਤਰਾ ਰੋਜ਼ ਖਾਣਾ ਵੀ ਲਾਹੇਵੰਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚਲੇ ਵਿਟਾਮਿਨ ਸੀ ਸਦਕਾ ਇਹ ਅਸਰ ਦਿਸਦੇ ਹਨ।

10. ਆਂਡੇ : ਵਿਟਾਮਿਨ ਬੀ 6, 12, ਫੋਲੇਟ ਅਤੇ ਕੋਲੀਨ ਜਿਥੇ ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਵਧਾਉਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਮੂਝ ਵੀ ਵਧੀਆ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਆਂਡੇ ਦੇ ਪੀਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ 112 ਮਿਲੀਗ੍ਰਾਮ ਕੋਲੀਨ ਹੈ ਜੋ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਚੁਸਤ ਦਰੁਸਤ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਸਾਬਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

11. ਹਰੀ ਚਾਹ :- ਇਸ ਵਿਚਲਾ ਕੈਫੀਨ, ਬੀਆਨੀਨ (ਅਮਾਈਨੋ ਏਸਿਡ) ਦਿਮਾਗ ਅੰਦਰ 'ਗਾਬਾ' ਵਧਾ ਕੇ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਤਰਬੱਲੀ ਘਟਾ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਆਨੰਦ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਸੈੱਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੀ ਘਟਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਬਸ ਇਕ ਗੱਲ ਚੇਤੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਖਾਣੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਾਂਗ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਵਿਖਾਉਂਦੇ ਬਲਕਿ ਰੋਜ਼ ਖਾਂਦੇ ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਹੀ ਚੰਗਾ ਅਸਰ ਛੱਡਦੇ ਹਨ।

ਸਾਰ : ਹਰ ਸਾਲ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿਚ 3.2 ਮਿਲੀਅਨ ਲੋਕ ਕਸਰਤ ਨਾ ਕਰਨ ਸਦਕਾ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੁੱਝ ਮੋਟਾਪੇ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਕੇ ਅਨੇਕ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਸਹੇਤ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ 55 ਮਿਲੀਅਨ ਲੋਕ ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਦੀ ਕਮੀ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰ ਸਾਲ ਇਸ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ 10 ਮਿਲੀਅਨ ਵਾਧਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਇੰਜ ਹੀ ਧੱਕੇ ਖਾਣ ਲਈ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਥੇਰੇ ਘਰਾਂ ਅੰਦਰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬਥੇਰੇ ਗਰੀਬ ਘਰਾਂ ਵਿਚਲੇ ਇਸ ਬੀਮਾਰੀ ਨਾਲ ਜੂਝਦੇ ਇਲਾਜ ਖੁਣੇ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵੱਲ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਡੀਮੈਂਸ਼ੀਆ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ ਕਤਰ, ਦੁਬਈ, ਬਹਿਰੀਨ, ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ, ਓਮਾਨ, ਕੁਵੈਤ ਤੇ ਇਰਾਕ ਵਿਚ ਹਨ।

ਇਸ ਸਮੇਂ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਕਦਮ ਨਾ ਪੁੱਟੇ ਗਏ ਤਾਂ ਸੰਨ 2050 ਤੱਕ ਡੀਮੈਂਸ਼ੀਆ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹੁਣ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ (153 ਮਿਲੀਅਨ) ਵੱਧ ਹੋ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ਜੋ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਤਰਨਾਕ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵੀ 10 ਮਿਲੀਅਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਰੀਜ਼ ਭੁੱਲ ਜਾਣ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 60 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਵੱਧ 80 ਫੀਸਦੀ ਹਨ ਤੇ ਬਾਕੀ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਸਮਝ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਲੇਖ ਕੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਕਿਵੇਂ ਪਤਾ ਲੱਗੇ ਕਿ ਭੁੱਲਣ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਸੀਰੀਅਸ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ?

1. ਇਕੋ ਸਵਾਲ ਬਾਰ ਬਾਰ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ
2. ਆਮ ਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਬੋਲਣ ਲੱਗਿਆਂ ਭੁੱਲਣ ਲੱਗ ਪੈਣ
3. ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਗਤਬਤੀ ਜਿਵੇਂ ਮੇਜ਼ ਨੂੰ ਮੰਜਾ ਕਹਿ ਦੇਣਾ
4. ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗਿਆਂ ਉਸ ਦਾ ਢੰਗ ਭੁੱਲਣ ਲੱਗ ਪਵੇ ਜੋ ਰੋਜ਼ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੋਵੇ ਜਿਵੇਂ ਦਹੀਂ ਜਮਾਉਣਾ, ਦਾਲ ਬਣਾਉਣੀ ਆਦਿ।

5. ਉੱਟ ਪਟਾਂਗ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਤੜਕੇ ਵਿਚ ਚਾਹ ਪੱਤੀ ਪਾਉਣੀ ਜਾਂ ਪਰਸ ਰਸੋਈ ਦੇ ਫੱਟੇ ਉੱਤੇ ਰੱਖ ਦੇਣਾ, ਚਾਬੀ ਗੁਸਲਖਾਨੇ ਵਿਚ ਰੱਖ ਦੇਣੀ ਆਦਿ।

6. ਉਸੇ ਰਾਹ ਚੱਲਦਿਆਂ ਰਸਤਾ ਭੁੱਲ ਜਾਣਾ

7. ਰੋਜ਼ ਵਾਲਾ ਆਲਾ-ਦੁਆਲਾ ਵੇਖ ਕੇ ਵੀ ਯਾਦ ਨਾ ਆਵੇ ਕਿੱਧਰ ਜਾਣਾ ਹੈ

8. ਇਕਦਮ ਭੜਕ ਜਾਣਾ ਜਾਂ ਅਜੀਬ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਣਾ ਜਿਸ ਪਿੱਛੇ ਓਨਾ ਮਾੜਾ ਕਿਹਾ ਹੀ ਨਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

ਜੇ ਅਜਿਹੇ ਲੱਛਣ ਦਿਸਣ ਤਾਂ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਸਿਆਣੇ ਡਾਕਟਰ ਕੋਲ ਲੈ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਲੋਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਜੁਝਾਰੂ ਨਾਇਕ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਗੀ ਜਖੇਪਲ

ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਗੀ ਲੋਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਜੁਝਾਰੂ ਨਾਇਕ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਨਿੱਜ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉੱਠ ਕੇ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲੋਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਲਈ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਅੱਜ ਉਹ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੰਗਰਾਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਮੂੰਹਰਲੀ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਬੋਲਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਗੀ ਦਾ ਜਨਮ 29 ਮਈ 1922 ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਜਖੇਪਲ ਚੌਵਾਸ ਵਿਖੇ ਪਿਤਾ ਸੂਬੇਦਾਰ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਹਰ ਕੌਰ ਦੇ ਘਰ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਦੋ ਭਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜ ਭੈਣਾਂ ਤੋਂ

ਬਖਸ਼ੀਵਾਲਾ ਅਤੇ ਜਖੇਪਲ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪਰਵਾਰਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੀਅ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਬਰਾਦਰੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੱਚੇ ਮਾਨਵਵਾਦੀ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੈਪਸੂ ਦੇ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਉਪਰੰਤ ਇਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਰਾਏਵਾਲਾ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੈਪਸੂ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ

ਇਹ ਸੀਟ ਜ਼ਰੂਰ ਜਿੱਤ ਲੈਣੀ ਸੀ। ਇਹ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਲਹਿਰੇ ਵਾਲੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਬਖਸ਼ੀਵਾਲਾ ਦੇ ਜਿੱਤਣ ਕਾਰਨ ਪਾਰਟੀ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਇਸ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਰਹੂਮ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਪਾਰਸ ਅਤੇ ਅਮਰਜੀਤ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਰਮੇਸ਼ ਬਾਲੀਆ, ਦਵਿੰਦਰ ਮਾਨਖੇਤਾ

ਵਾਅਦਾਖਿਲਾਫੀ ਕਰਦਿਆਂ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨ ਕੇ ਨਿਰੰਜਣ ਸਿੰਘ ਆਪ ਹੀ ਇਸ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਸੀ ਰੰਜਿਸ਼ ਹੋਰ ਵਧ ਗਈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੇਤਲਾ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ। ਅਖੀਰ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਗਿਆ ਜਿਸ

ਗਿਆ। ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਗੀ ਚੇਤਨ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਬਣੇ ਸਨ, ਪਰ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਖਸ਼ੀਅਤ ਰਾਸ ਨਾ ਆਈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਲੈਣਾ ਪਿਆ। ਬਾਗੀ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਸੁਨਾਮ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਕੈਰੋਂ ਨੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਗੀ ਨੂੰ ਆਨਰੇਰੀ ਸਬ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਸੁਨਾਮ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਰਹਿ ਕੇ ਬਾਗੀ ਨੇ ਅਨੇਕਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਭਲਾ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਸ. ਕੈਰੋਂ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ ਮਗਰੋਂ ਉਹ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਕੇ ਸਰਗਮ ਸਿਆਸਤ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਕੁੱਦ ਪਿਆ।

1964 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋਂ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ ਮਗਰੋਂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਗੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬਾਬੂ ਬ੍ਰਿਸ਼ਭਾਨ ਨਾਲ ਵੀ ਚੰਗੇ ਸਬੰਧ ਨਾ ਰਹੇ। ਦਰਅਸਲ, ਸ੍ਰੀ ਕੈਰੋਂ ਦੀ ਮੌਤ ਮਗਰੋਂ ਬਾਗੀ ਸਮੇਤ ਕੈਰੋਂ ਧੜੇ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਦਿੱਕਤਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ, ਬਾਗੀ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੰਤ ਫਤਹਿ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਲੈ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਗੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਿਆਸੀ ਸਕੱਤਰ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਅਖਬਾਰ 'ਕੌਮੀ ਦਰਦ' ਦੀ ਸੰਪਾਦਕੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਦੇ ਮੋਰਚੇ ਵਿੱਚ ਸੰਤ ਫਤਹਿ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਰਨ ਵਰਤ ਰੱਖਿਆ ਤਾਂ ਬਾਗੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਦੇ ਮੋਰਚੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੋਹਰੀ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਗੀ ਦੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਦੇਖ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਗਰੂਰ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਸੀਟ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ 1967 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਆਉਣ 'ਤੇ ਨਿਰਲੇਪ ਕੌਰ ਨੂੰ ਟਿਕਟ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸ 'ਤੇ ਬਾਗੀ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਠੇਸ ਪੁੱਜੀ ਤਾਂ ਉਹ ਰੋਸ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜਥੇਦਾਰ ਸਵਿਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਸੰਤ ਫਤਹਿ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਕਾਲੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੰਗਰੂਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਟਿਕਟ ਲਈ ਬਾਗੀ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਬਾਗੀ ਨੇ ਪੂਰੀ ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਅਹਿਮ ਕਾਰਜ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਇਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਦਸ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਵੀ ਇਸ ਚੋਣ ਦੇ ਲੇਖੇ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਹਰੇਕ ਵਿਸ਼ੇ ਦਾ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਪਕੜ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਗੀ ਨੂੰ ਭਾਸ਼ਣ ਕਲਾ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਹਾਸਲ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਭਾਸ਼ਣ ਹਰੇਕ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਖੁੱਭ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। 1997 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਗੀ ਸੁਨਾਮ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਬਖਸ਼ੀਵਾਲਾ ਵਿਖੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਗਿਆਨੀ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਬਖਸ਼ੀਵਾਲਾ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਸਮਾਗਮ ਮੌਕੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿੱਚ ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਕਾਰਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਪਰਵਾਰ ਨੂੰ ਨਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਘਾਟਾ ਪਿਆ।

ਸੰਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਛਾਜਲੀ
ਸੰਪਰਕ: 97793-94760

ਛੋਟੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਪੰਜ ਛੇ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਉਬਲ-ਪੁਬਲ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤ ਸਨ। 1917 ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਏ ਰੋਲੈਟ ਐਕਟ ਦਾ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਪੈਪਸੂ ਪਟਿਆਲਾ ਦੀ ਮਾਲਵਾ ਪੱਟੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਤਿੱਖਾ ਵਿਰੋਧ ਸੀ। ਇਸ ਪਿੱਠਭੂਮੀ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਜਲਿਆਂਵਾਲੇ ਬਾਗ ਦਾ ਸਾਕਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਤਾ 'ਤੇ ਹੋਇਆ ਚੌਗਿਰਦੇ ਦਾ ਅਸਰ ਅਚੇਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਗੀ ਦੇ ਮਨ 'ਤੇ ਪੈਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਸੀ। ਪਰਵਾਰ ਵਿੱਚ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਲਾਭਲਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ। ਜਵਾਨੀ ਪਹਿਰੇ ਹੀ ਉਹ ਸਿਆਸੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲੱਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦਾ ਵਿਆਹ ਅਮਰਗੜ੍ਹ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਲਾਂਗਤੀਆਂ ਦੇ ਸੂਬੇਦਾਰ ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੜ੍ਹੀ ਲਿਖੀ ਧੀ ਬੀਬੀ ਸਤਵੰਤ ਕੌਰ ਨਾਲ ਹੋਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਦੋ ਧੀਆਂ ਜਸਵੀਰ ਕੌਰ, ਜਤਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ ਉਰਫ ਪੰਮੀ ਬਾਈ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ। ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੁੱਢਲੀ ਵਿੱਦਿਆ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਦਸਵੀਂ ਸੁਨਾਮ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਗਿਆਨੀ ਪਾਸ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਗਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਕਸ਼ਾਨਵੀਸੀ ਦਾ ਕੋਰਸ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਬਾਗੀ 'ਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਅਸਰ ਰਿਹਾ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਮਾਤੀ ਕਾਮਰੇਡ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ (ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 1952 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤ ਕੇ ਵਿਧਾਇਕ ਬਣ ਗਏ ਸਨ) ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਹੋ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਇਕੱਠੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਹੋਣ ਲਈ ਜਲੰਧਰ ਗਏ। ਇੱਥੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਆਸੀ ਜਲਸੇ ਵਿੱਚ ਉਘੇ ਆਗੂ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਸੁਤੰਤਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਸੁਣੇ ਜਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਇਨਕਲਾਬੀ ਜਾਗ ਲਗਾਈ। ਗਿਆਨੀ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੱਸਣ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ।

ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਏਵਾਲਾ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਕਰਨਲ ਰਘਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੈਪਸੂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। 1954 ਵਿੱਚ ਕਰਨਲ ਰਘਵੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਈਆਂ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਗੀ ਨੂੰ ਸੁਨਾਮ ਸੀਟ ਅਤੇ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲਹਿਰਾ ਸੀਟ 'ਤੇ ਚੋਣ ਲੜਾਈ ਗਈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਗੀ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰਾ ਨੇਤਾ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਦਿੜ੍ਹਬਾ ਤੇ ਭਵਾਨੀਗੜ੍ਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਸੁਨਾਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਗੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣਿਆ-ਪਛਾਣਿਆ ਆਗੂ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਗੀ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੱਦਵਾਰ ਨੇਤਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਸੁਨਾਮ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੀ ਸੀਟ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਜਿੱਤ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸੂਬਾਈ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਦੋਵੇਂ ਸੀਟਾਂ ਹਾਰਨ ਉਪਰੰਤ ਦੋਵਾਂ ਮਿੱਤਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਸੁਖਾਵੇਂ ਨਾ ਰਹੇ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਮਾੜੇ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲੇ। ਦਰਅਸਲ, ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰ ਖਿੱਚੌਤਾਣ ਨਾ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਬਾਗੀ ਨੇ

ਐਮ.ਏ. ਬਾਬਾ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਧਰਮਗੜ੍ਹ, ਲਹੌਰੀ ਰਾਮ ਪ੍ਰਦੇਸੀ, ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਹਰੀਗੜ੍ਹ, ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਰਾਹੀ, ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਲਗਨ, ਪਿੰਡ ਛਾਜਲੀ ਤੋਂ ਬੁੱਧਰ ਸਿੰਘ, ਟੇਕ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਛਾਹੜ ਜਿਹੇ ਪਾਰਟੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਬਾਗੀ ਦੀ ਜਿੱਤ ਲਈ ਪੂਰਾ ਤਾਣ ਲਾਇਆ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀ ਚੀਮਾ ਦੀ ਚੋਣ ਸਮੇਂ ਪਿੰਡ ਜਖੇਪਲ ਤੇ ਬਖਸ਼ੀਵਾਲਾ ਚੀਮਾ ਵਿੱਚ ਪੈਂਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਵੀ ਬਲਾਕ ਸੰਮਤੀ ਦੀ ਚੋਣ ਅਰਮੈਨੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਦੋ ਗਰੁੱਪ ਬਣੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੀ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਦੂਜੇ ਦੀ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਗੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਗੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੁਗਿਣਤੀ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰ ਨਿਰੰਜਣ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਦੇ ਫਾਰਮ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਲਏ ਜਿਸ ਦਾ ਗਿਆਨੀ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਇਸ 'ਤੇ ਗਿਆਨੀ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਘੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਗਿਆਨੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਰਾਹੀਂ ਕਈ ਬੁਗਿਣਤੀ ਮੈਂਬਰ ਬਾਗੀ ਦੇ ਗਰੁੱਪ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੇ ਕਰ ਲਏ। ਬਾਗੀ ਨੂੰ ਚੋਅਰਮੈਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ

ਕਰਕੇ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾ ਕਰ ਗਏ। 1956 ਵਿੱਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਪਾਲਘਾਟ ਵਿਖੇ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਸਮੇਂ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਰਾਜਨੀਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਤਹਿਤ ਰਹਿ ਕੇ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਲਿਆ। ਉਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਡੈਲੀਗੇਟ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਨੰਦ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਗੀ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਹਰਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸੁਰਜੀਤ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸਟੈਂਡ ਨਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਵਿਰੋਧੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾ ਕੇ ਪਾਰਟੀ 'ਚੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਖਿਲਾਫ ਬਾਗੀ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਕੰਟਰੋਲ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜੋ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋ ਗਈ। ਬਾਗੀ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਮੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਅੰਦਰੂਨੀ ਵਿਰੋਧ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਦੀ ਪਿੰਡ ਬੇਨਤਾ (ਸੰਗਰੂਰ) ਵਿਖੇ ਹੋਈ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਗੀ ਸੁਰ ਕਾਰਨ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾ ਕੇ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚੋਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ

ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ ਨਡਾਲਾ
ਫੋਨ: 480 794 0325

ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਗੱਲਾਂ

- * ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੈਦੋਂ ਦਰੋਗੇ ਬਣਦੇ ਰਹਿਣਗੇ ਰਾਜਿਆ ਨੂੰ ਦਸ ਨੰਬਰੀਏ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਔਖਾ ਹੈ।
- * ਜੇ ਬਾਗ ਕਿੱਕਰਾਂ ਦੇ ਲਾਵਾਂਗੇ ਤਾਂ (ਸੀਰ) ਵੀ ਕੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਪਵੇਗੀ।
- * ਵਕਤ ਨੂੰ ਬੋੜਾ ਵਕਤ ਦਿਓ ਤਾਂ ਬੁਰਾ ਵਕਤ ਵੀ ਚੰਗਾ ਵਕਤ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- * ਖੁਦ ਨੂੰ ਗਿੱਦਤ ਨਾ ਸਮਝੋ ਸ਼ੇਰ ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਡਿਸਕਵਰੀ ਚੈਨਲ ਦੇ ਕੈਮਰਿਆਂ ਨੇ ਹੁਣ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਪ੍ਰਮਾਣ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਸੌ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

* ਹਉਮੈ ਅਤੇ ਹੰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਕੰਟਰੋਲ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਸਕੋ ਰੱਖੋ ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਇਹ ਇੱਕ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਨਸਾਨ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ ਸ਼ੇਖੀ ਸਮਝਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।

* ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦੀ ਜਿੰਨੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਰੋ ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਾਲ ਰੱਬ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਰੱਬ ਦੀ ਜਿੰਨੀ ਮਰਜ਼ੀ ਸੇਵਾ ਕਰੋ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣੇ।

* ਜਿਹੜਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਐਥ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ।

* ਅਸੀਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਦੌਲਤ ਗਿਣਦੇ ਹਾਂ ਉਦੋਂ ਕਿੰਨੀ ਸੀ ਅੱਜ ਕਿੰਨੀ ਵਧ ਗਈ, ਕਦੇ ਸਾਹ ਨਹੀਂ ਗਿਣਦੇ ਉਸ ਦਿਨ ਕਿੰਨੇ ਸਨ ਅੱਜ ਕਿੰਨੇ ਰਹਿ ਗਏ?

ਨਾਮ-ਫੋਂਕ ਜਨਾਬੇਆਲੀ

ਵਿਅੰਗ

ਨਾਮ-ਫੋਂਕ ਜਾਂ ਨਾਮ-ਸੁਟੇਰਾ ਉਸ ਸ਼ਖਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਦੂਸਰਿਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦਾ ਟੋਹਰ-ਟੋਪਾ, ਇੱਜ਼ਤ-ਮਾਣ, ਰੋਅਬ-ਦਾਬ ਅਤੇ ਅਸਰ-ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਰਸੂਖਦਾਰ, ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਮੰਨੀਆਂ-ਪ੍ਰਮੰਨੀਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਆਪਣੀ ਆਮ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿਚ ਇਸ ਕਦਰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਲਵੇ/ਵਰਤੇ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲੰਗੋਟੀਆ ਯਾਰ ਹੋਵੇ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਮਿਲਿਆ ਵੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਾੜੀ-ਮੋਟੀ/ਸਰਸਰੀ ਜਿਹੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਹੋਵੇ! ਅਜਿਹੇ ਨਾਮ-ਫੋਂਕ ਜਨਾਬੇਆਲੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਕਸਰ ਮਿਲ ਜਾਣਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਹੋਰ 'ਚਾਨਣ' ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਰਾ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰ ਲਈਏ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਨਾਮ-ਫੋਂਕ ਨੂੰ 'ਨੇਮ-ਡਰੋਪਰ' ਅਤੇ ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ 'ਨੇਮ-ਡਰੋਪਿੰਗ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰੋ. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਗੰਡਮ
ਫੋਨ: 98766-55055

ਅਸੀਂ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਹੈ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਆਪ ਬੜੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਏ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸ਼ਬਦ 'ਨਾਮ' ਨੂੰ ਓਲਡ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਵਿਚ 'ਨਾਮਾ', ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਲਾਤੀਨੀ ਦੇ 'ਨੋਮਨ', ਯੂਨਾਨੀ ਦੇ 'ਨੋਮਾ' ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਓਲਡ ਹਾਈ ਜਰਮਨ 'ਚ 'ਨੇਮੇ' ਜਰਮਨ 'ਚ 'ਨਮਨ' ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ 'ਚ 'ਨੇਮ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ! ਇਹ ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦ ਨਾਮ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ ਜੁਲਦੇ ਹਨ! ਅਸੀਂ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਕੋਲਿਨਜ਼, ਕੈਂਬਰਿਜ਼, ਮੈਰੀਅਮ-ਵੈਬਸਟਰ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀਆਂ, ਐਨਲਾਈਨ ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਬਰਿਟੈਨਿਕਾ ਅਤੇ ਵਿਕੀਪੀਡੀਆ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ।

ਸ਼ਬਦ 'ਨੇਮ-ਡਰੋਪਿੰਗ' (ਨਾਮ-ਫੋਂਕਣਾ) ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣਾ ਨਹੀਂ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ 'ਸਾਂਝੇ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਐਂਗਲੋਮੀਨਰ' ਦੇ ਇਕ ਨਾਮਾਨਿਗਾਰ ਨੇ ਦੂਸਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1947 ਵਿਚ ਘੜਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਉਸ ਨਾਮਾਨਿਗਾਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਨਸ਼ਰ ਕੀਤਾ ਸੀ! ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ 'ਸਭ ਤੋਂ ਨਵੀਨ ਪ੍ਰੋਸਾਨੀ' ਗਰਦਾਨਿਆ ਸੀ। ਨਾਮ-ਫੋਂਕੂ ਭਲਾ ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ ਹਨ? ਸਿੱਧਾ-ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਵਾਬ ਹੈ-ਸੋ ਆਫ (ਦਿਖਾਵਾ) ਕਰਨ ਲਈ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਫੋਨੇ-ਖਾਂ ਦੱਸਣ ਲਈ, ਆਪਣਾ ਰੁਤਬਾ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਤਾਂ ਕਿ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਸ਼ੋਕਤਾ/ਉਤਮਤਾ ਬਣੀ ਰਹੇ, ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਰੁਤਬੇਦਾਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਜਾਂ ਉਚੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਰਕਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ, ਆਪ ਖਾਸਮ ਖਾਸ, ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ/ਪਾਟੋ-ਖਾਂ ਬਣਨ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਖਾਤਰ।

ਆਓ ਜ਼ਰਾ ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰੀਏ। ਇਹ 'ਉਚਾ ਲੰਮਾ ਗਭਰੂ, ਬੋਝੇ ਵਿਚ ਗਾਜਰਾ', 'ਦਾਲ ਬੋਲ੍ਹਣੀ, ਕੱਪੜੇ ਸੁਬੂਣੀ' ਅਤੇ 'ਖਾਣਾ ਲੁਣ ਤੇ ਡਕਾਰ ਮਖਾਣਿਆਂ ਦੇ' ਵਾਲੀ ਕੈਟੋਗਰੀ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਸਾਡਾ ਇਕ ਪੁਰਾਣਾ ਜਾਣਕਾਰ ਸੀ। ਸਿਰੇ ਦਾ ਨਾਮ-ਫੋਂਕੂ! ਸੀ ਸਾਧਾਰਨ ਜਿਹਾ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰ ਪਰ ਗਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਦੀ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦਾ। ਅਕਸਰ ਕਹਿੰਦਾ-''ਰਾਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਔਧਾ ਘੰਟਾ ਟੈਲੀਫੋਨ 'ਤੇ ਗੱਲ ਹੋਈ। ਮੈਡਮ ਕਹਿੰਦੇ 'ਸਰਦਾਰ ਜੀ', ਜ਼ਰਾ ਯਤਨ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਲ ਈ ਘਟਵਾ ਦਿਓ, ਮੈਂ ਬੜੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਰਹਿੰਦੀ ਹਾਂ''। (ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਨਾਮ ਜਾਣ ਕੇ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਬਹੁਤ ਤ੍ਰਿਸਕਾਰਿਤ ਹਨ)।

ਇਕ ਹੋਰ ਸੱਜਣ ਤਾਂ 'ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ' ਨੂੰ ਧਿਆਉਂਦੇ ਈ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ! ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਕ ਫਿਕਰੇ ਵਿਚ ਦਸ ਵਾਰ ਵੱਡੇ 'ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ' ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਭਾਵੇਂ ਤਤਕਾਲ ਹੋਵੇ, ਦੁਪਹਿਰਾ, ਸ਼ਾਮ ਜਾਂ ਅੱਧੀ ਰਾਤ, ਤੁਸੀਂ ਜਦ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਲਓ, ਬਸ ਇਹੀ ਨਾਮ ਜਪਣਗੇ।

''ਅਜੇ ਹੁਣੇ ਈ ਗੱਲ ਹੋਈ ਹੈ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ, ਕਹਿੰਦੇ ਯਾਰ! ਬਰਨਾਲਾ ਜੀ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਹੀ ਕਰਾ ਦੇ, ਤੇਰੀ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਬੜੀ ਮੰਨਦੇ ਐ''। (ਉਦੋਂ ਬਾਦਲ-ਬਰਨਾਲਾ ਵਿਚ ਰਾਜੀਵ-ਲੋਂਗੋਵਾਲ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਖਿੱਚੋ-ਤਾਣ ਸੀ। 'ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ' ਓਹੀ ਹਨ ਜੋ ਪੰਜ ਵਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ ਪਰ ਹੁਣ ਸਵਰਗ ਸਿਧਾਰ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ 'ਬਰਨਾਲਾ ਜੀ' ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਹਨ ਜੋ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ ਪਰ ਹੁਣ ਉਹ ਵੀ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ)।

ਸਿਆਸਤ, ਕਲਾਕਾਰ, ਫਿਲਮ ਅਭਿਨੇਤਾ, ਸਰਦੇ-ਪੁੱਜਦੇ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਬਹੁਤ ਫੋਂਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਸਾਧਾਰਨ ਵਰਕਰ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੁਹੱਲੇ ਵਾਲੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋਣਗੇ, ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਜੁਗਾਤ-ਜੁਗਤ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮੀ-ਕਰਾਮੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫੋਟੋ/ਸੈਲਫੀ ਖਿਚਵਾ ਲਏਗਾ, ਤੇ ਬਸ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਤਾਂ ਬੱਲੇ ਬੱਲੇ, ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਬੱਲੇ ਬੱਲੇ। ਫੋਟੋ ਝੱਟ-ਪਟ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪ ਹੀ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਉਪਰ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਫਿਰ 'ਪੇਡ ਨਿਊਜ਼' ਵਾਲਾ ਮੀਡੀਆ ਤਾਂ ਹੁਣ ਇੱਟ ਚੁਕੇ ਤਾਂ ਪੰਜ ਕੁ ਉਪਰ ਅਤੇ ਦਸ ਕੁ ਹੇਠਾਂ ਮਿਲ ਜਾਣਗੇ!

ਫੋਟੋ ਵਾਲੇ ਦੀ ਧਨੰਤਰ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨਾਲ ਫੋਟੋ ਛਪੇਗੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਖਬਰ ਹੋਵੇਗੀ-''ਫਲਾਨਾ-ਫਿਮਕਾਨਾ ਜੀ 'ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ' ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਸਲੇ 'ਡਿਸਕਸ' (ਚਰਚਾ) ਕਰਦੇ ਹੋਏ! ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਮੁਹੱਲਾ-ਪੱਧਰ ਦਾ ਨੋਤਾ ਕਿਸੇ 'ਕੇਂਦਰੀ

ਮੰਤਰੀ' ਨਾਲ 'ਪੰਜਾਬ ਸਮੱਸਿਆ' ਬਾਰੇ 'ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ' ਕਰਦਾ ਦਿਖਾਈ ਦਏਗਾ! (ਜਾਣੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਮੱਸਿਆ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ, ਪ੍ਰਵਾਨ ਚਾੜ੍ਹੀ, ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਤੇ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਰੱਖੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਦੇ 'ਹੱਲ' ਦੀ ਚਰਚਾ!)।

ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਫੋਂਕਣ ਦਾ ਚਲਨ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹੈ। ਬੋਲੀਵੁੱਡ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਅਭਿਨੇਤਾਵਾਂ, ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਨਾਮਵਰ ਗਾਇਕਾਂ/ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੇ ਗੱਲ ਗੱਲ ਵਿਚ ਨਾਮ ਲੈਣਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਯਾਰੀ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਨਾਂ ਕਈਆਂ ਦਾ ਸ਼ੁਗਲ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਫੋਂਕੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਈ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤੇ

ਜਾਂ ਮਾੜਾ-ਮੋਟਾ ਜਾਣਦਾ ਹੋਵੇ।

ਕਈ ਫੋਂਕੂ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਬੰਦੇ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਨਾਮ ਲੈ ਕੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨਗੇ। ਜਿਵੇਂ ਤਤਕਾਲੀਨ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਬਰਾਕ ਕਹਿ ਕੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨਾ, ਜਿਵੇਂ ਐਡੋ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਮੁਲਕ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਿਆਣੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਫੋਂਕੂ ਨਾਲ ਗੁੱਲੀ-ਡੰਡਾ (ਜਾਂ ਕੋਈ ਅਮਰੀਕਨ ਬਾਲ-ਖੇਡ) ਖੇਡਦਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ!

ਫੋਂਕੂ ਕਲਾਸ ਦਿਖਾਵੇ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਚਲਦੀ ਤੇ ਪਲਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ 'ਯਾਰੀ' ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਦੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਘਣੇ ਸਿਆਣੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਬੇਸ਼ਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਲ ਦਾ ਨਾਮ ਕੋਕੋ ਨਾ ਆਉਂਦਾ ਹੋਵੇ!

ਸਾਡੀ ਇਕ ਜਾਣਕਾਰ 'ਖੜਪੰਚਣੀ' ਹੈ। ਸ਼ਾਹੀ ਅਨਪੜ੍ਹ ਅਤੇ ਅੰਗੂਠਾ-ਛਪਾ। ਪਰ ਸੁਣ੍ਹੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰ ਕੋਲ ਬੈਠਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਹਰ ਖਬਰ ਉਪਰ ਇਸ ਕਦਰ ਸਿਰ ਹਿਲਾਏਗੀ ਜਿਵੇਂ ਖਬਰਾਂ ਦੀ ਸਾਰੀ

'ਸਕਰਿਪਟ' ਹੀ ਉਸ ਨੇ 'ਨਿਉਜ਼ ਰੀਡਰ' (ਖਬਰਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਾ/ਵਾਲੀ) ਨੂੰ ਲਿਖ ਕੇ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ!

ਨਾਮ-ਫੋਂਕੂ ਜਨਾਬ ਚਲਾਉ ਜਿਹੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵੀ ਯਾਦ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਬਸ 8-10 ਸ਼ਬਦ ਹੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਤਤਕਾਲ ਲਾਉਣ ਵਾਂਗ ਵਰਤਣਗੇ ਤਾਂ ਕਿ ਦੂਸਰੇ ਉਪਰ ਅਸਰ ਪੈ ਸਕੇ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅਗਲਾ ਜਦ 'ਉੱਤਾ-ਐਤਾ' ਵੀ ਨਾ ਜਾਣਦਾ ਹੋਵੇ। ''ਯਿਆ, ਯੈ, ਹੋਲਡ ਆਨ, ਵਟਜ਼ਅਪ, ਡੌਟ ਟੈਲ ਮੀ, ਓਐਮਜੀ'' ਵਰਗੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 'ਬੈਕ ਯੂ, ਓ.ਕੇ., ਹਾਏ-ਬਾਏ ਬਾਏ' ਤਾਂ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬੀ ਹੀ ਹੋ ਗਏ ਹਨ!

ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਲੋਕ ਸਾਹਿਤ, ਸੰਗੀਤ, ਸਭਿਆਚਾਰ, ਕਲਾ ਆਦਿ ਦੇ ਰਸੀਏ ਹੋਣ ਦਾ ਵੀ ਨਾਟਕ ਕਰਨਗੇ। ਸੱਤ ਸੁਰਾਂ 'ਚੋਂ ਬੇਸ਼ਕ 'ਸਾਰੇ-ਗਾ-ਮਾ' ਦਾ 'ਸਾਰੇ' ਵੀ ਨਾਂ ਸੁਣਿਆਂ ਹੋਵੇ ਪਰ ਨਾਮ ਲਤਾ ਮੰਗੋਸ਼ਕਰ ਅਤੇ ਮੁਹੰਮਦ ਰਫੀ ਦਾ ਲੈਣਗੇ। ਲਤਾ ਨੂੰ ਤਾਂ 'ਦੀਦੀ' ਇੰਜ ਕਹਿਣਗੇ ਜਿਵੇਂ ਹਰ ਸਾਲ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਰਖੜੀ ਬਨਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹੋਣ! ਪੁਸਤਕ ਮੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਵਿਲੀਅਮ ਸ਼ੇਕਸਪੀਅਰ ਦਾ 'ਨਾਵਲ' ਲੱਭਦੇ ਫਿਰਨਗੇ ਅਤੇ ਮਿਲਟਨ ਜਾਂ ਟੈਨੀਸਨ ਦੀ ਵਾਰਤਕ ਦੀ ਪੁਸਤਕ! ਕਈ ਔਰਤਾਂ ਤਾਂ ਜਿਲਦਾਂ ਦੇ ਰੰਗ ਦੇਖ ਕੇ ਕਿਤਾਬ ਖ਼ੀਦਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਪਰਦਿਆਂ ਦੇ ਰੰਗ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾ ਸਕਣ!

ਸਾਨੂੰ ਇਥੇ ਬਾਬਾ ਨਜ਼ਮੀ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗਜ਼ਲ ਦਾ ਇਕ ਸ਼ੇਅਰ ਯਾਦ ਆ ਗਿਆ-
''ਸੀਸੇ ਉਤੇ ਧੂੜਾਂ ਜੰਮੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਝਾੜੀ ਜਾਂਦੇ ਨੇ।
ਜਿਲਦਾਂ ਸਾਂਭ ਰਹੇ ਨੇ ਝੱਲੇ ਵਰਕੇ ਪਾੜੀ ਜਾਂਦੇ ਨੇ!

ਮੇਜ਼ਾਂ ਉਪਰ ਦਿਖਾਵੇ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿਚ ਮਹਿੰਗੇ ਟਾਈਟਲ ਰਖਣ ਦੀ ਆਦਤ ਤਾਂ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਹੈ। ਬਸ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਦਰਸਨ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਹੁੰਦੇ, ਵਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਣ-ਉਲੱਦੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ!

ਨਾਮ-ਫੋਂਕੂ ਆਦਤ ਨਾਂਗਵਾਚੀ ਚਲਨ ਹੈ। ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਸੁਆਰਥ ਛੁਪਿਆ ਹੁੰਦਾ। ਦੂਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਭਰਮ ਜਾਂ ਧੋਬੇ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਬਿਰਤੀ ਪ੍ਰਬਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਭਲਿਓ, ਆਪ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ, ਫਿਰ ਨਾਮ-ਸੁਟੇਰੇ ਬਣ ਕੇ ਕੀ ਖੱਟੋਗੇ?

''ਨਾਮ ਧਾਰੀਕ ਝੂਠੇ ਸਭਿ ਸਾਕ''। (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ-ਅੰਗ 188)

ਵੈਸੇ ਵੀ, 'ਪੱਲੇ ਨਹੀਂ ਧੋਲਾ, ਕਰਦੀ ਮੇਲਾ ਮੇਲਾ' ਵਾਲੀ ਬਿਰਤੀ ਅਤੇ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਘੱਟਾ ਪਾਉਣ ਦੀ ਆਦਤ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਵਾਜਿਬ ਹੈ?

ਕੁਝ ਹੱਥੀ ਕਰੋ, ਬਣੋ ਅਤੇ ਫਿਰ ਨਾਮ ਕਮਾਓ, ਫਿਰ ਤਾਂ ਕੋਈ ਗਲ ਵੀ ਬਣੇ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ-

''ਨਾਨਕ ਤੇ ਨਰ ਅਸਲਿ ਖਰ ਜਿ ਬਿਨੁ ਗੁਣ ਗਰਬੁ ਕਰੰਤ''। (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਗ 1411)!

ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਮ ਗੀਤ

ਇੱਕ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਸਿੰਦਾ, ਸਭ ਨੂੰ ਹੁੱਥ ਕੇ ਦੱਸਣਗੇ ਸਿੰਦਿਆ ਤੈਨੂੰ ਸਦਾ ਪੰਜਾਬੀ, ਚੇਤੇ ਰੱਖਣਗੇ। ਸਿੰਦਿਆ ਤੂੰ ਸੀ ਸੱਚੀ, ਛਿੰਦਾ ਪੁੱਤ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਕਲਾਕਾਰ ਸੀ ਚੋਟੀ ਦਾ ਤੂੰ, ਬੋਲੀ ਸਾਡੀ ਦਾ ਤੇਰੇ ਗਾਏ ਗੀਤਾਂ ਉੱਤੇ ਸਦਾ ਹੀ ਨੱਚਣਗੇ ਸਿੰਦਿਆ ਤੈਨੂੰ ਸਦਾ ਪੰਜਾਬੀ, ਚੇਤੇ ਰੱਖਣਗੇ।

ਤੇਰੀਆਂ ਹੋਕਾਂ ਤੇਰੇ ਗਾਣੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣੇ ਗੀਤਾਂ ਉੱਤੇ ਭੰਗੜੇ ਪਾਏ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣੇ 'ਪੁੱਤ ਜੱਟਾਂ ਦੇ' ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਲੋਕੀਂ ਜਦ ਵੀ ਤੱਕਣਗੇ ਸਿੰਦਿਆ ਤੈਨੂੰ ਸਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਚੇਤੇ ਰੱਖਣਗੇ।

ਜਦੋਂ ਕਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨਵਾਂ ਟਰੱਕ ਲਿਆਵਣਗੇ ਗੀਤ ਟਰੱਕਾਂ ਵਾਲਾ ਤੇਰਾ ਸਦਾ ਹੀ ਲਾਵਣਗੇ ਲੰਮਿਆਂ ਰੁਟਾਂ ਉੱਤੇ ਜਦ ਵੀ ਧੂੜਾਂ ਪੱਟਣਗੇ ਸਿੰਦਿਆ ਤੈਨੂੰ ਸਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਚੇਤੇ ਰੱਖਣਗੇ।

ਤੇਰਾ ਕੁੜਤਾ ਚੌੜਾ ਜੁੱਸਾ ਅੱਤ ਹੀ ਲਗਦਾ ਸੀ ਡਾਣਸੀਵਾਲੀਆ ਧੂਵਾਂ ਚਾਦਰਾ ਵਾਹਲਾ ਫੱਬਦਾ ਸੀ ਸਾਂਭ ਸਾਂਭ ਕੇ ਤੇਰੀ ਪੱਗ ਦੇ ਮੇਚੇ ਰੱਖਣਗੇ ਸਿੰਦਿਆ ਤੈਨੂੰ ਸਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਚੇਤੇ ਰੱਖਣਗੇ।
-ਕੁਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਡਾਨਸੀਵਾਲ

ਪੰਜਾਬ ਅੱਖੀਂ ਰੜਕਦਾ
ਕਦੇ ਹੜ੍ਹੀਂ ਰੋੜ੍ਹਿਆ, ਕਦੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨਾ ਮਾਰਿਆ।

ਕਾਵਿ-ਕਿਆਰੀ

ਪੰਜਾਬ ਅੱਖੀਂ ਰੜਕਦਾ, ਬਹਾਨਿਆਂ ਨਾ ਉਜਾੜਿਆ। ਫਲੰਡਾਂ ਵਾਲੇ ਗੇਟ ਸਦਾ, ਪੰਜਾਬ ਵੱਲੋਂ ਖੋਲ੍ਹੇ ਜਾਂਦੇ। ਨਹਿਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦਾ, ਮੁੱਲ ਨਾ ਕਦੇ ਤਾਰਿਆ।

ਕਿਸਾਨੀ ਦੇ ਹੱਕਾਂ 'ਤੇ ਡਾਕੇ, ਹਕੂਮਤਾਂ ਨੇ ਮਾਰੇ ਨਿੱਤ। ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿਚ, ਪੰਜਾਬ ਸਦਾ ਸਾੜਿਆ।

ਹੜ੍ਹਾਂ ਨਾ ਤਬਾਹੀ ਵਾਲੀ, ਕੁਦਰਤੀ ਇੱਕ ਮਾਰ ਵੀ ਹੈ। ਹੜ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰਾਂ ਸਦਾ, ਮੁੱਦਾ ਏਹ ਵਿਸਾਰਿਆ।

ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲੋਂ ਭੱਜੀ ਜਾਂਦੀ, ਆਈਲੈਟਸ ਦੀ ਦੌੜ ਲੱਗੀ। ਜਵਾਨੀ ਏਹ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨੂੰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਾ ਪੁਕਾਰਿਆ।

ਜਾਤਾਂ ਪਾਤਾਂ ਧਰਮਾਂ 'ਚ, ਵੰਡੀ ਏ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਖਾਤਿਰ। ਜਨਤਾ ਏਹ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨੂੰ, ਸਦਾ ਗਿਆ ਲਤਾੜਿਆ।

ਸੱਚ ਏ ਸਚਾਈਆਂ ਸਦਾ, ਚੁੱਭਦੀਆਂ ਨੇ ਝੂਠਿਆਂ ਨੂੰ। ਬੋਦਲਾਂ ਦੇ ਸੁੱਖਵਿੰਦਰਾ ਪੰਜਾਬ, ਬਲੀ ਸਦਾ ਚਾੜ੍ਹਿਆ।
-ਸੁੱਖਵਿੰਦਰ ਬੋਦਲਵਾਲਾ
ਵਾਸਿੰਗਟਨ (ਯੂ ਐਸ ਏ)

ਨੈਣ
ਨੈਣਾਂ ਨੇ ਨੈਣ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ, ਨੈਣ ਜਦੋਂ ਮਟਕਾਏ ਸੀ, ਸੌਂਹ ਰੱਬ ਦੀ ਪਲ ਬੀਤੇ ਦੇ, ਯਾਦ ਬੜੇ ਹੀ ਆਏ ਸੀ।

ਅੱਡੇ ਨੈਣ ਉਡੀਕਣ ਰਾਹੇ, ਨੈਣ ਗਏ ਪਥਰਾਏ ਸੀ, ਪਰ ਨੈਣਾਂ ਫੇਰ ਮੁੜ ਵਤਨੀਂ, ਕਦੇ ਨ ਫੇਰੇ ਪਾਏ ਸੀ।

ਨੈਣਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਨ ਸਹਿ ਕੇ, ਸ਼ਿਵ ਵਾਂਗ ਗੁਆਚੇ ਸੀ, ਕਈ ਪੱਤਣਾਂ ਦੇ ਤਾਰੂ ਡੁੱਬੇ, ਆਸ਼ਕ ਮੇਰੀ ਜਾਚੇ ਸੀ। ਕਈ ਕੱਚਿਆਂ ਉੱਤੇ ਤਰ ਕੇ, ਨੈਣਾਂ ਦੀ ਝੀਲੇ ਡੁੱਬੇ ਸੀ, ਹੀਰ ਛੱਡ ਖੇੜੇ ਤੁਰ ਪਈ, ਰਾਂਝੇ ਬਣ ਜੋਗੀ ਹੁੱਥੇ ਸੀ।

ਨੈਣਾਂ ਨੇ ਨਜ਼ਰਾਨਾ ਕੀਤਾ, ਨੈਣਾਂ ਨੇ ਹਰਜਾਨੇ ਭਰੇ, ਨੈਣ ਹੀ ਨੈਣੋਂ ਡਿੱਗੇ ਬੋਲੇ, ਨੈਣਾਂ ਨੇ ਇਵਜਾਨੇ ਜਰੇ। ਨੈਣਾਂ ਕੱਸੇ ਤੀਰ ਨਿਸ਼ਾਨੇ, ਨੈਣਾਂ ਕਰ'ਤੇ ਜਖਮ ਹਰੇ, ਨੈਣਾਂ ਨੇ ਮਸਲੇ ਉਲਝਾਏ, ਨੈਣਾਂ ਹੀ ਨੇ ਸਿਫਤ ਕਰੇ।
-ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ "ਨੂਰਪੁਰੀ"

ਕੰਮ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ
ਆਓ ਸਾਹਿਤਕ ਗੱਲਾਂ ਕਰੀਏ, ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ, ਨਾ ਕੁੱਕਣਾਂ ਵਾਂਗੂੰ ਲੜੀਏ, ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ। ਦਾਰੂ ਮੁਰਗੇ ਚਿੱਝਣ ਦਿਓ ਤੁਸੀਂ ਪਾਸੇ ਹੀ, ਨਾ ਚਿੱਤ ਕਰਾਰਾ ਕਰੀਏ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ।

ਤਾੜੀ ਮਾਰੋ, ਹੌਸਲਾ ਵਧਾਓ, ਚੰਗੇ ਵਕਤੇ ਨੂੰ, ਨਾ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਸੜੀਏ, ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ। ਸਮਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਤਾਂ ਪੀ ਜਾਓ ਘੁੱਟ ਭਰ ਕੇ,

ਨਾ ਦੋਸ਼ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਮੜ੍ਹੀਏ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ।

ਆਪਣੀ ਕਥਾ ਸੁਣਾ ਕੇ ਵਿਚੋਂ ਉੱਠ ਜਾਈਏ ਨਾ, ਨਾ ਕੁਫਰ ਬਹਾਨੇ ਘੜੀਏ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ। ਲਿਖਦੇ ਨੇ ਜੋ ਬੋਲਣ ਦਿਓ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਇਰੇ ਅੰਦਰ, ਨਾ ਚੋਟ ਆਵਾਜ਼ੇ ਜੜੀਏ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ।

ਆਪਣੇ ਮੂੰਹੋਂ ਮੀਆਂ ਮਿੱਠੂ ਬਣਨਾ ਜਚਦਾ ਨਹੀਂ, ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰੀ ਚੜ੍ਹੀਏ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ। ਉਬਾਸੀਆਂ ਲੈ ਲੈ ਉੱਘੀ ਜਾਣਾ ਸੁੰਦਰਾ ਨਹੀਂ, ਇੱਕ ਮਨ ਹੋ ਕੇ ਸੁਣੀਏ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ।

ਕਦਰਦਾਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਟੁੱਕ ਲਓ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚੰਗਾ, ਨਾ ਪਿੱਛੋਂ ਜੋਬ ਨੂੰ ਫੜੀਏ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ। ਸੁੰਦਰ ਸ਼ੇਅਰ ਆਪ ਬਣਾਓ, ਆਪਣੇ ਮਨ ਅੰਤਰ 'ਚੋਂ, ਨਾ ਚੋਰੀ ਕੀਤੇ ਪੜ੍ਹੀਏ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ।

ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਿਰਜਣਹਾਰੇ ਹੋ, ਸੁਹਣੇ ਉਸਾਰੂ ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰੋ, ਚੰਗੀਆਂ ਪਿਰਤਾਂ ਘੜੀਏ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ। ਮਲੂਮ ਲਗਾਓ, ਨਾ ਮਿਰਚਾਂ ਪਾਓ, ਨਾਸੂਰ ਮੁਤਅੱਸਬ 'ਤੇ, ਸੁਚਾਰੂ ਮੰਤਰ ਪੜ੍ਹੀਏ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ।

ਅਹੁਦੇਦਾਰੀਆਂ ਲੈ ਲਓ ਭਾਵੇਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮਨਮਰਜ਼ੀ, ਸਾਹਿਤਕ ਅੱਖਰ ਵੀ ਘੜੀਏ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ।
-ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ

‘ਤਾਏ ਕੇ : ਚੋਰ ਉੱਚਕੇ ਨਹੀਂ’ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ

‘ਤੋਹਫਾ’ ਸੁਰਿੰਦਰ ਗੀਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਹੈ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਨੇ ਸਾਹਿਤਕ ਹਲਕਿਆਂ ਅੰਦਰ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਚਰਚਾ ਛੇਤੀ ਹੈ। ਉੱਘੇ ਲੇਖਕ, ਆਲੋਚਕ, ਪੱਤਰਕਾਰ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਸ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿਚਲੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਬਾਰੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਅਨੁਸਾਰ ਆਲੋਚਨਾ, ਸਮੀਖਿਆ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ, ਤਕਨੀਕ ਅਤੇ ਕਥਾ-ਜੁਗਤ ਨੂੰ ਕਈ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਵਾਚਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਕਿਸੇ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਲਈ ਸੁਭ ਸ਼ਗਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿਚਲੀ ਕਹਾਣੀ ‘ਤਾਏ ਕੇ ਚੋਰ ਉੱਚਕੇ ਨਹੀਂ’ ਬਾਰੇ ਜੋ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ

ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ
ਫੋਨ: 403 351 -1136

ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਤੇ ਸਹੀ ਇਨਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਜਾਪਦੀਆਂ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਆਲੋਚਕਾਂ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਬਾਰੇ ਪੂਰਾ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਬਾਰੇ ਬਿਨਾ ਸਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਆਮ ਧਾਰਨਾ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਜਾਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਨ ਵਜੋਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਤੋਂ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ (ੳ) ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ‘ਤਾਏ ਕੇ’ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਿਆਂ-ਸ਼ੁਕਤ ਨਹੀਂ, (ਅ) ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੋਰ ਉੱਚਕੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਰਾਸਰ ਨਾ-ਇਨਸਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਿਰਲੇਖ ਵਿਚ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਖੰਡਨ ਸਮਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਸਹੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕਹਾਣੀ ਅੰਦਰ ਬਿਆਨੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪੁਸ਼ਟੀਆਂ, ਘਟਨਾਵਾਂ, ਵਾਰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਨੂੰ ਜਾਣਿਆ ਤੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਹੀ ਕਹਾਣੀ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਹੋ ਸਕੇਗਾ, ਤਾਂ ਹੀ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਸਕੇਗਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਜਗਤ ਵਿਚ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਸਹੀ ਥਾਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇਗੀ।

ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਪਲਾਟ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕੋ ਜਗਾਹ, ਕੈਲਗਰੀ ਸਿਟੀ ਹਾਲ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ

ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਿਟੀ ਹਾਲ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਅਤੇ ਲਵੇ-ਲੋਣੇ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਲੋੜ ਮੁਤਾਬਕ ਚੁਕਵਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਹਾਣੀਕਾਰਾ ਨੇ ਜੋ ਅੱਖੀਂ ਵੇਖਿਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਚਾਈ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਬੱਸ ਬੋਝੀ ਬਹੁਤ ਕਲਪਨਾ ਕਹਾਣੀ ਉਸਾਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਲਗਦਾ ਹੈ ਸੁਰਿੰਦਰ ਗੀਤ ਨੇ ਦਫ਼ਤਰ ਆਉਂਦੀ-ਜਾਂਦੀ ਨੇ ਬਣੀ ਬਣਾਈ ਕਹਾਣੀ ਚੁੱਕ ਲਈ। ਅਜਿਹਾ ਤਾਂ ਕਰ ਸਕੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਵਿਚ ਕਾਵਿ-ਸੰਵੇਦਨਾ ਦੀ ਘਾਟ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਸੰਵੇਦਨਾ ਹੀ ਹਰੇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਗਹਿਰੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਨਿਹਾਰਦੀ ਅਤੇ ਰਚਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਕ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਪਾਤਰ ਮਾਈਕਲ ਫੋਟੋਨ ਹੈ ਜੋ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦਾ ਹੈ, ਬੇ-ਘਰ ਹੈ, ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਅਪੰਗ ਵੀ ਹੈ, ਲੰਗੜਾ ਕੇ ਸੋਟੀ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਤੁਰਦਾ ਹੈ। ਨਾਲੇ ਲੇਖਿਕਾ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਏ ਕੇ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਨੀਟੋਬਾ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੈਂਡ ਇੰਡੀਅਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ‘ਲਾਲ ਭਾਰਤੀ’ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਲੋਕ ਸਮਝ ਨਾ ਸਕਣ ਅਸੀਂ ਕਿਸ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਏ ਕੇ ਜਾਂ ਲਾਲ ਭਾਰਤੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਲੋਕ ਉਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਧਰਤੀ ਦੇ ਅਸਲ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਪੁਰਾਤਨ ਕਾਲ ਤੋਂ ਵਾਸ਼ਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਹਾ ਕਿ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਲੋਕ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਚੰਗੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਧੀਆ ਨਰੋਆ ਸਭਿਆਚਾਰ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਗੀਤ, ਨਾਚ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ 1534 ਈ. ਤੋਂ ਯੂਰਪ ਤੋਂ ਆਬਾਦਕਾਰ ਇੱਥੇ ਆਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਤਾਂ ਉਹ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਜਾਨਵਰਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਬੀਵਰ ਦੀ ਜੱਤ, ਜੰਗਲੀ ਮੱਝਾਂ ਦੀਆਂ ਖੱਲਾਂ ਅਤੇ ਹੱਡੀਆਂ ਲਿਜਾ ਕੇ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਵੇਚ ਕੇ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਕਮਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ-ਨਿਰਬਾਹ ਵਾਲੇ ਦੋਵੇਂ ਜਾਨਵਰ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਇਹ ਭੁੱਖਮਰੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣ ਲੱਗੇ। ਯੂਰਪੀ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸਰਾਬ ਲਿਆਂਦੀ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੇਖੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਅੰਨ੍ਹੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਸਦਕਾ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਕਲੋਸ ਪੈ ਗਏ। ਵਪਾਰੀ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਚੇਚਕ, ਮਿਆਦੀ ਬੁਖਾਰ ਤੇ ਤਪਦਿਕ ਵਰਗੀਆਂ ਨਾ-ਮੁਰਾਦ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਉਜੜ ਗਏ। ਗੋਰੇ ਆਬਾਦਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਚਲਾਕੀ ਤੇ ਮੱਕਾਰੀ ਵਰਤ ਕੇ ਅਖੌਤੀ ਸੰਧੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਸਾਰੀ ਧਰਤੀ ਹਥਿਆ ਲਈ, ਸਿਰਫ਼ ਕੁੱਝ ਬੰਜਰ, ਕੰਕਰੀਲੇ ਤੇ ਪਥਰੀਲੇ ਖਿੱਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ‘ਰਿਜ਼ਰਵ’ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਰਹਿੰਦੀ ਕਸਰ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਸਕੂਲਾਂ ਨੇ ਕੱਢ ਦਿੱਤੀ ਜਿੱਥੇ ਛੇ ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਪਿਆਂ ਤੋਂ ਖੋਹ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਰਚ ਵਾਲੇ ਸਕੂਲਾਂ

ਵਿਚ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਬੋਲਣ ਦੀ ਸਖਤ ਮਨਾਹੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਈਸਾਈ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਨਾ ਰੱਜਵੀਂ ਖ਼ੁਰਾਕ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਨਾ ਬੀਮਾਰ ਹੋਣ ਤੇ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਕੁੱਟ-ਮਾਰ ਅਤੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਵਾਧੂ ਸੀ। ਮਰੇ ਜਾਂ ਅਧ-ਮਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕਬਰਾਂ ਵਿਚ ਦਬਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਰਚ-ਸਕੂਲਾਂ ਕੋਲ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਬਰਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ। ਸਰਾਬ ਅਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਸਕੂਲਾਂ ਨੇ ਮੂਲ-ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਘਰੇਲੂ, ਪਰਿਵਾਰਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਜੀਵਨ ਤਬਾਹ ਕਰ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਸਰਾਬ, ਕਲੋਸ, ਘਰੇਲੂ ਝਗੜਿਆਂ ਅਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਵਤੀਰੇ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਰਾਹੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਮੂੰਡੇ ਕੁੜੀਆਂ ਘਰੋਂ ਭੱਜ ਕੇ ਨਸਾ ਤਸਕਰਾਂ ਅਤੇ ਗੁੰਡੇ ਅਨਸਰਾਂ ਦੇ ਧੱਕੇ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦੇ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਅਜੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੜਕੀਆਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਗੁੰਮਸੁਦਾ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੋਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤਣ ਮਗਰੋਂ ਮਾਰ ਕੇ ਖਪਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪਰਿਵਾਰ ਖੇਰੂ-ਖੇਰੂ ਹੋ ਗਏ, ਮਾਂ ਕਿਤੇ, ਬਾਪ ਕਿਤੇ, ਭੈਣ ਕਿਤੇ, ਭਰਾ ਕਿਤੇ।

ਅਜਿਹੀ ਪਿੱਠਭੂਮੀ ਦੀ ਉਪਜ ਹੈ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਪਲਾਟ। ਮੁੱਖ ਪਾਤਰ ਮਾਈਕਲ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਸਕੂਲ ਦੇ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਮਗਰੋਂ ਆਪਣੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਭੈਣ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਮਾਈਕਲ ਸਰੀਰਕ ਪੱਖੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਜੋਗਾ ਨਾ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਘਰ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾ ਰਿਹਾ। ਅਜਿਹੀ ਮੰਦਗਲੀ ਵਿਚ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਪਿਤਾ-ਪੁਰਖੀ ਵਿਰਸਾ ਉਸ ਅੰਦਰ ਜਿਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਸੱਚੀਆਂ-ਸੁੱਚੀਆਂ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਭੀ ਰਖਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਵਿੱਛੜੀ ਉਸ ਦੀ ਭੈਣ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਤਾਂ ਮਿਲੇਗੀ। ਉਸੇ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਮਾਈਕਲ ਵਿੰਨੀਪੋਂਗ ਲਾਗੇ ਆਪਣੇ ਰਿਜ਼ਰਵ ਤੋਂ ਗਰੀਬੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਭਟਕਦਾ ਅਲਬਰਟਾ ਦੇ ਕੈਲਗਰੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਈਕਲ ਦਾ ਲੰਗੜਾ ਕੇ ਤੁਰਨਾ, ਉਸ ਦੇ ਜਿਸਮ ਉਪਰ ਪਈਆਂ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ, ਉਸ ਦੀ ਭੈਣ ਦਾ ਨਿੱਖੜਨਾ, ਮਾਂ ਦਾ ਕਤਲ, ਪਿਤਾ ਦਾ ਲਾ-ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਸਭ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਸਕੂਲ ਦੀ ਦੇਣ ਹਨ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਮਾਈਕਲ ਆਪਣੀ ਹੱਡਬੀਤੀ ਦੱਸਣ ਵੇਲੇ ਸਹੀ ਹਾਲਤ ਬਿਆਨ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ‘ਉਸ ਨੇ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦੇ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ... ਮਾਂ ਡਿੱਗ ਪਈ ਸੀ ਤੇ ਖੂਨ ‘ਚ ਲਥਪਥ ਪਈ ਸੀ। ... ਮੇਰੇ ਪਿਓ ਨਾਲ ਕੀ ਬੀਤਿਆ, ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਹੀਂ...। ਉਥੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੁੱਟਿਆ

ਮਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ... ਮੇਰੀ ਇਕ ਹੱਡੀ ਵੀ ਟੁੱਟ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੋਈ ਦਵਾ ਦਾਰੂ ਨਾ ਕੀਤੀ... ਮੇਰੇ ਏਨੀ ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਥੱਪੜ ਮਾਰਿਆ ਕਿ ਮੇਰਾ ਮੱਥਾ ਕਿਚਨ ‘ਚ ਪਏ ਤਿੱਖੇ ਕੰਢੇ ਵਾਲੇ ਪਤੀਲੇ ‘ਤੇ ਜਾ ਵੱਜਿਆ। ਬਹੁਤ ਲਹੂ ਨਿਕਲਿਆ ਸੀ।’

ਕੈਲਗਰੀ ਆਉਣ ਦਾ ਇਕੋ ਮਕਸਦ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਦੱਸ ਪੈਣ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਲੱਭਣਾ ਹੈ, ‘ਮੈਂ ਹਰ ਔਰਤ ‘ਤੇ ਨਿਗਾਹ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ‘ਚੋਂ ਕੋਈ ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਹੋਵੇ।’ ਮਾਈਕਲ ਦੀ ਗਰਲ ਫਰੈਂਡ ਕਿਸੇ ਪੁਲ ਹੇਠ ਸੁੱਤੀ ਪਈ ਮਰ ਗਈ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਕਹਾਣੀਕਾਰਾ ਨੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਮਾਤਰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਗੁੰਮ ਹੋਈਆਂ ਤੇ ਕਤਲ ਹੋਈਆਂ ਨੇਟਿਵ ਕੁੜੀਆਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਬਾਰੇ ਬਣੇ ਪੜਤਾਲੀਆਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਬੇ-ਰੁਖੀ ਅਤੇ ਲਾ-ਪਰਵਾਹੀ ਦਾ ਬਣਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਮਾਈਕਲ ਲੇਖਿਕਾ ਦਾ ਡਿੱਗਿਆ ਦਸ ਡਾਲਰ ਦਾ ਨੋਟ ਮੋੜਨ ਲੱਗਿਆ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ‘ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਬਰੇਕਫਾਸਟ ਖਰੀਦ ਦੇਣਾ ਜਿਸ ਦਿਨ ਮੈਨੂੰ ਭੁੱਖ ਹੋਈ।’ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਸਿਖਰ ਹੈ ਜੋ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਉਪਰ ਲਾਈ ਤੋਹਮਤ ਚੋਰ ਉੱਚਕੇ ਅਤੇ ਲਾਲਚੀ ਹੋਣ ਨੂੰ ਮੂਲੋਂ ਨਕਾਰਦਾ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਅੰਤ ਦੁਖਾਂਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਭਰੀ ਹੈਰਾਨੀ ਦੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਈਕਲ ਨੂੰ ਮਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੀ ਭੈਣ ਮਿਲ ਗਈ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਭਟਕਣਾ ਮੁੱਕ ਗਈ ਸੀ। ‘ਦੋਨੋਂ ਭੈਣ-ਭਰਾ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸਨ।’ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਅੰਤ ਕਹਾਣੀਕਾਰਾ ਅਤੇ ਨੇਟਿਵ ਭਾਈਚਾਰੇ ਅੰਦਰ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਏ ਆਪਸੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਸਮਝ ਅਤੇ ਮਾਨਵੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮਾਈਕਲ ਦੇ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਭੁੱਖ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ ਉਸੇ ਦਸ ਡਾਲਰ ਦੇ ਨੋਟ ਨਾਲ ਬਰੇਕਫਾਸਟ ਖਰੀਦ ਕੇ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਪਲਾਟ ਗੁੰਦਵਾਂ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਪਾਠਕ ਦੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਤੌਰ ਚੁਸਤ, ਬੇ-ਰੋਕ ਅਤੇ ਸਿੱਧ-ਪੱਧਰੀ ਹੈ ਜੋ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਤੌਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਪਾਤਰ ਉਸਾਰੀ ਲੋੜ ਮੁਤਾਬਕ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਮੰਗ ਪੂਰੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮਾਈਕਲ ਕੌਣ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਪਛਾਣ, ਉਸ ਦਾ ਪਹਿਰਾਵਾ, ਉਸ ਦੀ ਦਿੱਖ, ਉਸ ਦੀ ਚਾਲ-ਚਾਲ, ਉਸ ਦੀ ਨੀਯਤ, ਉਸ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਅਤੇ ਸਲੀਕੇ ਨੂੰ ਬੜੇ ਮਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਕਹਾਣੀਕਾਰਾ (ਜੋ ਇਕ ਪਾਤਰ ਹੈ) ਦੇ ਕੰਮ, ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਥਾਂ, ਇਮਾਰਤ, ਉਸ ਦਾ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦਾ ਰੁਝਾਨ (ਰੁਟੀਨ), ਉਸ ਦਾ ਲੋੜਵੰਦਾ ਪ੍ਰਤੀ

ਵਤੀਰਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਬਾਰੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕੀਤਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਦੋਹਾਂ ਪਾਤਰਾਂ ਦੀ ਮਨੋ-ਦਸ਼ਾ ਅਤੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋਈ ਜਾਣ ਦੀ ਕੁਦਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਬਰੀਕੀ ਨਾਲ ਬੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਬੇ-ਲੋੜਾ ਜਾਂ ਵਾਧੂ ਦਾ ਖਿਲਾਰਾ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਪਰ ਕੋਈ ਅਹਿਮ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੁਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਗਈ। ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਮੁਲਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ, ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਬਸਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਵੱਲ ਤਕਨੀਕੀ ਪੱਖ ਤੋਂ ਇਸ਼ਾਰੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਕਹਾਣੀ ਆਦਿ, ਮੱਧ, ਸਿਖਰ ਅਤੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਸੁਭਾਵਿਕ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਨਿਭਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਆਪਣਾ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਤੇ ਅਸਰਦਾਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਣ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਫਲ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਿਰਲੇਖ ਬਿਲਕੁਲ ਚੁੱਕਵਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਇਸੇ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਹੈ। ਕਹਾਣੀਕਾਰਾ ਦੀ ਦੋਸਤ ਨੇਟਿਵ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਾਏ ਕੇ ਅਤੇ ਚੋਰ ਉੱਚਕੇ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਰੇ ਗੈਰਨੇਟਿਵ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰਵੱਈਏ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, ‘ਇਹ ਲੋਕ ਚੋਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਨਸ਼ੇ ਪੱਤੇ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੰਮ ਕਾਰ ਕਰਦੇ ਨਹੀਂ। ਵਿਹਲੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ‘ਤੇ ਭਾਰ ਹਨ।’ ਇਸ ਗ਼ਲਤ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਮੂੰਹ-ਤੋੜਵਾਂ ਜਵਾਬ ਮਾਈਕਲ ਦੁਆਰਾ ਦਸ ਡਾਲਰ ਦਾ ਨੋਟ ਮੋੜਨ ਤੋਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤਰਾਸਦੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨੇਟਿਵ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ, ਜੰਗਲ, ਦਰਿਆ, ਕੁਦਰਤੀ ਸੋਮੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਬਾਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਭਿਆਚਾਰ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਚ-ਗਾਣੇ ਅਤੇ ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜ ਜਬਰੀ ਖੋਹ ਲਏ ਜਾਂ ਕਹਿ ਲਓ ਚੋਰੀ ਕਰ ਲਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਚੋਰ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਪਰ ਜੋ ਸਭ ਕੁਝ ਗੁਆ ਕੇ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਇਹ ਸੰਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਅੰਦਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਉੱਚੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਇੱਥੋਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੱਤ ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਪਾਰ ਆਈ ਸੱਤਬਿਗਾਨੀ ਔਰਤ (ਲੇਖਿਕਾ) ਨੂੰ ਇੱਥੋਂ ਦਾ ਅਸਲੀ ਜੱਦੀ ਵਾਸ਼ਿੰਦਾ (ਮਾਈਕਲ) ਧੀ, ਜਾਣੀ ‘ਡਾਟਰ’ ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਲੇਖਿਕਾ ਦੀ ਦੋਸਤ ਇਸ ਨੂੰ ਚੋਰ ਤੇ ਨਸ਼ੇਈ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਅੰਤ ਵਿਚ ਕਹਾਣੀ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਬੜਾ ਕਾਰਗਰ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ‘ਇਹ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਝੰਬੇ, ਮਾਰੇ ਕੁੱਟੇ, ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਇਨਸਾਨ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਦੇ ਪਾਤਰ ਹਨ।’ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਨਵਤਾ ਦੀਆਂ ਸੱਚੀਆਂ-ਸੁੱਚੀਆਂ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਗ਼ਲਤ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰਨ ਵਾਲੀ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਹਰ ਪੱਖ ਤੋਂ ਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਕਹਾਣੀ ਕਹਿਣ ਦੀ ਜੁਗਤ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਪਿਰਤ ਪਾਉਂਦੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਗੁਆਂਢ ‘ਚ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਘਰ ਛੱਡ ਕੇ ਝਿਉਰਾਂ ਦਾ ਬਾਹਰਲਾ ਘਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਤਾਇਆ ਡੰਗਰ-ਪਸ਼ੂ ਸਾਂਭਦਾ ਹੁੰਦਾ। ਦਿਨੇ ਉਹ ਮੱਝਾਂ ਨੂੰ ਚਾਰਨ ਦੂਰ ਨੇੜੇ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਦਿਨ ਢਲੇ ਲਿਆ ਕੇ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੰਦਾ। ਝਿਉਰਾਂ ਦੇ ਮੂੰਡੇ ਕਬੂਤਰ, ਮੁਰਗੀਆਂ ਰੱਖਣ ਦੇ ਸੌਂਕੀ ਸਨ। ਨਿੱਕੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਮੁਰਗੀਆਂ ਨਾਲ ਬੜਾ ਮੋਹ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਗਰਮੀ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ‘ਚ ਜਦ ਨਾਨਕੀ ਜਾਣਾ ਤਾਂ ਘਰ ‘ਚ ਰੱਖੀਆਂ ਮੁਰਗੀਆਂ ਤੋਂ ਚੁਚਿਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ। ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵੀ ਮੁਰਗੀਆਂ ਰੱਖਣ ਦੀ ਰੀਝ ਬਣ ਗਈ। ਬਾਪੂ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਤੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਆਪਣੇ ਇਸ ਸੌਂਕ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਵਾਉਣਾ ਛਿੱਤਰ ਖਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੀ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਝਿਉਰਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰਲੇ ਘਰੋਂ ‘ਤਾਏ’ ਤੋਂ ਅੱਖ ਬਚਾ ਕੇ, ਮੁਰਗੀਆਂ ਦੇ ਖੁੰਡੇ ‘ਚੋਂ ਦੋ ਆਂਡੇ ਕੁਤਤੇ ਦੇ ਖੀਸੇ ‘ਚ ਪਾ ਦੱਬੇ ਪੈਰੀਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਆ ਵੜਿਆ। ਖੀਸੇ ‘ਚ ਪਾਏ ਦੋਵੇਂ ਆਂਡੇ ਰਸੋਈ ‘ਚ ਬਣੀ ਉਚੀ ਸੈਲਫ ‘ਤੇ ਪਈ ਟੋਕਰੀ ਵਿਚ ਕੱਪੜੇ ਨਾਲ ਢੱਕ ਕੇ ਲੁਕੇ ਦਿੱਤੇ। ਆਪਣੀ ਨਿਆਈ ਮੱਤ ਨਾਲ ਮੈਂ ਸੋਚਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵੀ ਆਂਡਿਆਂ ‘ਚੋਂ ਚੂਚੇ ਨਿਕਲ ਆਉਣਗੇ ਤੇ ਮੈਂ ਖੇਡਿਆਂ ਕਰੂੰ...। ਦੋ ਕੁ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਮਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਬਾਬਤ ਜਦ ਟੋਕਰੀ ਫਰੋਲੀ ਤਾਂ ਕਾਲੇ ਕੱਪੜੇ ‘ਚ ਰੱਖੇ ਆਂਡੇ ਵੇਚ ਕੇ ਘਬਰਾ ਗਈ ਤੇ ਅਵਾ-ਤਵਾ

ਬੋਲਣ ਲੱਗੀ। ‘ਆਹ ਕਿਹੜੀ ਭਰਾਵਾਂ ਪਿੱਟੀ ਰੱਖ ਕੇ ਗਈ ਐ..ਮਰ ਜਾਣ ਬੱਚੜੇ, ਮੈ ਤਾਂ ਕਹਿਣੀ ਆਂ ਜੀਹਨੇ ਕੀਤਾ, ਤਲਾ ਮੂਲ ਚੱਕਿਆ ਜਾਵੇ। ਉਹਦੇ ਈ ਪਵੇ..’ ਉਧਰੋਂ ਬਾਪੂ ਵੀ ਗੁੱਸੇ ‘ਚ ਲਾਲ ਪੀਲਾ ਹੋਇਆ ਫਿਰੇ। ਜਿਸਨੂੰ ਵੇਖ ਮੈਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ ਬੋਲ ਸਕਿਆ ਤੇ ਰੋਲੇ ‘ਚ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਖਿਸਕ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਚਿੱਤ ਚੇਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੀ ਇਸ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਗ਼ਲਤੀ ਨਾਲ ਘਰ ‘ਚ ਐਡਾ ਪੁਆਤਾ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਵਹਿਮ-ਭਰਮਾਂ ‘ਚ ਫਸੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਲੇਪਣ ਲਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਵਾਰ ਵਾਰ ਇੱਕੋ ਗੱਲ ਘੁੰਮਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਵੀਰਵਾਰ ਦਾ ਦਿਨ, ਉੱਤੋਂ ਕਾਲਾ ਕੱਪੜਾ, ਇਹ ਤਾਂ ਪੱਕਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਰਾਇਆ ਹੋਇਆ। ਗ਼ਲੀ ਗੁਆਂਢ ‘ਚ ਜੀਹਦੇ ਨਾਲ ਮਾਤੀ ਮੋਟੀ ਅੱਖ ਮੈਲੀ ਸੀ, ਉਸੇ ‘ਤੇ ਸੌਂਕ ਦੀ ਸੂਈ ਜਾ ਅਟਕਦੀ। ਆਖਿਰ ਆਂਡਿਆਂ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਪਿੰਡ ਰਹਿੰਦੇ

ਮੇਰੇ ਦੋਵੇਂ ਤਾਇਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਈ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਉਹ ਵੀ ਆ ਗਏ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਰਸੋਈ ‘ਚ ਬਣੀ ਸੈਲਫ ‘ਤੇ ਵੈਰ ਨਾ ਪਾਈਏ। ਕਿਸੇ ਸਿਆਣੇ ਕੋਲ ਜਾਂਦੇ ਆਂ, ਉਹ ਕਰੂ ਦੁੱਧੇ ਪਾਣੀ। ਮੈਂ ਕਮਰੇ ‘ਚ ਪੜ੍ਹਨ ਬਹਾਨੇ ਬੈਠਾ ਤਾਏ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਿਆਣੇ ਕੋਲ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਮੇਰੇ ਸਾਹ ਸੁਤੇ ਗਏ। ਲੈ ਬਈ, ਹੁਣ ਸਿਆਣੇ ਨੇ ਸੱਚ ਦੱਸ ਦੇਣਾ ਤੇ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਬਾਪੂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਵਾਹ ਲੈਣਾ। ਮੈਂ ਵੀ ਬਚਣ ਲਈ ਬਾਬੇ ਦੀਆਂ ਸੁੱਖਾਂ ਸੁੱਖਣ ਲੱਗਿਆ। ਉਦੋਂ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਇਕ ਕਹਿੰਦਾ-ਕਹਾਉਂਦਾ ਸਿਆਣਾ ਸੁਣੀਂਦਾ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਰੇਖ ‘ਚ ਮੇਖ ਮਾਰਦਾ ਸੀ। ਲੋਕ ਬੜੀ ਦੂਰੋਂ ਦੂਰੋਂ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਆਉਂਦੇ ਸੀ। ਬਾਪੂ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਮੁੜਨ ਦਾ ਟੈਮ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਨਬਜ਼ ਤੇਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਜੀਅ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਾਹਰ ਕਿਤੇ ਟਲ ਜਾਵਾਂ ਪਰ ਨਾ ਤਾਂ ਘਰੋਂ ਜਾਣ ਨੂੰ ਜੀਅ ਕਰੇ .. ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰਹਿਣ ਨੂੰ। ਸੋਚੀ ਜਾਵਾਂ ਕਿ ਪਤਾ ਨੀਂ ਕੀ ਬਣੂੰ?

ਦਿਨ ਛਿਪਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਪੂ ਹੋਰੀ ਆ ਗਏ। ਮੈਂ ਪਾਣੀ ਦੇ ਗਲਸ ਫੜਾਉਂਦਿਆਂ ਡਰਦਿਆਂ ਡਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵੱਲ ਤੱਕਿਆ। ਬਾਪੂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਗੁੱਸਾ ਦਿਸਿਆ। ਮਾਂ ਚਾਹ ਬਣਾ ਕੇ ਲੈ ਆਈ। ਚਾਹ ਪੀਂਦਿਆਂ ਤਾਏ ਨੇ ਗੱਲ ਛੇਤੀ। ‘ਲੈ ਭਾਈ, ‘ਸਿਆਣੇ’ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਸਾਫ਼ ਦੱਸਤਾ ਕਿ ਇਹ ਆਂਡੇ ਝਿਉਰਾਂ ਦੇ ਘਰੋਂ ਆਏ ਆ। ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਆਏ, ਕੌਣ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਇਸ ਬਾਰੇ ਆਪਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਕੇ ਕੀ ਲੈਣਾ..ਅੱਗੇ ਵਾਸਤੇ ਆਂਢ ਗੁਆਂਢ ‘ਚੋਂ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਲੈ ਕੇ ਨਹੀਂ ਖਾਣੀ। ਇਕ ਆਹ ਢਾਅਲਾ ਲਾਹ ਕੇ ਦਿੱਤਾ। ਇਹਦੇ ‘ਚ ਉਹ ਆਂਡੇ ਸਣੇ ਟੋਕਰੀ ਅਤੇ ਕਾਲਾ ਕੱਪੜਾ ਰੱਖ, ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਵਗਦੇ ਪਾਣੀ ‘ਚ ਤੋਰ ਆਉਣ ਨੂੰ ਕਿਹਾ। ਅੱਜ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਚਾਲੀ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਹੋ ਗਿਆ। ਕਰਫਿਊ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਟੱਬਰ ਨਾਲ ਇਕੱਠੇ ਬਹਿਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਗੱਲਾਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਬਾਪੂ ਨਾਲ ‘ਮੁਰਗੀ ਦੇ ਆਂਡਿਆਂ’ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰਦਿਆਂ ਅਸਲ ਸੱਚਾਈ ਦੱਸ ਬੈਠਾ। ਬਾਪੂ ਨੇ ਕੋਲੋਂ ਪਈ ਖੁੰਡੀ ਦੀ ਹੁੱਜ ਮੇਰੇ ਮੋਰਾਂ ‘ਤੇ ਮਾਰੀ। ਮੈਨੂੰ ਇੰਝ ਲੱਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਤੇਰੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ।

—ਸੁਰਜੀਤ ਜੱਸਲ
ਫੋਨ: 98146-07737

‘ਮੁਰਗੀ ਦੇ ਆਂਡੇ’

ਓਪੇਨਹਾਈਮਰ: ਪਹਿਲਾ ਪਰਮਾਣੂ ਧਮਾਕਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਕਥਾ

ਉਹ 16 ਜੁਲਾਈ 1945 ਦੀ ਸਵੇਰ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ ਅਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਬੰਕਰ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਰਾਬਰਟ ਓਪੇਨਹਾਈਮਰ ਉਸ ਪਲ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਜੋ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਉਸ ਬੰਕਰ ਤੋਂ ਕਰੀਬ ਛੇ ਮੀਲ ਜਾਂ ਕਰੋ ਕਿ ਕਰੀਬ 10 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਨਿਊ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੇ ਹੋਨਾਰਦਾ ਡੇਲ ਮੁਏਰਟੋ ਦੇ ਪੁੰਦਲੇ ਰੈਗਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਰਮਾਣੂ ਬੰਬ ਪ੍ਰੀਖਣ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਕੋਡ ਨਾਂ ਸੀ 'ਟ੍ਰਿਨਿਟੀ'

ਓਪੇਨਹਾਈਮਰ ਥੱਕੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਹ ਕੁਝ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਵਿਚ ਵੀ ਸਨ। ਉਝ ਤਾਂ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਛਾਣੇ ਹੋਏ ਸਰੀਰ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੱਕ ਐਟਮ ਬੰਬ ਡਿਜ਼ਾਇਨ ਕਰਨ ਵਿਚ ਲੱਗੇ 'ਮੈਨਹਟਨ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ' ਦੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਾਖਾ 'ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਾਈ' ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾਉਣ ਵੇਲੇ ਓਪੇਨਹਾਈਮਰ ਦਾ ਵਜ਼ਨ ਹੋਰ ਘਟ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਾਰ 52 ਕਿਲੋ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਜ਼ਨ ਇੰਨਾ ਘਟਣ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਪੰਜ ਫੁੱਟ ਦਸ ਇੰਚ ਲੰਬੇ ਓਪੇਨਹਾਈਮਰ ਬਹੁਤ ਪਤਲੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸ ਰਾਤ ਉਹ ਕੋਵਲ ਚਾਰ ਘੰਟੇ ਸੌ ਸਕੇ। ਉਹ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕੱਲ੍ਹ ਦੀ ਫਿਕਰ ਅਤੇ ਬੇਤਹਾਸ਼ਾ ਸਿਗਰਟ ਪੀਣ ਦੀ ਆਦਤ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਤ ਖੰਘ ਆਉਂਦੀ ਤੇ ਉਹ ਜਾਗਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ।

ਰਾਬਰਟ ਓਪੇਨਹਾਈਮਰ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਲਿਖਣ

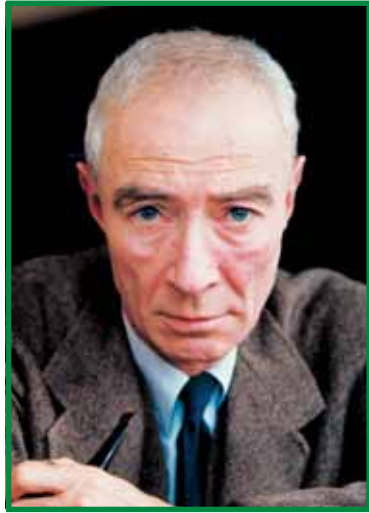
ਬੈਨ ਪਲੈਟਸ ਮਿਲਜ਼

ਵਾਲੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਕਾਈ ਬਰਡ ਅਤੇ ਮਾਰਟਿਨ ਜੇ ਸ਼ੇਰਵਿਨ ਨੇ 1945 ਦੇ ਉਸ ਦਿਨ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਫੈਸਲਾਕਰਨ ਪਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਬਰਡ ਅਤੇ ਸ਼ੇਰਵਿਨ ਨੇ ਓਪੇਨਹਾਈਮਰ ਦੀ ਜੀਵਨੀ 'ਅਮੈਰਿਕਨ ਪ੍ਰੋਮੋਬਿਯੋਸ' ਲਿਖੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਓਪੇਨਹਾਈਮਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਤੇ ਹੁਣ ਫਿਲਮ 'ਓਪੇਨਹਾਈਮਰ' ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਜੋ 21 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ ਹੈ।

ਬਰਡ ਅਤੇ ਸ਼ੇਰਵਿਨ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਦੇ ਕਾਉਂਟਰਾਊਨ ਨੇ ਆਖਰੀ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਸੈਨਾ ਦੇ ਇੱਕ ਜਨਰਲ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਓਪੇਨਹਾਈਮਰ ਦੇ ਮੁਝ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਨੇੜਿਓਂ ਭਾਂਪਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਜਨਰਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, "ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਧਮਾਕੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨੇੜੇ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਡਾਕਟਰ ਓਪੇਨਹਾਈਮਰ ਦਾ ਤਣਾਅ ਵਧ ਰਿਹਾ ਸੀ।"

ਆਖਿਰਕਾਰ ਜਦੋਂ ਧਮਾਕਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਸੂਰਜ ਦੀ ਚਮਕ ਨੂੰ ਵੀ ਪੁੰਦਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। 21 ਕਿਲੋ ਟਨ ਟੀ.ਐੱਨ.ਟੀ. ਦੀ ਤਾਕਤ ਵਾਲਾ ਇਹ ਵਿਸਫੋਟ ਇਨਸਾਨ ਦਾ ਕੀਤਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਧਮਾਕਾ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਇੰਨਾ ਤੇਜ਼ ਝਟਕਾ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਜੋ 160 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਤੱਕ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਪੂਰੇ ਮੰਜ਼ਰ 'ਤੇ ਗਰਜ ਧਮਕ ਭਾਰੂ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਵਿਸਫੋਟ ਦਾ ਗੁਬਾਰ ਆਸਮਾਨ ਵੱਲ ਵਧਿਆ ਤਾਂ ਓਪੇਨਹਾਈਮਰ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਪਸਰਿਆ ਹੋਇਆ ਤਣਾਅ 'ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਰਾਹਤ' ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਓਪੇਨਹਾਈਮਰ ਦੇ ਦੋਸਤ ਅਤੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਸੀਡੋਰ ਰਾਬੀ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੂਰ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ, "ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਹਿਲਕਦਮੀ ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲ ਸਕਦਾ। ਮੇਰੇ ਜ਼ਹਿਨ ਤੋਂ ਉਹ ਤਸਵੀਰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਮਿਟ ਸਕਦੀ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਾਰ ਤੋਂ ਉਤਰੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਾਲ ਦੇਖ ਕੇ ਅਜਿਹਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਸੱਤਵੇਂ ਆਸਮਾਨ 'ਤੇ ਹੋਣ।"

ਓਪੇਨਹਾਈਮਰ ਮੈਨਹਟਨ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਅਤੇ ਬੌਧਿਕ ਦਿਲ ਸਨ। ਉਹ ਇਕਲੋਤੇ ਸ਼ਖਸ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਰਮਾਣੂ ਬੰਬ ਨੂੰ ਹਕੀਕਤ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਸੀ। ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦੇ ਬਾਅਦ ਓਪੇਨਹਾਈਮਰ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜੇਰੋਮੀ ਬਰਨਸਟਾਈਨ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਯਕੀਨ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸ਼ਖਸ ਇਹ ਕਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਬਰਨਸਟਾਈਨ ਨੇ 2004 ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨ ਕਥਾ 'ਏ ਪੋਰਟ੍ਰੇਟ ਆਫ ਐਨ ਐਨਿਗਮਾ' ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, "ਜੇ ਓਪੇਨਹਾਈਮਰ ਲਾਸ ਅਲਾਮੋਸ ਵਿਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਨਤੀਜਾ ਚਾਹੇ ਕੁਝ ਵੀ ਹੁੰਦਾ, ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਬਿਨਾਂ ਪਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਵੀ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ।" ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਓਪੇਨਹਾਈਮਰ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਜਿਸ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਉਹ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਚਰਮ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਉਦਾਸੀ ਦੀ

ਫਿਲਮ 'ਓਪੇਨਹਾਈਮਰ' ਦਾ ਪੋਸਟਰ, ਰੌਬਰਟ ਓਪੇਨਹਾਈਮਰ ਅਤੇ ਫਿਲਮ ਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਕ੍ਰਿਸਟੋਫਰ ਨੋਲਨ।

ਗਹਿਰਾਈ ਤੱਕ ਝੁਲਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਏ, ਇਹ ਸਭ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵਿਚੋਂ ਘਬਰਾਹਟ, ਸੂਖਮਤਾ, ਮਹੱਤਵ ਅਤੇ ਆਸਾਂ ਜਾਂ ਬਿਮਾਰ ਕਰ ਦੇਣ ਦੀ ਹੱਦ ਵਾਲੀ ਉਦਾਸੀ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਲੱਭਣਾ ਤਕਰੀਬਨ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜੋ ਕਿਸੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ 'ਤੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਜਜ਼ਬਾਤ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਣ।

ਬਰਡ ਅਤੇ ਸ਼ੇਰਵਿਨ ਓਪੇਨਹਾਈਮਰ ਨੂੰ 'ਬੁਝਾਰਤ' ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, "ਸਿਧਾਂਤਕ ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨੀ ਜਿਸ ਨੇ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਆਗੂ ਦੀਆਂ ਕ੍ਰਿਸਮਈ ਖੂਬੀਆਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ, ਕਲਾ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਪਾਰਖੀ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਦੀਆਂ ਦੁਵਿਧਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਾਲਿਆ ਪੋਸਿਆ ਹੋਵੇ।" ਅਜਿਹਾ ਵਿਗਿਆਨੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਦੋਸਤ ਨੇ ਕਦੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ 'ਕਲਪਨਾਵਾਂ' ਨਾਲ ਹੋਰ-ਫੇਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਉਸਤਾਦ' ਸਨ। ਕਾਈ ਬਰਡ ਅਤੇ ਮਾਰਟਿਨ ਸ਼ੇਰਵਿਨ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਓਪੇਨਹਾਈਮਰ ਦੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦੇ ਇਹ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਇਹ ਖੂਬੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋਸਤਾਂ ਅਤੇ ਜੀਵਨੀ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ, ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਓਪੇਨਹਾਈਮਰ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਬਿਆਨ ਕਰ ਸਕਣਾ ਔਖਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਓਪੇਨਹਾਈਮਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਹ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ।

ਉਹ 1904 ਵਿਚ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਹ ਜਰਮਨੀ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਆ ਕੇ ਵਸੇ ਪਹਿਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਯਹੂਦੀ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਪੁੱਤ ਸਨ। ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਅਮੀਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਦੇ ਉੱਪਰ ਵੈਸਟ ਸਾਈਡ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਨੌਕਰਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਸੀ। ਘਰ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ 'ਤੇ ਯੂਰਪੀ ਕਲਾਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਟੰਗੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ।

ਅਮਰੀਕਾ ਪਰਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਓਪੇਨਹਾਈਮਰ ਨੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਹਾਰਵਰਡ ਵਿਚ ਬਿਤਾਏ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਹ ਫਿਜ਼ਿਕਸ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਕਰੀਅਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਚਲੇ ਗਏ। ਉਸ ਦੌਰ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖ਼ਤ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋਏ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਓਪੇਨਹਾਈਮਰ ਜ਼ਹਿਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਿਰ ਅਤੇ ਉਦਾਰ ਸਨ। ਉਸ ਦੌਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਰੁਮਾਂਸ ਅਤੇ ਕਲਾ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀਆਂ ਦਿਲਚਸਪੀਆਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਬਰਕਲੇ ਦੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਓਪੇਨਹਾਈਮਰ ਨੇ ਪ੍ਰਯੋਗਵਾਦੀਆਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ

ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਅਤੇ ਪਰਮਾਣੂ ਵਿਖੰਡਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਓਪੇਨਹਾਈਮਰ ਨੇ ਜਿਸ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ, ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਉਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਸੀ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਹ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ।

1930 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਓਪੇਨਹਾਈਮਰ ਆਪਣਾ ਅਕਾਦਮਿਕ ਕਰੀਅਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਦੋਂ ਉਹ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸਾਹਿਤਕ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹੀ ਦੌਰ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਬਾਰੇ ਪੜ੍ਹਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੀਤਾ ਦੇ ਅਨੁਵਾਦ ਦੀ ਬਜਾਇ ਉਸ ਦੇ ਮੂਲ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਸਿੱਖੀ। ਇਹ ਉਹੀ ਕਿਤਾਬ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਨਕਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਜੁਮਲਾ, "ਮੈਂ ਕਾਲ ਬਣ ਗਿਆ ਹਾਂ" ਕਿਹਾ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਇਹ ਦਿਲਚਸਪੀਆਂ ਸਿਰਫ ਬੌਧਿਕ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਕਿਤਾਬਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਉਲਝਣ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਉਹ ਥੈਰੇਪੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1920 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ ਪਰੂਸਟ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਕੋਰਵਾਂ ਅਤੇ ਪਾਂਡਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਮਹਾਭਾਰਤ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ 'ਭਗਵਦ ਗੀਤਾ' ਨੇ ਓਪੇਨਹਾਈਮਰ ਨੂੰ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਸੋਚ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਦਿੱਤੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਨੈਤਿਕ ਦੁਬਿਧਾ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਸਨ, ਉਦੋਂ ਓਪੇਨਹਾਈਮਰ ਨੇ ਉਸ ਦੁਨੀਆ ਤੋਂ ਉਭਰਨ ਲਈ ਗੀਤਾ ਦਾ ਹੀ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਗੀਤਾ ਵਿਚ ਕਰਮ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ: 'ਕਰਮ ਕਰਦਾ ਜਾਹ, ਫਲ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰ। 1932 ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਲਿਖੀ ਚਿੱਠੀ ਵਿਚ ਓਪੇਨਹਾਈਮਰ ਨੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੀਤਾ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਲਾਸ ਅਲਾਮੋਸ ਵਿਚ ਓਪੇਨਹਾਈਮਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਅਤੇ ਤਮਾਮ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨੂੰ ਬਾਪੂਬੀ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। 1979 ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨੀ 'ਵੱਟ ਲਿਟਿਲ ਆਈ

ਰਿਮੋਬਰ' ਵਿਚ ਆਸਟਰੀਆ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਵਿਗਿਆਨਕ ਓਟੋ ਫ੍ਰਿਸ਼ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, "ਓਪੇਨਹਾਈਮਰ ਨੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਾਈ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਭਰਤੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਵਿਚ ਪੇਂਟਰ, ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਅਤੇ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਦੂਜੇ ਕਿਰਦਾਰ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵਿਗਿਆਨੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ। ਉਹ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਸੱਭਿਆ ਭਾਈਚਾਰਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਧੂਰਾ ਸੀ।"

ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਓਪੇਨਹਾਈਮਰ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਬਦਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨੂੰ 'ਹਮਲਾਵਰ, ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤ ਫੈਲਾਉਣ' ਦਾ ਔਜ਼ਾਰ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਉਦਯੋਗ ਨੂੰ, 'ਸੈਤਾਨ ਦਾ ਕਾਰਨਾਮਾ' ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ।

ਇੱਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਿੱਸੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਅਕਤੂਬਰ 1945 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੈਰੀ ਟਰੂਮੈਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ, "ਮੈਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗੇ ਹੋਏ ਹਨ।" ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, "ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖੂਨ ਨਾਲ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਰੰਗੇ ਹਨ- ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਕਰਨ ਦਿਓ।"

ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਾਲ ਓਪੇਨਹਾਈਮਰ ਦੀ ਇਹ ਗੱਲਬਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਸੰਦੀਦਾ ਕਿਤਾਬ 'ਭਗਵਦ ਗੀਤਾ' ਵਿਚ ਅਰਜੁਨ ਅਤੇ ਭਗਵਾਨ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਨਾਲ ਕਾਫੀ ਮਿਲਦੀ ਜੁਲਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮਹਾਭਾਰਤ ਦਾ ਯੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਅਰਜੁਨ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਯੁੱਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਲਈ ਉਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਣਗੇ ਪਰ ਉਦੋਂ ਭਗਵਾਨ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੇ ਅਰਜੁਨ ਦੇ ਮਨ ਦਾ ਬੋਝ ਉਤਾਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਸੀ, "ਹੋ ਪਾਰਥ! ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਦੀ ਮੌਤ ਲਈ ਮੈਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਾਂ। ਉੱਠੋ... ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੇ ਯੋਧਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਜੰਗਾਂ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।... ਮੇਰੇ ਹੱਥੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਦੀ ਮੌਤ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਤੈਅ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਮਹਿਜ਼ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਹੋ।"

ਐਟਮ ਬੰਬ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਓਪੇਨਹਾਈਮਰ ਨੇ ਵੀ ਖੁਦ ਆਪਣੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਨੈਤਿਕ ਤਿਜਕ ਨੂੰ ਇਸੇ ਫਲਸਫੇ ਨਾਲ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਗਿਆਨੀ ਵਜੋਂ ਉਹ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਪਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਖੂਨ ਵਹਿੰਦਾ ਵੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਲਈ ਆਗੂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਣਗੇ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪਰਮਾਣੂ ਬੰਬ ਬਣ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਖੁਦ ਓਪੇਨਹਾਈਮਰ ਦਾ

ਫਿਲਮ 'ਓਪੇਨਹਾਈਮਰ' ਦਾ ਰੁਮਾਂਟਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼।

ਗੀਤਾ ਦਾ ਸ਼ਲੋਕ

1960 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਇੱਕ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚ ਓਪੇਨਹਾਈਮਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਉਸ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ 'ਤੇ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕਤਾ ਦਾ ਲਬਾਦਾ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਐਟਮ ਬੰਬ ਦੇ ਧਮਾਕੇ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ਹਿਨ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥ ਗੀਤਾ ਦਾ ਸ਼ਲੋਕ ਆਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਸੀ: 'ਮੈਂ ਹੁਣ ਕਾਲ ਹਾਂ ਜੋ ਲੋਕਾਂ (ਦੁਨੀਆ) ਦਾ ਨਾਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਉਹ ਗੀਤਾ ਦੇ 11ਵੇਂ ਅਧਿਆਇ ਦੇ 32ਵੇਂ ਸ਼ਲੋਕ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਓਪੇਨਹਾਈਮਰ ਦੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਰਮਾਣੂ ਪ੍ਰੀਖਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਬਹੁਤ ਉਦਾਸ ਰਹਿਣ ਲੱਗੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਨੇ ਉਸ ਦੌਰ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਰਾਬਰਟ ਦਾ 'ਜੀਵਨ ਜਿਵੇਂ ਠਹਿਰ ਗਿਆ ਸੀ।' ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਹਰ ਵਕਤ ਕਿਸੇ ਖਿਆਲ ਵਿਚ ਗੁੰਮ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਕੀ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਵੇਰ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਪਾਨੀਆਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਫਸੋਸ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦੇ ਹੋਏ (ਦੁਜਿਆਂ ਨੂੰ ਹੇਠਲੇ ਦਰਜੇ ਦਾ ਸਮਝਣ ਵਾਲੀ ਸੋਚ ਦੇ ਨਾਲ) ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ, "ਉਹ ਵਿਚਾਰੇ ਗਰੀਬ ਛੋਟੇ ਲੋਕ, ਉਹ ਵਿਚਾਰੇ ਗਰੀਬ ਲੋਕ..."

ਪਰਮਾਣੂ ਬੰਬ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਉਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿਚ ਸੈਨਾ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸਾਇਦ 'ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰੇ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ' ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੁੱਲ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਬਰਡ ਅਤੇ ਸ਼ੇਰਵਿਨ ਮੁਤਾਬਿਕ, ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਓਪੇਨਹਾਈਮਰ ਦਾ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਐਟਮ ਬੰਬ ਗਿਰਾਉਣ ਲਈ ਸਟੀਕ ਹਾਲਾਤ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ "ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਰਿਸ਼ ਜਾਂ ਕੋਰੇ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਗਿਰਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਧਮਾਕਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦਿਓ। ਬੰਬ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਨਾ ਜਾਣ ਦੇਣਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇਗਾ।' ਐਟਮੀ ਟੈਸਟ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀਰੋਸ਼ੀਮਾ 'ਤੇ ਪਰਮਾਣੂ ਬੰਬ ਦਾ ਹਮਲਾ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਓਪੇਨਹਾਈਮਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਸ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਥੇ ਮੌਜੂਦ ਇੱਕ ਸ਼ਖਸ ਨੇ ਦੇਖਿਆ, "ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੁੱਠੀ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਮੀਚ ਲਈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਹਵਾ ਵਿਚ ਹਿਲਾਇਆ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਲੜਕਾ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਨੇ ਹੁਣੇ-ਹੁਣੇ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਇਨਾਮ ਜਿੱਤ ਲਿਆ ਹੋਵੇ।" ਉਸ ਵਕਤ "ਛੱਪੜ ਪਾਤ ਤਾਤੀਆਂ ਵੱਜੀਆਂ" ਸਨ।

ਯਕੀਨ ਹਿੱਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਬਰਡ ਅਤੇ ਸ਼ੇਰਵਿਨ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਓਪੇਨਹਾਈਮਰ ਨੇ ਪਰਮਾਣੂ ਊਰਜਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿਚ ਪਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਐਟਮ ਬੰਬ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਾਕਤਵਰ ਹਾਈਡਰੋਜਨ ਬੰਬ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਰਾਹ ਓਪੇਨਹਾਈਮਰ ਨੇ ਐਟਮ ਬੰਬ ਬਣਾ ਕੇ ਖੋਲ੍ਹੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ 1954 ਵਿਚ ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਾਈ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੀਆਂ ਰਿਆਇਤਾਂ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਹ ਨੀਤੀਗਤ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦਾ ਅੰਤ ਸੀ।

ਅਕਾਦਮਿਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ ਓਪੇਨਹਾਈਮਰ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕੀਤਾ। ਉਝ, 1963 ਵਿਚ ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਓਪੇਨਹਾਈਮਰ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਪੁਨਰਵਾਸ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਨਰਿਕੋ ਫਰਮੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਓਪੇਨਹਾਈਮਰ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ 55 ਸਾਲ ਬਾਅਦ, 2022 ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 1954 ਦਾ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਉਲਟਾਇਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿਕਿਓਰਿਟੀ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਓਪੇਨਹਾਈਮਰ ਦੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲੱਗੀ।

VAPOR MAVEN PRESENTS

SAT
23
SEP

NORTHWEST ARKANSAS

PUNJABI Concert

PERFORMANCES BY:
MISS POOJA • JAZZY B

FOOD & DRINK INCLUDED W/ ENTRY

1579 E LAKE RD, ELM SPRINGS, AR - WWW.NWAPCC.COM

ENTRY PACKAGES

SILVER

ADULT: \$150 CHILD: \$100
(GENERAL SEATING)

GOLD

ADULT: \$200 CHILD: \$140
(TABLE SEATING)

TICKETS INCLUDE:

DINNER & APPETIZER
(OVER 20 FOOD ITEMS)

BHANGRA SHOW
(DANCES BY BHANGRA EMPIRE)

UNLIMITED DRINKS
(OPEN BAR)

LOCAL TALENT
(PERFORMANCES BY LOCAL TALENT)

HENNA ART BOOTH
(HENNA TATTOOS & FACE PAINTING)

PHOTOGRAPHER
(ENTIRE EVENT COVERED)

PHOTO BOOTH
(PHOTO BOOTH FROM OZARK PIX)

OUTDOOR BAR
(ACCESS TO OUTDOOR AREA)

**Buy Tickets and see details
at www.nwapcc.com**

Contact Hermin Thind for VIP Options | 479-409-2293

Scan Here